AB OVO

Vámos Miklós

bár

bár

Vámos Miklós

Ab Ovo (1998 jan)

Címke: novellák

„Art várta, hogy befusson a lány, akit a Zanzibárban ismert meg két napja. Várta, de nem túl izgatottan. Egy ilyen bárkapcsolat eléggé kiszámítható ívű. Tíz évvel ezelőtt Art még tisztára takarította a lakást, virágot tett az ólomkristály vázába, s megpróbálta beszerezni az illető nő kedvenc italát, ha tudta. Ha nem, igyekezett kitalálni. Most hason feküdt a szőnyegen, s egy rondán gépelt kéziratot olvasott. Kortárs magyar író – Art látásból ismerte, kötözködő mitugrász – novellája volt, melyet holnap kell fölolvasnia a rádióban, húszezer forintért. Megéri. Bár a szövegtől tarkótájt fájni kezdett a feje. A kortárs magyar író végtelen párbeszédekben nyilvánult meg, két hőse mögé bújva. Minden megszólaláshoz szolgálatkészen odabiggyesztette: – mondta Béla. – mondta Bella. – mondta Béla. – mondta Bella. Istenem, ki a fene mondaná, ha összesen két szereplő van? Miért nem egyénítette őket inkább? Egy nő másképp fejezi ki magát, mint egy férfi, nem igaz? Hemingway jutott eszébe, aki a legritkább esetben jelöli a beszélőt. Ha mégis, könnyű a dolga: angolban van két "ő", külön a férfinak és a nőnek, he és she. A magyarban is bevezethetnénk. Csak elhatározás dolga. Lehetne például ő és öe. Ő, a középkorú színművész várja, hogy öe, a szőke bárkapcsolat megérkezzék, s minél hamarább levetkőzzék. Hogy ez miért nem jut eszébe egy írónak?”

Vámos Miklós

bár

irni

Mindig írónak készültem. Nem tudom, miért, így születtem. Már akkor író akartam lenni, amikor még nem tudtam írni. Fejben fabrikáltam néhány soros verseket, rövidke történeteket.

Ugyanakkor olvasónak is készültem. Ötéves koromra megtanultam a betűket. Anyám esténként egy-egy oldalt fölolvasott a mesekönyvből, melyet előző karácsonyra kaptam. Egy medvebocsról szólt, aki Mackóvárosban él, s időnként vonaton utazik. Nagyon irigyeltem ezért. Szerbusztok, gyerekek, mackószívem veletek! – üzente a kis bocs a kis olvasóknak. Örültem, hogy valakinek a szíve végre énvelem van. Újra meg újra követeltem a fölolvasást. Hamarosan kívülről fújtam a szöveget, el-elakadó anyámat én segítettem ki. Megsértődött: Minek olvassam, ha úgyis fejből tudod? Csak olvasd, olvasd, könyörögtem.

Sokszor nézegettem egymagamban a nyomtatott sorokat, izgalmas rajznak tűntek nekem. Leggyakrabban az utolsó mondatot vizsgálgattam: Szerbusztok, gyerekek, mackószívem veletek! Tudtam, hogy ez van odaírva, már azonosíthattam a fejemben brummogó szavakat a papíron vonuló betűosztagokkal. És egyszer, egy különösen tiszta fényű délutánon – máig érzem a gerincemben a fölszabadító érzést – hirtelen összeállt. Fogalmam se volt, mi történik velem, de az előző percben még megfejthetetlen vonalrengeteg immár tartalomhordozóvá vált, el tudtam olvasni: S-z-e-r-b-u-s-z-t-o-k, gy-e-r-e-k-e-k… Életem legfölemelőbb pillanatainak egyikét éltem át.

Kevéssel ezután történt, hogy megszegvén a szabályokat, kiszöktem az udvarból, elkódorogtam. Egészen addig mentem, míg az utcasarokra nem értem. Mi lehet a sarkon túl? Eszembe ötlött az Óperencián túl, ahol a kurtafarkú malac túr. Talán errefelé is találok kurta farkú malacot, vagy más holnemvolt csodát. Meghódítottam a következő sarkot, újabb tilalomfát ledöntve: átkeltem az úttesten. És még egyszer. Kétszer. Háromszor.

A hőségben megolvadt aszfalt minden lépésnél megragadta a szandálom, úgy éreztem, el akar kapni, be akar kebelezni, ez a büntetésem. Futóra vettem, rohantam, míg bírtam szusszal. Szakadt rólam a víz. Íves kaputorkolat előtt találtam magam, odabenn hívogatón hűvös félhomály. Beléptem. Hatalmas, boltozatos terem, középen sötétlő padsorokkal. Kétoldalt néhány gyertya pislákolt. A helyiség végében emelvény, cirádás kőasztal, rajta hosszúkás, ütött-kopott fémedények, fonnyadt virágok vödörféleségben, és egy akkora könyv, amekkorát harmadmagammal se bírtam volna el. Megbabonázva közelítettem, félve és bizakodva. Ahol ilyen szép nagy könyv van, nem lehet baj.

Már ott ágaskodtam a kőasztal tövében, a fehér terítőbe csimpaszkodva, amikor észrevettem fönn a falon a keresztet, rajta a fájdalmas tekintetű emberalakot, a töviskoszorúval, a könnyező tekintettel, s a bordáira festett, igen élethűen vérző sebbel. Úristen… – egy pillanatra kihagyott a szívverésem. Mi történt vele? Orvost, gyorsan! – gondoltam. Amikor a papám Balatonszabadiban belelépett a rozsdás szögbe, és vérzett a talpa, a mamám állította, hogy orvost kell hívni, de gyorsan. Haragudott a papámra, aki nem hívott orvost, hanem bekötözte magát. Ez a férfi oda volt szegelve a kereszthez, sejthettem, hogy nem véletlen baleset érte.

Eladdig sosem jártam templomban, nem hallottam vallásról, Istenről, feszületről. A sarló és kalapács évei voltak azok. Ma már kiszámíthatom, 1956 nyarán történt.

Kiáltás készülődött bennem, de megbénított a félelem. Ekkor vettem észre az odaszögezett ember talpa alatt a négybetűs föliratot. Hófehéren fénylett.

IRNI

Az ékezethibán átsiklottam. Természetesnek véltem, hogy éppen ezt írták a vaskos könyv fölé. (Talán ha azt olvasom: SIRNI, alanyi költő lesz belőlem.) Világos: irni kell. És persze olvasni. Legyen meg az ő akarata.

bárzene

Elhagyja magát! – mondta Nóra, ha a bátyja, Béla, szóba került. Béla csakugyan elhagyta magát, bármi gond vagy baj tornyosodott az életében, márpedig e kettőből jutott neki bőven negyvenkilenc év alatt. Egészen kicsi korában kezdte önmaga elhagyását, a családi legenda szerint egyszer hazaküldték az óvodából, s a dadus aki hozta, átadta a szülőknek az óvónők üzenetét: Olyan búbánatos ez a kiskölök, hogy nem lehetség mire vélni. Az apjuk, Nagybéla, egész este próbálta szóra bírni a fiát, mire sikerült kihúznia belőle: két erősebb fiú elvette tőle a százaskockát, az fáj neki. Mi az a százaskocka? – Nagybéla. Amikor megtudta, hogy egy sámli méretű, tömör faidom, az óvodai építőjáték legsúlyosabb eleme, csóválta a fejét: Fiam – lógatod füled-farkad, egy rohadt kocka miatt?

Béla lógatta. Akkor is, amikor kettest kapott a rajzára az iskolában, meg amikor elejtette a perselyét, a rózsaszín porcelánmalacot, meg amikor nem vették föl a Műszaki Egyetemre, meg amikor rájött, hogy Olga, a felesége – két gyerekük anyja – nemcsak idült alkoholista, de már nem is szereti. Olga elvonókúrára ment, s kevéssel azután sebbel-lobbal elköltözött. Egy szavad sincs? – kiáltotta, mielőtt bevágta volna a bejárati ajtót, rugdosván a két bőröndöt a lift felé, neked egyetlen szavad sincs ehhez? Nem volt. Béla támasztotta a falat, arcán a jellegzetes kiürültséggel – családtagjai rögtön tudták, hogy elhagyta magát, már megint. De mér ne hagyhatnám el magam pont most, amikor elhagytak? – Béla. Nóra azt felelte, hogy olyan ez, mint a tyúk meg a tojás, aki elhagyja magát, azt elhagyják. Béla csak bámult rá a nagy, vizenyős szemével, a rendetlen, elhanyagolt lakás málladozó vakolatú konyhájában. Nóra lelke belesajdult. Heves késztetést érzett, hogy átölelje-megcsókolja a bátyját, de Béla, amikor elhagyta magát, nem mosakodott.

Béla volt a családban az örök sikertelen, míg Nóra szerencsecsillaga bevilágította a látóhatárt. Nóra színjelesre

érettségizett. Nórát maximális pontszámmal vették föl a közgázra. Nórát körüldongták a fiúk. Gyurit választotta, aki a nemzetközi szakra járt, a Külügyminisztériumban helyezkedett el, két év múlva osztályvezető lett, s számíthatott rá, hogy hamarosan fölajánlanak neki egy fontos beosztást valamelyik nyugat-európai nagykövetségen. Gyuri ennek nem örült, szeretett itt élni. Amatőr sakkozó és bridzs játékos volt, megbecsülte az élet apró örömeit. Hogy melyik országba küldenék, azt a minisztériumban a jelölt nyelvtudása alapján valószínűsítgették a munkatársak, Gyuri azonban már négy nyelvből tett felsőfokú vizsgát, épp tanulta az ötödiket. Kisgyuri ekkortájt született, az ifjú apa pelenkázás közben a portugál rendhagyó igék befejezett múlt idejű alakjait zsolozsmázta.

Négy évet húztak le Bonnban. Amikor hazatértek, Nóra egy gyógyszergyár exportosztályára került, szépen keresett. Kisgyuri erős akcentussal beszélte a magyart, a németesen raccsolt r megmaradt, a többi fokozatosan gyöngült. Szülei példáját követve már az elemiben is tiszta kitűnő volt, eredményei később csak javultak, bizonyítványosztáskor egyre több dicséretet és jutalomkönyvet kapott.

Béla fiai, Kisbéla és Bandika az apjukra ütöttek. Fejük fölött folytonosan ott lebegett a pótvizsga meg az osztályismétlés réme. Kisbélát egyszer hajszál híján kicsapták, az ügy részleteibe még Nórát sem avatták be, csak annyit hallott másoktól, hogy a gyerek elcsent valamit valakitől az iskolában, tettét az igazgató közönséges lopásnak minősítette, rendőrségi ügy tupírozódott belőle. Béla nagyon megverte a fiát. Nóra szörnyülködve mesélte a férjének: Képzeld, lecsatolta a derékszíját, és úgy… külvárosi stílusban. Drágám, a bátyád a külvárosban él! – Gyuri. Nóra hessintő mozdulatot tett, nem volt képes megszokni, hogy Béla az anyjuk halála után eladta – elkótyavetyélte – az Áfonya utcai családi fészket, s több zűrzavaros csere után a Gazdagréti lakótelepen kötött ki a fiaival, egy plusz két félszobában.

Nem mindegy neked, hol lakok én? – Béla. Nóra hallgatott, nem mondta, amit gondolt: a családi ünnepeken és születésnapokon mégiscsak ki kell bumlizniuk oda, az isten háta mögé, ahol Gyuri

aggódva hagyta a Volvót a tömb előtti göröngyös grundon (a parkolót csak évekkel később építették meg). Gyuri többször fölvetette, gyülekezzenek inkább őnáluk, hiszen ők hárman Kisgyurival úgy mentek Gazdagrétre – egymásközt *Richfield* fedőnéven emlegették –, mintha a fogukat húznák. Nóra helyeslően bólintott, ám azután mégis hagyta a dolgokat a megszokott kerékvágásban. Valaha régen, amikor Béla a feleségével az Áfonya utcában élt a mamával, ésszerű volt, hogy ott tartsák az ünnepi vacsorákat, melyeket amúgy is az anyjuk főzött. E hagyomány csökevénye, hogy évi hét – Béla magára maradása óta csak hat – születésnapon s karácsony estéjén Nóra bátyja megmutathatja, mire képes a konyhában. A menü mindig szakasztott ugyanaz: halászlé, rántott ponty és csirke (a gyerekek kedvéért), túrós csusza, desszertnek fagylalt, télen-nyáron. Bár valamennyien unták, senki nem tiltakozott. A mama repertoárja is ez volt.

Nóra magának se merte bevallani, hogy nemcsak a szokásjog miatt nem törekszik az ünnepségek helyszínének megváltoztatására. A két vad fiút és slampos apjukat nem találta elég szalonképesnek ahhoz, hogy az ő tipp-topp otthonukba hívja, több órás tartózkodásra. E ronda gondolatot lenyomta a tudatalattijába, fölidézte inkább valamennyi családi vacsora csúcspontját, a bárzenét. Béla, Kisbéla és Bandika szertartásosan előadta a Szentek mennybemenetelét, általában többször is, tekintettel a kirobbanó sikerre. A szám évről évre fejlődött. A zenekari kíséretbe a szájharmonika, a vécépapíros fésű, a gyúródeszka és a húsklopfoló mellé cintányér, karácsonyi csengettyű és házilagos kivitelezésű rumbatök került. A jelmezek is tökéletesedtek, legutóbb a trió már bekormozott arccal tódult a képzeletbeli színpadra. Nóra hátrahőkölt, annyira megijedt tőlük. De a végén ő is együtt énekelte velük a Louis Armstrong-számot, a szöveg Béláék produkciójában kissé eltorzult: *Vendő szentsz gomacs ingiii*! Gyurit idegesítette, ha valaki mucsai kiejtéssel beszélt angolul, mégse tett soha megjegyzést, amiért Nóra hálás volt neki. Ő picit szégyellte vonyító rokonságát. Csak Kisgyuri nem csatlakozott a kórushoz, hiába ösztökélték az unokatesói. Nem akaok, raccsolta, botfülem van.

A tél sokáig nem mutatkozott, akárha a természet átugraná az idén. Karácsony napján hó szakadt a városra, káosszá fokozván az ünnepi csúcsforgalmat. Nóráék egy órás késéssel érkeztek Richfieldre. Parázs vita tört ki a kocsiban a leggyorsabb kerülőutat illetően. Gyuri ütemesen szipákolt, ebből lehetett tudni, hogy megsértődött, hiú volt a tájékozódó-képességére. A feszültség még köztük vibrált, amikor becsöngettek a hetedik emelet harminchāromba, ahonnét az ételek illata kitört a bukóablakon a linóleumpadlós folyosóra, s összekeveredett a szomszédoktól érkező szagokkal. Gyuri, amíg tudta, kerülte a lélegzetvételt.

Sokadik csöngetésre tárult föl az ajtó, Bandika nyitotta ki, vörösre sírt szemmel. Mi baj? – Nóra. A srác nem felelt, eliramodott a lakás belsejébe. Mentek utána. Béla bukkant föl, gyanúsan rezes orral. Ivott, gondolták mind a hárman. Béla szája görcsös vigyorba rándult: Na végre! – megpuszilta a húgát. Balhé van? – Nóra. Most sem kapott választ. Kisbéla terítette az asztalt a szobában, potyogtak a könnyei. Nem érdekes, mondta Béla, egy kis összezördülés a legjobb családban is megesik… itt meg pláne. Minden átmenet nélkül ráripakodott a két fiára: Hagyjátok már abba!! Ne ordíts, Kisbéla szívogatta az orrát, asszed, ha ordítasz, attól jobb?

Jól van, fiúk, kezdte Nóra nyájasan, idegeit még feszítette a kocsibeli marakodás, most akkor béküljetek ki szépen. Gyuri megérintette Nóra vállát, nem volna okosabb, ha mi most…? – kezével a távozás nemzetközi jelét mutatta. Nem, mondta Nóra, azért jöttünk, hogy megajándékozzuk egymást a szeretet ünnepén… valamelyikőtök mesélje el, mi a probléma. Kisbéla csörömpölt az evőeszközökkel, Bandika pedig hátat fordított a társaságnak, bámult kifelé az ablakon. Béla elbődült: Legalább láthatjátok, milyen két büdös kölyökkel vagyok én megáldva, nem segítenek, nem takarítanak, nem vásárolnak be, nem raknak rendet, bezzeg ha pénz kell, akkor megtalál mind a kettő, jaj de nagyon megtalál… Ne üvölts, szakította félbe Nóra, inkább eredj és öltözz át! – Béla a szürke munkaköpenyét viselte kötény helyett. A házigazda engedelmesen visszavonult a fürdőszobába, két perc múltán kihajtott nyakú fehér ingben és élesre vasalt fekete nadrágban jött

elő, gyér haja nedvesen, párhuzamos vonalakba fésülve tapadt a koponyájára.

Gyuri szó nélkül odalépett az asztalhoz, hogy segítsen Kisbélának. Kisgyuri követte az apja példáját. Nóra szerette a férjében, hogy így nekilát a dolgoknak. Hamarosan asztalhoz ültek. Máskor általában Béla vitte a szót, rendszerint vicceket mesélt a maga sajátos módszerével: félt, hogy el találja feledni a poént, ezért mindjárt az elején elsütötte, aztán mondta a viccet, s biztonság kedvéért előnevetett. Most csak turkált az ételben. Nóra próbált hétköznapi kis témákról csacsogni könnyedén, Béla meg a két fia oda se figyelt.

Amikor a desszertnél tartottak, Gyuri fesztelennek szánt hangon megkérdezte: Bárzene? A fiúk, mintha nem is hallották volna, leszegett fővel ettek. Na jó, Gyuri sóhajtott, mi volna, ha szópókereznénk egy kicsit? Erre sem kapott választ. Gyuri erőlködött tovább: Barkochba? ország-város? vagy várjatok csak… játsszunk három kívánságosat… adjatok papírt, ceruzát! A háziak nem moccantak. Gyuri fölkelt, önkiszolgált, odahozta a telefonasztalkáról a jegyzettömböt és a golyóstollat, Bandika kezébe nyomta: Írd le, mi a három kívánságod, tíz év múlva majd elővesszük, hogy lássuk, teljesült-e! Bandika hosszan emésztette a hallottakat, aztán odanyomta a papírt meg a tollat a bátyjának. Kisbéla vonogatta a vállát, bánom is én… akármi lehet? Bármi… minden, amit egy jóságos manótól kérnél! – Gyuri. De – az én kívánságaim úgyse teljesülnek! – Kisbéla szeme befátyolosodott. Barátom, legalább fogalmazd meg, sírni ráérsz azután! – Gyuri.

Kisbéla végre munkához látott. Bandika egy darabig figyelte, majd kért egy lapot a tömbből, és ő is nekifogott. Azonos mozdulattal tolták ki a nyelvüket a szájuk bal sarkában. Béla bácsi is írjon, ajánlotta Kisgyuri, az ő jellegzetes r-jével. Á, én nem… – Béla mintha füstgomolyt akarna eloszlatni a tenyerével. Mért, a Béla bácsinak nincsenek kívánságai? – Kisgyuri. Béla nyaldosta a szája szélét, vanni vannak, de… – megint legyezte a semmit. Adjatok papírt az apátoknak! – Gyuri. Béla hökkenten sandított a cakkos szélű lapra, nincs tollam, jelentette ki, mintha remélné, hogy ezzel az

ügy le is zárható. Nóra előhalászta a retiküljéből Mont Blanc töltőtollát, odaadta a bátyjának.

Néhány perc múltán Kisbéla: Kész vagyok! – nyújtotta Gyurinak. Felolvashatom? – Gyuri. Bánom is én… – a fiú rángatta a vállát, s az apjára pillantott. Béla homlokán ovális verejtékcseppek gyülekeztek, kezében csillogott a drága írószerszám.

Kisbéla azt kérte a jóságos manótól, hogy:

1. Szeretném ha anyuka újra olyan lenne mint régen. (Itt lenne, antialkoholista, életerős, vidám, kedves, nem gyógyszerezne, és EGÉSZSÉGES!!)

2. Szeretném ha apuka elfogadna engemet olyannak amilyen vagyok, habár sohase leszek olyan amilyennek ő megálmodott. És hogyha adok neki valamit akkor vegye észre benne a szívemet, ne csak a tárgyat lássa.

3. Szeretném ha a mostani barátnőm megmaradna és boldog kiegyensúlyozott életet élnénk és igazi rendes családot alakítanánk ki, mert ez a legfőbb vágyam: SZERETETBEN ÉLNI.

Gyuri monoton hangon olvasta föl mindezt, majd az ölébe eresztette a papírt, mely még ott is finoman rezgett, talán a huzattól. Nóra e három kívánság hallatán három késszúrást érzett a mellkasában. Ő szinte sose gondolt már arra a nőre, a fiúk anyjára. Olga… úgy szakadt föl a neve az alvadt múltból, akár egy alakjavesztett tárgy. Olga árvalány volt, intézetben nőtt fel. Élveteg mosolya és a torkából kiröppenő rekedt kacagások Nórában hideglelést keltettek. Nem ilyen asszonyt képzelt a bátyja mellé. Megkönnyebbült, amikor az a nő eltűnt az életükből. Most hirtelen szíven ütötte a tény, hogy Olga ugyanannyit jelenthet e két pelyhedző állú kamasznak, mint ő Kisgyurinak, hiszen mégiscsak az anyjuk. Hogyan alakulna a férje és a fia élete, ha ő elvonóba kerülne, hónapokra, s utána elköltözne a húgához (ha volna húga)? Beleborzongott. Vérző sebként lüktetett az is, hogy a Kisgyurinál egy évvel fiatalabb Kisbélának barátnője van, akivel hosszabb távra tervez. Tehát abba a korba kerültek, amikor…

Tulajdonképpen mi a helyzet most a mamátokkal? – Gyuri. Kisbéla kelletlenül mesélni kezdte, hogy Olgát másféléves huzavona

után leszázalékolták a szívével. Anyuka még mindig Toncsi néninél lakik, lényegében egy nyári konyhában, télire betesznek neki egy olajkályhát. Hétszámra ki sem kel az ágyból, akkor se, ha mi ott vagyunk. Folyton melléönti az olajat, bűz van, de nemcsak attól: anyuka üres konzervesüvegekbe pisil, lusta kivinni. Toncsi néni ad neki enni, és ha nem, anyukát az sem érdekli, bámulja a plafont üveges szemmel… borzasztó, hogy nem tudok rajta segíteni… gyűlölök odamenni, de ha nem megyek, az is rossz… – Kisbéla reszkető szájjal sírt, éppen úgy, mint amikor még egészen pici volt.

Na… hadd abba! – Béla mackósan dögönyözni próbálta a nagyobbik fiát, ám az nem hagyta. Béla, te írjál! – szólt rá Gyuri. Béla szája kerekre nyílt, mint aki ellenvetne, ám végül óvatosan lecsavarta a Mont Blanc kupakját, s a toll rejtett hegyét a papírra eresztette. Tartotta így néhány másodpercig, mielőtt formálni kezdte a görcsös betűket.

Gyuri közben fölolvasta Bandika kívánságait:

I. Anyu és Apu legyenek újra együtt, Kisbéla ne költözzön el és jöjjön össze egy normális család!

II, Még mindig éljenek a nagyszüleim!

III. Előbb haljak meg minta Kisbéla! Ne kelljen őt eltemetnem soha de soha!

Ti ennyire szeretitek egymást? – Kisgyuri csodálkozott. Igen! – Kisbéla. Kisgyuri mindig arra vágyott, hogy szülessen egy kisöccse, s örökké azt hallotta apjától-anyjától: Minek? hogy ti is egymást öljétek folyton, mint Kisbéla és Bandika?! Na jó, kezdte Kisgyuri, de akkor mért veszekedtek állandóan? Nem veszekszünk, mondta Bandika ellenségesen. Újra csönd lett.

Nórának ez a három még élesebben fájt. Nem gondolta, hogy a szülei másban is olyan égő űrt hagytak, mint őbenne. Sokszor… gyakran jut eszedbe a nagyi meg a napi? – kérdezte. A három gyerek egységesen így hívta őket. Sokszor! – Kisbéla. Gyakran! – Bandika. Ővelük lehetett beszélgetni, folytatta Kisbéla, a mi szintünkön, megértették a problémáinkat, különösen a napi, de a nagyi is – sose

haragudtak ránk… amióta ők nincsenek, nem maradt senki se, aki… akivel…

Nóra sejtette, hamarosan Ő fog sírni. Ha kell nektek valaki, motyogta, itt vagyok én. Hát igen, te itt vagy, helyeselt Kisbéla, túl gyorsan, valamiféle kétértelműséggel az arcán. A közéjük terülő csöndet Béla tompán pattogó hangsúlyai verték szét:

Első kívánságom egy nagyobb család vagy sok barát aki ráér velem törődni.

Második kívánságom több szórakozás. Egész nap állok az ofszetgépnél és így telik az életem.

Harmadik kívánságom hogy nekem is legyen már valakim akit a két fiam nem üldöz el. Eleget voltam tök egyedül.

Még be sem fejezte, Kisbéla fölcsattant: Szóval az Irmát mi üldöztük el? ezek szerint nem azért falcolt le, mert megpofoztad? Bandika mutáló hangja második szólamként zárkózott föl: És hogyhogy te egyedül vagy, amikor itt vagyunk neked mi ketten?! Béla úgy járatta körbe a tekintetét, akár egy ügyész a vádbeszéde végén: Íme, a fiaim, jelentette ki nyomatékkal. Nóra, óvatosan: Titeket zavar, ha az apátok valakivel… szóval, ha egy nővel…!? Nem zavar, hadarta Bandika, csak ne ide hozza, az anyu helyére ne fektessen senkit. Nóra hirtelen átélte, milyen lehet az, egyedül az ágyban, ennyi éven át, reggeli puszi nélkül, simogató tenyér híján, a másik ember megnyugtató testmelegét nélkülözve – nem értette, miért nem fogta föl eddig, hogy az ő bátyja így él, ez jut neki. Nyugi bele, nem hozok én ide senkit, morogta Béla dacosan, eszembe sincs… kit is hozhatnék? – föltápászkodott, indult a konyhába: Kávé?

Négyen jelentkeztek. A szoba telefolyt sűrű reménytelenséggel. Nóra papírzsebkendővel dörzsölgette a szemét. Ne tessék má sírni, mondta Bandika, nincs semmi baj. Nóra biccentett, a könnye elapadt, ám odabenn lüktetett tovább a tehetetlenség.

A kávét kimért kortyokkal, szótlanul itták meg, ahogyan angol udvarházakban szokás. Váratlanul rátaláltak a karcmentes

viccelődés tónusára, melyet Nóra az anyja nyomán „Áfonya utcai stílus”-nak hívott. Kiosztódtak az ajándékok, némelyik célba talált, némelyik nem, de mindenki elégedettséget színlelt. Béla most is többet költött Nóráékra, mint viszont, a húga szóvá is tette, noha tudta, mit kap válaszul: Egyszer van egy évbe karácsony!

A háromkarú műanyag csillár ferde fényében bántóan lepusztultnak tűnt a lakás, a divatjamúlt bútorokon a lakk repedezett, a falakon a tucat-tapéta fölfeslett, a színevesztett padlószőnyeg foszladozott. Zavaró látvány a háromajtós szekrény oldalának támasztott két poros bicikli. Levihetnék a pincébe, gondolta Nóra, elfelejtvén, hogy e lakáshoz sosem tartozott pincerekesz.

Béláék szegények, nehéz ezt másként kifejezni, *nagyon szegények* – három kívánságaik közt mégsem akadt anyagi természetű, egy sem. Nórát e fölismerés különös boldogsággal töltötte el, Magában fogadkozott, szorosabbra fűzi kapcsolatát a bátyjával és a két unokaöccsével, ettől megédesedett a nyála szájában. Félfüllel hallotta, hogy a három gyerek iskolai gondokról beszélget, a két férfi pedig munkahelyiekről. Béla aggódott, a nyomdát privatizálják, s őt kirúgják. Megnyalta sebhelyesre rágott ajkát: A te három kívánságod mi volna?

Tényleg, ti is írjátok le, ha már! – Bandika. Kisbéla odarakta a tollat-papírt a kezük ügyébe. Akasztják a hóhért, gondolta Nóra. Gyuri segélykérőn pillantott Nórára. Kisgyuri a magasba bámult, a golyóstoll gombját csattogtatva.

Kisbéla kinyitotta a háromajtós szekrényt, elővett egy akasztón lógó ruhadarabot, amelyen még ott fityegett az árcédula. Meglengette: Gyuri bá, amíg gondolkodni tetszik, mi a véleménye erről, de őszintén! Nagyon csinos! – hazudta Gyuri. Apuka szerint a hintáslegények hordanak ilyet! – Kisbéla megrázta a piros-fekete csíkos selyeminget. Akkor én is hintáslegény vagyok, mondta Gyuri. Nóra büszke volt a férjére. Béla hümmögött, jól van, lehet, hogy… micsináljak, elsőre nem nyerte meg a tetszésemet! – ha zavarba jött, ilyen körülményesen fogalmazott. A három fiú most kórusban követelte, hogy próbálja föl. Béla ültő helyében lekapta magáról a fehér inget – elővillant csenevész mellkasa és kerek pocakja –,

belebújt a piros-fekete csíkosba. Pontosan úgy nézett ki, mint egy hintáslegény, de azért valamennyien elismerőn bólogattak és füttyögettek. Béla hajlongott, akár egy manöken. Kisbéla arcán szétszaladt az elégtétel pírja.

Nna… most már írjunk akkor! – Kisgyuri. Mindhárman az üres papírra meredtek. Először a fiú golyóstolla kezdett siklani. Aztán Gyuri ceruzája. A rejtett hegyű Mont Blanc utolsóként indult útjára, ám elsőként végzett. Nóra rögtön felolvasta:

– Soha senki ne legyen közülünk beteg, egy kicsit se.
– A lehető legjobbkor haljak meg, se előbb, se később.
– Szeressük egymást úgy (vagy jobban), ahogyan most.

Béla elbődült: Sze-res-sük egy-mást gye-re-kek! A fiai rápisszegtek. Mielőtt Nóra kimondta volna, ami nyelve hegyén volt, Kisgyuri olvasni kezdte a magáét, ropogtak a jellegzetes r-ek:

1. Addig utazgathassak a világba, amíg rá nem unok.
2. Sikerüljön minden, amit akarok,
3. Legyen annyi pénzem, amennyi csak kell.

Ez a te három kívánságod? – Nóra elhűlten fürkészte a fiát. Kisgyuri nem értette: Valami nem tetszik? De, csak nem gondoltam volna, hogy neked ilyen fontos a pénz. Neked talán nem? Nekem nem, mondta Nóra öntudatosan. Igazán? akkor minek kellenek munka után még az angol tanítványok is odahaza? mért vered a fogadhoz a garast? mért balhézol folyton, hogy túl sokat telefonálok? – Kisgyuri egyre jobban raccsolt, a hangja mind élesebb regiszterekbe csúszott, ám amikor a tekintete találkozott az apjáéval, rögtön elhallgatott.

Nóra egy cölöpverőgép súlyos csattanásait érezte a szívében. Pénz, siker, utazgatás kell neki… semmi jele, hogy az is számítana, mi van a szüleivel, a családtagjaival, a barátaival.

Gyuri – hogy mentse a helyzetet – belevágott:

A) Sose legyen háború se veszekedés!

B) Mindig lehessünk önmagunk.
C) Kaphassak egy év teljes szabadságot a mostani életemből.

Nórának ez volt a kegyelemdöfés. Már nem tudta türtőztetni magát: Megáll az eszem… milyen szabadság kéne neked? Teljes, mondta Gyuri higgadtan. Szóval… – Nórában lobot vetett az indulat: El akarsz utazni? vagy el akarsz költözni?? vagy mi van??? Jaj, Nórikám, muszáj ezt… itt…? most…? – Gyuri tekintete, akár a kés. Nóra nehezen kapott levegőt, szívesen válaszolta volna, hogy nem muszáj, sem itt, sem másutt, ő befejezte – egyszeriben megértette: mindennek vége, mégis igazak a pletykák, Gyurinak van valakije, azért kívánkozik el tőle, tőlük, abból az életből, amit akkora fáradsággal és szeretettel építettek föl, féltő gonddal rakva valamennyi téglát, egyenként. Csakhogy nem volt képes se megszólalni, se megnyugodni, egész testét rázták a belső robbanások.

Arra eszmélt, hogy Béla ölelgeti-csókolgatja-nyugtatgatja: Ne ijesztgess, hugicám, ugye nincs baj? ugye jól vagy? igyál egy kortyot! figyelj csak, rögtön kezdjük ám a bárzenét! Valóban, a fiúk félretolták az étkezőasztalt, odakészítették a hangszereket. De Nóra nem érzett magában elég erőt, hogy végighallgassa. Annyira szédült, hogy csak a szekrénybe kapaszkodva sikerült fölállnia. Erős leszek, ismételgette magában, erős leszek, kibírom hazáig.

Ez volt az első karácsony, amikor nem mentek a szentek a mennybe.

csehov a padon

Álldogált a pálya szélén, míg rá nem esteledett. Akkor már nagyon fájt a lúdtalpa, fölült az egyik bírói székbe. Kilenc tájt dideregni kezdett, lemászott, zsebéből előhalászta a fényesre kopott kéttollú kulcsot, bezárta a valaha (általa) kékre festett vaskaput, pontosan úgy, ahogyan minden áldott nap végén tette, sok-sok éve. Ezúttal azonban fölöslegesen. Minek?! Újra kinyitotta. Aztán mégis bezárta. Rendnek köll lennie. Kéne… A három salakos teniszpálya téglaszín négyszöge világított a homályban. Nna, gyerünk! – noszogatta Vellő önmagát, ám még sokáig nem volt képes elindulni.

Nehéz fölfogni, hogy többé nem lesz itt teniszpálya. Az egész körzetet eladták, megszűnik a sporttelep, lebontják a csavargyár kihalt betonkolosszusát, meg a szomszédos utcák szobakonyhás házait is. Állítólag vásárlóközpont épül ide, mintha nem volna belőlük elég. Vellő – illetve Velő, ahogyan a többség hívja – holnaptól nyugdíjas. Az apját még nála is többet csúfolták a nevéért, mert ő Vellöschaer volt, sváb, aki azután hazafias buzgalomból magyarosított, mire a szülei kitagadták. Vellő erről csupán hallomásból értesült, az apja köddé vált (állítólag kitántorgott Amerikába), amikor ő még anyatejen élt, egy olyasfajta nyomorúságos kispesti családi házban, mint amilyenek itt várják a buldózert.

Vellő tízévesen már dolgozott, hordta a mosott-vasalt ruhát az anyja megrendelőinek, eleinte a fején egyensúlyozva a fonott kosarat – máshogy nem bírta el. Tizenhárom múlt, mikor labdaszedőnek állta DAC, a Detektív Atlétikai Club teniszpályáin, a Margit híd pesti hídfőjénél a Duna-parton. A háború után ő lett a gondnok. Amikor a DAC-ot fölszámolták, az Újpesti Dózsához került, utána meg ide, a Budafoki útra, a szeszgyár sporttelepére. Fáj kimondani: majd ötven éve.

Hajnalban kelt, hogy háromnegyed hatra kiérjen a pályára. Az este gondosan elegyengetett-fölhálózott salakot meglocsolta.

Körbetolta a talicskát, itt-ott szórt egy lapátnyi szűz salakot a cipősarkak vájta gödröcskékre, s rátaposott, hogy szintbe simuljon a talaj. Amíg őrajta múlt, a legkiválóbb minőségű Champion salakot rendelték. Telitöltötte azután az apró kerekeken guruló masinát krétaporral, meghúzta a vonalakat. Mire elkészült, már szállingóztak a játékosok. A szeszgyári csapat egy darabig az első osztályban küzdhetett, az ötvenes évek közepére visszaestek a másodikba. Mára a harmadikból is kikoptak, csupán a kerületi versenyeken indulhattak. Vellő salakja és vonalai elsőosztályúak maradtak.

Semmi más nem olyan, mint régen. A hálók most már feketék, a labda sárgászöld, a versenyzők ruházata csiricsáré, a faütő és a bélhúr kiment a divatból, szórt vonal helyett a talajba ütögetett fehér műanyaglapocskákból állnak össze a stráfok… Az úri sport a múlté, zaftos káromkodások és elhajított ütők repkednek mindenfele. Vellő pályáján immár csak a legyek repkednek, slussz-passz, vége. Dolgozhatna éppenséggel másutt, üzentek neki egy maszek teniszklubból, fölvennék pályamunkásnak, órabérért, feketén, hogy megspórolják a tébét meg az áfát. Olyat is lehet, magyarázta a hírnök, egy kazetta-aktatáskás fiatalember (régebben a szeszgyári csapatban játszott), hogy Velő bácsi vállalkozói igazolványt kér az önkormányzattól, esetleg mellékfoglalkozásra, attól függ, hogyan jön ki jobban, persze, akkor lesz tébéje, meg áfája is, föltéve hogy belép az áfakörbe, kell egy jó könyvelő, aki érti a dürgést! – kacsintgatott. Vellő rázta a fejét, kösz, de… má pont csak az hiányzik… könyvelő meg tébé… ha ki bírok jönni a nyugdíjból, maradok inkább a fenekemen. Hülye világ ez… könyvelőhöz küldenének, csupáncsak avégett, hogy segédmunkás lehessek, mindenki lábakapcája. Ebből azé má tényleg kiöregedtem.

Az utolsó napokban komoly kísértést érzett, hogy fogja az ócska Slazenger rakettet, amit vagy húsz éve felejtett valaki a hármason, és szerváljon néhányat a nagyképűen centerpályának nevezett egyesen. Volt labdája bőven, a srácok eldobálták, ő meg összeszedte egy faládába. Nem mind döglött, akadt közöttük egészen ruganyos. Vellő időnként játszótereken osztogatta szét a készlete javát, óvodáskorú gyerekeknek, akik még értékelték az ilyesfajta adományokat.

Talán jó lett volna búcsúzóul beütni tucatnyi lasztit az adogatóudvarokba, hajszál pontosan a sarkokba, ahogyan kell. Falazhatnék is, gondolta. Lelki szemei előtt hajdani bajnokok bukkantak föl, akiket látott valaha teniszezni, tűnődött, melyikükkel játszana legszívesebben, s mi volna az eredmény egy három szettes partiban. Végül a kis Gulyást választotta, Magyarország örökös bajnokát, aki csupán testmagasságra nézvést kicsiny.

Vellő az egész életét a fehér sport szolgálatában töltötte, anélkül, hogy akár egyszer is teniszezett volna. Gyerekkorában föl se vetődött, hogy ezt az úri kedvtelést űzhesse, később szégyellte bevallani, hogy még sose játszott. Újabb és újabb nemzedékek követték egymást a fehér vonalak határolta pályákon, őt már harmincévesen is Velő bácsizták. Néhány nála jóval idősebb teniszveterán Velő sporttársozta. A keresztnevén utoljára talán a DAC-istáknál szólították (ha a leventét nem számítjuk), az ottani – őt megelőző – gondnok: János úr, kérem alássan, húzza le a kettest sietőssen… – az idő tájt Vellő még elemibe járt. A snájdig fiúk sorban tünedeztek el a pályáról, folyt a háború, megkapták a behívót.

Az első nap a nyugdíjban kínkeserves lassúsággal telt. Vellő elmulasztotta, hogy gyerekekkel, tárgyakkal vagy szenvedélyekkel népesítse be élete síkságát. Mindössze tizennégy hónapig volt nős, az ötvenes évek végén, akkoron a szakosztályvezetőség kiutaltatta neki azt a másfél szobás szövetkezeti lakást a Vaspálya utcában, ahol azóta is él. Anna, a felesége, megismerkedésük idején a klubházban titkárnősködött. Kurta búcsúlevelet hagyott maga után: Vellő, mást szeretek, felejts el! – amiről őneki az jutott eszébe, hogy a töltöttgalamb asszonynak a nefelejcs volt a kedvenc virága. Vellő már alig képes fölidézni az arcát, csak a szeme kékje csillog az emlékezetében.

Vellő ráérősen mosott-vasalt-takarított. Ebédre lecsót főzött. Evés után ledőlt, próbált aludni, de nem jött álom a szemére. Később sétálni indult. A harmadik saroknál érzékelte, hogy zihál. Persze, mert rohanok… – nem szokott így mászkálni, céltalanul. Bár az ő munkaidejét is nyolc órában szabták meg, legalább tizenkettőt töltött a telepen. Utána ivott egy fröccsöt a sarki késdobálóban. Vacsora

közben nézte a tévét. Gyakran úgy aludt el, állát az asztal szélére bocsátva. Hétvégén néha moziba ment a köpködőbe.

Most az az ötlete támadt, hogy vesz magának valamit. De nem tudta kitalálni, mi legyen az. Ezer forint volt nála. Máig úgy érezte, egy zöldhasú magyar bankó tekintélyes summa. Pedig sok víz lefolyt a Dunán, amióta a százasok helyett ezresek kerültek a fizetési borítékba. Elhatározta, hogy a legelső boltba betér, ami az útjába akad. Pechesen alakult: egy kopott cégtáblájú antikváriumra bukkant. Mindegy… – leereszkedett a nyöszörgő falépcsőn a hosszúkás pincehelyiségbe. Az ajtó fölötti csengő csilingelése édes képeket idézett réges-régről: az anyja néhány évig egy szatócsboltban szolgált ki Maglódon, ott fogadta efféle pilimm-palamm az érkezőket. Abban a boltban gusztusosan nyikorgott az olajozott hajópadló, s vegyszerek tiszteletet parancsolón súlyos szaga ülte meg a levegőt. Az antikváriumban rozsdabarna linóleumon csosszant a szandálja, a két kis ablakon beszűrődő fénypászmákban látszott a porszemcsék finom remegése. Mi tetszik? – kérdezte az árus, egy Vellő-korú férfi, az orra hegyére csúszó félszemüveg fölött tekintve rá. Nézelődök, morogta Vellő, távozásra készen. Csak tessék! – az árus olvasta tovább a pultra fektetett könyvet.

Irigyelte attól a férfitól a hűs figyelmet, amellyel a szövegbe mélyedt. Esetleg olvashatnék én is, gondolta. Betűzgette a kötetek gerincén a neveket-címeket. Fölfedezte az Olcsó Könyvtár sorozatot, ezt ismerte, az anyja, amíg élt, gyűjtögette. Három forintért adták a vékonyabbját, négyért a vastagabbakat. Anya, má megin olvas maga? minek fárassza a szemit? – korholta Vellő. A mama nevetgélt: Találtam egy jó vastag, unalmas könyvet, telik vele a rongyos élet. Ő ezt sosem értette, mi élvezet lehet abban, ami unalmas? Hadd el fiam, mondta az anyja, nekem már nem kell izgalom semmi se. Vellő próbált visszagondolni, hová lettek azok a sárgás egyenkötetek, miután a mamát eltemette, nyilván odaajándékozta a két szétsírt arcú szomszédasszonynak, akárcsak a többi lomot.

Kézbe vette a kissé porhanyós tapintású könyvecskéket, némelyiknek a címlapjára is emlékezett. Hirtelen elfogta valami szédülés. Ez megvolt a mamának, az hót ziher! Akkoriban az agyába

vésődött a borítóról rátekintő kezdetleges rajz: csúnya, kövér öregasszony bárgyú arcmása, a nyakában kereszt alakú medalion lóg, pirosas szalagon, a háttérben sopánkodó nőalak, ruhája ugyanolyan piros, mint a szalag. Csehov: Anna a férje nyakán. Elbeszélések.

Ritkán olvasott, legföljebb a pályán hagyott Népsportot vagy képes hetilapokat böngészte át. Nehezen állt össze szavakká a betűk karavánja. „A fordítás a Moszkvában 1946-1951 között megjelent húszkötetes orosz nyelvű gyűjteményes kiadás alapján készült. Fordította Devecseriné Guthi Erzsébet, Lányi Sarolta, Szőllősy Klára. Szerkesztő Gordon Etel. Felelős kiadó az Új Magyar Könyvkiadó igazgatója. A szerkesztésért felel Leszev Irén. Műszaki vezető Siklós Béla. Megjelent 48.000 példányban, 14,1 (A/5) ív terjedelemben…” Hú. Csurgott róla a víz.

Csodálkozott, amikor a félszemüveges árus mindössze huszonkét forintot kért a Csehovért. Ha ilyen olcsó mulatság, a végin még rászokok az olvasásra. Fölidéződött benne egy réges-régi reklám, kicsit átigazítva: Mondja, marha, mért oly bús? Olcsóbb a könyv, mint a hús!

Letelepedett a játszótéren egy padra. Akkor most olvasás lesz. Bátorítón sütött a késő délutáni nap, fényesre festette a lapokat. „Az esketési szertartás után még büfé sem volt, a fiatal házasok megittak egy-egy pohár bort, átöltöztek és a pályaudvarra hajtattak.” Így kezdődött a címadó írás, Anna a férje nyakán. Vellőnek eszébe jutott az ő Annája. Nem mondhatnám, hogy túl sokáig lógott a nyakamon…. – becsukta a könyvet, újra szemügyre vette a címoldalon a rajzot. Rájött: nem öregasszony az, hanem a férj, s a nyakában lógó medalion biztosan a nejét, Annát ábrázolja, így értendő a cím. Neki egyetlen fényképe maradt Annáról, az esküvői, melyen az újdonsült asszony igen komor képpel sandít a semmibe, túlfrizurázott fejét a férje vállára döntve. Nna, apuskám, ne mélázzá, hanem olvass! – kényszerítette magát, hogy visszatérjen a szöveghez. „Vidám lakodalom, bál és vacsora, zene és tánc helyett – zarándokút a kétszáz versztányira fekvő kolostorba.” Vellő a pontnál megpihent. Hasra fordította a nyitott kötetet a térdén. Behunyta a szemét. Lángoló fénykarikák pattogtak az agyában.

Dőlt betűs utószót is raktak a Csehovba, írta Leszev Irén. Talán jobban megértem az egészet, ha ezzel kezdem. „Huszadik évében járt a taganrogi szatócs fia, amikor 1879 őszén megérkezett Moszkvába, hogy beiratkozzék az egyetemre.” Szatócsbolt… az Tangaizében is olyasmi lehet, mint nálunk. Sürög-forog a mama a csorba üveglappal borított pult mögött. Kisfiam, jó nagyot köszönj Nirts bácsinak, most, bátran! – anya örökké attól félt, hogy a tulajdonos meg talál haragudni rá, s ő elveszti ezt a príma állást. Pedig Nirts bácsi jámbor, cvikkeres emberke volt, szinte soha nem haragudott a mamára vagy bárki másra. Vellőt gyakran lovagoltatta a térdén: Hóc-kóc, katona! – Nirts bácsi gyerekei sorra meghaltak. Túl gyönge volt a tüdejük szegénykéknek… – ezt a bocsánatkérő ténymegállapítást Vellő legalább százszor hallotta az öreg boltostól. Nohát… ez van… bele köll nyugonni… te legalább virulsz, minta zalai káposzta, igaz-e… aztán mondjad csak, Kisvelő, mi leszel, ha nagy leszel? Orvosprofesszor úr! – felelte ő, tudta, a mama ezt akarja hallani. Valójában magas rangú katonatiszt akart lenni, töméntelen rendjellel, bojtos karddal, fehér lóval. Úgy is van, nyugtázta Nirts bácsi, ilyen okos gyerek menjen az egyetemre… bár én is oda törekedtem vóna.

Nirts bácsi váratlanul csődbe ment, hajszálnyival azelőtt, hogy a boltját és őt magát nyomtalanul eltüntette a háború. Utána Vellő már nem vágyott a katonai pályára. Az egyetem szóba se jöhetett, ahhoz előbb a középiskolát kellett volna elvégeznie. „Mi volt a csendesen nézelődő fiatalember háta megett? Keserves évek, gyermekkor igazi gyermekség nélkül, nyomor, megaláztatás.” Ezt akár rólam is írhatták volna, gondolta Vellő. E pillanatban kenyeres pajtásának érezte Anton Pavlovics Csehovot, aki csak negyvennégy évig húzta (1860-1904), mert – Leszev Irén pedáns bekezdéseiből kiderült – legalább annyira gyönge volt a tüdeje, mint a Nirts gyerekeknek. „Mindig szerette a természettudományokat, így orvostanhallgató lett.” Az ő anyja örülhetett, gondolta Vellő, Leszev Irén csupán annyit árult el Csehov mamájáról, hogy varrással keresett némi pénzt, miután a papa befuccsolt a szatócsbolttal. Tehát a Csehov papa szakasztott Nirts bácsi volt… azér mégse lehettek annyira kódisok, mint mi – egy szatócsnak van mit aprítani a tejbe, ha

befuccsol, ha nem… – hajszálrepedések futottak szét az imént támadt együttérzésben.

„Csehov zajos színházi sikereket aratott a drámáival. Kedvese Olga Knipper, a kor egyik leghíresebb színésznője…” – e ponton a lanyha, de fokozatosan fölismerhető ellenszenv már fájdalommal kevert gyűlöletbe csapott át. Amióta a felesége elhagyta, Vellő ritkán érdemesítette figyelemre a női nemet. De azért egy színésznő… az mégiscsak… – Vellő a konyhája falát a Színház és Mozi (később a Film, Színház, Muzsika) csábos címlapfotóival ragasztgatta tele. Bara Margit. Ferrari Violetta. Krencsey Mariann. Ezek voltak ám a nők!

Nem elég az orvosi diploma, a pénz, plusz – mint Leszev Irén írta: – „a hírnév és a halhatatlanság”, Csehovnak egy ilyen bögyös-faros színésznő is jutott. Vellő leginkább ezt – őt – irigyelte tőle. Az én Annám, valljuk meg, nem volt szép… Közbe még neki se kellettem. Persze, mer én is inkább csúnya vagyok, és a két kezemen kívül nincsen semmi egyebem… soha nem is volt… – erősen verejtékezett, szétáradt benne a búbánat. „Idegen földön – egy német fürdőhelyen – érte a vég, de otthon nyugszik, hazája fővárosában, Moszkvában.” Vellő elmerengett, miféle nőszemély lehet az a Leszev Irén. Pápaszemes. Kontyos. Ujján tintafolt és írópúp.

A nap még ott lángolt a háztetők felett, a tér zsúfolásig telve gyerekekkel, zsivajgásuk monoton dallammá egyesült. Vellő sóhajtott. Előrelapozott, hogy folytassa az Anna a férje nyakánt, ahol abbahagyta. – „Azt is beszélték, hogy a kolostori zarándoklást Mogyeszt Alekszejics, aki elvhű ember volt, egyenesen azért eszelte ki, hogy fiatal feleségének értésére adja: a házasságban is a vallásosságé és a jó erkölcsé a legelső hely.” E tekervényes mondatba Vellő belegabalyodott, csak másodjára jutott a végére. Eszébe jutott az anyja. Vajon ő elég unalmasnak találná-e Csehovot? Vastagságra megjárja.

„Amikor a vonat megindult, Ánya még látta, amint az apja egy ideig a vagon mellett halad, megtántorodik és kiloccsantja borát; látta jóságos, szánalmas, bűnbánó arckifejezését.” Vellő sóhajtozott. Kihűlt benne az érdeklődés, a szeme is elfáradt. Túl kicsikék a betűk… – aligha fogja ő végigolvasni ezt a könyvet, sem egy

másikat, túl öreg már ahhoz, hogy belefogjon, túl magas neki, túl bonyolult, mint majdnem minden ebben az életben.

Otthagyta Csehovot a padon, indult hazafelé. Éles gyerekhang mögötte: Bááácsi! Megtorpant. Pöttöm kisfiú loholt utána, kantáros rövidnadrágban: Itthagytad! – nyújtotta a könyvet, szurtos ujjai betakarták a férj fejét a címlapon. Vellő átvette, köszönöm, rendes vagy… hogy hívnak? Sajó. Hacsek és Sajó, mondta ki Vellő önkéntelenül. A kisfiú biccentett: És téged? Vellő. Akkor te vagy a könyvellő! – a szája boldog vigyorba rándult, éneklősen ismételgette: Könyv-ellő! köny-vel-lő!

Vellő legszívesebben szájon vágta volna. Pedig csak egy gyerek… Elszégyellte magát, a kisfiú kezébe nyomta a kötetet: Nesze, legyen a tiéd! A srác elégedetten megmarkolta: Jó… de még nem tudok olvasni. Én se, mondta ő. A kisfiú nevetett, azt hitte, viccel a bácsi.

hívhatnak bárhogy

Lassacskán elmúltak azok az idők, amikor a disszidálás azt jelentette: föl kell égetni minden hidat magunk mögött. Immár sok útja-módja volt annak, hogy az ember úgy menjen ki, hogy vissza is jöhessen. A legértelmesebb megoldásnak a nősülés tűnt. Lakásom nem lévén, csak egy érdekházassággal menthettem ki magam a Landler Jenő utcai családi tűzfészekből, s e szempontból szinte mindegy, hogy – mondjuk – a Rózsadombra, vagy esetleg Frankfurt am Mainba nősülök. Ismeretségi körömben elterjedt, hogy minimum név-, maximum pénzügyi házasságra kapható vagyok. Jöttek az ajánlatok.

Jelentkezett például egy kis nő, és bizalmas találkára hívott a Zserbóba. Húszévesnek se látszott, incifinci miniszoknyát viselt. Letegezett, mint egy sliccgombot: Amennyiben elveszel, egy évig veled leszek. Egy évig? Igen, utána köteles vagy elválni tőlem, hogy hozzámehessek a szerelmemhez, aki fogorvostanhallgató, s addig majd várni fog rám. Miért nem mész rögtön a fogorvostanhallgatóhoz? Azért, mert ő román állampolgár. Hát aztán, legalább kimented onnan! Nem tudom kimenteni, mert még én is román állampolgár vagyok. Ez elég hülye vicc! Ha te tudnád, milyen hülye vicc… – lemondóan ingatta a fejét. Jó, de miért vennék el én egy román állampolgárt? Azért, mert lenne velem egy nagyon jó éved! – kepesztett, két pici melle majd átdöfte a pólót.

Ajánlata gondolkodóba ejtett. Ilyen remek nőm még sose volt. Ugyanakkor én nyugat-német menyasszonyt akartam. Vagy franciát. Vagy angolt. Vagy olaszt. Olyasvalakit, aki a konvertibilis valuták övezetéből tűnne föl, nem pedig Romániából.

Ám a szóba jöhető devizakülföldi nők kora és külseje láttán hirtelen feltört bennem a hazaszeretet. Talán mégis inkább maradnom kellene. Különben is… mi a garancia arra, hogy odakinn okvetlenül jobb lesz a sorom? Semmi. Huszonhét elmúltam, nincs semmiféle szakmám, képzettségem vagy jártasságom, s a mostani

munkahelyemen – anyagbeszerző voltam egy Pest környéki téesznél – egészen rendes a fizetésem. Igaz, reményem sincs arra, hogy valaha is összespóroljak egy lakást, de… odakinn se vár rám berendezett luxuskégli. Illetve csak akkor, ha beköltözöm valamelyik számomra fölvezetett omlatag, kikent-kifent, elvirágzott nő ingatlanába. Ahol viszont aligha leszek otthon. Néztem magam a fürdőszoba csorba szélű tükrében, s azt mondtam annak a gyötrött arcnak: nem könnyű a kurva élet.

Hamarosan újra találkoztam a román állampolgárnővel. Ritának hívták, a Lehel téri piacon dolgozott egy zöldséges standon, munkavállalási engedély nélkül, éhbérért. Kérdeztem, adna-e némi előleget? Azt mondta, eridjek a francba. De nem haragudott. Fölvetette, hogy volna itt még egy lehetőség. Van neki egy barátnője, az Alexa, aki már kimentette magát Svédországba. Na most, ha én elvenném őt, mármint Ritát, s hozzásegíteném, hogy magyar állampolgárrá legyen, ami kábé egy év alatt intéződik el, akkor ő rábeszélné az Alexát, hogy ő meg jöjjön majd hozzám, így a végén megkaphatom a svéd állampolgárságot. Ez jó terv, mondtam én, de miért nem házasítod össze Alexát a fogorvostanhallgatóddal, hogy legyen ő is svéd állampolgár, akkor aztán ha elvesz téged, kimehettek mind a ketten.

Rita vonogatta a vállát, hímezett-hámozott, csak később vallotta be: Alexa egy igazi bombázó, félő, hogyha összehozza Dzsordzsuval, utána esetleg már nem fogja tudni lerobbantani róla. Ez logikusan hangzott. És a Dzsordzsu énrám nem lesz féltékeny? – kérdeztem. Ó, hát ő szegényke még Bucurestiben van, és nem muszáj megtudnia… nem kötnélek az orrára.

Megnyugtató, hogy nem leszek a bukaresti fogorvostanhallgató orrára kötve, gondoltam. De mi van akkor, ha egy év alatt annyira belém habarodsz, hogy elfelejted a szerelmed? Én bajom, mondta Rita csábos mosollyal. Tudtam az eszemmel: mindent bedob, hogy az ujja köré csavarjon. Mégis hagytam magam. Alig vártam, hogy elkezdődjön az a bizonyos év.

Az anyám más véleményen volt. Amikor bejelentettem, hogy megnősülök, toporzékolni kezdett: Jézusom, elment az a csöpp eszed? hát ide akarsz hozni a nyakunkra egy nőt? egy idegen nőt? a

hat négyzetméteres személyzeti szobába??? Nyugtatgattam, fölhívtam a figyelmét arra a tényre, hogy a férfiak mindig idegen nőket vesznek el feleségül, másképp nem megy, rokonok nem házasodhatnak össze. Különben is csak rövidebb időre jön… csak átmenetileg lesz itt… Nagyanyám szíven szúrt malacként visított föl: Hogyhogy csak átmenetileg?! és azután?! máris arra készültök, hogy elváljatok?! ahelyett hogy szülnétek nekem végre a kisunokákat?!

Fogalmad sincs, mibe keveredtél! – készítettem föl Ritát arra, hogy mi vár rá nálunk. Akkoriban rendszeresen a Margitszigeten randevúztunk, a legárnyasabb fák alatti padon, és néha már megengedte, hogy megcsókoljam, egyszer-kétszer azt is, hogy cirógassam, mind izgalmasabb pontokon. Ne félj semmit, mondta, majd én megszelídítem őket. Betartotta a szavát. Ámultam-bámultam. Kisvártatva az anyám és a nagyanyám olyan alázatos imádattal ugrált újdonsült feleségem körül, mintha a lányuk volna. Anyám mindig szeretett volna egy lánygyereket magának. Jobb későn, mint soha?! Úgy látszik, a nagyanyám is vágyott még egy dédelgetendő leányra. Ágyba vitték neki a reggeli kávét, így persze kénytelen-kelletlen nekem is, eddig ez soha nem fordult elő. Rita ajándékokkal halmozta el a két öregasszonyt, virággal, konyakos meggyel, harisnyákkal, s a bizalmába avatta őket. Engem nem. Gyakran megesett, hogy hármasban pusmogtak, s ha odaléptem, hirtelen csönd lett. Ezek olyan női dolgok, Istikém, mondta a nagyanyám magyarázatképpen.

Egy este, amikor hazaértem, a három nő egy negyediket ült körül a konyhában. Alexa vagyok, Stockholmból! – nyújtotta a kezét, mintha azt akarná, hogy megcsókoljam. Rövid tétovázás után megtettem. Alexa diadalittasan mosolygott a szódásüvegtalp-szemüvege mögött, melytől eltekintve igazán mutatós nő volt. Csupáncsak azért repült ide, hogy a Ritácskát meglátogassa, magyarázta, mindössze két hétig marad, legföljebb háromig, elalszik bárhol, akár a szőnyegen is. Nem kell a szőnyegen aludni, jelentette ki Ritácska.

Kíváncsi voltam, mit szól ehhez az anyám és a nagyanyám, ők ketten akkor is pofákat vágtak, ha Irmus néni – évi kétszer – feljött a fővárosba Pécsről, és egyetlen éjszakát nálunk töltött. Alexát

furcsamód nem bánták, Rita iránti imádatuk átsugárzott a rövidlátó nőre, aki pedig lehamuzta a szőnyegeket (itt-ott lyukakat égetett beléjük) és telefüstölte a lakást. Alexa aludt a helyemen, Ritával, én a személyzeti szobából kiszorultam a hallba, a kanapéra.

Anyám és nagyanyám, e két házsártos vénasszony egyre virult Rita és Alexa társaságában, a négy nő esténként úgy viháncolt együtt, mintha kamaszlányok volnának. Közös főzéseket csaptak, Alexa parasztkenyeret sütött a gázsparheltben, Rita pedig bemutatta, hogyan kotyvasztják a máramarosi hegyekben a vegyes gyümölcspálinkát, kuktafazékban. A lakást átitatta a sűrű kocsmaszag. Mire hazaértem a munkából, már alaposan megízlelték azt a löttyöt, s büszkén kínálgatták az ismerősöket és a szomszédokat: *Házi!* Nagy lett a forgalom minálunk, bizonyos lakótársak naponta többször is benéztek egy-egy kupicára. A cefre bűze uralmába vette a liftet és a gangot is.

Nem akartam hinni a szememnek és a fülemnek. Az én anyám volna ez a bomlott kendőjű, idétlenül vihorászó nőszemély, aki nyájas csaposként itat boldog-boldogtalant? Ugyanez az asszony tavaly óriási patáliát csinált, amikor a baloldali szomszédasszonyunknak elromlott a jégszekrénye, és én felajánlottam, hozza át a romlandó élelmiszereket. Anyám kategorikusan kikérte magának: Szó sem lehet róla, Istikém, hóógyne, hogy az ő rohadó töltöttkáposztája bekerüljön az én fridzsiderembe? na köszönöm! én nem akarok semmiféle érintkezést a szomszédsággal… úgyis csupa aljanép lakik itten. Most hirtelen szívesen látta az aljanépet a gangra nyíló konyhaablaknál, sőt beinvitálta őket az előszobába. *The more, the merrier*, mondja az angol – ekkoriban újra beiratkoztam a TIT Arany János nyelviskolájába, hogy ismét megállapíthassam, sajnos, nincs nyelvérzékem. *Minél többen, annál vígabban*… igen. Pedig ekkor még csak öten voltunk.

Alexa már negyedik hete táborozott nálunk, amikor véletlenül rájuk nyitottam. Félreérthetetlen pozitúrában találtam őket. Legnagyobb meglepetésemre Alexa játszotta a nő szerepét és Rita a fiúét. Fordítva tippeltem volna – ha valaha is az agyamba löttyed, hogy ők… ők ketten… Csak álltam ott, földbe gyökerezett lábbal. Szétrebbentek, Rita elvörösödve pislogott, Alexa pedig igyekezett

úgy tenni, mintha semmi se történt volna: Csak játszottunk! – nyögte gyermekes mosollyal. Később utánam jött a konyhába, az én barna bársonyköntösömben, magyarázni kezdte a fülembe súgdosva, hogy a nőknél ezek a dolgok máshogyan vannak, csupáncsak arról van szó, hogy ők ketten annyira szeretik egymást, mintha édestestvérek volnának. Nem szóltam semmit, mert szilárdul eltökéltem, ezúttal nem hagyom magam megdumálni. Nem bántam volna, ha az anyám meg a nagyanyám betoppan, nyíljon föl az ő szemük is, lássák, mi a pálya. Ám ők mindezalatt a Dimitrov téri piacon alkudtak rácpontynak valóra, mert az Alexácska olyan nagyon szereti a hamisítatlan rácpontyot, ahogyan azt a máramarosi hegyekben főzik.

Rita is kijött a konyhába, az én csíkos pizsamámban, most már kétoldalról nyomták a forró sódert, mire magamhoz tértem, már ott tartottunk, hogy Alexácska mindenáron ki akarta gombolni a sliccem, miközben Ritácska a nyakamat csókolgatta. Óriási, gruppenszex két leszbikus vagy inkább biszex nővel! – leráztam őket magamról: Na lányok, szép volt, jó volt, elég volt, felőlem megkefélhetitek egymást még egyszer utoljára, aztán takarodjatok innen a büdös francba! Lassíts, apafej, mondta erre Alexa, egy az, hogy én nem a te vendéged vagyok, hanem a Ritáé, illetve a Riza nénié, úgyhogy majd a Riza néni fogja megszabni, hogy mikor elég, és egyáltalán, kiből elég! amúgy pedig válogasd meg a szavaidat! nem az erdőben vagy!

Fülsértő csikorgással állt meg az eszem, indultam kifelé, azzal a föltett szándékkal, hogy tiszta erőmből bevágom az ajtót, ám épp amikor nyitni akartam, csöngettek. Gyér szakállú, göthös hátú fiatalember volt az, mekegő hangon tudakozódott Rita Emineszku iránt. Jóka! – visította Rita, félretaszított, és a göthös srác nyakába ugrott. Emineszku? – eddig úgy tudtam, Edelényi Ritának hívják, ez állott az útlevelében. Emineszku az asszonynevem, mondta Rita. Én már semmin nem csodálkoztam. Kikövetkeztettem, hogy a göthös szakállas nyilván a fogorvostanhallgató. Letelt volna az egy év? Á… dehogy. Naptárilag legföljebb három hónap… noha sokkal többnek tűnt.

Ismét csöngettek, föltettem, anyámék azok, előre dörzsöltem a kezem, milyen arcot vágnak, ha az újabb jövevényt meglátják, de két csenevész, himlőhelyes arcú lány állott odakinn. Gyertek be! – biztatta őket a göthös: Ők az én hugicáim, Aranka és Barbara! A lányok pukedliztek. Örvendek, mondtam bamba vigyorral. Ekkor futottak be anyámék, mindenkit azonnal megpálinkáztattak. A két kamaszlány rezzenéstelen arccal dobta be a felest, mintha víz volna. Én egy egész bögrével leküldtem. Vártam a pillanatot, amikor kitör a botrány, ám anyámék egyelőre bűbájos társalgást folytattak Arankával és Barbarával, úgy téve, mintha nem rájuk tartozna, hol hajtják álomra a fejüket e fruskák ma éjjel, a nagyanyám szobájában? az anyáméban? esetleg a személyzetiben, Ritácskával és Alexácskával egy ágyban? avagy a hallban, velem egy kanapén? netán a konyha padlócsempéin? Na és a göthös ipse? Ő kivel alszik majd?

Megkérdeztem tőle, hanyadéves most. Ó, én már kijártam az iskolát, mondta göcögve. Tehát praktizál? Hát… úgy is lehet mondani… – kappanhangon nevetgélt: Jelenleg csempészetből tartom fenn magam… amióta kidobtak. Az egyetemről? Deeehogy, az állásomból, az állatforgalmitól. Nem értettem, állatfogorvos volna? Kiderült, hogy a haszonállatokat exportáló és importáló vállalat brassói telepén dolgozott, mint anyagmozgató, vagyis állatetető. Szóval… nem fogorvos? Deeehogy… bár az volnék! – mondta búsan.

Végre leesett a tantusz. Ez itt tehát egy másik krapek Rita népes gyűjteményéből. Egy állatetető, a hugicáival. Utóbbiakról hamarosan megtudhattam, hogy kétpetéjű ikrek. Az állatetetőről pedig, hogy Romániában betöréses lopás miatt körözik, de félreértés az egész, nem ő volt. Mindegy, emiatt egyelőre semmiképp sem térhet vissza a szülőhazájába. Anyámék e krimi hallatán sem vesztették el a hidegvérüket. Tulajdonképpen mi a terve, kedves Jóka? – érdeklődött a nagyanyám társalgási stílben, teasüteményt kínálva körbe. A göthös mekegve előadta, hogy kölcsön szeretné kérni Alexa svéd útlevelét, amelybe ügyesen beleragasztaná a saját fotóját, s átfestené az a-betűt, azután Szerdahelyi Alexként kimentené magát Stockholmba. Az útlevelet visszaküldené, hogy Alexa eltávolíthassa

a fényképet és beírhassa az a-betűt, vékony fekete filctollal. Nem nagy kunszt.

De mi lesz a kétpetéjű ikrekkel? – kérdeztem én. Kivitetem őket… amint lehet, mondta az állatetető. És addig? Addig… – a göthös elakadt, tanácstalanul nézett körbe. Addig majd mi gondjukat viseljük! – így a nagyanyám. Megőrültél? – kezdtem volna, ám az anyám közbevágott: Istikém, nem lehetsz ennyire önző, segítenünk kell szegénykéken, ha már egyszer sikerült kimenekedniük a Csausecku rémuralmából, ahol még annyi szabadságjoguk sincsen, mint nekünk, és a tetejébe éheznek is! persze, hogy befogadjuk őket! ez igazán a legkevesebb!!! Ez speciel nem a legkevesebb, hanem a legtöbb, motyogtam megsemmisülten.

Csausecku rémuralma… sehogyan sem illettek az anyám szájára ezek a szavak. Nincs más magyarázat, mint hogy Ritácska, Alexácska, Dókácska, Arankácska és Barbarácska delejes hatással volt rá. E szabadságjogokról szónokló dáma ugyanaz az asszony volna, aki proccos nagyzolásában a rozsdás lavórt is lavoár-nak ejtette? – arcomat a tenyerembe zártam.

Önként ajánlottam föl a hallt és a kanapét, legyen enyém a konyhakő. Hajnali kettőig pálinkázgattam, akkor aztán besurrantam a személyzeti szobába, kiloptam Alexa svéd útlevelét, ügyesen beleragasztottam a saját fotómat, s kifehéreztem az a betűt. Szerdahelyi Alexként érkeztem Stockholmba. Hívhatnak bárhogy, ha végre magam lehetek. Az útlevelet hazaküldtem, Alexa könnyen eltávolíthatja a fényképem és visszaírhatja az a-t, vékony fekete filctollal. Gyerekjáték.

madárlátta ház

Sok szerencsét a házhoz, mondta a középkorú házaspár, az eladók, kánonban. Köszönjük, felelték illedelmesen a huszonéves vevők, szintén férj-feleség, csaknem egyszerre. Az eladók viharvert autója kikanyarodott a kertből. A keszeg, ötven körüli férfi a volánnál ült, kissé görnyedt háttal, az útra sandítva. Az járt a fejében, hogy ez a fiú meg ez a lány szakasztott olyan, mint két bumfordi vizslakutya. Különösen a srác. Mindent megbámult, megtapogatott, megszagolt… a fáskamrában a hasábokat egyenként vette kézbe, úgy tűnt, még a göcsörtöknek is örült. Mintha állandóan csóválná a farkát. Sok boldogságot a házhoz, fiúkutya… talán neked több jut, mint énnekem.

A fáradt tekintetű asszony egy batyut dédelgetett az ölében, törékeny holmikat kötött bele. Olyan arccal gubbasztott az anyósülésen, mintha készen állna, hogy a kocsiból kiugorva mentse életét s javait. Távozás előtt négyszer-ötször elmondta: Összeszedtem mindent… a többit használják egészséggel. Dorn, az újdonsült társtulajdonos arra gondolt: ha mindent összeszedett, milyen többiről beszél? – de nem érezte illendőnek, hogy ezt kimondja. Emma, a felesége meg arra, hogy eddig a középkorú férfi és nő volt a házaspár, most meg már ők ketten. Életükben először vettek ingatlant. Talán hebehurgyán, hisz nem is próbáltak alkudni. Az ár, amit az eladók szinte bocsánatkérően (és kórusban) megadtak, gyanúsan alacsonynak tetszett, ennyiért egy közepes autót sem kapni.

Madárlátta ház! – lelkendezett Dorn anyja gyerekes hangon, amikor megmutatták neki. Nádtetején a kévék duzzadoztak, akár a pék kemencéjében a cipók. A vastag vályogfalak makulátlan fehérre festve, a hajópadló föllakkozva. Tágas fürdőszoba épült az ódon parasztházhoz, ám e toldás nem rontotta el a látványt. A teljes berendezést otthagyták az eladók, úgyse tudnánk hová vinni, magyarázták. Féltő gonddal, biztos ízléssel összeválogatott székek,

ágyak, asztalok… egy vagyonba kerülne, ha az ember be akarná szerezni az Ecserin, s akkor még ide is kéne szállíttatni.

Mindez túl szép volt ahhoz, hogy így igaz legyen. Dorn hegyes ádámcsutkája izgalmában föl-le csúszkált a nyakán. A sovány emberekre jellemző szívós gyanakvás gyötörte, igyekezett elfojtani. Megadón várta, hogy kiderüljön valami rejtett baj vagy hiba. Emma odabenn nyitogatta a szekrényeket. Ajtók nyöszörögtek, fiókok sikítoztak. Gyere csak, gyere gyorsan! – kiáltotta hideglelős hangon a férjének, s Dorn azt hitte, máris beigazolódott a rossz előérzete. Rohant Emmához. Nézd, mutatta a nő, mindent itthagytak… tényleg szinte semmit nem vittek el. A kredencben edények, tányérok, poharak, evőeszközök, sőt konyharuhák, mindez frissen mosva, az abroszok kivasalva. Őrület… A fürdőszobában több tekercs vécépapír, néhány törülköző, a kamrában festő- és barkács szerszámok, példás rendben. Csak a kert látszott elhanyagoltnak, fölverte a gaz. Arra már nem maradt időnk, mondták az eladók, akárha elnézést kérnének. Majd mi rendbe hozzuk, gondolta Dorn. Fohászkodott, hogy ha volna valami rejtett hiba, a lehető legkésőbb derüljön ki.

Azon már nem csodálkoztak, hogy a hálószobában tiszta ágyneműt is találtak. Úgy döntöttek, azonnal itt alszanak. Házat vettünk, mondta Emma csiklandós hangon, mielőtt eloltotta volna a lámpát. Házat vettünk, ismételte Dorn, s megfogta a felesége kezét. Még ne, mondta Emma, meg kell számolnunk a sarkokat. Sötétben is számlálhatunk, vélte Dorn.

A gyanú soha nem oszlott el teljesen. Akárhányszor rákanyarodtak a földes bekötőútra, összeszorulta gyomruk. Dorn főleg a tető miatt szorongott, arra számított, hogy egyszer lefújja a nádazatot a szél, csak a csupasz lécek maradnak fenn. A keszeg férfi fölvitte a padlásra, hogy megmutassa, épek a kévék. Mi van, ha jön egy nagyobb vihar? – Dorn. Annyira nagy nem jön… időnkint azér nézegesse, és ha netán elmozdul egyik-másik, igazítsa meg. Dorn készült erre az igazításra, ám a nádazatot mindig rendben találta.

Emma a víztől félt, vizsgálgatta a csapokat és a lefolyókat, tapogatta a falak tövét, nincs-e nedvesedés, egy kollégájától hallotta

a laborban, hogy a vályog legfőbb ellensége a talajvíz. Ám a falak szilárdan és szárazan álltak, ütögetésre megbízható, mély döngéssel felelve. Emma arcán ugyanaz a tettre kész aggodalom ült, mint a férjéén, de már nem beszéltek róla, csak vártak, egyre vártak. Hiába, a házzal nem volt, nem is lett semmi baj.

Annak idején Emma vetette föl, hogy kéne nekik egy nyaraló – ő vígkend háznak mondta. Dorn kezdetben ellenezte – kezdetben ő mindig mindent ellenez. Nem tudta önmagát elképzelni, amint nyírja a füvet, festi a kerítést, fúrja-faragja a szükséges akármit. Dorn a szabad idejében olvasni szeretett. Meg gondolkodni. Meg képzelegni. Neki a munkából ötször nyolc óra elég. Számítógépes programokat tervezett és tartott karban, hivatalos besorolása: rendszergazda. Hétvégén nem akarok gazda lenni, magyarázta a feleségének lehunyt szemmel. Estére majd megvakult a villódzó monitoroktól. Honnan veszed, hogy te leszel a gazda? én leszek a gazda! – így Emma, elővillantván hibátlan fogsorát, melyért a férje majd megveszett.

Cserhátbányán volt a nádfedeles parasztház, amellyel nem volt semmi baj. Dorn valamennyi ismerősének elmesélte, hogy a völgyhajlatba ékelődött falu neve különösen azért találó, mert nincs a közelében semmiféle bánya, továbbá nem a Cserhát, hanem a Bükk hegységben van, Budapesttől hetvennyolc kilométerre. Elhagyatott hegyi utakon juthattak oda, s Dornt abban a pillanatban elöntötte valami bugyborékoló léhaság, amikor a keskeny, kanyargós betoncsíkra ért, melyet a térképen sárga színnel jelöltek. Semmi forgalom, olykor egy-egy szarvas (őz?) futott át, lélegzetelállítóan királyi (királynői?) tartásban. Az állatok leggyakrabban szürkületkor bukkantak föl. Néha vaddisznót is láttak, degesz nőstényt, amint a pici malacai élén kocog az útszéli csapáson. Dorn mindahányszor megállt, tompítottra váltotta a reflektort, bámulta a mesebeli látomást. Emma viszont félt, úristen, ha egy ilyennel összecsókolózunk! – mesélni kezdte az egyik kolléganője s a férje kalandját, szarvassal ütköztek, elgázolták, a terebélyes állat vergődött a betonon, szűkölt, akár egy kölyökkutya, a kocsi motorja lassú lángokkal égett, folyt a hűtővíz meg a benzin, kész csoda, hogy nem robbantak föl, totálkár, viszont a biztosító… – Emmának

általában mindenről eszébe jutott valami baljós, ami másokkal már megesett. Dorn szórakozottan hallgatta. A látványhoz jobban illett volna az áhítatos csönd, ám nagyobb erőfeszítésnek érezte, hogy ezt tudassa a feleségével, mint hogy a lehetőségekhez képest kikapcsolja saját hallószerveit.

Eleinte minden hétvégét Cserhátbányán töltöttek. Emma igyekezett a saját képére formálni a házat, de újra meg újra rá kellett jönnie, hogy az ótulajdonosok által kialalakított rend a legmegfelelőbb. A másik falra tolt konyhaszekrénybe állandóan beleütköztek, így visszakerült az eredeti helyére. A tisztaszobában az összes sarkot megjárta a dupla ágy, míg pontosan ott kötött ki, ahonnan elindult. Úgy tetszett, valamiféle sorsszerűség uralkodik, mely a jövevényekkel tiszteletben tartatja a szokásjogot: minden úgy jó, ahogy van. Tárgyakat kidobni se lehetett. Dornnak nem tetszett a tízliteres vájdling, amelynek életkora a legszerényebb becslések szerint is meghaladta a húszat, ütöttkopott zománca számtalan befőzés emlékét őrizte. Kitette a ház elé, a kuka mellé. Mire legközelebb jöttek, a tízliteres vájdling bekerült a kertbe, valaki a lelakatolt ajtónak támasztotta. Itt akar maradni, mondta Emma. Dorn nem nevetett. Hasonlóan jártak egy vetemedett, bicegő konyhai székkel.

Vigyázzatok, nálunk minden maradni akar, mondta Emma a látogatóba érkező barátoknak. Kezdetben nagy volt a forgalom. Azokban az időkben az ismeretségi körükben még csak nekik volt hétvégi házuk. Szombat esténként szalonnát sütöttek a kertben, vörösbort ittak, nézték a csupacsillag égkupolát.

Beköszöntött az ősz, egyre több dolog akadt a kertben, de Dorn lelkesedése nem lanyhult. Vett egy használt fűnyírógépet, és vagy működtette, vagy szerelte. Néha órákon át bőgette a benzines motort, hogy rájöjjön, miért akadozik a körkés. Emma gyűlölte ezt a hangot meg ezt a szagot. Bemenekült a házba. Hideg volt már odabenn, fázott. Hasra feküdt az ágyon, olvasni próbált. Milyen ökörség itt fagyoskodnom, gondolta, pulóverre vett csíkos frottírköpenyben. Olvasni Pesten, a fűtött lakásban is lehet. Igaz, akkor a szomszéd szobában sertepertélne az anyósa, ám ennél még az is jobb. Ősszel a barátoknak sem akaródzott idejönniük, Emma

magányosnak érezte magát. Dorn viszont bensőséges kapcsolatba került a gyomnövényekkel, a fészerrel, a falevelekkel, az ásóval és a többi szerszámmal. Emma, gyere ki a friss levegőre! – szólongatta a feleségét negyedóránként. Emma úgy tett, mintha nem hallaná.

Dorn télen is ki-kirontott, megnézni, rendben van-e a ház, nem fagyott-e el valamelyik vízcső. Emma félve érdeklődött, nem baj-e, ha ő inkább otthon marad. Dorn remélte, a tavasz mindent rendbehoz. Csakhogy a jóidő sem tudta megismételni a barátok múlt évi rajzását. Kevesen vállalkoztak ennyi autózásra három-négy napfényes óráért. Dorn a meghívást ismételten visszautasítókra megorrolt. Úgy tervezte, nyári szabadsága legalább felét a házban tölti. Megdöbbent, amikor Emma kijelentette: Ne is haragudj, az nekem nem nyaralás. Hogyhogy nem nyaralás, hát azért vettünk nyaralót, hogy nyaraljunk benne, vagy nem?! Mind a ketten megsértődtek.

Világossá vált, hogy Emma nem csöndre, madárfüttyre, nyugodalmas alkonyatra vágyik, hanem társaságra, zsibongásra, traccspartira. Ilyesfajta mulatsággal Cserhátbánya nem szolgált. Dorn nem értette, hiszen Emma akart hétvégi nyaralót, miért nem mondta, ha inkább kommunát kíván?! Emma csapkodott, kár kiforgatni a szavait, nem ő tehet arról, hogy Dorn olyan visszahúzódó sündisznó lett, minden normális ember szereti, ha vannak körötte, ő úgy képzelte, a barátaik csőstül özönölnek majd Cserhátbányára, hiszen annyira közel van. Érdekes, darálta Dorn ingerülten, ha hívlak, gyere ki velem, akkor messze van, a barátoknak viszont közel, ugye? holott mindig hetven kilométer! Hetvennyolc!! – vágta rá Emma paprikavörösen. Összevesztek, napokig nem szóltak egymáshoz.

A fordított arányosság fennmaradt, Emma egyre ritkábban vágyott a házba, Dorn egyre gyakrabban. Időközben mind a ketten állást változtattak. Emma otthagyta a labort, három kollégájával illatszerboltot nyitott. Amikor le kellett tenniök az alaptőkét, Dorn választhatott: a cserhátbányai birtokot adja el, vagy a kocsiját. Habozás nélkül döntött az utóbbi mellett. Emma nem értette: Hogyan fogsz lejárni autó nélkül? Ő azonban már tanulmányozta a

menetrendeket, vonattal és autóbusszal valamivel kevesebb mint két óra hosszáig tart az út. De nem sokáig kényszerült tömegközlekedni.

Dorn kevéssel a felesége – ahogyan ő maga fogalmazott: – „nagy ugrása” után hagyta ott a szakmáját, hajdani gimnáziumi osztálytársa hívta, dolgozzék a keze alatt, egy utazási irodában. Dorn túraszervező lett, gyakran kísért csoportokat Görögországba, Egyiptomba, Portugáliába s más festői tájakra. Itthoni munkája sok szaladgálással járt, így hamarosan saját használatú szolgálati kocsit kapott a cégtől. Tökéletesítette francia és angol tudását. A cserhátbányai tisztaszobában szótárak és nyelvkönyvek gyülekeztek a polcokon.

A harmadik évben a házat elhanyagolták, Emma teljesen, Dorn nagymértékben: ekkor vettek önálló lakást maguknak. Dorn anyja úgy tett, mintha örülne, hogy végre elköltöznek a fiatalok – kezdettől látványosan utálta a menyét –, amikor azonban már az összes holmijuk a kamion hasában volt, Dorn mama teátrális gesztussal kijelentette: Most vesztettelek el végleg, édes kisfiam! Dorn homlokon csókolta, s nagyon szégyellte magát a szállítómunkások előtt.

Emmát lekötötte a kétszobás lakás berendezésének minden nyűge-öröme. Hosszú délutánokat töltött bútoráruházakban, ragaszkodott ahhoz, hogy a férje elkísérje, órákon át taglalta egy-egy sarokgarnitúra előnyeit és hátrányait. Dorn növekvő ingerültséggel hallgatta. Vegyük vagy ne vegyük? – kérdezte az első lélegzetszünetben. Pedig már rájöhetett volna, hogy a felesége még nem tudja a választ. Szarakodik, gondolta, már megint szarakodik. Mindennek dacára, a lakás fokozatosan benépesült kényelmi és használati tárgyakkal, melyeket Dorn gond nélkül birtokba vett, anélkül hogy megbarátkozott volna velük. Nem olyan nagy ügy… ágy kell, asztal kell, kanapé kell, kész, pássz. Ám amit gondolt, egyre ritkábban mondta el, nem hiányzott neki, hogy Emma újra meg újra beindítsa a korhológépet.

Dornnak néha hétköznapokon sem volt kedve hazamenni a lakásba, inkább kirobogott Cserhátbányára, arra hivatkozván, hogy nem árt szellőztetni. Házasságuk ötödik évében csalta meg először Emmát. Fölvett egy autóstopos lányt. Eta vagyok, búgta a lány,

amikor becsapta a kocsi ajtaját, kösz a fuvart. Rekedtes hangját állandóan köszörülte. Mint kiderült, a Cserhátbányán túli második faluba igyekezett, a barátnője esküvőjére. Dorn még sosem járt Cserhátbányán túl, fölajánlotta Etának, hogy elviszi, ha a lány megvárja, míg ő a házban bekapcsolja a konyhai kisbojlert, és kinyitja a spalettákat-ablakokat.

Eta gátlásos gimnazistának tűnt, amikor még ott integetett az út mentén, kopott farmernadrágban, napszítta pólóban, vászonhátizsákkal és szőkére festett hajjal. Mire Cserhátbányán kiszálltak a kocsiból, már magabiztos nő volt, vékony ajkán tudom-amit-tudok mosoly. Dorn megmutatta neki a házat. Sajnálkozott, hogy nincs kitakarítva, Eta legyintett, láttam már ilyet! – nevetése kétértelműen kunkorodott. Dorn is tudta-amit-tudott, de nem mert kezdeményezni, Emma cuccai – legfőbbképp a fürdőköpenye és a Scholl papucsa – feszélyezték. Csinálok egy kávét, ajánlotta, szándéka szerint fesztelenül. Eta bólintott. Míg a kávéra vártak, szótlanul ültek egymás mellett a konyhai padon. Dorn közelebb csusszant a lányhoz, remélte, majd csak történik valami. Látta önmagát a lány szembogarában. Micsoda savanyú alak, gondolta. Meg akarsz csókolni? – kérdezte Eta. Dorn hümmögött, s gyorsan a lány keskeny ajkára bukott, mint aki sebesen túl akar esni az egészen. A butángázos tűzhelyen zsörtölődni kezdett a kávéfőző.

Hétvégén kitört a kánikula, Emma is a szabadba vágyott. Dorn rossz érzésekkel hajtotta ház kertjébe, attól tartván, hogy Emma azonnal észreveszi a kapkodós légyott nyomait. Ám még annál is nagyobb baj történt. Amikor kinyitották a ház ajtaját, durva, idegen szag csapott az orrukba. Mi ez az állatbűz? – kérdezte Emma, Dorn ijedtében úgy értette: Mi ez az állott bűz? Emma a konyhából a belső szobába lépett, s abban a pillanatban fölsikoltott: egy fekete folt vágódott az arcához, olyan hangot hallatva, mint amikor hirtelen kinyitnak egy vízcsapot. Dornnak egy ütemet kihagyott a szíve, el sem tudta képzelni, mi lehet az, odaugrott, védelmezőn rántotta magához a feleségét, hamarjában nem jutott eszébe, merre lehet abban a szobában a villanykapcsoló. Amikor a pánik első ostorcsapásait túlélték, Dorn lámpát gyújtott, ekkor az ő

mellkasához csapódott az a sötét árny, amelyet hirtelenjében óriási denevérnek vélt. Emma újra sikoltott, szívbemarkolón, Dorn hátán szétszaladt a jeges verejték, de már mindketten rájöttek, hogy egy madár keveredett a házba. Emma hasra vágta magát a padlón, a fejét a tenyerével védte, miközben éles hangon azt ismételgette: vidkinnenn! – e finn csöngésű szó csak lassan nyert magyar értelmet Dorn agyában: Emma azt akarná, hogy ő vigye ki a madarat. Megmondanád, hogyan? – e tébolyult másodpercben ő is félt a fekete madártól.

Emma a kertbe menekült, Dorn követte, szerencsére a madár is, elhúzott a tető mentén, azonmód nyoma veszett a szürkéskék égben. Jézusom, suttogta Emma, szemében könnyek ültek. Dorn hátán még mindig futkározott a hideg, biztosra vette, hamarosan szóba kerül, hogy ő a férfi, következésképp neki kell visszamennie a házba, földeríteni a terepet, nincsenek-e további hívatlan látogatók odabenn. Irtózott attól, hogy újra érezze a forró kis test tompa döccenését a mellkasán. Hogy a francba kerül egy madár a házba? – kérdezte félhangosan. Úgy, hogy nyitva felejtettél egy ablakot, vélte Emma. Dorn tudta, hogy nem, ő gyakran többször is visszafut ellenőrizni, minden rendben van-e. Heves késztetést érzett, hogy ráförmedjen a feleségére: Akkor még most is nyitva kell lennie! tessék, mutasd meg, melyik!? – ám rögtön az agyába villant, hogy legutóbbi ittléte részleteit okosabb nem bolygatni.

Valamivel később erőt vett magán, beóvatoskodott a házba, minden irányból újabb madártámadásra számítván. Hitchcock filmjének legrémisztőbb részletei kavarogtak benne. Szerencsére semmi nem repdesett a szobákban. Már-már visszanyerte a lelkinyugalmát, amikor észrevette az elsőt. Madártetem. A cserépkályha előtt. Jaj. És a fotel öblében. Meg az ágy alatt. Hú… mit fog ehhez szólni Emma? – Dorn kifordult a kertbe, te, ne ijedj meg, döglött madarak vannak! – a felesége vállára eresztette a tenyerét. Micsoda? – kérdezte Emma, eltorzuló arccal. Dorn még sosem látta ennyire idegennek.

Hat kis halottat kellett összeszednie, bármennyire iszonyodott tőlük. A söprűvel kotorta őket a lapátra, az volt a legrosszabb, amikor egy-egy pillanatra érezte az élettelen testek ruganyosságát.

Egy nejlonzacskóba gyűjtötte. Kivitte őket a kert alsó kapuján, és a rég elapadt patak mögött a gyér nádasban messzire hajította. Röptében két tetem kihullott a zacskóból, szálltak kétfelé, mintha föltámadtak volna.

Miféle madarak ezek? – kérdezte Emma. Verébnek túl nagyok… galambnak viszont túl kicsik… mittomén. Gyászos légkör telepedett a házra, s nem akart múlani. Emma nem bízott a férje alaposságában, töviről hegyire átvizsgálta a konyhát, a szobákat, a padlást, talált is egy hetedik hullát, Dorn kapkodva távolította el. A lapáttal dobta a többiek után. Aznap éjjel mindketten a halott madarakkal álmodtak. E hétvége záróakkordjaként Emma saját kezűleg csukta be az ajtókat-ablakokat. Nna, most már minden rendben lesz, jelentette ki, amikor beült a kocsiba. Dorn remélte, hogy nem téved. Újra lángot vetett benne a gyanú, mely a házvételkor rakott fészket a szívében: valami hibádzik itten… – persze nem az épület tehet arról, ha bejutottak valahogyan a madarak.

Dorn legközelebb percekig vacakolt a zárral, azután centiről centire nyitotta az ajtót. Ezúttal azonban mindössze néhány hangyát talált. Nincs semmi baj, mondogatta önmagának, miközben legkedvesebb foglalatosságát űzte: a kertet locsolta. Az alkonyi napfény szivárványt rajzolt a vízsugár mögé a magasba.

Ősszel Dorn kijavítgatta a külső vakolat hibáit, gondosan víztelenített. Eltettem télire, gondolta.

Novemberben egy idegenvezetőnő koraszült, Dorn ugrott be helyette a háromnapos felső-bajorországi sörsétára. Ott szerelmesedett össze Elzával, a rádióbemondónővel. A hangját már ismerte, Elza gyakran olvasta a híreket reggel hétkor, Dorn borotválkozás közben hallgatta, ütött-kopott Szokol zsebrádióját a mosdókagylón tartotta. Emma heti kétszer leverte, s ahelyett, hogy bocsánatot kért volna Dorntól, a Szokoltól vagy mindkettőtől: Mi az istennek teszed ide az utamba? – néha még bele is rúgott. Szerencsére a Szokol mindent kibírt. Dorn a Felső-Bajorországi sörséta óta olyan áhítattal figyelte a híreket, mint a templomban a hívők a zsoltárt. Elza búgó hangszínétől hirtelen erekciói támadtak, félt, hogy Emma észreveszi, magára zárta a fürdőszoba ajtaját. Mi

ez? – horkantott Emma, amikor hiába nyomogatta a kilincset, engedj már be! – a már máááá-nak hangzott, Dornt ez is bosszantotta, hagyjál békén, sziszegte, sajnos a hagyjál-ból haggyááá lett, bezzeg Elza pontosan úgy ejti a szavakat, ahogyan kell.

Elza újra meg újra kijelentette, Dorn is megértheti, abba kell hagyniuk, mindketten házasok, és ő, Elza, nem képes arra, hogy a férjének fájdalmat okozzon, nagyon sokat köszönhet neki, nála jobb embert nem hordott még a hátán a Föld. De azért hagyta, hogy Dorn hozzábújjon, néha azt is megengedte, hogy a kocsiban a férfi ujjai a lába közé csusszanjanak, ilyenkor fekete lófarkát hátravetette, ajka tágra nyílt, lihegett, arcán valamiféle rémület hullámveréseit sodorták félre a kéj rángásai. Ha ezt lehet, akkor miért… miért nem…? – Dorn fulladozott a vágytól. Elza félretolta, nincs értelme… úgysincs hová mennünk. Dorn félénken érdeklődött, elvihetné-e egy szállodába, Elza tiltakozott, mindent inkább, csak szállodába ne.

A mindent inkább napokig ott muzsikált Dorn szívében, ezek szerint van remény. A következő randevún megemlítette Elzának, hogy volna egy lehetőség. Cserhátbányára. Nem a Cserhátban található, és nincs ott bánya… stb. Bánya nincs, csak hideg, vélte Elza. Már leesett az első hó. Befűtenék, ajánlotta Dorn, elbüszkélkedett a zöld mázas cserépkályhákkal. Elza idegenkedett a cserhátbányai kiruccanás ötletétől, újra meg újra a férjéről beszélt. Dorn elkeseredett. Hirtelen rátört, hogy a nőnek igaza lehet. Semmi értelme. Este Százszorszép desszertet vitt Emmának, s úgy határozott, többé nem hívja Elzát. Azokban a napokban olyan volt, mint egy léggömb, amelyből kiengedték a levegőt, összeesett, de megnyugodott. Van feleségem, voltak szeretőim, ennyi jár, nem több, gondolta. Belevetette magát a munkába.

Másfél hét múltán Elza jelentkezett. Mi a helyzet Cserhátbányán? – kérdezte incselkedőn. Dorn szíve megszorult a bordák közt, s úgy verdesett a szárnyaival, mintha ki akarna röpülni. Délután a törzspresszójukban beszélték meg a részleteket. Dornnal madarat lehetett volna fogatni. A rá jellemző alapossággal készült e pásztorórára. A kijelölt délelőttöt megelőző napokban háromszor száguldott le a faluba. Szellőztetett, takarított. Vitt tiszta ágyneműt, törülközőket, enni- meg innivalót. Légfrissítővel nyomta el a

dohszagot. Többször befűtött, a kihűlt kémény kezdetben szem- és torokmaró füstöt árasztott.

Mind a ketten zavarban voltak, amikor beléptek a házba. A bajorországi fesztelen hangulat, melyben csupán néhány csókig jutottak, sehogyan sem tért vissza. Elza nyűgös volt, fázott – mondta ő, hogy hideg lesz! –, szíve szerint azonnal visszafordult volna. Végül mégis hajlandónak mutatkozott, hogy – míg Dorn kávét főzött a konyhában – levesse a vastag nadrágot meg a pulóvert, s becsusszanjon a jeges tapintású dunyha alá. Ha már itt vagyok, gondolta lemondón. Amikor megitták a kávét, Dorn odafeküdt mellé, simogatni kezdte, ám az ő motorjai sem akartak beindulni. Végül azért összejött, amire vágytak. Dorn úgy érezte, élete legszebb napja ez, nem is rejtette véka alá.

Útban hazafelé Elza határozta el, hogy e viszonynak haladéktalanul véget vet. Könnyű puszival búcsúzott: Majd hívlak. Dorn már reggel telefonált a rádióba. Attól fogva naponta háromszor. Elza mindent megtett, hogy elutasító legyen, de hiába, hamarosan újra ott ültek a presszóban, két hét múltán pedig útban voltak Cserhátbányára.

Dornnak most nem volt elég ideje a fölkészülésre, csak egyszer ment ki begyújtani. Hidegebb falak fogadták őket, mint legutóbb. Elza már tudta a járást, a konyhából jobbra indult, hogy a belső szobán át a vécébe jusson, amikor felsikoltott. Mi történt? – Dorn rosszat sejtve követte. Jaj… valami puhára léptem… – Elza a férfi karjába vetette magát. Jaj… – mondta Dorn is. Villanyt gyújtott.

Tizenkét döglött madarat kellett eltakarítania abból a szobából, egyet a konyhából. Másutt nem volt. Most már biztosra vette, hogy nem az ajtón jutnak be. Összehúzott szemmel fürkészte a sötétre pácolt deszkaplafont. Sehol egy rés, sehol egy hasadék. Elza tiltakozása dacára fölmászott a padlásra is, ám ott sem talált magyarázatot. Rejtély. Beszivárognak ide meghalni. Miért éppen az én házamba? – tette föl a kérdést Dorn.

Visszaültek a kocsiba.

Többé nem találkoztak.

Dornnak kissé elment a kedve Cserhátbányától. Tavaszig feléje se nézett. Amikor a talaj menti fagyok megszűntek, egy férfikollégája társaságában hajtott a házhoz. Fölkészítette a várható madártemetőre. Ám a ház diadalittas rendben fogadta őket. Madárnak semmi nyoma. A kolléga eredetileg építészmérnök volt, Dorn kérésének megfelelően átvizsgálta a házat, majd kijelentette, hogy van egy jó híre – meg egy rossz. Az épület kiváló műszaki állapotnak örvend, a gerendák erősek, a vályogfalak tövében számottevő nedvesedés nem tapasztalható. Ez a jó hír. A rossz hír az, hogy ide madarak sehogyan sem juthatnak be. Hacsak nem a nyílászárókon át. Dorn tehát vagy túl szórakozott – vagy túl élénk a fantáziája. Egyik sem vet jó fényt rá! – a kolléga ezt viccnek szánta. Dorn komor maradt: A tetemeket nem mutathatom meg neked, de igenis itt voltak… tedd meg, hogy még egyszer körülnézel!

A kolléga másodjára sem talált semmit. Így hát Dorn kinyitotta a vizet, bekapcsolta a két villanybojlert, és úgy döntött, ha a madarak még egyszer jelentkeznek, keres valami szakembert. Egy ornitológust. Vagy egy betörésvédelmest. Esetleg mind a kettőt. Lehet, hogy van isten, de akkor sincsenek csodák. Valahol azok a madarak behatolnak. A kollégájához alig szólt a hazaúton, s a továbbiakban kerülte.

Mind nyájasabb estéket kínált az április, Dorn munka után néha akkor is kiszaladt Cserhátbányára, ha csak egy-két szabad órája volt. Várta, mikor bukkan elpusztult madarakra, de hiába. Olykor azt hitte, csupán a képzelete űzte gonosz tréfa volt, ám e ponton mindig eszébe jutott, hogy Emma is látta! Elza is látta!

Ez idő tájt otthon elmérgesedtek a dolgok. Véres marakodás támadt az anyósa miatt, akinek egy barátnője fölajánlotta a balatonfenyvesi nyaralóját július hónapra. Emma anyja természetesnek vette, hogy a házba nem egyedül, hanem a két lányával s azok családjával költözeti le. Emma húga, akinek hat hónapos kisbabája volt, azonnal igent mondott, Emma is vonzónak érezte, hogy még egyszer együtt lehet a család – tekintve az anyja egészségi állapotát, talán utoljára –, mint a régi szép időkben. Dornnak a régi szép idők semmit se jelentettek, ő nem akart az anyósával nyaralni. Különben is, minek vettük Cserhátbányát, ha

sose járunk oda?! Viccelsz, ugye? heti háromszor kimész! az a legkevesebb! – így Emma. Ha másfél órára kimegyek, az még nem kinnlevés, csak futó vizit! – harsogta Dorn, szó szót követett, és amikor már ott tartottak, hogy ő az Értelmező Szótár segítségével próbálta definiálni azt a minimális időtartamot, ami már tartózkodásnak tekinthető, hirtelen – mintha kívülről nézné – meglátta önmagukat. Ledobta az asztalra a kötetet, átölelte Emmát, nevetségesek vagyunk, súgta.

A kompromisszum hamar megszületett. Emma Balatonfenyvesen tölti a júliust a többiekkel, Dorn az első és az utolsó héten csatlakozik hozzájuk. Az első hét Dornnak legalább egy hónapnak tűnt. Emma a húga meg az anyja társaságában idétlenül vihogó kamaszlánnyá alakult, e tónus szöges ellentétben állta külsejével. Dorn eddig nem vette észre, hogy a felesége arca milyen hasonlatossá vált az anyjáéhoz, az alakja is arrafelé tartott, derekán a hús szétterült, combja megvastagodott… Pedig még nem is szült, mint a húga, aki ápolónő volt, napi nyolc órát állt, a lába mégsem visszeres, a csípője nem vastag… Ó… bennem is ennyi kárt tesz az idő? – Dorn aggályosan fürkészte önmagát a tükörben, a kérdésre nem válaszolhatott se igennel, se nemmel.

Budapestre érvén lefékezett egy éjszakai szórakozóhelynél. Merev részegre itta magát. Hirtelen ötlettel italt rendelt az első tűrhető küllemű nőnek, s az éjszaka a lakásukban, a családi ágyon végződött. Ott derült ki, hogy a nő a szolgáltatásaiért ötezer forintot vár, Dorn legyintett, ezen már ne múljon! – undorodva érzékelte, hogy a már mááá-nak hangzott.

Tíz órakor ébredt, a nőnek hűlt helye. Agyában zakatoló viharfelhők, a lepedőn terjedelmes foltok. Valaki bevizelt itten, mondta elcsukló fejhangon a plafonnak. Föltápászkodott, ellenőrizte, nem lopta-e meg a konzumnő, látszólag minden tárgy és érték a helyén volt. Telefonált a munkahelyére, hogy influenzával ágynak esett. Az építész végzettségű kolléga vette föl a kagylót, feküdd ki, ajánlotta. Dorn aludni szeretett volna, de nem kapott kegyelmet másnapos idegrendszerétől. Háromnegyed kettőkor fölpattant, autóba vágta magát, Cserhátbányára repesztett. Már az úton enyhült

az agyában a feszültség, itt lesz nekem jó, gondolta báva mosollyal a falu – a helyi svábok kedvéért kétnyelvű – névtáblájánál.

A konyhában kilenc megdermedt madár, kettő még haldoklott, a többi helyiségben tizenhét. Dorn a seprűvel bizonyosságot nyert: valódi testek. Nem érzett magában annyi erőt, hogy eltávolítsa őket. Azt a kettőt, amelyik még mocorgott, kilökdöste a küszöb elé. Hanyatt vetette magát a kertben. Bárányfelhők úsztak át a szemén. Adódik egy magyarázat, vagy inkább összefüggés… de annyira képtelen…

Ahogyan múlott az élet, minden jel erősbíteni látszott a képtelen föltételezést. Dorn egyre mélyebbre süllyedt az alkoholizmusba, ám világos pillanataiban el kellett ismernie: akárhányszor félrelépett, a cserhátbányai házat ellepték a holt madarak, s mintha a számuk arányosan igazodna a kilengés görbéjéhez. Emmát nem avatta be, másokat igen. El lehet ezt hinni? – kérdezte önmagától, két közeli barátjától, majd egy pszichiátertől, akihez Emma húga irányította. Csupa nemleges választ kapott.

Hamarosan kidobták a munkahelyéről. Addigra már-már elfogadta, hogy le kell hajtania a fejét s megadón a magasba emelnie a két kezét: bármily hihetetlen, az ő házasságtöréseinek matematikai függvénye a madárinvázió. Valamiféle rejtelmes kapcsolatban áll a ház és a házasság. Lehetne rosszabb is… támadhatnának rád ordas farkasok… csörgőkígyók… dühödt skorpiók… éhes krokodilok…

Ivott. Emma fenyegető szemrehányás-áradatai elől fejvesztve menekült, és még többet ivott, noha szerette volna abbahagyni. Élete mélypontjára jutott. Ekkor – minden eddigi szabályszerűséget fölrúgva – nyolc madárhulla várta Cserhátbányán, pedig semmiféle hűtlenkedésről nem lehetett szó: az elmúlt másfél hónapban elvonókúrán volt. Nem ér! – sikoltotta Dorn, s a seprűvel ütlegelni kezdte az oszladozó testeket, ez nem ér!! Így nem ér!!! – verdeste a sötét kis csomagokat, tollak kavarogtak a levegőben. Képtelen volt abbahagyni. Átjött a szomszéd – vele egykorú parasztember, hiányos fogazattal –, azt hitte, Dorn segítségért kiabál, megpróbálta lefogni. Amikor végre lecsillapodott, bocsánatot kért. Szaggatottan előadta kálváriája történetét a madarakkal, kérdezte, mi lehet ez? A szomszéd csóválta a fejét, ha nem az ajtón, akkor ahun begyönnek,

ott ki is mehetnek. Logikusan hangzott. Ám Dorn a logikával már nem tudott mit kezdeni.

Még négyszer járt Cserhátbányán, mindig egyedül, s mindannyiszor elpusztult madarak sokasága fogadta. Őrület… titkos bejáratot létesítettek… most mááá azt hiszik a madarak, hogy övék a ház. Hát legyen az övék… dögöljenek meg… – ez fölösleges kívánság, gondolta.

A válás után meghirdették a cserhátbányai ingatlant. Gyorsan akadt jelentkező, egy fiatal pár, törékenyek és félszegek. Mint két cica, gondolta Dorn. Ugyanolyan gyanakodva vették birtokba a házat, ahogyan annak idején ők. A szerződéskötés és a kihurcolkodás is hasonlóan zajlott, most Emma szedte össze s kötötte bugyorba a személyes holmiját, Dorn még azt sem. Mindent itthagyunk, mondta a vevőknek; sok szerencsét, mondta Emma. A kocsiban hallgattak. Dornnak agyába ötlött az anyja hajdani lelkendezése: Madárlátta ház! Ami azt illeti, túl sok madár látta… belülről is.

Emma a harminckettedik születésnapjára emberméretű szobapálmát kapott Dorntól. Nem tudott örülni az ajándéknak. Már semminek se tudott örülni, ami az elvált férjével kapcsolatban állt vagy őrá emlékeztette. Orrát bántotta Dorn testének kipárolgása, pedig most nem az alkohol, hanem a gyógyszerek szaga lengte körül. Eszébe jutott a szeretője, Déneske mindig sűrű virágillatot árasztott, mint egy tavaszi kert.

Valahányszor fölidézte a házat, mindig érezni vélte ezt az illatot. Amikor még férjnél volt, többször kiszöktek Déneskével Cserhátbányára, a legnagyobb titokban. Égszínkék délutánok, felhőtlenül szárnyaló pillanatok az örökkévalóságból, melyeket senki nem vehet tőlük el. Emma már szabad, ám a férfi nős – nagyon nős –, így hát marad a bujkálás, meg a remény, hogy egyszer az a házasság is tönkremegy.

zanzibár

Eleinte csak a csoporttársai szólították Arthúrt Artnak a színművészetin. Viccesnek érezte, hogy ezek szerint ő a megtestesült művészet… ám egy kicsit jelképesnek is. Amikor filmszerepei révén híressé vált, fokozatosan az egész országnak Art lett. Már elmúlt harminc, mire rákapott, hogy így mutatkozzék be: Art vagyok.

Szerette, hogy lépten-nyomon fölismerik, s egyszersmind idegesítette. Élvezte, ha apróbb szívességekkel halmozta el a pincér, az eladó, a rendőr, utálta, ha a pofájába bámultak, összesúgtak a háta mögött, megállapították, hogy a tévében fiatalabbnak néz ki. Harmincas éveiben kétszer állt közel a nősüléshez, de – ahogyan ő mondta – mindkét alkalmat elbaltázta. Úgy döntött, fölhagy a kísérletezéssel. Maradtak az alkalmi partnerek. A tánckarban vagy a csoportos gyakorlatosok közt mindig akadt vállalkozó, de Art inkább a civilekre bukott.

Két sarokra a színháztól, egy lepusztult presszó helyén reggelig nyitva tartó mulatóhely nyílt, a Zanzibár. Art törzsvendég lett. Szükségletei jelentős részére talált megoldást a Zanzibárban: ivott, dohányzott, nőket szedett föl. A két egymásba nyíló teremben összekeveredett az alkohol, a kávé, a cigaretta s a női kenceficék illata a kétnemű testszaggal – mindez az otthonosság érzetét keltette Artban. Odahaza – egy leválasztott, idomtalan lakásban – ezt sosem tapasztalta, ott valamiféle savanyúságot leheltek magukból a tárgyak, ami a takarítónő iparkodása ellenére sem enyhült.

Aznap kevesen voltak a Zanzibárban, a pultnál csak a doktor úr, egy merev tekintetű, olaszos képű emberke ücsörgött. Art piros Garronét kért, darált jéggel és narancslével, András, a csapos ígérgette, hogy ezt az összeállítást *Art-koktél*-ként szerepeltetik majd az árlapon. Art nem bánta volna, szerette nyomtatásban látni a nevét. A doktor úr nem volt orvos, szépreményű balett-táncosi és koreográfusi pályafutásból itta le magát bártöltelékké. Ő az Unicummal bélelt sört szerette, ami egyszer majd talán *Doktor úr-*

koktél-ként kerül az árlapra – a doktor urat ez hidegen hagyta. Megkérdezte Artot, mit ivott, amikor a piros Garrone még nem volt kapható Magyarországon. Camparit… azelőtt meg Éva Vermutot. A doktor úr bólintott, Éva Vermut, igen, üvegje negyvenhat forintba került.

Art nem emlékezett rá, sosem tudott számokat megjegyezni. Mustrálta a választékot. Két fonnyatag nő az üvegportálnál. Egy családtagnak számító éjszakai pillangó, akit András kedélyesen „belnő”-nek nevezett. Egy vöröses lófarkát dobálós, a helyhez képest túlöltözött lány, aki – Art ezt pontosan érezte – a fiújára várt. A kisteremben összeszokott társaság ünnepelt születés- vagy névnapot. Ennyi. Visszafordult a pulthoz, hogy kérjen még egy Art-koktélt, ám az elsőből is alig hiányzott.

Ekkor vette észre őt. Az András mögötti, cirádás foncsorozású tükörben, melynek közepén metszett betűk hirdették: *El Campeon*. Senki nem tudta, mit jelent, András szerint ritka italféleség neve lehet. A felirat tövében tűnt föl a széles karimájú, bíborszínű női kalap. Mintha az Operaház jelmeztárából került volna elő. Puhán szánkáztak rajta a fények. Art sokáig e kalapra összpontosított, félt, hogy az alatta lévő nő csalódást okoz.

Aztán kis híján felvakkantott örömében. Olyasfajta lány viselte a bíborszínű kalapot, akinek a korát nehéz megbecsülni, húsz és negyven között bármely szám igaz lehet. Madonna-arc, a kalap és a gesztenyebarna hajfonatok keretében. Vékony testén a sötét garbó fitos mellekre feszült, az ugyancsak sötét cicanadrág hosszú, kamaszos combokra. Balettnövendék? – Art hiába várta, hogy a lány fölpillantson. Mi a túrót csinál?

A lány olvasott. Kisméretű könyv feküdt a combján. Olvasó nő a Zanzibárban, gondolta Art. Ez úgy hangzott, mint egy század eleji francia festmény címe. Mit olvashat? Nézzen már rám végre! A lány azonban nem törődött Arttal, s egyáltalán, a külvilággal, beleolvadt a könyvbéli valóságba. Később, lapozáskor pindurit megemelte a kötetet, fölvillant a címlap. Hemingway: Az öreg halász és a tenger. Ez a kisregény azok közé a művek közé tartozott, amelyekre Art gyakran hivatkozott, noha valójában egyiket sem olvasta. Egy vénséges vén pasas szeretne kifogni egy nálánál sokkal erősebb

nagyhalat, de beletörik a bicskája. A filmet látta, Spencer Tracy-vel. Elképzelte a madárcsontú lányt, amint egy lélekvesztőben hányódik a viharos tengeren, kezében horgászbottal, arcán ugyanilyen mély fényű mosollyal, fején a bíborszín kalappal.

A lány most fölpillantott, ám az őzbarna szempár sugárnyalábja közömbösen siklott át Arton, mintha ott sem volna. Art pengevágást érzett a gerincében, mely fölcsusszant az agyáig, s tétova szavakká alakult: Évek óta nem láttam ilyen tiszta tekintetet! Lüktető fájdalom, hogy a lány semmibe veszi. Mocorgott a bárszéken, hogy magára irányítsa a figyelmet, zörgött a poharával a pult üvegperemén. Hiába. A lány maradt a háborgó tengeren. Art tudta, az a legjobb módszer, ha soha nem néz a kiszemelt nőre, ez előbb-utóbb önkéntelen érdeklődést kelt. Csakhogy képtelen volt elszakadni a tükörbéli képmástól.

Újra föltekintett a lány a könyvből, ezúttal nyugtázta, hogy Art leplezetlenül csodálja, ám szembogarában nem villant föl a vétel fényjele, olvasott tovább. Art elbizonytalanodott. Ennek a lánynak aligha küldethet Andrással egy italt. A csapos már észrevette, miben sántikál, kérés nélkül gyártotta neki a második koktélt. Art fölhajtotta, majd nehézkes léptekkel megindult a lány felé. Amikor odaért, a lány – anélkül, hogy elszakadt volna a szövegtől – azt kérdezte: Mellém akar ülni? – a hangja tárgyilagosan csengett. Art rövid habozás után bólintott, s lezöttyent a szakadozó pamlagra: Hadd mutatkozzam be, Latinovits Zoltán vagyok! A lányt nem lepődött meg, biccentett: Örvendek, Lilla Espero. Ja, külföldi?! Félig-meddig, mert apukám olasz, anyukám délszláv. Akkor ki a magyar? Ugyanő, mivel délszláv magyar.

Art eltűnődött a délszláv magyaron, aztán megkérdezte, mit keres Lilla Magyarországon, és miért nincs akcentusa. Kiderült, hogy a lány szülei több mint tíz éve Szegeden élnek, a papa halárus, a mama segít neki. Lilla a barátnőjével jött Pestre, itt töltik a tavaszi szünidőt, van jegyük az Operába, az Erkelbe és a Katona Józsefbe. Art megjegyezte, hogy ő is színész: Biztosan látott már valamiben! A lány semleges mosollyal hallgatott. Nem tetszettem? Kár volt megkérdeznie. Miért? Mert én még nem láttam, de ha láttam volna, és szembe dicsérném, zavarba hoznám, ha pedig kritizálnám,

megsérteném… egyiket sem várhatja tőlem első találkozáskor. Igaza van, mondta Art, és… a tévében se? Ott sem, megjegyeztem volna, jó az arcmemóriám… ritkán nézem a tévét, különösen idehaza, kinn tanulok a berlini egyetemen, humán antropológiát. Azért olvasod a könyvet? Nem, hanem mert szép… ön mindenkit tegez? Bocs, kicsúszott. Lilla intett, hogy rendben, s olvasott volna tovább. Nincs kedve beszélgetni egy kicsit? – Art utálta kérdése esdeklő lejtését. Nincs… de ha nagyon akarja! – összecsukta a regényt, a szalvétát használva könyvjelzőnek.

Artnak most, hogy elérte, amit akart, semmi értelmes nem jutott eszébe. Krákogott, s afelől érdeklődött, meghívhatná-e Lillát egy italra. Ritkán iszom alkoholt, csak különleges alkalommal! – kiejtésébe most először keveredett csöppnyi idegen zamat. Artnak ez is tetszett, kért volna belőle még. Az embert le lehet győzni, de nem lehet megsemmisíteni! – jelentette ki minden átmenet nélkül, fölzengetvén közismert orgánumát. Fordítva, mondta a lány. Tessék? El lehet pusztítani, de nem lehet legyőzni… *Man can be destroyed but not defeated*. A hibátlan angol hangsúlyozás sodrása letaglózta Artot.

Lilla odaintette Andrást, fizetett – egy kávét és három deci szőlőlét –, a könyvet becsúsztatta pöttöm sporttáskájába, indulni készült. Elkísérhetem egy darabon? – Art verejtékezett. Igen, bár kint parkol a kocsim. Az autó ütött-kopott doboz-Citroën volt, orral a járdára ugratva. Örülök, hogy megismerkedtünk! – Lilla nyújtotta a kezét. Art finoman megszorította a hosszú ujjakat, csókolom, dünnyögte. Amikor a lány kinyitotta a kocsi ajtaját, Art észrevette, hogy a Citroën mögött egy gazdátlan fehér furgon állt az úttesten, kikerülhetetlenül. Megpróbálta odébb taszítani, a furgon nem moccant, valamennyi ajtaja zárva. Art visszakullogott a járdára, Lillához.

A lány nem esett kétségbe: Várok kicsikét! – még a fejét sem tekergette, mint aki biztosra veszi, hogy a helyzet hamarosan megoldódik. Néhány másodperc múlva Art: Hol van ilyenkor a rendőrség? Lilla nem válaszolt. Aztán így szólt: Nem is tudtam, hogy Zanzibárban voltam! – a villogó neon-feliratra mutatott, melynek a betűje hosszabb ideje kiégett.

Három suhanc fordult be a sarkon, alaposan telecipzározott, fekete bőrdzsekit viseltek mindannyian. Nem kell pattogni, vetette oda a legmagasabbik, a mellkasán derékig nyitva volt az ing, nem kell pattogni, már húzzuk el a csíkot! Lilla könnyed fejmozdulattal intett búcsút Artnak, s beült a Citroënbe. A franc se pattogott, mondta Art ellenségesen. Fogd be, haver, ha nem akarod, hogy én fogjam be neked! – a vezérürü már ordított. Art összerezzent, utcai gyilkossággal végződő filmjelenetek peregtek az agyában. A srác ökölbe szorított kézzel közeledett, már csak Lilla kocsijának domború orra választotta el tőle. A lány ekkor bekapcsolta a reflektort és megnyomta a dudát. Art elvigyorodott, engem véd, gondolta. A bőrdzsekis a motorház fedelére csapott: Kapcsold má ki, bazdmeg!

Ekkor fölismerte Artot, szája bárgyú mosolyba kerekedett: Művész úr! mér nem szólt, hogy a művész úr?! a művész úrnak mindent! naon bírjuk a művész urat! láttuk a tévében a múlt héten is! ugye, Bélus, naon jókat röhögtünk!? Lilla ebből semmit sem hallhatott a kocsiban, mert villogtatott tovább, s bőgette a kürtöt. Maraggyá má, te hülye kurva! – a bőrkabátos újra a hűtőházra csapott. Lilla kiszállt: Miből gondolja, hogy hülye kurva volnék, amikor nem is ismer? E csöndes kérdés olaj volt a tűzre: Neked nem osztottam lapot, úgyhogy jobb, ha befogod! – fenyegető mozdulat. A lány nem ijedt meg: Ön mindenkit tegez? – szelíd mosoly. Art az ismerős kérdés hallatán behúzta a fejét. A srácnak majd szétdurrant a feje: Csak az ilyen hülye kurvákat, mint te! A két társa eközben beszállt a furgonba, az egyik odaszólt: Gyere má, Józsi! A vezérürü arra kerülte meg a Citroënt, ahol Art állt: Viszlát, művész úr, további sikereket kívánunk! Art torkában gombócba feszült az indulat, egy borotvaéles mondat fogalmazódott az agyában: Döntsd má el, haver, hogy nyalizol vagy szívatsz, különben is takaroggyá az anyádba, mielőtt rendőrt hívok! – érezte, ha kimondaná, hasonlatossá válna emezekhez, s még áthághatatlanabbá válna a távolság közte és Lilla közt.

Mindez benne szorult. Józsi hatalmasat rúgott a Citroën jobb hátsó kerekébe, aztán a furgonba vetette magát, mely azonnal kilőtt, hogy a saroknál bekanyarodva eltűnjék a szemük elől. A Citroën

gumija dús sziszegéssel eresztette a levegőt, fokozatosan összelapult. Úriemberek, mondta a lány. Art szégyenkezett, meg kellett volna akadályoznod, gondolta, közbeléphettél volna, ha van egy kis lélekjelenléted, bátorságod, határozottságod. Köszörülte a torkát, Lillácska, van pótgumija? Természetesen! – a lány már emelte ki a helyéről s a kocsi oldalának támasztotta. Segítek! Kösz, de inkább ne… – Lilla szakavatott mozdulattal illesztette a vájatba az emelőt.

Art tátott szájjal figyelte. Az általa ismert nők – és férfiak – kivétel nélkül őrjöngenének. Siránkoznának. Káromkodnának. Nemcsak elfogadnák, el is várnák a segítséget. Lilla, magának kötélből vannak az idegei? Nem, de ha hisztizek, attól nem fúvódik föl a gumi… – a lány már a csavarokat húzta. Visszapattintotta a dísztárcsát, elpakolta a sérült kereket megtörölte a kezét egy papírzsebkendőbe, s azt mondta: Sejthettem volna, hogy a Zanzibár nem biztonságos hely… a szomszéd sziget a Mafia! Art ebből egy kukkot sem értett. Viszlát! – Lilla beült, a Citroën kifarolt, elhúzott.

Art rosszkedve savanyú lekvárrá sűrűsödött, érezte, hogy valamit eltolt, elmulasztott, elszalasztott, valamiről végérvényesen lemaradt, nincsen rá mentsége. Tett egy lépést a Zanzibár felé, aztán mégis inkább hazament. Megkereste a világatlaszban Zanzibárt. Eleddig valahová India tájékára képzelte.

Aznap éjjel szemhunyásnyit sem aludt, csak forgolódott. Újra meg újra látta maga előtt Józsi rúgásra lendülő bakancsát, azután Lillát hajózni a tajtékos óceánon, s Zanzibárt, amint rendíthetetlen önbizalommal úszik Dél-Afrika partja mentén, a Pemba és a Mafia sziget között.

gombóc

Eszter áttetsző lány volt, első találkozáskor jelentéktelennek vélhető. Aki azonban belenézett sötét tűzzel égő szembogarába, nehezen feledte. Az évfolyam hímnemű része szinte egy emberként zúgott bele, a fiatalabb tanárok is. Én sajnos már az idősebbek közé tartozom a negyvenöt évemmel. Filozófiát és etikát tanítok a gyógyszerész hallgatóknak, ami a mostani időszakban értelmetlen fáradozásnak tetszhet, s régebben sem kínált túl sok sikerélményt.

Eszter megbocsátó mosollyal hárította a próbálkozásokat. Nem pasizott, tanult. Már az első félév végén kitűnő lett, s azután mindig. Rossz nyelvek szerint káprázatos tanulmányi eredményét részben annak köszönhette, hogy az oktatói kar zöme férfi. Tanúsíthatom, hogy ez nem igaz. Kevesen tudták, hogy a törékeny lány a lehető legrendezetlenebb családi körülményekből indult, s csak önmagára számíthatott. Én gyakran beszélgettem vele, néhányszor összefutottunk azóta is, hogy lediplomázott.

Csoporttársa, Vérus – tényleg így hívták! – úgyszintén azonnal az érdeklődés reflektorfényébe került. Azt hittük, ez a vezetékneve. Leesett az állam, amikor az indexében fölfedeztem: ifj. Ahács Vérus. Családjában tehát immár (legalább) másodszor helyezték e csúfolásra ingerlő nevet egy újszülött gyönge vállaira. Vérust, mint bizalmas beszélgetésben elárulta, már az óvodában is Verusnak, sőt Veruskának hívták, szelíd lányos vonásai és hullámos gesztenyebarna fürtjei miatt. Egyetlen vonatkozásban hasonlított Eszterre: nem csajozott, tanult.

Minden évfolyamban szavazás nélkül is megválasztódnak a sztárok, abban a társaságban ők voltak azok. Sejteni lehetett, hogy Eszter és Vérus útjait előbb-utóbb összegabalyítja a sors. Második év húsvéti szünetében a diákönkormányzat háromnapos kirándulást szervezett, melyre engem is meghívtak. Eszter és Vérus csoporttársai mindent elkövettek, hogy ők ketten újra meg újra egymás mellé kerüljenek. A vonaton, a reggelinél, a turistaházban… Este magukra

hagyták őket az egyik emeletes ágyakkal telizsúfolt hálószobában. Éva, egy kotnyeles lány, alkalmi spionként leselkedett a kulcslyukon. Mit csinálnak? – a többiek. Éva biggyesztette a száját: Olvas mind a kettő…

Lassacskán elfogadtuk, hogy Eszter és Vérus mégse jön össze. Harmadév szeptemberében hirtelen ugyanolyan metszésű karikagyűrű jelent meg a kezükön. Szétszaladt a hír a padsorokban, s az évfolyam nem tudta visszafojtani érzelmeit: kitört a vastaps. A csoporttársak gratuláltak, ám az ilyenkor szokásos kétértelmű megjegyzések elmaradtak, Eszter és Vérus arcára valamiféle áhítatot parancsoló üdvösség visszfénye terült. Irigyeltem őket. Összetartozásukra e kifejezésen és a gyűrűn túl semmi jel nem utalt. Az egyetemen soha nem értek egymáshoz, nyilvános helyen még afféle könnyed puszit sem váltottak, amilyet barátok szoktak. Rendíthetetlen boldogságuk mégis glóriaként lebegett a fejük fölött.

Kúrnak ezek egyáltalán? – tette föl a kérdést Barna, a társaság rossz szelleme, akit mindig csak egy hajszál választott el a rektori úvétől. Senki nem válaszolt, senki nem nevetett. Eszter és Vérus különös szerelme tűnt a legszilárdabb pontnak az évfolyam bizonytalanságoktól terhes életében. A legnyomasztóbb kérdés így hangzott: Kell-e ennyi gyógyszerész ebben az országban?

Negyedik év elején Vérus nem mutatkozott. Valaki észrevette, hogy Eszter ujjáról lekerült a gyűrű. Közelebbi ismerőseik kis csoportokban pusmogtak. Na, én megkérdezem! – Éva. Lehurrogták. Majd elmondja, ha akarja. Jó, de hol van Vérus? semmi hír róla!

Tudakozódtam a tanulmányi osztályon, Vérus be sem iratkozott. Kikerestettem a telefonszámát, fölhívtam. Halló, itt Doktor Dán, Vérussal szeretnék beszélni. Sípoló-recsegő vénasszonyhang a vonal túlfelén: Milyen doktor Bán? mi nem hívtunk orvost! Végre-valahára átadta valakinek a kagylót, borízű férfibasszus: Vérus apja vagyok, mit óhajt?

Kiderült, hogy a fiú még nem tért haza a spanyolországi nyaralásból. Amint a férfi megértette, ki vagyok, alázatos tónusra váltott: Megkérem a professzor urat, intézzen el nekünk a formaságokból annyit, amennyit *in kontumáciám* lehetséges, ha a gyerek megtér, azonnal jelentkezik Önnél! Ettől nem lettem okosabb.

Mindenesetre szóltam a tanulmányi osztályon, hogy ifj. Ahács Vérus átmenetileg akadályoztatva van, adjanak neki néhány nap haladékot. Jól tettem. A fiú másfél hét késéssel előkeveredett, ügyintézett, majd folytatta tanulmányait, mintha mi sem történt volna. Bőrét téglaszínűre festette a mediterrán nap, s az ő ujjáról is hiányzott a gyűrű.

Eszterrel változatlanul egymás mellett ültek, szokott helyükön, a harmadik sor szélén, az ablaknál. Ugyanolyan keveset beszélgettek, mint korábban. Az összetartozás kristálygömbje mintha köröttük maradt volna, ám a boldogság glóriája szétfoszlott. Ritkán fúrja az oldalamat a kíváncsiság annyira, mint az ő ügyükben, reméltem, valamelyikük idővel beavat – diáktársaik nagy része hasonképpen érzett. E gyötrelmes kielégítetlenség akkor sem múlt el, amikor lediplomáztak, mindketten *summa cum laude*.

Nyár közepén jött a partecédula, a tanszékre címezték. Kész csoda, hogy megkaptam idejében, véletlenül ugrottam be egy könyvért. Az ilyesfajta baljós borítékok – sarkukban a két fekete csíkkal – kivirítanak a fachból. *Fájdalommal tudatjuk, hogy egyetlen imádott gyermekünk, ifj. Ahács Vérus, tragikus hirtelenséggel*… – míg tagjaimban szétáradt valami szúrós folyadék, agyam gépiesen földolgozta a nyelvi pongyolaságot: nem világos, hogy Vérus az egyetlen gyermekük (volt), vagy az egyetlen, akit imádtak. A halál közelsége mindig idétlenné változtat.

Kimentem a temetésre.

Eszter egészen kiskorától fogva otthon érezte magát a konyhában. Előbb tudott rántást kavarni, mint olvasni, pedig azt is a szokásosnál hamarább tanult meg. Főzés terén a nagyanyját tekintette minden titkok letéteményesének. A szülei évekig tartó válási huzavonája elől a nagyanyja parányi lakásába menekült, lényegében ott nőtt föl a konyhában, egy összecsukható ágyon. Minden étel közül legboldogabban a különféle gombócokat készítette, élvezettel gyúrta őket, azzal a technológiával, melyet a nagyanyja a felvidéki szülőfalujából hozott magával. Eszter a gimiben az egyik kedves tanárának mesélt erről, az illető – negyvenes, egyedülálló férfi – azt mondta: Biztosan az alakjukat szereted… ami gömbölyű, az kész

egész, önmagába zárva. Eszter nevetett: Azért ha a tanár úr megkóstolná a szilvásgombócomat, nemcsak az alakjára emlékezne.

Vérus a nevét részben hollandus származék szépapjának köszönhette, részben pedig az anyjának, aki ragaszkodott ahhoz, hogy folytatódjék a családi hagyomány, s e különös keresztnevet a férje után elsőszülött fia is viselje. Akkoriban még nem sejtette, hogy több gyereke nem lehet. Vérus rajongott a mamájáért. Sokféle képességét bálványozta, egyebek közt a szakácsnőit: úgy tartotta, széles e világon az anyja süt-főz a legeslegjobban. Étteremben vagy vendégségben mindig átfutott a fején, hogy amit elé raktak, meg sem közelíti a mama főztjét. Ha erről valaha megfeledkezett volna, az anyja adandó alkalommal eszébe juttatta. Ahács mama, akit széles körben Irmus néninek hívtak, tévedhetetlen ítéletű döntőbírának nyilvánította önmagát a családban. Úgy gondolta, az ő jóváhagyása kell pályamódosításhoz, házassághoz, lakáscseréhez s más efféle döntésekhez, még az oldalági rokonság körében is. Minthogy Irmus néni gyakran életrevaló tanácsokat adott, általános hatáskörét ritkán és kevesen kérdőjelezték meg. Akik őt Irmus nénizték, azok a férjét, Vérus bácsit – jóindulatú sajnálkozással – Irmus bácsizták. Irmus bácsi gyógyszerész volt, boldoggá tette, hogy a fia is az lesz.

Irmus néni példás rendet tartott a konyhájában, edényeire és eszközeire olyan háklis volt, mint egy ezermester a szerszámaira. Egy anyák napja előestéjén Irmus bácsi meg a fia nekilátott, hogy a szombati családi vacsora után elmosogassanak. Meglepetésnek szánták. Lett is meglepetés: Irmus néni a nagyobb edényeket újra elmosta, az összes kést, villát, kanalat kiszedte a fiókból, hogy áttörülje száraz ronggyal. Megköszönte a jószándékot, de az ő konyhájában ne lábatlankodjanak a fiúk, vigyék le inkább a szemetet, az férfimunka. A fiúk – mindig így hívta a két Vérust – bűnbánón engedelmeskedtek.

Amikor Vérus bemutatta Esztert, a mama úgy vette szemügyre, ahogyan a piacon szokta a baromfiakat: De sovány vagy, te lány, nem adnak neked odahaza enni? Vérus tudta, Eszternek az is kérdés, hol van az *odahaza*, gyorsan másra terelte a szót. Irmus bácsi viszont kedvtelve nézegette a lányt, megkínálta a fiatalokat konyakkal, s amikor Eszter habozás nélkül fölhajtotta, egy csapásra a szívébe

zárta. Az első benyomásokon jottányit se változtatott az idő, sem a mama gyanakvással vegyes ellenérzését, sem a papa megmagyarázhatatlan rajongását nem módosították az események. Bármit csinált a lány, Vérus egyik szülőjének minden tetszett, a másiknak semmi. A fia eljegyzését a mama addig halogatta, amíg csak bírta. Hiába lett azután Eszter Vérus gyűrűs menyasszonya, Irmus néni egy centivel sem engedte magához közelebb. Eszter lassan fölhagyott a próbálkozással. Irmus néni társaságát óvatosan kerülte, Irmus bácsiét kereste.

Amikor Irmus néni három napra elutazott a nővéréhez, Linóhoz, Szolnokra, indulás előtt megtette a szükséges lépéseket, hogy a fiúk semmiben ne szenvedjenek hiányt, amíg őt nélkülözniük kell. Frissen mosott-vasalt ingek a szekrényben, három napra elkészített-kiporciózott étkek a jégszekrényben, gondosan felcédulázva a melegítésre és a fogyasztás egyéb részleteire vonatkozó tudnivalókkal.

Alighogy a mamát kivitték a pályaudvarra, Eszter csatlakozott a fiúkhoz. Moziba mentek. Azután haza, Vérusékhoz. Irmus bácsi elbüszkélkedett lemezgyűjteménye legféltettebb darabjaival, a puha érintésű nyári estben a nagy Caruso, Benjamino Gigli és az isteni Callas énekelt, csak nekik, hármuknak. A nyugdíjas korhoz közelgő férfi úgy érezte, hosszú évek óta nem volt része ilyen felhőtlenül önfeledt órákban. Tizenegy tájt komoly erőfeszítésébe telt, hogy magukra hagyja a fiatalokat, noha sejtette, mindketten erre várnak. Tudta, most kihasználják a felesége távollétét, s Vérus szobájában töltik az éjszakát, amire eddig soha nem volt módjuk. Legyenek nagyon boldogok, kívánta, mielőtt eloltotta az olvasólámpát az ágya fölött. A fülére húzta a paplant, hogy még véletlenül se hallgatózzék.

Másnap, szombaton, tizenegy is elmúlt, mire összegyűltek a nappaliban. Tervezgették, mit reggelizzenek. Ennivalókról folyt a szó. Eszter a nagyanyjáról mesélt, s a gombócok változatos sokaságáról, melyek a nagyi hosszú, vékony ujjai közül kerültek ki. Igazi, rendes, gyúrt gombócok, nem ám mirelitből vagy porból! Irmus bácsinak összeszaladt a nyál a szájában, az ő anyja is mesterien készítette a gombócokat, Irmus néni viszont valamely okból mellőzte őket. Ugye, kérdezte a fiát, minálunk nem szokott

lenni gombóc? Vérus eltűnődött, hát… mostanában mintha… – maga sem értette, miért esik nehezére, hogy beismerje, a gombóc a családi étrendből kifelejtődött. Eszter vérszemet kapott, sorolni kezdte, mi mindent tud ő remekelni e tárgyban: szilvás, lekváros, diós, mákos, cseresnyés, barackos… Irmus bácsi képzeletét leginkább a barackos gombóc mozgatta meg, s amikor Eszter fölajánlotta, csinál ő nekik, azonnal indult a Lehel piacra, beszerezni a kajszibarackot.

A hosszúkás konyhában Eszter kedélyes brigáddá szervezte hármójukat, ő gyúrt, a fiúk mosták-felezték-magozták a barackot, mindeközben pattogós dalokat énekeltek, Irmus bácsi a munkásmozgalomból, ők ketten meg magyar rock zenekarok repertoárjából. Olykor táncoltak is. Amikor Eszter a deszkán kinyújtotta a tésztát, apa s fia úgy hajlott oda kétfelől, akárha bonyolult műtétet szemlélnének. Eszter négyszögletes lapokat vágott, megmutatta, hogyan helyezze Irmus bácsi a közepükre a gyümölcsöt, s miként formálja Vérus a gombócokat. A tűzhelyen a piros fazékban lobogva forrt a víz, az első sorozat már odabenn úszkált, Eszter a másik lángon a vajon piruló zsemlyemorzsát kavarta, abban hempergeti majd a kész barackos gombócokat. Hangulatuk forróbb volt már, mint a gőz, rekeszizmaik és idegszálaik ellazultak a folytonos csiklandozástól. Eszter épp három nyers gombóccal mutatott be zsonglőrszámot, melyet a fiúk vastapsa kísért, amikor:

Mi folyik itt? – Irmus néni a konyha gangra nyíló ajtaján rontott be, a szeme szikrát szórt. Eszter selymes kacagása és a vastaps félbeszakadt, a mutatványban szereplő tésztalabdacsok egyike a linóleumpadlón landolt, bágyadt löttyenéssel. Micsináltok ti? – vijjogta Irmus néni, dühtől eltorzult tekintete ostorcsapásként vágott végig a feléje forduló három arcon. Linával egy életre végeztem! értitek?! egy életre! és közben ti disznóólat csináltok a konyhámból!?! Anya, nem tudhattuk… – motyogta Vérus. Nem tudhattátok?! de azt tudhattátok, hogy nem bírom, ha szétdúrják a konyhámat! – undorral bökött a főzésre várakozó gömbökre, melyek eddig szabályos golyócskák voltak, mértani alakzatba sorakozva,

most a konyhában szétáradó jeges indulat egyszeriben sápadt, satnya, tojásdad csomókká változtatta őket.

Eszter csüggedten az asztalra engedte a kezében maradt két gombócot, kihúzta a szoknyája derekába tűrt, kötényként használt konyharuhát, azt is az asztalra helyezte. Irmus néni egy pillanatra sem hagyta abba az őrjöngést, minden bosszantotta, ami a konyhában nélküle történt, az összejárkált linóleum, a szétszórt liszt, melyből a fiúk – általa karbantartott – nadrágjára is jutott, a ragacsos gyúródeszka, és az, hogy Eszter a mosatlan sodrófát a nyitott ablakba helyezte, bekoszolva a szádafüggöny szegélyét. Sérelmeit olyan hangerővel kürtölte világgá, hogy Irmus bácsi gyorsan becsukta az ablakot, siettében a földre ejtve a sodrófát. Te nekem ne dobáld! – rikácsolta Irmus néni, ne dobáld! jobb, ha meghúzzátok magatokat! – fölkapta a rudat, püfölni kezdte a gyúródeszkát, hullottak róla a nyers gombócok, szállt a liszt: Ki innen! mind a háromnak ki innen, de rögtön! ki innen!! ki innen!!!

Az előszobából Eszter még látta, a jövendő anyósa a megfőtt gombócokat egyenként hajigálja a szemetesvödörbe.

Futott volna innen, amerre viszi a lába, csakhogy Vérus szorongatta a kezét. Irmus néni váratlanul ott termett, széttépte az összekulcsolódott ujjakat, s toporzékolva ráparancsolt a fiára: Kérd vissza tőle a gyűrűt! azt akarom, hogy kérd vissza tőle! nekem ilyen meny nem kell, érted?! kérd vissza a gyűrűt!!!

Eszter csak lassan fogta föl e szavak értelmét. Ám arra végképp nem számított, hogy Vérus csöndesen azt mondja: Add vissza, kérlek. Szótlanul lehúzta az ujjáról, s a fiú kezébe nyomta. Maga sem tudja, hogyan jutott le az utcára. A ház előtt megállt. Várta, hogy Vérus utána jöjjön, de a szíve mélyén tudta, hiába vár.

Négy temetés zajlott egyszerre – nagyüzem –, elmulasztottam megnézni a kinti hirdetőtáblán, hányas ravatalozóban búcsúztatják szegény Vérust, biztosra vettem, találok ismerőst az egyetemről. A négy gyászoló sokaság kissé összeolvadt az előtérben, a sötétruhás tömegben sehol sem leltem egykori diákjaimat. Találomra indultam a leghátsó terembe, ösztöneim nem tévedtek, a fekete koporsón ott a fölirat: *Ifj. Ahács Vérus, élt 24 évet*. Ekkor pillantottam meg Esztert,

állt a nyitott koporsónál moccanatlanul, nézte-nézte azt a halovány arcot, melyen alapos munkát végeztek gondos kezek, Vérus sosem volt ennyire jól fésült, amíg élt. Közelébb furakodtam. Esztert talpig feketében szebbnek láttam, mint valaha.

Vérus szülei jóval idősebbnek tűntek, mint ahogyan elképzeltem őket, oldalt ültek, egymásba kapaszkodva. Két ázott veréb. Eszter megpuszilta a papát, fejet hajtott a mamának. Az idős asszony rémültem pislogott, majd mint aki álmából riad föl, vékony fejhangon hadarni kezdett: A gombóc! mire kellett neked az a gombóc? ha nincs az a gombóc, minden másképp alakul! összeházasodhattatok volna! az én drága kis Vérusom máig is élne! akkor nem került volna annak a ribancnak a karmai közé! nem készíthette volna ki! mért kellett ne… keda… gom…bóc… bóc… – a szavak értelmét fokozatosan elnyelte a sírás.

Eszter sarkon fordult, leszegett fővel rohanni kezdett, félrelökve a gyászolókat. Elkaptam a karját: Eszter, ne… ez egy temetés! Hagyjon, tanár úr! – szabadulni akart, szinte már birkóztunk, egyik pillanatról a másikra elfogyott belőle az erő, a nyakamba borult, hullámzó testtel zokogott. Csitítgattam, simogattam, és nagyon szégyelltem magam, mert amíg hozzám ért, oly hevesen kívántam őt, mint még soha.

Csak lassan nyugodott meg. Sajnáltam, hogy kibontakozott az ölelésemből. Belém karolt, így mentünk a sírig, aztán végig az úton, ki a temetőből. A kapunál megkérdeztem: Eszter, miféle gombóc? Ettől újra sírva fakadt, éreztem, sose fogja elmondani, öröm az ürömben, hogy egy darabig még vigasztalhattam.

Kitaláltam azóta száz képtelen mesét, miként vetett véget egy szerelemnek és egy ifjúi életnek valamiféle gombóc, de nem akadt köztük hihető vagy fölfogható. Csak arról a gombócról tudok, mely rögtön a torkomba feszül, ha eszembe jut Eszter, a szerelem, s a halál.

bárki mást

Koncz a lányával ment a Panaszfalhoz. Vera abban a korban volt, amikor a tizenévesek már tudják, hogy az apjuk nem mindenható, de még nem haragszanak rájuk ezért.

Koncz torkát elszorította az izgalom, amikor egy teraszos kőmagaslatról váratlanul megpillantotta a híres Nyugati Falat. Ott van, mondta, a hangsúly kissé ünnepélyesre sikerült. Látom! – Vera mosolyogva bólintott, már ő is észrevette, ráismert az útikönyv színes fotója nyomán. Hol lehet itt lemenni? – Koncz félt, hogy zsákutcába jutottak, és a pici térnek nincs lejárata a falhoz. Ha izgult, azonnal elöntötte a verejték. Nyugi, mondta Vera, indult előre a homokkőből faragott keskeny lépcsősoron. Kanyarodó sikátorba jutottak, melynek végén a repterek ellenőrző pontjaira emlékeztető plasztikkapu s két fegyveres katona állította meg őket. *Bags, please*. Odamutatták a táskájukat. Koncz türelmetlenül várta, hogy átessenek a vizsgálaton, hadd rohanjon a Falhoz, amilyen gyorsan csak lehet. Szakadt róla a víz. Nyugi, gondolta Vera, mondani már nem volt kinek, mert az apja előreszaladt. A lejtős tér túloldalán ott volt a Fal, szerényen, de jelentőségteljesen, akár egy terebélyes festővászon, amelyen még csak a kompozíció szögletes körvonalait jelölték ki.

Nagyobbnak képzeltem, gondolta Vera, és gondolta Koncz is, amint ereszkedtek lefelé a Falhoz. Koncz összeszorította az állkapcsát. Nna, most itt vagyok, sommázta megindultan. Minden idegszálával igyekezett magába szívni a látványt, a Fal hatalmas tömbjeit, s a jórészt fekete kaftánt és kalapot viselő, hajlongva imádkozó, pajeszos zsidókat. Végeredményben… ő is ilyen volna, ha a nagyszülei annak idején… Nehezen tudta magát az ortodox zsidók közé képzelni.

A bejáratnál egy pocakos öregember Konczra kaffogott, ő nem értette, Vera viszont igen: Nőknek csak a túloldalon elkerített részre szabad! Koncznak ez rosszul esett, szeretett volna a lányával együtt

járulni a Falhoz, úgy tervezte, megbeszélik, miféle kívánságokat írnak arra a cédulára, amelyet becsúsztatnak majd az egyik résbe, a címzett az Úr? Mózes? Jahve? – egyszóval, az *Istn* (akinek a nevét csak hibásan szabad leírni). Mi lesz azzal a rengeteg papírral, a kívánságlistákkal? feloldja az eső? szétmállasztja a hőség? elsodorja a szél? Vagy kiesnek a túloldalon, ahol a muzulmánok imádják az ő *Istn*-üket, két szintén világhírű mecsetjükben? – a tornyuk idelátszik.

Találkozunk utána, mondta Koncz a lányának, s indult volna le a Falhoz, ám a pocakos öreg megint rámordult, Koncz most sem értette, Vera viszont igen: Tedd fel a kipát. De… nincs nálam, a szállodában felejtettem! – nyögte. Vera addigra odanyújtott egyet a négyszögletes bádogtartóban lévő szürke keménypapír fejfedőkből, a tájékozatlan turisták számára rendszeresített kölcsönkipákból. Igazán vehetnél magadnak egy sajátot, mondta Vera az apjának, *Todá!* – mondta a kövérkés cerberusnak. Már megtanulta az alapszavakat a társalgási könyvből. Az öregember nyájas vigyorgással válaszolt, majd sarkos angolsággal érdeklődött: Honnan jöttetek? – a válasz hallatán olyan mozdulatot tett, mint aki megadja magát.

Koncz gyors léptekkel lement a Falhoz, megérintette: langyos volt és sima. A karton kipa csúszkált a feje búbján. Idétlen látvány lehetek, gondolta. Igaza van Verának, vehetnék már magamnak egy saját kipát. Izraelbe indulván, kért kölcsön egy ismerősétől, akit zsidó ügyekben önmagánál jártasabbnak tartott (nála persze majdnem mindenki jártasabb). Válassz! – az illető három pici fejfedőt tett az asztalra, az egyik bordó volt, átlós díszítéssel, a másik hófehér, héber jelekkel, a harmadik tiszta fekete, csipkeszerű szegéllyel. Mi a különbség? – kérdezte Koncz. Fogalmam sincs, felelte a kipák tulajdonosa, asszem semmi. Koncz hümmögött, s a fehér után nyúlt, azzal a bizonytalan érzéssel, hogy talán hibát követ el. Lehet, hogy a fehéret csak esküvőre vagy más ünnepi alkalomra hordják… a feketét pedig temetésre. Inkább fordítva, a zsidóknál a fehér a gyász színe. Na és a bordó?! Szorongott, ha föl kellett tennie a fehér kipát, Izraelben a többség feketét hordott. De soha senki nem tett rá megjegyzést vagy vetett rosszalló pillantást. Ő egyébként a *kipa* szóban sem volt biztos, egyáltalán, ez a helyes kifejezés? vagy a

kappele? esetleg a *sábesz dekli?* Nem ismerte ki magát a zsidó szokások, szertartások és szabályok ingoványában, s emiatt gyakran érzett bűntudatot. Egy zsidónak tisztában kéne lennie az ilyesmikkel, még akkor is, ha csak háromnegyedig zsidó… Őneki odahaza nem tanítottak semmi effélét. A szülei igyekeztek elfelejteni mindent, ami a *szörnyű időkkel* kapcsolatos, a nagyszüleit pedig nem ismerhette, ők épp a szörnyű idők forgatagában tűntek el, az összes többi felmenővel egyetemben. Koncz legföljebb könyvekből sajátíthatta volna el a tudnivalókat, ám e módszertől viszolygott, olyan volna, mintha a halak tankönyvből tanulnának úszni.

Ugyanilyen megfontolásból halogatta oly sokáig, hogy elutazzék Izraelbe, abba az országba, ahová az atyai nagyszülei a családi legenda szerint egészen addig készülődtek, amíg már csak az ellenkező irányba induló vonatra szállhattak föl, a marhavagonba, félszáz sorstársukhoz préselődve. Őrájuk emlékezett Koncz, amikor újra és újra megtapogatta a Nyugati Fal ősrégi tömbjeit. A sárgás kövek felszíne embermagasságig szürkés színűre váltotta rengeteg ujj és ajak érintésétől. Koncz mindkét oldalán egy-egy húsz év körüli kaftános-kalapos fiú csókolgatta a falat, s zsolozsmázta hajlongva az ősi igéket, amelyekből ő egy hangot sem értett. Akár a fiaim is lehetnének, gondolta. Fogalma se volt, mitévő legyen most. Az egyetlen ima, amelynek tudta a szövegét, a *Miatyánk*, s az aligha helyénvaló itt. Hogyan szóljon hát az *Istn*-hez, miféle nyelven, milyen szavakkal? Ráadásul a jegyzetfüzet, amelynek egyik perforált lapjára írta volna a kívánságlistát (magyarul vagy angolul), Vera hátizsákjában maradt.

Toda, mondta félhangosan. *Köszönöm*.

Mit köszönsz? – kérdezte az *Istn* Koncz agyában.

Azt, hogy eddig azért csak elveszkelődtem… eléldegéltünk. Add, hogy eztán se legyen semmi baj. Add, hogy ne legyen háború, ameddig én élek, és ameddig Vera él. Add, hogy ő olyan sokáig éljen, ameddig csak lehet, és soha ne legyen semmi baja, búja, bántódása, se neki, se az elvált feleségeimnek, a barátaimnak, és… úgy általában a magyaroknak. Add, hogy legyen könnyű halálunk, ha majd eljön az ideje. Minden egyéb le van szarva… bocsánat,

visszaszívtam. Add, hogy mindaz, amit eddig mondtam, teljesülhessen. Ámen. Illetve… a héber megfelelője.

Ekkor vette észre, hogy ösztönösen imára kulcsolódott a keze, katolikus módra. Gyerekkorában az anyja megkereszteltette, titokban hittanra járatta, s ő gyónt, áldozott, ministrált. Remélte, hogy ez az *Istn* megbocsátja neki. A fején imbolygott az irodai tűzőgéppel összeeszkábált, merev karton-kipa, bármelyik pillanatban leeshet. Rajta kívül szinte mindenki a saját (szövet) kipáját viselte, a kaftánosok a kalap alatt. Ő már megint a törpe kisebbséghez tartozott, mint oly sokszor életében. Micsoda hülyeség… veszek egyet, és kész! – idefele jövet a szűk bazár-sikátorokban száz helyen árultak kipát, a szivárvány valamennyi színében.

Koncz elbúcsúzott a Faltól, s már majdnem a korlátnál járt, amikor rájött, hogy nem így kell. A többiek arccal a Falnak fordulva hátráltak kifelé. Igen, az útikönyv is említette… ezt igazán mindenki tudja… rajtad kívül! – körbesandított, látta-e valaki, azután visszaballagott, hogy másodjára úgy távozzék innét, ahogyan kell, megadván a tiszteletet a helynek s a szellemének.

Vera még odalenn volt a női részben, ült a Fal tövében egy széken. Írt. Vera az anyjára ütött: a fontos dolgokról nem szokott megfeledkezni.

Milyen nyelven írtál? – kérdezte tőle Koncz, amikor újra együtt voltak. Magyarul. És gondolod, hogy az… – nem fejezte be. Vera elnevette magát: Miért ne volna jó? ha *létezik*, akkor biztosan ért minden nyelven… mindenható, vagy nem? Ez logikusan hangzott. Koncz nem kérdezett rá, hogy végül is mit kívánt Vera, s kettejük nevében tette-e. Megszorította a lánya kezét, indultak tovább. Még nagyon sok látnivaló várt rájuk, először is a Kő Temploma, ahonnét Mohamed indult égi útjára, aztán a Via Dolorosa, ahol Jézus Krisztus vitte a keresztet, az örmény negyed, Dávid király tornya, satöbbi-satöbbi.

Koncz legalább ötven árusnál nézegette a kipákat. Tizennégy sékeltől százhúszig ingadoztak az árak, alku előtt. Lehetett kapni gyöngyökkel kirakottat, bőrborításút, selyemmel béleltet, akadtak egészen pindurka horgolt korongok, s turbánszerűek is, volt

keresztnévvel ellátott (a sajátját is megtalálta, kis ékezethibával), méghozzá héberül, angolul, spanyolul, franciául, sőt svédül, norvégul és finnül is. A színek, anyagok és díszítmények végtelen sokasága láttán Koncz nehezen tudott dönteni. Vera kezdte elveszteni a türelmét: Papa, köss már ki valamelyiknél! most őszintén, nem mindegy?

Ám ő csak izraeli hetük utolsó napján vette meg magának a kipát, a jeruzsálemi Óváros zsidó negyedében. Tizennyolc sékelbe került, rövid – huszonötről induló – alku után. Szerény, de mutatós darab volt, szürke alapon fehér meander mintázattal. Pici hajcsattor is adtak mellé. Koncz azonnal föltette. Jól áll, vélte Vera. Koncz fejet hajtott, s azt mondta: *Toda*. *Todá!* – javította a lánya. *Todá*, igen… – büszkén lépett ki a félhomályos sikátor hepehupás kövezetére, azzal a boldogító tudattal, hogy a kipa-kérdést erre az életre megoldotta. Jóleső érzése egészen addig tartott, míg rá nem jött, hogy becsapták. Hiszen ő nem húszassal fizetett, hanem kétszázassal – de csak húszasból kapott vissza!

Csuklón ragadta a lányát, rohanni kezdett vele arrafelé, ahonnét jöttek, reménykedve, hogy megtalálja a töméntelen egyforma bolt rengetegében azt, amelyikben a kipát vette. Emlékezett: szemüveget, őszülő pajeszt és égszínkék kipát viselő, idősebb férfi szolgálta ki, akit ő akkor igen rokonszenvesnek, most már azonban igen ellenszenvesnek talált. Papa, mi a baj? – kérdezte Vera futtában. Csak gyere! – sziszegte ő, és nyargaltak, kerülgetvén a járókelőket. Ez az! – Koncz élesen vette a kanyart, Vera pótkocsiként zúdult utána, be a boltozatos ajtón.

Salom, mondta az égszínkék kipás férfi, akinek a szeme is égszínkék volt. Koncz hadarni kezdte a magáét, izgalmában repedezett angol mondatokat tákolva össze. Vett ő az imént egy kipát itt, íme, ezt, tizennyolc sékel… de kétszáz helyett húszból… igazán kínos, épp egy ilyen vételnél… Az őszes férfi az égszínkék kipával és szemekkel csak hallgatott, mint akinek nincs semmiféle véleménye az ügyről, Koncz ebből arra következtetett, hogy tagadni próbálja az esetet, így még magasabb sebességfokozatba kapcsolva bizonygatta az igazát, őneki tanúja is van, a lánya, ha nem adják vissza a pénzét, de rögtön! panaszt tesz minden lehetséges fórumon

és hatóságnál! micsoda dolog az, hogy az egyik zsidó becsapja a másikat, méghozzá pont kipa-vételkor!? – már kiabált, szakadt róla a víz.

Megnyugodjál, uram, mondta a boltos, égszínkék szemén bárányfelhők úsztak át: Én nem tud jól nagyon angol, de minden úgy van, ahogy te akarsz… tehát mit te akarsz? A pénzem kapni vissza, fröcsögte Koncz, harmadszor is eldarálta a kipát, a húszast meg a kétszázast. *Slicha*, mondta a boltos, leszámolta a kétszázból visszajárót a pultra. Koncz győzelemittasan tette el a pénzt: Szép dolog, mondhatom… volt képed becsapni egy zsidót? Istenem, így a boltos, ez a zsidó negyed, ki mást csaphatnék be? – ám ezt már viccnek szánta. Mind a ketten elnevették magukat. Csapjon be bárki mást, morogta Koncz magyarul. *Slicha*, ismételte a férfi újra. Bocsánatot kér, fordította Vera. *Toda!* – Koncz megigazította az új kipát csuromverejtékes haján. *Todá*, javította Vera.

Minket eredetileg úgy hívtak: Kohn, magyarázta Koncz hibás angolsággal s elomló békülékenységgel. A férfi az égszínkék szemével és az égszínkék kipával bólogatott, mint aki mindent ért. *Slicha*, mondta harmadszor is, azután kaffogott még valami érthetetlent. Koncz segélykérőn a lányára nézett Sok szerencsét kíván az új kipához! – Vera. Sok szerencse, az ránk fér, gondolta Koncz, s gondolta a lánya is. Ez volt a legelső kívánsága a Panaszfalba gyűrt papíron.

halhatatlan

beszéljünk mint férfi a férfival

azt az egyet ne mondja nekem, hogy mindent megtesznek, ami emberileg lehetséges

kilenc hónapja jártam önnél először, ideküldtek a leleteimmel, a doktor úr országos szaktekintély, ugye, és ön az országos szaktekintélyével mélyen a szemembe nézett, és sóhajtozva tudatta velem: eddig tart a tudománya, tekintettel arra, hogy esetem nem operábilis, de higgyem el, mindent megtesznek, ami emberileg lehetséges… – talán emlékszik, csöndesen fogadtam a hírt, csak azt kérdeztem, mennyi időm lehet még? – ön igyekezett kitérni a válasz elől, hímezett-hámozott, hogy nem jós, ugyanaz a betegség sokféleképpen alakulhat, e téren nincsenek szabályok, ám amikor sarokba szorítottam, kibökte végre, hogy uszkve hat hónap, én pedig megköszöntem

útban hazafelé végiggondoltam, mi maradt énnekem, mit várhatok, nem átkozódtam, mennél nagyobb a baj, annál higgadtabban működik az agyam, józan, megbízható számítógéppé alakul, akkoriban a nagydoktori disszertációmon dolgoztam, *A francia felvilágosodás magyar vonatkozásai*-n, két-három heti munka hiányzott, hogy befejezzem, latolgattam, érdemes-e, úgy döntöttem, ezt még rászánom, hadd legyen kész, egész életemben ragaszkodtam a rendhez, miért adnám föl az elveimet éppen most? – amint a végleges példányt legépeltem, illően elbúcsúzom mindenkitől és mindentől, akit és amit szerettem, aztán jöjjön a… hadd jöjjön

arra nem számíthattam, hogy odahaza épp egy meglepetés-zsúrba csöppenek, amit a kisebbik lányom rendezett a nagyobbiknak, abból az alkalomból, hogy fölvették az orvosi karra, a szervezésből a feleségemet is kihagyta, önfeledten ünneplő tizenévesek közé keveredtünk, akiknek az anyósom épp a századik lángost sütötte; be jó, hogy ezt azért még megértem, gondoltam,

Márti, a nagyobbik lányom révbe ért, őt az Isten is orvosnak teremtette, viszont be kár, hogy Klári, a kisebbik, már nélkülem felvételizik majd, két év múlva, ha ugyan egyáltalán, ő sokkal rosszabb tanuló a nővérénél, egyelőre fogalma sincs, mi akar lenni, valószínűleg a következő hat hónap alatt sem fogja kitalálni, ez jeges, lucskos érzés

az ágyban akartam elmondani Sárának, a feleségemnek, de annyira felvillanyozta a zsúr, hogy nem jutottam szóhoz, újra meg újra fölidézte az este legemlékezetesebb pillanatait, Márti örömkönnyeitől a viccmesélő versenyig, melyet egyébként ő, Sára nyert meg, annak ellenére, hogy a szakállas pincér-viccbe belesült, abba viszont nem, hogy megbízzák a rendőrt, közölje kíméletesen egy kollégája halálhírét az illető feleségével, a rendőr becsönget, „Itt lakik özvegy Kovácsné?” „Én nem vagyok özvegy!” „Dehogynem!” – a társaság szétröhögte az agyát, én is, pedig ez talált, helyben vagyunk

Sára csak beszélt-beszélt, arca kipirult, mint a tavaszi alma, beláttam, most semmiképp sem ronthatok rá balsorsom hírével, másnapra halasztottam, simogattam Sára bársonyos vállát, csókolgattam a nyakát, az arcát, satöbbi, Istenem, mennyire imádom, milyen szerencsésen nősültem, eddig ő is azt hihette, hogy szerencsésen választott férjet, jaj de szar lesz neki, amikor megtudja

másnap nem mentem a könyvtárba, egyszerűen képtelen voltam kikelni az ágyból, beteg vagyok! – Sára azt hitte, itt a menetrendszerű őszi influenzám, teát főzött, aszpirint, vitamint és hőmérőt készített az éjjeliszekrényre, mielőtt elrohant a Bajza Gimnáziumba, franciát és angolt tanít, megítélésem szerint zseniálisan, talán okosabban tettem volna, ha én is maradok egy középiskolában, egyetemistáktól azt a szűz lelkesedést már nem kapja meg az ember

elhatároztam, amint Sára hazatér, megkérem, üljön az ágyam szélére, és rögtön a tárgyra térek, egyszerűen, természetesen, de óvatosan, közben fogom mindkét kezét – ebből semmi se lett, mert tiramisut hozott nekem, az a kedvencem, elgyalogolnék érte Bécsig, egész tálcával kaptam, rengeteg pénzbe kerülhetett, mi nagyon szűkösen élünk

azon az éjszakán jöttem rá: sosem leszek képes megmondani neki, Mártinak és Klárinak se, nem, nem bírom, ha ne adja Isten – le is kopogom – ők tudatnának velem ilyesmit, belehalnék, azt akarom, hogy ők éljenek tovább, felejtsenek el, tegyék túl magukat rajtam, amilyen gyorsan csak lehet, nem a disszertáció befejezése a feladatom, hanem hogy ebben segédkezzem, amennyire emberileg lehetséges, sőt! – bármi áron enyhítenem kell a fájdalmat, mely a tények ismeretében reájuk vár, ekkor ötlöttem ki a tervemet, melynek kivitelezésénél nehezebbet elképzelni se tudok, mégis rávettem magam erőnek erejével, hat hónapom van, gondoltam, erre talán elég

tudom, kimondva furcsán hangozhat, pedig kézenfekvő, csodálom, hogy más, hozzám hasonló helyzetbe kerülők nem cselekszenek ugyanígy, legalábbis én még nem hallottam ilyesmiről: ha sikerül elérnem, hogy Sára és a két lány megutáljon, sokkal kisebb veszteség leszek nekik, ennyi az egész

a kínos részleteket nem szívesen adom elő, szörnyű dolgokat cselekedtem, és még szörnyűbbeket színleltem, Sárát például a legjobb barátnőjével csaltam meg, pedig Isten látja lelkem, egy porcikám sem kívánta Gizellát, ráadásul e megmozdulásom hiábavalónak bizonyult, Sára a tettenérés dacára sem hitte, hogy ezt művelném a családi ágyunkban, Gizellában is vakon megbízott, föltételezte, hogy csak valami viccről lehet szó, a mutatványt meg kellett ismételnem másokkal, de ez még semmi, én loptam, csaltam, hazudtam, részegen randalíroztam, karamboloztam, odahaza ordítva parancsolgattam, törtem-zúztam, sőt tettlegességhez folyamodtam – máig sem értem, hogyan tudtam megverni a két lányom, persze, hulla részeg voltam

öt és fél hónap múltán egy mocskos albérleti szobában hevertem a húgyfoltos matracon, eredményeimmel elégedetten: családomból örökre kihajítottak (mellesleg az egyetemi állásomból is, de az mindegy), bámultam a plafont, doktor úr, vártam az ön jóslatának valóra válását, lelkemben megadás és békesség, miközben egy különös, csöppet sem helyénvaló érzés kerített hatalmába, soká tartott, amíg rájöttem: Szűzanyám, éhes vagyok! – már szinte el is felejtettem, milyen az, és ettem, ahhoz se volt türelmem, hogy

szeljek, téptem a kenyérből, haraptam a párizsiból, zabáltam, s egyre jobban lettem, amikor pedig a hetedik hónap is elmúlt, újra fölkerestem önt, átestem megint valamennyi kellemetlen vizsgálaton, ön hitetlenkedve csóválta a fejét, mondván, hogy fogalma sincs, mi történhetett, betegségem valamiképp nyugvópontra jutott, leleteim jók, sőt az előzményekhez képest kitűnők, örvendezzem, élvezzem az életet, ezek után nyilván ráérek, úgy tartják, akinek halálhírét költik, az örökéletű lesz, halhatatlan, haha

szívesen behúztam volna egyet önnek, pontosan oda, ahol az orra és a szemüvege találkozik, ám inkább rohantam a feleségemhez és a lányaimhoz, hogy azonnal tiszta vizet öntsek a pohárba, rendbe hozzam, amit összekutyultam, csakhogy szóba sem álltak velem, könnyebb a szeretetet és a bizalmat eljátszani, mint megszerezni, *visszaszerezni* a legeslegnehezebb, megint átugrom a részleteket, vissza kellett hódítanom a feleségem, a két lányom, sőt az anyósomat is – ő volt a legkeményebb dió

három hónap elszánt küzdelme árán már-már révbe értem, a dolgok többé-kevésbé egyenesbe jöttek, nem volt nálam boldogabb ember a Föld kerekén, de a múlt héten orvul rámtörtek a régi, jól ismert tünetek, bamm! a hajam tépem, mit tegyek most

azt az egyet ne mondja, hogy mindent elkövet, ami emberileg lehetséges, az nem elég

nemelég

barbár

Ment a járdán Péter és a haverja, akárha egyenruhában: fekete bőrdzsekiben, szakadt térdű farmernadrágban, szöges bakancsban. Majd szétvetette őket a düh. A Rotonda diszkóban beléjük kötött egy részeg csávó, legalább negyvenéves volt, középen tök kopasz, ruhája olyan, mint egy kirakati bábué a luxusáruházban, nemcsak a nyakkendője, a zoknija is élre vasalva. Szó szót követett, mellbetaszítás állfelpöckölést, Péter és a haverja lényegében csak védekezett, mégis kihajította őket az utcára a termetes biztonsági őr, a részeg csávóval együtt. Annak nem akaródzott föltápászkodnia, ott maradt a betonon, olyan pózban, mintha tengerpart homokján heverészne. Péter szívesen megrugdosta volna, de a haverja elráncigálta. Ez az este már az ebeké. Péter szünet nélkül káromkodott. Hagyd má abba, szólt rá a haverja. Olaj a tűzre. Indultak át a zebrán. Egy ibolyakék Ford Escort tartott feléjük. A volánnál őszülő férfi, ezüstkeretes szemüvegben, az üveglencsék borsónyira nagyították a pupilláját, ezt tisztán láthatták, amikor az utca fölött lengedező neonlámpa kékes fénye besütött a kocsiba. A férfi észrevette őket, de nem állt meg, inkább gázt adott. Péter nem törődött vele, folytatta útját leszegett fővel, a haverja az utolsó pillanatban húzta vissza a vállánál fogva. Elütnél, te rohadék?! – sziszegte Péter, s a szöges bakanccsal a Ford oldalába rúgott. Az autó erejétől megtántorodott, de nem esett el, a haverja megtartotta. A bal első ajtó behorpadt. Menekülésre készen néztek utána, arra számítva, hogy a szemüveges férfi lefékez. Az ibolyakék Ford azonban gyorsított, a következő kereszteződésnél átsuhant a sárgán, s egy jobb kanyarral kitűnt a képből. Bameg, mondták mind a ketten, kánonban.

Vezetett hazafelé József, zúgó fejjel, aznap mindenki ellene volt az irodában, az ügyfelek, a főnökei, a beosztottai. Szeretett volna már otthon lenni, elnyújtózni a forró vízzel teli kádban. Közlekedési dugóba került, mert megfeledkezett a körút fölszedett burkolatáról.

Egy mellékutcán át próbált egérutat nyerni, itt végre kettesbe kapcsolhatott. A zebránál két csimbókos hajú suhanc lépett le a járdáról. József el akart slisszolni mellettük. Már túljutott rajtuk, amikor fémes pendülést hallott oldalról. Mi ez? – kikövetkeztette, hogy valamelyik srác ráüthetett a kocsira. Meghülyültek ezek, nekiugranak egy autónak? – elgondolta, milyen szörnyű baleset keletkezhetne egy ilyesfajta találkozásból, mind a hülyegyerekekre, mind az ő Ford Escortjára nézve. Látta a visszapillantó tükörben, hogy a két srác egy pillanatra megtorpan az úttest közepén. Idióták! – továbbhajtott. A jelenet csak másnap reggel jutott eszébe megint, amikor lenézett a konyhaablakon át a ház előtt parkoló autójára. Jesszusom… éjszaka valami állat behorpasztotta az ajtót! – agyában lüktetni kezdett a vér. Lerohant az ibolyakék Fordhoz, odatérdelt, tapogatta az ajtóban keletkezett szabálytalan krátert, melynek széleinél kirojtosodott a zománc. A szúrós fájdalom pillanatokra megbénította az agyát. Aztán hirtelen beugrott, hogy talán a két tegnapi srác… de hogyan üthettek ekkora sebet a kocsin? – újra meg újra fölidézte azt a halk pendülést. Igen, az a két hülyegyerek csinálta. Erős késztetést érzett, hogy verje a fejét a kövezetbe, amiért nem állt meg, így egy fillért se fog fizetni a biztosító. Még szívesebben verte volna a két srác fejét a kövezetbe, micsoda barbárság, így tönkretenni a más autóját! – beült, s a tett helyszínére robogott. Sokáig körözött a környéken, nappal kopottabbnak tűnt, mint tegnap este. Négyszer-ötször végighajtott azon a mellékutcán, a lehető leglassabban, reménykedve. Elképzelte, hogyan ugrana ki a Fordból s kapná el a két hülyegyereket. De nem látta őket. A feszültség reszketeg szivacslabdája a torkába szorult, fojtogatta. Ingerlékenységének két áldozata is lett. A felesége, akivel este összeveszett. Meg Mária, az egyik titkárnő az irodában, aki József anyja lehetett volna, jóval túllépte a nyugdíjkorhatárt. A legmegbízhatóbb munkaerők egyike. Harmadik éve József jobbkeze. Aznap derült ki, hogy ez a jobbkéz a múlt héten összecserélt két hivatalos levelet, s úgy küldte el. József tajtékzott: Ilyesmi egyszer sem fordulhat elő! – és kirúgta Máriát. Az irodában többen szót emeltek az érdekében, hasztalan.

Szedte össze a holmiját Mária, vörösre sírt szemmel, bomladozó koszorúkonttyal, s amilyen gyorsan csak tudott, eltűnt az irodából. Milyen ember az, aki egyetlen hiba miatt…? – az utcán megint kibuggyant belőle a sírás. Letörölte könnyeit, zsebtükrében megigazította a szemfestéket-púderezést. Ugyanolyan hiú volt, mint fiatalkorában. Azzal nyugtatgatta magát, hogy lesz azért, aki örül e fejleménynek: Miki, az unokája. Akire mostantól sokkal több ideje marad. Nem is a saját lakása felé indult, hanem a lányáékhoz. Miki talán már hazatért a gimnáziumból, ma nulladik órája volt, olyankor hamarabb elengedik őket. Valóban, a gangra nyíló konyhában égett a villany. Mária szívében olvadó viaszként folyt szét a nagyanyai szeretet. Miki csak a sokadik csöngetésre nyitott ajtót, vérvörös arccal. Szia, Miki… nem is örülsz nekem? – megölelte. A hallban a kanapén egy cinege-sovány lány rendezgette a szoknyáját és a blúzát, ugyancsak paradicsomszín ábrázattal. Mária maga sem értette, mi ütött belé. Utólag sem talált magyarázatot arra, miért haragudott annyira a kislányra, hogy lebüdöskurvázza, miért rikácsolta magából kikelve, hogy ez nem kupleráj, miért akarta, hogy szégyelljék magukat – olyasmit csináltak ők ketten, ami miatt nem szégyenkezni kell, hanem örülni, Mária ezt pontosan tudta, s gyakran magyarázta a lányának, Krisztinának. Mire azonban lehiggadt, már egyedül volt a lakásban, a lányka sírva elszaladt, Miki meg utána, a bejárati ajtó tárva-nyitva.

Életében először látott női mellet közvetlen közelről Miki, meg is érinthette, elcsodálkozott, milyen puha, amikor csörrent a csengő. Sári magára kapta a blúzát, idegesen gombolni kezdte, ki lehet az? Senki, mondta Miki magabiztosan, csak a postás, ne törődj vele. Zrrr, zrrr! – akárki volt az, nem adta föl. Miki megfogta Sári kezét, ám a varázsburok szétpattant. Nyisd már ki! – Sári. Amikor a nagyanyja dúlva-fúlva berontott, Miki szívesen hasba bokszolta volna, pedig jobban szerette, minta szüleit. Sok időbe telik, mire ezt megbocsátja neki. A nagyanyja olyan hangerővel bömbölt, hogy nemcsak a lakás zengett, hanem az egész ház. Miki rohant Sári után, de hiába. Meg kell találnom, ha azt akarom, hogy valaha is szóba álljon velem. De az általa ismert lelőhelyeken – otthon, a barátnőjénél, az iskolai klubban, a nagynénjénél – nem tudtak róla. Miki túlzásnak érezte,

hogy a rendőrséghez forduljon. Visszacaplatott a parkba, leült a bokrok között a fűbe. Neszezést hallott a háta mögül. Odafordult. Egy kis kövér, zsömleszín dakszli nyomakodott elő az ágak tövénél. Kérdőn pillantott Mikire, a farka barátságos lengedezésbe kezdett. Miki kinyújtotta feléje a kezét. A kutyus közelebb lépett. Miki teljes erőből orrba rúgta. A zsömleszín dakszli sikított fájdalmában, bucskát vetett a levegőben, majd a gerincére esett. Egy másodpercre eszméletét vesztette. Dögölj meg, gondolta Miki, aki egyébként évek óta könyörgött a szüleinek egy kiskutyáért.

Dögölj meg, gondolta a dakszli, amikor magához tért. Az orra helyén tűzgolyó. Hamarjában azt se tudta, hol van. Szállt a kiáltás a park fölött, megismerte a gazdája hangját: Ro-bi! Robi, ide-ide! – ebből ő csupán annyit érzékelt: o-i, o-i. i-e, i-e. Tudta, hogy az o-i az ő neve, és az i-e azt jelenti, hogy Á, a gazdája, látni kívánja. Nagy nehezen föltápászkodott, kocogott a szólítás irányába, a tagjaiban szétspriccelő fájdalmat fokozatosan elnyomta az öröm, hogy mindjárt a kobakjára ereszkedik Á megnyugtatóan húsos tenyere. A simogatástól kis híján elalélt, mint rendesen. l ö-é e-e, i-u-á? – kérdezte Á. Robi húzta az egyik lábát. Á a kezébe vette a fejét. Akkor vette észre, hogy a zsömleszín dakszli orrából dől a vér, s már összevörösözte a mandzsettáját. A-e! – sziszegte. Robi nem értette, miért haragudott meg rá a gazdája, miért lökte el olyan durván a fejét. Nyüszített. Á rákattintotta a pórázt, vitte haza. Tűnődött, elugorjanak-e az állatorvoshoz. Ő holnap reggel Franciaországba utazik, Robit az öccse vállalta el, de arról nem volt szó, hogy egy beteg kutyával kell törődnie. Szegény Robika… biztos megtépte egy nagy kutya… – a dakszli sosem mérte föl az erőviszonyokat, mielőtt bunyóba keveredett. Á látta, azért tempósan döcög a járdán a kutya, nem olyan vészes a dolog. Ebcsont beforr. A konyhában vacsorát készített. Amióta egyedül élt, majdnem minden este rántottát evett. Izgassák magukat a koleszterin miatt a kövérek. Robi bekullogott a hálószobába, föltornászta magát az ágyra. Most már szétrobbanni készült az orra. Nem értette, miért nem csinál már valamit a gazdája, az volna a dolga. Zihált, tehetetlenül himbálta a fejét. Az ágyon mindenféle holmik feküdtek, ruhaneműk, kismagnó, bőrtárca, könyvek, dossziék. Robi tudta, hogy nem kéne, mégis a csiklandósan

tiszta illatú ruhák közé fúrta az orrát, a fehér anyagok hűvös tapintása megnyugtatta. Néhány perc múltán a bőrtárca szaga keltette föl az érdeklődését. Rágcsálni kezdte. Egy füzetkét talált benne, s néhány síkos, kemény lapocskát, azokat is megkóstolta.

Fölordított Pál, amikor rábukkant az összekoszolt ingekre, az agyonmarcingolt tárcára, a szétcsócsált útlevélre és a tönkretett hitelkártyákra. Első indulatában meg akarta verni a zsömleszín dakszlit, de Robi bemenekült az ágy alá. Reggel sem akart előbújni onnét. Pál lemondta az utazást, noha tudta, az állásával játszik, de nem volt más választása. Miután a telefonban mindenről töredelmesen beszámolt a főnökének, hanyatt feküdt az ágyon, mely alatt ott kushadt a bűnös. Pál szólongatta egy darabig. Gyere ide, te gazember, magyarázd meg, hogy miért tetted ezt velem, mit vétettem én neked? – nem kapott választ. Jobb is… okosabb, ha nem kerülsz a szemem elé. Aznap ki se mozdult otthonról. Szegény Robinak elment az esze… még sose csinált ilyet. Pál valaha harsonaművésznek készült, s máig is fújta egy műkedvelő zenekarban. Elővette a harsonáját. Tudta, hogy nem kéne, mégis rázendített, mutatós szólamokat rögtönzött. Sanyi bácsi, a szomszédja, azonnal átkopogott a falon. Sanyi bácsi a reptéren dobálta a bőröndöket a gépekből a villanytargonca-szerelvényekre, majd tovább a futószalagokra, állandó éjszakai műszakban. Megegyeztek: Pál nappal soha nem harsonázik, Sanyi bácsi viszont este csöndesebben tévézik, mint ahogyan a hallókészüléke szeretné. Ma azonban Pál nem törődött a megállapodással, hiába erősödött a csöndkérő dörömbölés odaát.

Sanyi bácsi vérágas szemmel öklözte a falat. Ha nem marad csöndbe ez a szemétláda, én átmegyek és beverem a fejét! – üvöltötte, remélve, hogy ez is hallatszik a fal túloldalán. Maradj má békibe, mordult rá a felesége, mostanába má sose csap zajt, egyszer kibírhatod! Eh… – Sanyi bácsi rálegyintett a feleségére, döngette tovább a falat: Csöndet akarok!!! Fogd már be! – a felesége. Húsz évvel ezelőtt Sanyi bácsi szó nélkül szájon vágja az asszonyt. Tíz évvel ezelőtt visszacsahol. Újabban már arra se veszi a fáradságot, levegőnek nézi. Magára kapta ruháit, átcsörtetett a szomszédhoz, a csengőre tapadt. De hiába. Sanyi bácsi rugdosta egy darabig az ajtót,

aztán eliramodott a folyosón a lépcsőház felé. A sarki talponállóban bedobott három felest. Azoktól sem derült föl a kedve. Amikor visszaért az omladozó vakolatú bérházhoz, ahol lakott, egy negyven körüli férfi várakozott a nemrég fölszerelt kaputelefonnál, kezében tömött nejlonszatyorral. Sanyi bácsi elővette a kulcsát, az az ürge azonban nem állt félre. Minek képez útakadályt? – Sanyi bácsi. Be szeretnék jutni! – a férfi. Milyen ügyben? – Sanyi bácsi, akár egy nyomozótiszt. A férfi kényszeredetten mosolygott, maga talán a házmester? Dehogy vagyok házmester, én itt lakok… mi köze hozzá? Magának mi köze hozzá, hogy milyen ügyben járok. Na, eriggy a francba! – Sanyi bácsi odébbtaszította. Egy pillanat! – a férfi megragadta Sanyi bácsi alkarját, nem őriztünk együtt disznót! Terád nem disznót, patkányt se bíznék! – hörögte Sanyi bácsi, és tökön rúgta, térddel. Valaha, amikor még a belügyben volt sofőr, tanult önvédelmet. A férfi összecsuklott, mint a colstok, nejlonzacskójából színes papírlapok szóródtak a saras járdára, némelyiket rögtön felkapta a szél. Új bevásárlóközpontot reklámoztak. Ettől Sanyi bácsi még dühösebb lett, aha, a postaládába akartad bedobálni ezt a sok szart, hát ebbe a házba ne dobáljál, nekünk nem kell, takarodjá innen, ha még egyszer meglátlak itt, azt megemlegeted! – bevágta maga után a kaput.

Géza percekig nem kapott levegőt. Utoljára általános iskolás korában rúgtak a nemi szervébe. Baleknak érezte magát, amiért hagyta, hogy egy ilyen öregember leterítse. Össze kellett volna szednie a szórólapokat, mert ha ellenőrzik, megbüntetik, de nem volt hozzá ereje. Szomorú, hogy gépészmérnök létére, negyvennégy évesen alkalmi munkákra kényszerül. Fölszámolták alóla a céget. Kurva anyját ennek a vén fa…jaj… azt inkább hagyjuk. Megalázottan és meggyötörten vonszolta el magát a Zanzibárba. Edittel volt randevúja, de csak hatkor. Óvatosan ereszkedett a műanyag borítású ülőkére, a két golyóját őszibarack méretűnek érezte. Konyakot rendelt, fájdalomcsillapítónak. Olvasni próbálta a Népszabadságot, összefutottak a szeme előtt a betűk. Kért még egy konyakot. Elképzelte: Edit befut, negyedórás késéssel, ahogyan szokott, s még le se zöttyen mellé, máris rátámad, amiért – megszegve ígéretét – alkoholt ivott. Haldokló kapcsolatukban Géza

egyre kevesebb örömöt talált. E pillanatban világosan átlátta, hogy Edittől mindent várhat, csak megértést nem. Sóhajtott, mélyen és hosszan, ahogyan akkor szoktak a férfiak, ha elszánták magukat a cselekvésre. Tépett egy csíkot az újság széléből, ráírta: „Vége. Felejts el.” Fizetett, megkérte az ismerős pincérnőt, adja át a cetlit Editnek – tudja, az a vörösre festett, kölyökfrizurás! –, és gyors léptekkel távozott.

Edit nem hitt a szemének. Annyi vér sincs Géza pucájában, hogy a szemébe mondja, ha elege van belőle… Istenem, minden férfi olyan egy szemét! Szédelgett a csalódottságtól. Hazarohant, szépen felöltözött, kifestette magát, meglátogatta a barátnőjét, aki mixerként dolgozott egy sztriptíz bárban. Elsírta neki a bánatát. Aztán fölcsípte a legelső tűrhető külsejű férfit. Kecsegtette. Hazakísértette magát. Majd a legutolsó pillanatban szó nélkül faképnél hagyta az utcán.

Mi volt ez, merengett János, a telefonszámát se adta meg a csaj. Szórakozik itt… – habozott, térjen-e vissza a bárba. Á… nem érdemes. Máma már nem hasad tovább. Minek járkálok én egy ilyen lepra helyre… szarbár… barbár… – szeretett szóvicceket fabrikálni, de ennél azért jobb eredményt várt. Lesétált a Dunához, megállt a híd gyalogsávjának korlátjánál, lenézett a partra. Pontosan alatta, két srác üldögélt a sötétségben a lépcsőn, akárha egyenruhában: fekete bőrdzsekiben, szakadt térdű farmernadrágban, szöges bakancsban. Jánosnak úgy tetszett, betéptek rendesen. Bámulták az eget, a jóllakott állatok puha tartásában. János hirtelen megharagudott rájuk, maga sem értette, miért. Teleszívta a száját nyállal, s hatalmasat köpött. Aztán várta a hatást.

Az esti szellő lefékezte-eltérítette a küldeményt, így mégsem Péter és a haverja kapta az áldást, hanem Dani. Épp akkor lépett ki a híd alól. Életében először járt Budapesten. Osztálykirándulás. Meglépett a közös vacsoráról, hogy zavartalanul csodálhassa a Dunát, mely az ő szülőfalujánál nem ilyen büszke folyam, sokkal keskenyebb. Esik? – Dani a magasba emelte az arcát – rajongott az esőért –, s tekintete találkozott a gyűlölettől eltorzult képű férfiéval.

törpehivatal

Egészen kicsi korában kezdődött. Öcsi, gyere csak! – mondta Ica, az óvónévi, aki mindig orrcsiklandó mosószerszagot árasztott. Ő odatotyogott, szolgálatkészen megfogta Ica néni köpenyének a szegélyét. Csakhogy addigra Turai is ott csimpaszkodott. Ő igyekezett lefejteni Turai ujjait a köpenyről: Én vagyok az öcsi! Ica néni azonban őt tolta el magától: Gyerekem, menjél szépen, mostan a Turait hívtam! Így tudta meg, hogy más öcsik is vannak. Gyűlöletesnek találta, hogy közös nevet hordjon a Turaival. Én már soha többé nem akarok öcsi lenni! – jelentette be odahaza. Hatalmas derültséget keltett, mert erősen raccsolt és selypített. Inkriminált mondatát az anyja újra meg újra elmesélte rokonnak, barátnak, ismerősnek, az ő kiejtését utánozva: Az öci máj szoha többé nem akaj öci lenni!

A nővére sem szerette, hogy cicuskának hívták: Én nem nyávogok és nem iszok tejet! Az anyja ezt is ellenállhatatlanul humorosnak találta, s úgyszint közreadta minden lehetséges alkalommal. A lánya passzív rezisztenciába kezdett, ha cicuskának szólították, látványosan a füle botját sem mozdította. Cicuskám, drágaságom, ne szórakozzál, pattanjál, ha hozzád beszélek, mert könnyen kaphatsz egy frászt! – anya. Nem vagyok cicuska!!! – a nővére. Rendben van, de akárhogy hívnak, te törülgetsz, cicuskám.

Szálltak az évek, a cicuska valamiképpen kikopott a családi szókészletből, ám az öcsi szívósan tartotta magát, bármennyire tiltakozott ellene. Sajnos, az általános iskolába és a gimnáziumba is bejutott, idővel némely tanár is öcsizte. Nincs menekvés, gondolta ő, úgy látszik, ez már elkísér a sírig. Talán a fejfámra is azt írják: Dr. Máv Öcsi, élt ennyit meg ennyit, nyugodjék békében.

Dr. Máv Öcsi persze a vezetéknevét sem szerette. Szerb ősei Mavrovszkiról magyarosítottak, akkoriban a Magyar Államvasutak még nem is létezett. Dr. Máv Öcsi úgy tartotta, ő eleve hátrányos helyzetű gyerek volt ezzel a névvel, melyhez ráadásként a szüleitől a

keresztségben a Mártont kapta. Egy életen át irigyelte a Tóth Jánosokat, Kovács Lajosokat, Szabó Istvánokat.

Akadtak olyan rosszkedvű pillanatai, amikor azt gondolta, a Máv Mártonnál még az öcsi is tűrhetőbb. Neveivel kapcsolatos állandó elkeseredését ritkán osztotta meg a külvilággal, zárkózottságát a múló idő nem csökkentette, hanem fokozta. Mire fogorvosi diplomát szerzett, már túlnőtte a szüleit, ám mintha csupán hosszában volna képes terjeszkedni, széltében nem: alkata ceruzára emlékeztetett, kihegyezett ceruzára, tekintettel hosszúkás fejformájára és csúcsos koponyájára. Az összkép inkább gyerekes, mint férfias. Ezt is szégyellte.

Dr. Máv Márton végzett fogorvosként nevet változtatott és megnősült. Egy lángolóan vörös hajú és körmű nőt vett el, aki az asszisztense volt a klinikán. Rossz nyelvek szerint Aranka valamennyi doktort kiszolgálta az osztályon, ám az ilyesfajta pletykákat főleg azok terjesztik, akik csak szeretnének részesülni a kegyekben. Mire a névváltoztatási ügy lezárult, Dr. Márai Mihály fogszakorvos magánrendelőt nyitott nagyapja körúti lakásán, s Aranka az első gyereküket, Pétert hordta a szíve alatt. A doktor úr – szerette, ha így szólítják – úgy érezte, végre egyenesben van, megnyugodhat. Addigra valamiképpen már Aranka is öcsizte.

Két további fiuk született, Imre és Zoltán. A srácok követték az anyjuk példáját az öcsizésben, a doktor úr lassacskán beletörődött. Mindegy… erre a kis időre… – Péter világrajövetele óta mintha hatványozott sebességgel múlnának az évek. Arankát a második terhesség után rábeszélte, hagyja abba a munkát, szentelje magát száz százalékig a családnak. Így is lett. Aranka megtalálta a boldogságát a patyolattiszta ágyneműben, a cseppmentesre törölgetett poharakban, a városszerte legendás konyhaművészetében. Mintaházaspárként emlegették őket. Egészen addig, amíg Dr. Márai Mihály, akinek akkorra már egyetlen szál haja sem maradt, váratlanul elköltözött hazulról. Tizenkilenc évig éltek együtt.

A hír lassan, fokozatosan terjedt, sokáig sem Aranka, sem a doktor úr nem mondta el senkinek. De azért feltűnt. Mihály anyja látogatóba ment, a fiát nem találta otthon. Dolga van! – Aranka. A

nővére születésnapján se jelent meg, annyi fáradságot se vett, hogy telefonáljon. Ha valaki óvatos kérdést tett föl, Aranka megrázta a sörényét: Hagyjatok nekem békét…

Öcsikém, mi ez a marhaság, megbolondultál? – kérdezte az anyja. A doktor úr a vállát vonogatta, minden további fölvilágosítástól elzárkózott. Az anyját nem olyan fából faragták, hogy beérje ennyivel: Na de mégis, hogyan képzeled a jövőt? Sehogy se képzelem… nem vagyok jósnő!

Életük drámai fordulatáról Aranka ekképpen számolt be a fiainak: Apátoknak elmentek hazulról, itt hagyott minket, fogalmam sincs, mivel szolgáltunk rá erre… annyi bátorsága sincs, hogy elétek álljon és becsülettel megmondja. A három srác őrizte a csöndet, végül Imre szólalt meg: Nő van a dologban? Gondolom… – Aranka idegesen nevetgélt: Remélem, nem férfi. Ezt a fiúk csöppet sem találták viccesnek.

Mind a hárman kísérletet tettek, hogy az apjuktól magyarázatot kapjanak. A doktor úr új lakcímét senki se tudta, csak a klinikán vagy a rendelőjében lehetett elérni. Dr. Márai Mihály külön-külön mindhárom fiát meghívta ebédre, ugyanabba a közepes étterembe, mely a rendelő háztömbjében volt. A fiúk később egyeztették: ugyanazt az egyendumát kapták. Már nem vagyok boldog Arankával, nagyon sajnálom… ahhoz még nem vagyok elég öreg, hogy ebbe beletörődjek… fölteszem, ezt te nem érted, hidd el, én sem értem… elszakadt a húr.

Péter és Imre egy darabig bojkottálta az apját, Zoltán viszont kitartóan kereste, ő derítette ki, hogy a doktor úr egy nála tizenhét évvel fiatalabb nővel él. Úgy hívják: Czomb Bíborka. Aranka nem hitt a fülének: ilyen név nincs is! De van… nő is van… pici fekete, a vállamig sem ér, végzős az orvosi karon, sebésznek készül. Majd sámliról operál, mondta Aranka epésen.

Egy sápadt, kora őszi napon Dr. Márai Mihálynak nagyon elege lett a szúvas fogakból. Nyúlt a rendelés, mint a rétestészta, sehogy sem akartak elfogyni a betegek. Amikor úgy számította, hogy valamennyin túlesett, Editke, az asszisztens, nem hagyta, hogy levegye a köpenyt: Jött még egy csaj… állítólag be van jelentve, hm,

Czomb Bíborka. Na ne… ezzel a névvel tessék holnap jönni! – a doktor úr gyakran elsütötte e szakállas csattanót. Editke tudta, nem kell komolyan venni, a székhez kísérte a pácienst. A doktor úr közben gumikesztyűt váltott. Odaült a kerek székére, s a szabványkérdéssel indított: Mit tehetek önért? – csak ekkor nézett a beteg arcába. Olyan tündökletes szempárral találkozott, hogy percekig csak bámulta, pedig a lány már tátotta a száját, elővillant a gyöngyház árnyalatú, szabályos fogsora. Négy amalgám tömést akart fehér műanyagra cseréltetni. A doktor úr az ilyesmit általában kettesével oldotta meg, ám Czomb Bíborkát négyszer rendelte vissza, hogy minél többször láthassa. Üveglány, mondta róla magában. Áttetsző és törékeny.

Dr. Márai Mihály nagy előszeretettel társalgott a páciensekkel, különösen akkor, amikor a szájukban matatott, s nem voltak képesek válaszolni. Az üveglánnyal azonban kezelés előtt és után is beszélgetett. Megtudhatta, hogy a Czomb ősi nemesi család Sárospatak környékéről. A Bíborka az apja hülye vicce volt. Mindegy, a családban senki nem hívja őt Bíborkának, tudják, mennyire utálja. A doktor úr lábai elgyöngültek. Mesélni kezdte, hogy neki nem volt ilyen szerencséje, minél inkább prüszkölt a becenevére, annál makacsabbul ragaszkodtak hozzá. Az üveglány csóválta a fejét, ez kegyetlenség. Ugye? Doktor úr, tudják a fiai, hogy maga nem szereti az öcsit? Ő elgondolkodott, rájött, hogy talán sose mondta nekik – mire tárgyalóképessé nőttek, e becenevet ő már élete lerobbanthatatlan tartozékának vélte. És magát, kedves ü… kedveském, hogy szólítják a családtagjai? A lány nem haragudott a „kedveském”-ért, sejtelmesen mosolygott: Sokféleképpen… mindenki talált nekem olyan nevet, ami neki is kedves, meg nekem is.

A doktor úr fülének édes zene volt ez. Tényleg… Aranka miért nem veszi a fáradságot, hogy kieszeljen valami jópofát? Aznap este megkérdezte tőle: Szívecském (ő kezdettől így hívta), eszedbe jutott valaha, hogy kitalálj nekem egy becenevet? Aranka nem emelte föl a tekintetét a keresztrejtvényről: Minek, van már neked. Nos, igen, de egy olyat, ami csak a tiéd! – erre már választ sem kapott.

Harmadik találkozásuk végén félszegen megvallotta Bíborkának, hogy ő üveglánynak hívja. Szép, mondta a lány. És maga… maga is talált nekem valamilyen nevet? Hát persze, doktor úr. Elárulja? Itt nem! – megbeszélték, hogy a Művészben találkoznak. Az üveglány hosszan olvasgatta az itallapot, mielőtt rendelt, a doktor úr számára ismeretlen szeszkészítmények felől tudakozódott a pincérnőnél. Dr. Márai Mihály soha nem ivott mást, csak bort vagy viszkit. Az üveglány mindkettejüknek Calvados-t rendelt: Igyunk pertut, és fogadjuk meg, hogy örökké magázódni fogunk… az olyan romantikus! A doktor úr ettől is el volt ragadtatva. Miután koccintottak a mindhalálig magázásra, az üveglány azt mondta: Maga természetesen a Hapci a hét törpéből… csak azért nem hordja a kezében a kockás zsebkendőjét, mert fél, hogy kinevetik.

Dr. Márai Mihályt ez szíven találta. Bár első hallásra idegenkedett tőle – valami férfiasabbat remélt –, hamar belátta, hogy ő tényleg a Hapci. Az üveglány olyan áhítatos szeretettel ejtette, mintha ez volna a legszebb név a világon. Érdekes… – a doktor úrnak eszébe jutott, hogy gyerekkorában épp a Hapci arasznyi bábfigurája volt a hálótársa. Ez se lehet véletlen! Az a Hapci a kezében hordta a kockás zsebkendőjét, és szüntelenül mosolygott. Amíg ezt elmesélte az üveglánynak, boldogan szipogott. Rendeltek még egy rundot. Most a törpékre igyunk! – ajánlotta az üveglány, és hozzáfűzte: Imádom, ahogy szipog. Beszélgetésük a doktor urat annyira elvarázsolta, hogy évek óta most először feledkezett meg az idő múlásáról. Amikor a fizető odahozta a számlát, mondván, hogy záróra, azt hitte, viccel a pincér.

Már másnap fölhívta az üveglányt: Halló, itt Hapci! – és beleszipogott a kagylóba. Élvezte önnön törpeségét. Hiszen ha az ember törpe, akkor nem csoda, ha csaknem állandóan gyötri a szénanátha. Az is rendjénvaló, ha egy törpének eláll a füle, ha kopasz a feje – úgyis folyton vörös hálósipkát visel –, ha kissé kacsázva és csoszogva jár… Még jobban élvezte, hogy az üveglánynak mindez tetszett. Ha Bíborka fölhívta a rendelőben, így kezdte: Törpehivatal? A negyedik kezelés után Hapci hazakísérhette. A kapualjban csókolóztak. A lélegzetszünetekben együttes erővel kidolgozták a törpehivatal szervezeti és működési rendjét. Ülnek a

törpék a pici íróasztalkák mögött, buzgón pecsételnek, ha kell, ha nem. Mikor elfogy a törpeügyirat, a törpeasztalt pecsételgetik. Soha nincs fájront, a hivatal éjjel-nappal üzemel. Égnek a törpelámpák, plitty-plattyolnak a törpeírógépek, csilingelnek a törpetelefonok…

Most már két-három naponta találkoztak. Hapci, életében először, szeretni kezdte önmagát. Különös, a gerince tövéből induló, bizsergető érzés volt, melytől ösztönösen kiegyenesedett a háta, beesett vállai szétfeszültek. Ennek nehéz lett volna ellenállni. Hapci rájött, hogy az üveglány tulajdonképpen Éjfeketécske (a Hófehérke mintájára), hiszen senki másnak nincs ilyen fényes fekete haja és szeme. Attól tartok, szerelmes vagyok magába, Éjfeketécske, súgta a fülébe. Én is magába, drága kis Törpém.

Hapci hevert Éjfeketécske csöppnyi garzonjában, lóbálta a törpelábait, s törpehangon selypegett: Ki evett a tányérkámból? ki ivott a pohárkámból? Éjfeketécske megcsókolta, törpehangon válaszolt: Kapod a vacsorácskát, kicsi Hapcim! – föl akart kelni az ágyról, ám a nagyra nőtt törpe nem engedte. Pillekönnyű mozdulattal simogatta az üveglány finom metszésű vállát, s az járt az eszében, hogy ilyen nincs. Nem szabad elmondania senkinek. Aligha értenék. Kinevetnék. Ők ketten örömükben nevettek. Aznap ünnepelték Hapci negyvennegyedik születésnapját.

könyvbár

A svájci kisváros háromszögletű főterén több pici és két nagy üzlet volt. Az egyik nagy a világ minden élelmiszerét kínálta vevőinek, a másik pedig a világ majdnem minden könyvét. Előbbi virágzott, utóbbi hervadozott. A városkába vetődő idegenek soha nem értették, mi szükség ilyen parányi településen ekkora könyvesboltra. A helybéliek ritkán vették maguknak a fáradságot, hogy elmagyarázzák. Egymásközt lenéző hangsúllyal „könyvbár"-nak hívták azt a boltot.

Az öreg Mannherz grófné végrendeletének története regénybe kívánkozna. Mindenesetre a vagyon egy pontosan körülhatárolt részéből az örökösöknek könyvesboltot kellett nyitniuk a rossz emlékű Kupfer sörház helyén. E kocsma hosszan tartó tivornyái gyakran késztették gyötrelmes virrasztásra az öreg grófnét a Mannherz-kastélyban, mely ugyan egycsillagos látnivalóként szerepel az útikönyvekben, mégsem érdemes megnézni négy svájci frank/fő belépti díjért (gyerekeknek és katonáknak ingyen). Ónémet stílusú udvarház, korabeli bútorzattal, három szoba áll nyitva a nagyközönség előtt.

A könyvesboltot tizedik éve az öreg Gaston vezeti, menetrendszerű pontossággal, állandó zsörtölődéssel. Minden hónap első hétfőjén szóban és írásban beszámol az ügyek állásáról a három társtulajdonos közül annak, akit épp megtalál reggel kilenckor a Mannherz-kastélyban. Stagnál a forgalom, mondogatja gyászos hangon, fejét tollászkodó madárként ingatva, s az üzlet föllendítése érdekében kisebb-nagyobb tőkeigényű beruházásokat ajánl. Javaslataiból még egyetlenegy sem kapott zöld utat. Gaston megérkezése óta a tisztasági festést leszámítva az égvilágon semmi nem változott a Mannherz-féle könyvkereskedésben, csak a címek és a szerzők, ezek sem túl sokat, Gaston hagyománytisztelőn válogat, amikor kitölti a megrendelőlapokat, golyóstollal, az üzlet elavult számítógépe ilyesmire nem használható. Nem jutunk így ötről hatra!

– sopánkodik Gaston, havonta egyszer, gazdái gyógypedagógiai mosollyal hallgatják, eszük ágában sincs pénzt költeni agyalágyult nagynénjük utolsó bosszújára. Ha találnának jogi kiskaput, azonnal bezáratnák, hogy jövedelmezőbb üzletet nyithassanak a helyén. Ki olvas manapság? Főleg itt… Az öreg Gaston személyzetbővítő törekvései is süket fülekre lelnek. Uraim, három munkaerővel még a lopásvédelmet se tudom garantálni, ismeretes önök előtt az a tény, hogy biztonsági fölszereltségünk egyenlő a nullával!

Eredménytelen tárgyalásai után az öreg Gaston összehívja munkatársait, mind a kettőt. Mathilde, a kövérkés, rövidlátó lány a kasszában ül, az összes többi teendőt Rudi, a próbaidőre fölvett tanonc látja el, akinek folyton meghosszabbodó próbaideje immár másfél éve tart. Emberek, kénytelenek leszünk helyt állni, így, ahogy vagyunk… Rudi, nyitás! – Gaston. Rudi erre föltekerte a fémredőnyt, pontban tízkor.

A vásárlók zöme nem a helybeliek közül került ki, főleg képeslapot kerestek, esetleg bélyeget, bélyeget azonban nem tartottak a Mannherz-féle könyvkereskedésben, hiába javasolta e termékbővítést Gaston újra meg újra. Fogytak valamelyest az útikönyvek, kisebb mértékben a szakácskönyvek, s karácsony előtt az ajándéktárgynak alkalmas művészeti albumok. Semmi másból nem kellett több három-három (francia, illetve német nyelvű) példánynál.

Ősz volt, fakultak a levelek a főtér szilfáin, de még nem hullottak. A szokásosnál is lanyhább forgalomban Gastonnak hamar föltűnt az a férfi, aki már legalább tíz perce kódorgott a *Littérature–Literatur* föliratú polc táján. Gaston a plafonra erősített, fényevesztett ovális tükörben látta, felülnézetből. Lop ez? – kérdezte Gaston önmagától, éber vadászkutyaként figyelt, íróasztala nemezborítására könyökölve. A férfi szépen őszült, egyszersmind csúnyán kopaszodott. Nem idevalósi, de nem is turista, gondolta Gaston. Kódorgó elem. Jó lesz vigyázni.

A férfi nagyméretű kalauztáskája volt a leggyanúsabb. Gaston korábban egy zürichi könyvesboltban dolgozott, abban a nagy saroküzletben átlagos forgalom esetén ötvennél is több vásárló – potenciális tolvaj – tartózkodott, majd minden nap rajta kaptak

valakit. Sok trükköt ismert az öreg Gaston, tudta, hogy aki rosszban sántikál, az a polc felőli oldalon viseli a válltáskát, nem a másikon, ahogyan ez a pasas. Az olyasfélék különben is a legdrágább, ám legkisebb könyvekre buknak. A *Littérature–Literatur* viszont a legolcsóbb.

Az idegen kitartóan böngészte a *Livre de Poche–Taschenbücher* sorozatok egyenköteteit, lassacskán eloszlatva Gaston gyanúját. Csóró filosz… – az öreg sóhajtott, maga elé húzta a postai rendelések dossziéját. A városkához közel eső falvakból kértek egy-egy könyvet unatkozó háziasszonyok és bogaras vénemberek. Ki kellett tölteni a nyomtatványt meg a göngyölegre ragasztandó címzésmatricát, becsomagolni a köteteket, átvinni a postára, föladni – mennyi babramunka, pindurka haszonért.

Időnként azért az ovális tükörre pillantott. Érzékelte: valami különöset lát, ám hamarjában nem tudta, mi az. A csúnyán kopaszodó, szépen őszülő férfi egy regényt lapozgatott. Ez helyénvaló a Mannherz-féle vagy bármely más könyvkereskedésben. De mégis… – az öreg Gaston meresztette a szemét, hogy élesebb rajzolat kerüljön az agya vetítővásznára, hiába, úgy sem tudta kivenni a zavaró részletet az összképben. Az idegen olvasott. Igen. A tenyere a kelleténél mintha icipicivel horgasabban tartaná a kötetet, másik keze pipiskedő mozdulattal hajlítgatta az oldalakat. Talán köszvényesek az ujjai, gondolta az öreg Gaston, bár ehhez még túl fiatalnak tűnt az az ember. Az ő ujjait régóta gyötörte a köszvény. Előbb-utóbb mindenkire lecsapnak a betegségek… – trombitálva orrot fújt. Folytatta munkáját, megfeledkezve a szépen őszülő, csúnyán kopaszodó idegenről.

Záráskor azonban eszébe jutott megint. Agyába villant a fura kézmozdulat, ettől alaktalan nyugtalanság fogta el. Odabaktatott a *Littérature–Literatur*-hoz. Az idegen kisebb rendetlenséget hagyott maga után. Gaston grimaszolva kezdte visszaállítani a kötetek szoros alfabétikus rendjét. Akkor vette észre, hogy Pola Venqui, a legutóbbi Goncourt-díjas francia író *A szerelem völgye* című történelmi regényének (eredetiből németre fordította Hans Joachim Eberle) sérült a borítója. Ezernyi karcolás tekergett az illusztráción, egy borús színekben játszó tájképen. Rudi, kiáltotta az öreg Gaston,

jöjjön csak, nézze, így vettük volna át? Rudi odakacsázott, megvizsgálta a Taschenbücher szóban forgó kötetét, vonogatta a vállát. Mindketten tudták, hogy az új árut a főnök úr rendre saját kezűleg vizsgálja át, amikor behordják a szürke Renault furgonból. Küldjük vissza, javasolta Rudi. Az öreg Gaston hümmögött. Ennyi idő után már nem fogad el minőségi kifogást a nagykereskedés, és igaza is van. Nincs más megoldás, le kell árazni, hátha úgy elviszi valaki.

Juan Carlos Bocadillo spanyol író két kötetes önéletrajzára (francia változat: François Légére) tévedt a szeme. E terjedelmes művet a *Neue Züricher Zeitung* az év meglepetésének nevezte. Jaj… – az év meglepetésének mindkét kötetéről a keskeny arcélű spanyol szerző mosolygott lehetséges és tényleges olvasóira. A Mannherz-féle könyvkereskedés mindössze két példányt rendelt az év meglepetésének francia változatából, Juan Carlos Bocadillo tehát négy példányban villogtatta tűfogait – de mind a nyolc szeme helyén apró fekete lyuk sötétlett. Az öreg Gaston szájából mély horkantás tört elő, s úgy érezte, talán még soha nem állt ilyen közel a gutaütéshez. A rohadt kopasz! – sziszegte. Éreztem én! sejtettem! tudtam!

Hiába írta le a főnök úr dühödt jelzőkkel a galád idegen külsejét és viselkedését, Rudi megint a vállát vonogatta. Én csak próbaidőn vagyok, gondolta. Különben is, hogyan lehet valaki egyszerre ősz és kopasz?!

Mindezalatt az öreg Gaston további kártételekre bukkant. Rijek van Kiees holland költő szonettkoszorúiban (németre fordította Ludwig Hafen) a 29., a 83. és a 106. lap hengeresre gyűrve kunkorodott, kisimíthatatlanul. Bena Lolin svéd filozófus mostanában sokat idézett esszéje, a *Miért múlik az idő?* (német fordítás: Franz Anschluß, francia változat: Mage Inot) mindkét nyelven csupa szamárfül, Ilan Mundera cseh novellista *Ólomlábon* című válogatásából (ford.: Haas Vortex) egy egész ív kitépve – áthelyezve Leonardo Fantonioni *Az olasz film fénykora* (ford.: Paul Muster) c. kézikönyvének fényképmelléklete elé, melynek néhány lapját háromszögletűre hajtogatta a tetves idegen, az élt bizonyára a

körme hegyével egyengetve, hogy még langyos vasalóval se lehessen helyrehozni.

Talán ez volt az első eset, hogy Mathilde és Rudi káromkodni hallotta az öreg Gastont. Luzern környéki szülőfaluja tájszólási fordulataiból több évszázad keserűsége fröcsögött szét a Mannherz-féle könyvkereskedésben, jutott belőle a nyitott ajtón át a főtérre is. Gaston biztosra vette, hogy a kárt neki kell állnia, hiszen a tettest többé sose látja. Tévedett. Másnap délelőtt háromnegyed tizenegykor az a férfi újra megjelent a Mannherz-féle könyvkereskedésben. Az öreg karon ragadta Rudit, intett neki: Csend! figyelem! – lesték feszülten az ovális tükröt, merev szemgolyóval, fejtartásuk a vadászó kobráéra emlékeztetett. Rudi most láthatta, mégiscsak lehet egyszerre őszülni és kopaszodni, bár nem érdemes, anélkül is elég komikusan festhet az ember.

Nem kellett soká várniok. A szépen őszülő, csúnyán kopaszodó idegen hamarosan további kötetek tönkretételébe fogott. A másodiknál tetten érték. Két oldalról támadtak rá, rövid úton betuszkolták az íróasztal mögötti sarokba, melyet hagyományosan irodának tekintettek. A férfi nem beszélt németül, franciául is csak néhány szót, ám szavakra nem volt szükség. Az öreg Gaston indulattól reszkető kézzel emelte az idegen arcához a meggyalázott könyveket, mind ijesztőbben vicsorgatva műfogsorát, melyhez – mint Rudinak egy bizalmas pillanatban bevallotta – máig sem bírt hozzászokni. Kopasz tarkója vörösödött, néhány izzadságcsepp gyülekezett rajta.

Rudi attól tartott, hogy a főnök úr előbb-utóbb meg is üti azt a férfit valamelyik áldozatával, a szó szoros értelmében beleveri az orrát abba, amit tett. Erre azonban nem került sor. Az idegen meg sem próbált védekezni, fejét a mellkasára horgasztva kivárta Gaston jelenetének a végét, aztán beszédes mozdulattal az íróasztalra helyezett egy Visa hitelkártyát, mutatóujjával jelezte, mind a nyolc könyvet kifizeti, lehet csomagolni. Az öreg Gaston arra számított, hogy a hitelkártya lopott vagy hamis, kérte az idegen útlevelét, s a szokásos ellenőrzésen túl a Visa-központot is fölhívta. Minden rendben volt. A könyveket Rudi két Mannherz feliratú nejlonzacskóba rakta, ellenértéküket Mathilde beütötte a

pénztárgépbe, kitöltötte a hitelkártya-szelvényt, a férfi aláírta, a másolatot megkapta. Az idegen távozhatott immár, porig alázva. Ám ő nem moccant, járatta tekintetét a zsúfolt polcokon, s csapnivaló kiejtéssel azt mondta: *Beaucoup de livres!*

könyvesboltban mindig olyasfajta izgalom fogta el, mint az alkoholistát, amikor a bárpulthoz lépve szemébe ötlenek az üvegek, így volt ő, ha megpillantotta a polcokon a téglaformájú tárgyak seregét, melyeket hétköznapi nyelven könyveknek hívunk, azonnali heves vágyat érzett, hogy levegye, fölüsse, megtapintsa valamennyit

külföldön első útja természetesen a könyvesboltba vezetett, meg a második is, régebben, amikor az ő hazájában még cenzúrázták a kinyomtatandó szövegeket, azzal a sajgó tudattal járkált a polcok és tárlók mentén, hogy itt és most – csakis itt és csakis most – szerezheti be magának azokat az odahaza tilalmas műveket, melyekre okvetlenül szüksége volna, a választás kényes feladatnak bizonyult, szűkös valutakeretének csupán egy részét költhette el a *Books, Bücher, Livres*, *Конψϖεк* feliratú boltokban, nem feledhető szempont, hogy a beszerzett köteteket majd át kell csempésznie az akkor még szigorú határ- és vámőrök füstszagú gyanakvásának dróthálóján, számít tehát a méret, a forma, a súly, tél idején a kabátja bélésébe süllyesztette a legveszélyesebb olvasnivalókat, így hozta haza többek között Nagy Imre életét és halálát, melyet Párizsban a szerzőtől, egy emigráns írótól kapott ajándékba, szívhez szóló dedikációval, miután igenlő választ adott a kérdésre, el meri-e vinni Magyarországra, merte

író volt, következésképp szerszámainak vélte azokat a könyveket, amelyekből megismerhető az igazság, ő maga is ilyeneket akart letenni az asztalra, ehhez tudnia kellett, mit írtak már meg előle mások; minél tilalmasabbnak ítélt egy könyvet az otthoni döntnökök bonyolult, láthatatlan és néha kiszámíthatatlan hálózata, annál égetőbben vágyott rá ő, ismert két külföldi lakcímet, az egyiket Párizsban, a másikat Londonban, az utcák nevét meg a házszámot szájról szájra adták értelmiségi körökben, ha az ember odament, s volt bátorsága kitölteni a személyi adatait és politikai nézeteit rögzítő kérdőívet, ingyen kaphatott olyan könyveket, melyeket a

határon fölvett jegyzőkönyvben „uszító irodalom”-nak tituláltak elkobzás esetén

a cenzúra korszakának évek óta vége, ám őbelőle nem múlt el a könyvesbolti láz, külföldön járván rögtön észrevette az átlagosnál haloványabb világítású kirakataikat, e látványtól orrcimpája kitágult, lélegzetvétele fölgyorsult, nyálelválasztása megindult, a lába ösztönösen vitte abba az irányba, ahol a téglaformájú tárgyak különféle nyelveken kínálták magukat s a beléjük zárt tudást, szerette őket gusztálni, simogatni, szagolgatni, ő nem egyszerűen beleolvasott abba, amelyiket a kezébe vette, minden esetben fizikai kapcsolatba került velük, érzéki örömöt érzett, ha hüvelykjével fölhajlíthatta a mostani divat szerint fényesre fóliázott fedlapot, hallhatta a ragasztóanyagok és a karton puha kis reccsenéseit, végighúzhatta ujjait a merített papírok gyöngéden barázdált felületén, nem beszélve a drágább, kemény borítójú regényekről, melyek tiszteletet parancsolóan feküdtek a tenyérbe, ódon könyvtárszobák hangulatát árasztva, hol a kandallóban tűz fecserész, s a kőpadlatra borított medvebőr mentén testes vadászkutya hever lihegve

ne higgyük azonban hogy csak a szépirodalmi művekre vadászott ő, ugyanilyen reszketeg izgalommal ütötte föl a kövér szótárakat, lexikonokat, enciklopédiákat, sőt a jacht-évkönyveket, a kerttelepítési szakmunkákat és a jogtörténet egyetemi jegyzeteit is, lázba hozták az ebnyírás, a nehézásványok, a szociálpszichológia és a házilagos lakástatarozás rejtelmes titkaiba beavató kötetek, okvetlenül végignézte a hírességek (ön)életrajzait illusztráló fényképmellékleteket, beleolvasott a politikusok tapasztalatait rögzítő alkalmi kiadványokba, egyáltalán, minden betűsorozatot azonnal magáévá akart tenni, függetlenül attól, értett-e azon a nyelven, ha nem, igyekezett kisütni, miről lehet szó, úgy vélte, egy író szükségképpen könnyebben eligazodik, mint más földi halandók, hiszen a betűk birodalma az ő királysága

többnyire azért a szépirodalomnál horgonyzott le, elszántan szemlézte, mi mindent írtak mások, először ismerős nevek után kutatott, meg akarta állapítani, hogyan fest Shakespeare németül, Goethe angolul, Balzac spanyolul, Cervantes olaszul, Dante svédül,

megnyugtatta, hogy e biztonságos nevek ebben (abban) az országban is világítótornyok, amint rátalált egy-egy világirodalmi névre, úgy örvendezett, mintha régen látott rokonaival hozta volna össze jósorsa, akként is érezte magát; találgatta, ki lehet eme (ama) tájék legnagyobb írója, s ki a legolvasottabb, néha egy-egy könyvből mutatós bálát raktak a boltosok, emezek szerzőit irigyelte, nyilván az eladási lista élén tanyáznak

a legszórakoztatóbbnak mégis az a játék bizonyult, mikor a szerzők arcképe alapján kigondolta, miféle regényt, novellákat, drámákat, verseket tart a kezében, vizsgálta a szöveg ábrázatát, figyelte a mondatok hosszát, a központozás sűrűségét, a bekezdések és fejezetek méreteit, s trilliónyi más parányi jelet, mindezekből érezni vélte az idegen szöveg védbástyái mögött kushadó gondolatokat, érzelmeket, hangulatokat, jellemvonásokat, tájakat, mozdulatokat, időjárást

végül rendszerint kikötött egy regénynél, melyről úgy hitte, olyasfajta lehet az íze, szaga, sodra, mint az övéinek, ha volt fotó az íróról a borítón, szemezett vele, beszélt is hozzá hangtalan szavakkal, egy kis ország, egy kis nép üdvözletét tolmácsolta, meg persze a magáét, elmerengett, milyen volna, ha meghívhatná ezt a férfit (nőt) egy italra, kávéra, vacsorára – a fénykép alapján gyanította, melyiket fogadná el az írótárs, beszélgethetnénk könnyű kis dolgokról, melyektől ellágyul a szív

így ment ez már hosszú évek óta, legalább két és fél évtizede, melyet fellengzősebb írók negyedszázadnak neveznének, máig sem fáradt bele, utazásonként legalább tíz könyvesboltba tért be, számuk tehát immár meghaladhatja a százharmincat (átlag kétévente jutott ki Nyugatra, ahogyan az első két évtizedben mondták), könyvesbolt-látogatásban talán ő az olimpiai bajnok, amikor elkezdte, húszéves volt, most negyvenhat múlt, a rekord rohamos emelkedése várható, hazájában megszűntek az utazási korlátozások, csatangolhat az állampolgár széles e világban, amennyit akar, illetve amennyire a pénztárcájából futja, ő a saját pénzügyi kereteit végsőkig feszítve igyekezett élni e szabadsággal

újabban valami mégis elromlott, különös íz terjeng a szájában, amikor a könyvesboltban időz, elnyomván a betűéhség ismerős ízeit,

dohos savanyúság, soká tartott, míg rájött, mi lehet az, többször át kellett gondolnia, melyik pillanatban csuszamlik szét a nyelvén, s csorog le kétoldalt az ínyére, igen, a külföldi irodalom polcainál tör rá, ahol mindig megnézi, akad-e valami a honfitárs írók munkáiból, ritkán akadt, na, és a szomszéd népek szerzői? – közülük is csak hébe-korba mutatkozott valaki, viszont töméntelen ismeretlen név sorjázott, ármádiányi német írót fordítottak spanyolra, akikről ő sose hallott, rengeteg olaszt angolra, és így tovább, őrület, mennyi író mindenfele… – nyeldekelte a szúrós, fémes ízt, melyben lassacskán fölismerte a sárga irigység alattomos hírnökét

a könyvek százezres erdejében éppenséggel ott lehetne némelyik az övéi közül is, nem igazság, hogy amit ő ír, az beszorult a nyelv börtönébe, élete felén túl ezt mind nehezebb tudomásul vennie, egyre féltékenyebb a regimentnyi kiválasztottra, akiket lefordítottak, jó, jó, az ilyesmi elsősorban szerencse dolga, nade ő vajon miért nem tartozhat a szerencsések táborába? – már-már haragszik azokra az írókra, akiknek idegen nyelvű köteteit megérinti, a fotókról rátekintő szempárokban káröröm hideg csillanását érzi, s ha akarja, ha nem, agyát elönti a szürke, jeges, kocsonyás lé, a gyűlölet nyirka

többé nem ura önmagának, utálkozva szorongatja vetélytársai műveit, azon kapja magát, hogy juszt se teszi vissza őket a helyükre, b betűs szerzők kötetét előszeretettel rakja a dupla véhez, s fordítva, hadd keresgélje, akinek nincs jobb dolga, mint hogy ezt a sok szart megvegye

idővel még tovább ment, körmével összekarmolászta a címlapot, ha tehette, a szerző fényképén kikaparta valamelyik szemet, esetenként mind a kettőt, sértett haragját néha a belívek is megsínylették, látogatásai maradandó emlékét eltüntethetetlen szamárfülek, félbeszakított oldalak, szétmaszatolt nyomdafestékű vagy kitépett ívek őrizték, egy-egy ilyesfajta rongálás után úgy érezte, mintha elégtételt vett és kapott volna sérelmeiért

fogsorát csikorgatva, sietős léptekkel távozott a könyvesboltból, homlokán a lázas igyekezet sós kipárolgása, ujjaiban a jól végzett munka fáradsága, tekintetében a boldog részegség semmivel össze nem téveszthető zűrzavaros fényei

Sok könyv! – ismételgette a szépen őszülő, csúnyán kopaszodó idegen, gyatra franciasággal.

A boltbeliek nem értették, mit akar ezzel mondani. Amikor végre eltakarodott, az öreg Gaston saját kezűleg csukta be utána az ajtót, megtörölte verejtékező koponyáját, s kirakta a táblát: ELNÉZÉST, LELTÁROZUNK! Aznap délután már nem nyitott ki a Mannherz-féle könyvkereskedés, a svájci kisváros háromszögletű főterén.

a szerelem mekkája

A Nap épp a tér közepe fölé ért. Nem voltak árnyékok.

Minden városnak az a centruma, amelyik része a legjobban tetszik. Koncz akkor állította föl e hangzatos tételt, amikor először tárult a szeme elé a Piazza Navona. Ez a város középpontja, gondolta, s egy teátrális mozdulatot tett, mellyel egy dán turista kezéből kiverte a videokamerát. Párdőz, mondta neki szégyenkezve, aztán helyesbített: *Entschuldigung bitte*. A gépnek nem esett baja, a dán némi morgolódás után megbocsátott, *Ikke noget problem*.

Koncz egy szétfoszlott kapcsolat gyászával érkezett az örök városba. Elszántan kutyagolt a nevezetes célpontok felé, mindent meg akart nézni. Remélte, ha elkényezteti érzékszerveit, hamarabb gyógyul.

A Piazza Navona három- illetve négycsillagos látnivaló, attól függ, hogy a Berlitz vagy a Michelin útikönyvet tekintjük irányadónak. Koncz a saját értékítéletére támaszkodva öt csillagot adott a barokk dísztérnek, mely mindkét útikönyv szerint Domitianus idején stadion volt. Később lovasjátékokat tartottak itt, s a boltívek alatt utcalányok tanyáztak. Koncz látni akarta a híres domborművet is a híres Szent-Ágnes templomban. Már a gimnáziumi olaszórán hallott róla. Csakhogy a templomot zárva találta. Sehol egy tábla, vagy Isten bárminő szolgája, akitől megtudhatná, mikor juthat be. Rendetlenség, olasz módra, gondolta enyhe haraggal. Megnézte a szótárban. *Disordine*. Ahelyett, hogy büszkélkednének a domborművel… persze, tele vannak efféle látnivalókkal, gazdagságuk ellustítja őket.

Leült a templom sarkánál lévő trattoriába. Sajtos-sonkás pizzát rendelt, egy pohár chiantival. A palota előtti szökőkútban nyüzsögtek a gyerekek. Előtte két pantomímus hószínűre festett arccal bárgyú jeleneteket adott elő a Bibliából. Koncz szeretett volna odafigyelni, de a téren ácsorgó turisták folyton eléje álltak. A szökőkút túloldalán hattagú chilei zenekar pengette húros

hangszereit. Köröttük zsibárusok kínálták portékájukat, olcsó ékszereket, csiricsáré pólóingeket, színezett selyemkendőket, a város jelképeit ábrázoló szuvenír-tárgyakat. Dolgoztak az utcai portréfestők, továbbá egy bűvész és két tűznyelő.

Megette a pizzát, s arra gondolt, milyen érdekes volna, ha erről az ételről elneveznének egy teret: Piazza Pizza. Megint eszébe jutott Szent Ágnes, róla a börtönkoszt, a pogány istenek, a dús aranyhaj. És akkor vette észre őket. Ott ültek, a forgatag kellős közepén, egy támlátlan kőpadon, lovaglóterpeszben, egymással szemben. Egy fiú meg egy lány. Beszélgettek, nyugodtan, halkan, elmélyülten. A lány fürdött a fiú figyelmében és viszont, számukra nem létezett senki más, megállt köröttük az idő. Kettejük arca, mellkasa és térde pontos szimmetriába rendeződött, klasszicista márványszobrokét idézve, melyekből oly sok van ebben a városban. Egymáshoz sem értek, mégis úgy tűnt, mintha eggyé váltak volna, közös glória fényburkában, melyet mindközönségesen szerelemnek hívnak. Koncz nem értette, miért olyan izgató ez a látvány, képtelen volt szabadulni a gondolattól, hogy ennél erotikusabb jelenetet sose látott. Próbálta összerendezni vonásait, leplezni, hogy kis híján liheg, s ha nem nyelné szorgosan, kifröccsenne a nyála a márványutánzatú asztalkára.

Igyekezett másra figyelni, ám e hiábavaló törekvést néhány perc múltán föladta. Rendelt egy bourbont, majd még egyet. A lánynak dús, hosszú haja volt; szőke, mint a tavaszi szelek, gondolta Koncz, fürtjei körös-körül betakarták, vállkendő módjára, egy tincs elöl a szemébe lógott, nem simította félre, talán észre se vette, nem magával foglalkozott, hanem a fiúval. A fiúnak is hosszú haja volt, bár nem annyira, szintén szőke, de ezüstbe hajlóbb. A szemük színét ily távolságból nem láthatta, virító kéknek sejdítette.

Gyülekezett Koncz testében egy lassan formálódó érzés, kéjt és kínt ígérve, alkotó elemeit már fölismerhette. Irigység. Újabban gyakran kívánta másokét, kevésbé a javaikat, mint inkább az életüket. Ez történt most is, vágyott rá, hogy ő lehessen a fiú helyében, az ő ezüstszőke haját birizgálja a langy szellő, őrá sugározzék a lány testének melege a könnyű, hosszú muszlinruhán

át, őrá összpontosítson valaki annyira, hogy kettejük szigete kiszakadjék térből és időből.

Találgatta, miről beszélget a fiú meg a lány, honnét jöttek, s hová tartanak majd, ha fölállnak arról a támlátlan kőpadról. A lány bokájánál lapos sporttáska hevert, kevéske holmit rejtegethet, más csomagjuk nincs, helybéliek tehát. Megálltak itt a téren, mert… miért? Háromnegyed három, tart még a munkaidő, miért nem dolgoznak? Talán egyetemisták? Annál azért idősebbnek látszanak. Lehet, hogy ebédidőre ültek ki ide? Vagy a szieszta óráira?

E föltételezéseket zátonyra futtatta a pár arcára telepedett földöntúli nyugalom, Koncz sehogyan se tudta bármely általa ismert munkahelyre képzelni ezt a két ifjú embert, ahogyan a gyakorlati élet más helyzeteibe sem illettek. Zarándokok, gondolta Koncz, a szerelem zarándokai, útban a szerelem Mekkájába. Melyik város a szerelem Mekkája? Valószínűleg éppen Róma. Ha Róma, akkor ők ketten megérkeztek.

Koncz elidőzött e gondolatmenet függőágyán. Ha a szerelem Mekkája Róma, kell lennie itt valahol egy nagymecsetnek, a szerelem nagymecsetének, benne a szerelem kábakövével, őneki azt is meg kéne néznie. Föltéve, hogy nyitva van, nem úgy, mint a híres Szent Ágnes-templom a híres domborművel. Eszébe jutott a legenda. A tizenhárom éves Ágnes nem volt hajlandó a pogány isteneknek hódolni, ezért meztelenre vetkőztették, s arra kényszerítették, hogy így álljon ki a térre. Ekkor azonban csoda történt, dús aranyhaja körbenőtte-eltakarta a testét a bámész pillantások elől. Amint idáig ért, egy pillanatra úgy érezte, a támlátlan kőpadon ülő lányon sincs semmi – ám e káprázatot csupán a fantáziája hozta létre, az erős ellenfény támogatásával. A levetkőztetett lányon már újra ott derengett a könnyű, áttetsző muszlinruha.

Le kéne fényképeznem őket, gondolta Koncz. Mégsem mozdult. Félt, ha rájuk szegezné a gép optikáját, szétrobbanna a varázs. A varázs, mely talán amúgy sem rögzíthető celluloidszalagra. Agya itta magába a képeket, melyeket egyre sűrűbb izzással hevített a fiú meg a lány közös áramkörének magasfeszültsége. A fiú egy olasz brióst – Koncz panziójában dán zsömlye néven adták a reggelihez – kínált a lánynak, kívülhordós inge zsebéből húzta elő. A lány,

akárha észre se vette volna, beszélt tovább. Ekkor a fiú óvatosan megfogta a lány kezét, úgy illesztette a briósra, mintha e mozdulatot vallási szertartás szabályai diktálnák. A lány arcán szétszaladt a meglepetés könnyű pírja, másik kezével is odanyúlt, végigtapogatta a süteményt – Koncz a szájában érezte a tészta mézes ízét, a bőrén pedig ragacsos tapintását. A lány még ekkor sem nézett a briósra, letörte a sarkát, s a szájához emelte.

Jézusom… – Konczot elöntötte a verejték, rájött arra, amit kezdettől sejthetett volna, ha irigykedés helyett figyel: vak ez a lány, attól ilyen rezzenetlen a tartása, azért nem néz se jobbra, se balra, csak figyel a hang irányába. Úristen… biztos? Reménykedett, hátha téved. Ámbár… miért ne lehetne egy vak lányt szeretni – pláne ha ilyen gyönyörű?! – már megint vetkőztette. Képzelgett, milyen lehet egy világtalan lánnyal az ágyban, borzongott, szégyenkezett, mégsem tudta abbahagyni.

Na és a srác? hátha ő is vak? – számba vett minden apró jelet. Azok ketten már megint beszélgettek, angyali elmélyültséggel, változatlanul kiszakadva környezetükből. Teltek a percek, Koncznak nem sikerült megbizonyosodnia semmiről. Két vak szerelme? – regényes fejezetek nyíltak a fantáziájában. Látta maga előtt a fiút és a lányt, amint óvatos, puha mozdulatokkal lemossák egymást a fürdőszobában, anélkül, hogy láthatnák mindazt az emberi szépséget, melyet nékik adományozott az Isten – talán cserébe azért, amit elvett tőlük.

Nem… a fiú lát azért, gondolta bizonytalanul, amikor a srác egy pillanatra a trattoria felé fordította a fejét, s a másodperc ezredrészéig mintha találkozott volna a tekintetük. Vagy mégsem? – nem volt már biztos semmiben. Fontolgatta, mi történne, ha odalépne hozzájuk, beszélgetést kezdeményezve: *Scusi… cieco?* Bocs… vak?

Honnan veszed, hogy olaszok, hiszen szőkék! Attól még…. A lapos sporttáska se jelent sokat, talán csak az e sétára magukkal hozott útikönyvet, papírzsebkendőt és fényképezőgépet rejti, a többi holmijukat kirakták a csöppnyi szállodai szobában. Mondjuk. De minek egy vaknak fényképezőgép? Egyáltalán, mire megy a

világtalan a turistaúton? úgyse lát semmit! pusztán a helyi ízek, szagok és hangok kedvért túl drága mulatság.

Megint föltámadt benne a vágy, hogy készítsen róluk egy pillanatfelvételt, legyen mit tanulmányoznia, amikor ez az utazás bekerül majd idegrendszerének ama rekeszébe, ahol a talált tárgyak s emlékek porosodnak. Intett a pincérnek, kiegyenlítette a számlát. A kelleténél több borravalót adott, főleg ahhoz képest, hogy milyen rossz itt a kiszolgálás.

Félt, hogy a fiú és a lány eltűnik, mire ő visszafordul feléjük, de ott ültek azon a támlátlan kőpadon, ugyanabba a beszélgetésbe süppedve. Koncz közelebb csalta magát hozzájuk, fölhúzta a fényképezőgépét, kinyitotta a nézőkét a tetején, beállította a blendét, s a távolságot becsülgette, mely minden lépéssel csökkent, újra meg újra pontosítania kellett. A tükörakna téglaformájú üvegsíkján immár metsző tisztasággal rajzolódott ki kétféle szőkeségük, a fiú ingének függőleges bordázata, a lány ujjain a lágy erezet, a fiú fülcimpáján egy sárgán virító ékkő, a lány nyakán néhány leheletfinoman lüktető ér – ebben a pillanatban a látvány kirobbant a képkeretből.

Fölálltak, s indultak Koncz felé, kézen fogva, a fiú baljában hozta a lapos sporttáskát, jobbjával kormányozta a lányt. Koncz úgy tett, mintha a Szent Ágnes-templomot fényképezné. Azok ketten ügyet se vetettek rá, a beszélgetést se hagyták abba – olaszok! persze hogy olaszok! –, elhajóztak a sovány utcácska felé, mely a templom oldalánál szakadt ki a Piazza Navonából.

Koncz bámult utánuk csalódottan, az agya újra és újra visszaidézte mindazt, amit a tükörakn án át megragadhatott belőlük, hozzáadta a két távolodó tarkót, hátat, feneket, a négy kart, lábat, szandált, meg a sportszatyrot; szédült, le kellett ülnie arra a támlátlan kőpadra, melyből még sütött a két fiatal test otthagyott melege. Megértette, hogy… jaj… a lány vak volt a fiú pedig lány.

Becsukta a fényképezőgépet, rákattintotta a bőrtok fedelét. Elment a kedve a Piazza Navonától. Lehet, hogy mégsem ez a város a szerelmesek mekkája… Tagjaiba nem akart visszatérni az erő.

A Nap már a tér túlsó felén járt. Hegyes árnyak vetültek a kövezetre.

bárd

Magyari nénit a kórházban egy emberként szerettük. Azt nem mindenki tudta, hogy mi a baja, sajnos az orvosok sem, ám azt igen, hogy már nem sokáig időzhet e Földön. A doktorok szükségesnek érezték, hogy megsimogassák az arcát: Na, Magyari néni, hát hogy vagyunk? Ilyenkor ő hálásan bólogatott, mint aki egészen jól érzi magát – ahhoz képest. Az ápolónők rendre Magyari néninek adták a legpompásabb szelet húst, a legkerekebb almát, a legvasaltabb lepedőt. Magyari néni az ilyesfajta gesztusokat soha nem várta el, de mindig jelezte, hogy érzékeli. Belenézett az adakozó szemébe, s csak annyit szólt: Tisztelettel köszönöm. Általában hallgatott. Volt még egy gyakori mondata, melyet azonban senkihez sem intézett, a plafonra meredő tekintettel jelentette ki: Jön a bárd! Sejtettük, mit jelent. Az érzelmesebb természetűek könnye kicsordult.

Magyari nénit kifejezetten szépnek láttuk, ha lehet ilyet mondani aki – a műtősfiúk kifejezésével – nyolcvan és a halál közt jár, jóval közelebb az utóbbihoz, mint az előbbihez. Miért is ne lehetne? Magyari néni tojásdad arcát a ráncok festői harmóniába rendezték, ősz haja természetes koronaként csillogott a fényben. Sokat fogyott, mióta bekerült, alakja így a szorosan a derekára hurkolt pongyolaövvel kamaszlányossá vált. Nemes szépségét illő tartózkodással viselte. A hármas kórterem egyes ágyán feküdt, épp a bejárat mellett. Erre a helyre minden korábbi beteg panaszkodott: huzatos, a látogatók útjába esik, ráadásul az ajtó szárnya gyakran az ágy lábának csapódik, ha valaki túl nagy rössel nyit be. Magyari néninek ez is megfelelt. Úgy látszott, végleg békét kötött már a világgal. Pedig komoly fájdalmak gyötörték.

Ideális beteg volt, csöndes, készséges, béketűrő. Ám hetenként legalább egyszer kiszökött, rendszerint vasárnap délután vagy este, amikor sok a látogató, de gyér az ápolószemélyzet. Fuvarozták már vissza rendőrautón – a járdaszélen kórházi köntösben és papucsban ücsörgő vénasszony feltűnő jelenség. Szedték össze a játszótéri

homokozó sarkában, ahol két óvodáskorú gyerkőc várat épített neki. Találtak rá a közeli almáskertben, egy fa tövében. Megesett, hogy több napig fetrengett egy kocsma tőszomszédságában, a járókelők alkoholistának hitték.

Most mondja meg, Magyari néni, mire jó ez? – kérdezte Csorna főorvos, miközben fertőtlenítette a horzsolásokat az öregasszony arcán. Magyari néni bocsánatkérő mosolyt küldött válaszul. Az ápolónők a helyére kísérték, nedves szivaccsal lecsutakolták, kapott tiszta hálóinget, befekhetett az ágyába, az ajtó mellé. Meg is etették. Tisztelettel köszönöm, mondta Magyari néni, és hozzáfűzte: Azt hittem, jön a bárd! Próbáljon aludni, Magyari néni, ajánlotta az ügyeletes ápolónő. Sem ő, sem más nem mert tovább kérdezősködni.

Magyari néni hever az ágyán, a lepedő minden egyes ránca a bőrébe vág. Megint kelések nőnek a hátán, a nővér előbb-utóbb magától észreveszi, s hoz kenőcsöt. Kérni ő nem szeret. Bámulja a plafont, pedig már végzetesen belevésődött a látvány, a legapróbb részletekkel együtt. Ha nem remegne annyira a keze, le tudná rajzolni.

Az épület nem kórháznak készült, nagyobb termekből alakították ki a szobákat, az ágy fejétől jobbra befalazhattak egy ajtót, átüt a piszkosfehér meszelésen az utólagos vakolás rücskösebb felszíne. Valaha díszlécek keretezték a falak fölső szélét, többségüket a festéskor leverték, néhányra egyszerűen rámeszeltek. Három különös, vastag, bebugyolált cső vonul keresztül a szobán, közvetlenül a födém alatt, átkúsznak a szomszédos kórterembe. Valószínű, hogy a fűtés tartozékai, bár nincs leágazásuk a radiátorokhoz. A kövér hőszigetelés mindenfelé foszladozik róluk. A külső réteg olyan, mint a gipsz, fehéren porlik szét. Alatta nemezre emlékeztető, szürke pólya, bolyhos, akár a használt vatta, itt-ott szabálytalanul türemkedik a levegőbe. Ha az ember valahol megrántaná, talán végig lefoszlana, takaratlanul hagyva a rozsdásfáradt csöveket. Az állandó huzat cibálja a szőrpamacsokat, tenger fenekén imbolygó aljnövényzetre emlékeztetnek.

Ezt, pontosan ezt nézi és látja Magyari néni a nap huszonnégy órájából legalább huszonkettőben, aludni csak tízpercekre képes,

éjjel, a fortyogó sötétségben is kúszik fölötte a hámló burkolatú csőtrió, épp odavetül a biztonsági lámpa sejtelmes kék fénye. Olyan az összkép, mint amilyen az élete volt ebben az országban, rendezetlen, bizonytalan, értelmetlen. Tűrhetőbb volna az egész, ha a csöveket eltávolítanák, s frissen meszelt plafon zárná fölötte a teret. De ha már kellenek a csövek, kinézhetnének valahogyan. Ezerszer elképzelte, hogy létrára mászva, kalapáccsal üti szét a málladozó csőborítást, ollóval vagy sniccerpengével metszi le a szigetelés szürke bolyhait. Úgy talán nem érezné annyira elhanyagoltnak az őt körülvevő világot, s benne saját magát.

Gyakran eszébe ötlött a gyerekkora a felső-ausztriai falucskában. Ott rend volt. Folttalan rend uralta a tájat is, a Glück-hegység égbe döfő szirtjeitől a Lebendige-tó mélykék – jéghideg – víztükréig.

Titokban kötött házasságát – *mésalliance* – a család sosem bocsátotta meg. Magyari néni Pestre költözött, banktisztviselő lett, továbbá kétgyermekes anya, hamarosan özvegy, aztán kitelepített, ezt követően postás, postai ügyintéző, stencilgép – később egy nagyteljesítményű fénymásoló – kezelője. Végül nyugdíjas. Magányos. Beteg. Addigra sorban elvesztett mindenkit, akit szeretett.

Magyari néni leszámolt már az élettel. Amióta a hármas kórteremben fekszik, hatan kerültek le a proszektúrára a szobatársai közül. Rá sem várhat más. Nincs kitől búcsúznia, nincs mit sajnálnia vagy meggyónnia. Csak egy dologtól irtózik: nem szeretné a három omlatag cső utálatos látványát vinni magával, ha jön a bárd. Nem… ezt nem! Látott a tévében egy műsort a halálról, egy átszellemült, villogó szemű kutató váltig állította, hogy amit a végső pillanatban lát az ember, azt viszi magával az örökkévalóságba. Magyari néni nem volt biztos abban, hogy ezt elhiheti, de még az esélyét is ki akarta zárni annak, hogy a koszos csöveket kelljen magával vinnie. Szó sem lehet róla. Ehhez őneki, Özvegy Magyari Józsefné szül. Wundiger Elise-nek nincs és nem is lehet köze.

Tervezgette, megkéri a főorvost, engedje haza. Csakhogy akkor kiteszi magát a lakótársa, a sosem szeretett, félsüket-félvak másodunokanővére vizsla tekintetének. Vegyük hozzá a látogatókat, akik egymásnak adnák a kilincset: Magyari néni nemcsak a

kórházban, a házban is közszeretetnek örvendett. Á, nem… Ha jön a bárd, hadd legyen ő – életében először – önző, hadd ne kelljen jó pofát vágnia, hadd foglalkozzon kizárólag saját magával, hadd maradjon egyedül, míg ezt az ügyet annak rendje-módja szerint lebonyolítja.

Így hát Magyari néni, ha érzi, hogy közeleg a perc, suttyomban fölveszi a kórházi pongyolát, megvárja, míg viszonylag üres a folyosó, és usgyi! – le a kertbe, ki az utcára, el valahová, ahol a földre ereszkedhet, szükség esetén hanyatt is fekhet, hadd boruljon rá a bárányfelleges kékség vagy a csillagverte éj fekete kupolája, az a látvány, melyet kiváltképp szeretett egész életében, szívesen vinné magával, ha tényleg szabad valamit, amikor nincs tovább, mert jön a –

tengerszem

A karmester úrhoz jöttem, mondta Kürti a portásfülkének, tud róla. Az üvegablak mögött nem ült senki. Fölmegyek, fűzte hozzá, a rend kedvéért.

Tudta, a művészek a lépcső végén jobbra fordulnak, a közönség viszont hömpölyög tovább a ruhatárhoz. Ezúttal tehát – életében először – jobbra fordult. Tucatnyi ember várakozott a dupla ajtó mögötti folyosón, biztosan a zenekar tagjai, gondolta, különös, hogy még nem öltöztek át. Aktatáskáját magához szorította, hogy könnyedén előránthassa újságíró igazolványát, ha valaki megállítaná. Senki nem törődött vele. Akadálytalanul jutott át a színpadhoz vezető folyosón. Itt legalább hatan ácsorogtak. Kürti a fehérre mázolt csapóajtóhoz lépett. Mindkét szárnyban ovális üvegablak. Jesszusom… – odabent játszott a zenekar. Elkéstem?! – az órájára pillantott. *Próba, az utolsó pillanatban*, mondta mellette egy sötét kosztümös nő, angolul. Thanks, dünnyögte ő, s visszaereszkedett a lépcsők tövébe. Most aztán?! – sóhajtott.

Kürti úr? – a zenekar incifinci titkárnője érintette meg a vállát, ne haragudjon, a mester műsoron kívüli próbát iktatott be, elnézését kérjük, várnia kell! – egy katedrálüveges ajtóhoz terelte, amelyen Kürti azt olvashatta: KARMESTERI SZOBA. Beléptek. Foglaljon helyet, érezze magát otthon, csicseregte a nő, kér egy üdítőt vagy kávét? Köszönöm, nem. Jó… akkor bocsásson meg, szólít a kötelesség, magára kell hagynom! – és kinyargalt.

Nna… – Kürti megtörölte a homlokát, rátört az aggodalom, már csak az hiányzik, hogy elhúzódjon a próba és ne maradjon idő az interjúra. Sokszori egyeztetés után könyörögte ki ezt a lehetőséget, anélkül, hogy a mestert egyszer is telefonvégre kaphatta volna. Beszélt a párizsi és a müncheni ügynökével, majd a budapesti zenekar titkárnőjével, e csontsovány nővel, aki a vonal végén többször elismételte: a mester legföljebb hatvan percet áldozhat az

interjúra a koncert előtt. A mesternek azonban jó, ha ötven perce lesz, hiszen még odabenn próbál a zenekarral.

Szóval, ez a karmesteri szoba… – Kürti idegrendszerén végigfutott az áhítat hevítő hulláma, fölidézte, ki mindenki dirigált e koncertteremben, Karajan, Bernstein, Mehta, Solti… Valamennyien itt készülődtek. Elképzelte, mit szól egy világhírű karmester ehhez az alapjában véve igen szegényes szobához. A hatvanas években még divatos dohányzóasztal a hozzá illő (?) kanapéval és két fotellal egyetlen handlénak se kellene. A falon terebélyes, sötét tónusú olajfestmény, a faragott kereten pedáns fölirat: *Mészöly Géza: Balatoni halásztanya*. *Másolta Királyfalvi G*. Yeah, a Balaton, gondolja a világhírű karmester, yeah, az a nagy tó, talán el kéne tölteni ott néhány napot, na igen, de holnap Bécs, holnapután Zürich… Csakhogy a világhírű karmester szót se tud magyarul, a szöveget nem érti, csak a képet látja, rondának találja. Elunja a bámészkodást, lássuk, miből élünk! – kinyitja a vaskos partitúrát, hogy átvegye még egyszer, utoljára.

Nem, előbb belebújik a frakkjába. A rozzant, fekete paraván mögött. Á… minek vonulna oda be, ha úgyis egyedül van? Kürti vállat vont, aktatáskáját a dohányzóasztalra tette. Odaült a zongorához. Körbekörbézett a széken, mint gyerekkorában, Panni néni zongoraóráin. Kürti háromszor jelentkezett a zeneakadémia zongora szakára, sose vették föl. Közben bölcsészkarra járt, meg zongoraórákra, úgy vélte, mindenképpen világhírű szólista lesz belőle. A harmincadik születésnapján adta fel. Az újságírást nem hivatásnak, megélhetésnek tekintette.

A koncertzongora volt a legszebb tárgy a szobában. Tekintélyt parancsoló. Minek ez ide? Egy világhírű karmester nem fog Chopin-etűdöket játszani föllépés vagy próba előtt. Utána se. Bár talán korrepetálja az énekeseket… avagy az énekesnőket… – a kanapéra pillantott. A világhírű karmester behívja ide a csinosabb kóristalányokat, és… – e csiklandós képektől sokáig nem tudott szabadulni. Ha a rozzant kanapé mesélni tudna, meginterjúvolhatná. Agyában fölvillant egy beszt szeller könyv színes címlapja: *Egy híres kanapé emlékiratai*… Írta Kürti… A festményre tévedt a tekintete, s azonnal módosított: Írta az élet. Másolta Kürti J.

Fölhajtotta a zongora fedelét. Legalább százéves lehet. Végighúzta ujjait a billentyűzeten. Azért fölhangoltathatnák. A fényes fekete polírozás csöndes dölyföt árasztott. Valószínűleg ritkán használják. A húrozat alatti aranyozott lapon a márkanév: *Steinway and Sons*. Világhírű dirigenseknek világmárka. *New York, Hamburg*. Sorszám: *174498*. Steinway és a fiai tehát százhetvennégyezer-négyszázkilencvenhét zongorát készítettek, mire megrendelést kaptak erre. A cég a saját találmányait is reklámozza a termékén, domborbetűkkel: *Repetition Action Pat, Capo D'astro Pat. Duplex Scale Pat.*

Kürti tíz ujja gépiesen pozícióba rendeződött s a billentyűkre ereszkedett, két lába a pedálokra. Évek óta nem játszott. Fölszakadt a seb, kisiklott élete ott lüktetett a pillanat fájdalmában, életében először került az ország leghíresebb koncerttermének karmesteri szobájába, de nem úgy, ahogyan ő szerette volna. Ha Panni néni 1959-es jóslata valóra válik, itt beszélhetné meg a zenekar vezetőjével, hogy miképpen adhatná elő még tökéletesebben a versenyműveket, melyeket a programban ígért a közönségnek.

Meglássák, e fiúcskából lesz valaki, mondta Panni néni apának és anyának, nagyon is lehet belőle egy Rubinstein vagy egy Richter, ha szorgalmasan gyakorol! A szülei büszkén hallgatták e szavakat, és ő, kilencévesen, érezte, hogy létezése legfőbb értelme e bíborszín jóslat beteljesítése. Panni néni a maga részéről mindent megtett, az órákat tovább tartotta, mint amennyiért fizették. A hamis hangoknál belecsípett a szépreményű fiúcska alkarjába. Rejtett hegyű töltőtollával hanyagul összefirkálta a kottákat, szinte valamennyi ütemet ellátván saját instrukcióival.

Talán ott kezdődtek a bajok, gondolja Kürti, az elrondított kottáknál. Az ő szépérzékét bántották a rendetlen utasítások a párhuzamos ötvonalak alatt-fölött, néha rajtuk is, mert Panni nénit nem zavarta, hogy jegyzetei bele-belecsusszantak a hangjegyekbe. Ha szorgalmasan gyakorol… Ma már nehéz eldönteni, teljesítette-e a föltételt vagy sem.

Önkéntelenül játszani kezdte a Törökindulót, úgy tudta, ez álmában is megy neki, meg kellett állapítania, hogy ébren sem annyira, pedig az agyában hibátlanul zengtek-bongtak az akkordok,

de az ujjai nem akartak engedelmeskedni. Úgy csapkodod, mint egy bárzenész! – mondogatta Panni néni, szerencse, hogy most nem láthall. A kibicsakló dallamok lassacskán visszataláltak a kerékvágásba, az ősöreg hangszerben Steinway és fiainak valamennyi újítása tette a tisztét, Kürti lehunyta a szemét, hirtelen belesüppedt az elégedettség sűrű tejfölébe, aj, be jó is ez, be nagyon jó…

Krákogás ütötte meg a fülét. Kinyitotta a szemét. A legtartalmasabb női arc, amelyet valaha látott, tengerkék szem, oly tiszta, akárha valóban egy tengerszem két mintadarabja volna, tejeskávé árnyalatú bőr, alatta finom erek sejlenek föl, hófehér fogak, búzaszőke copfok. Mindez a kottatartó faragott lemezének közepén, a szívalakba hajló résben mutatkozott. *Bocsánat, mester, mikor szánna rám egy kis időt?* – kérdezte az eper-ajak angolul, érezhetően magyar akcentussal. Kürti szája moccant, hogy válaszoljon, de képtelen volt megszólalni. A tengerszemű lány tett néhány apró lépést előre, most már egész alakja kirajzolódott a zongora mentén. Almazöld, ujjatlan selyemruhája Kürtiben azt a szót keltette életre: nyárvég. Ezt sem mondta ki. Szerette volna, ha a lány nem szorítaná a mellkasához azt a – bizonyára kottákkal telitömött – fekete műbőr mappát, hogy ő láthassa végre a keblek (aprónak képzelt) halmát. Jöjjek vissza később? – a lány. Kürti bólintott. *Még a koncert előtt, vagy inkább utána?* Kürti tűnődni látszott, a lány mélyről jövő kis torokhangot hallatott, olyasfélét, amilyennel egy korty nemes bor befogadását jelzi a szervezet. A homlokába kunkorodó hajfürtöt pici fejmozdulattal félrerázta, *utána jobb lesz, ugye?* – a két mandula alakú tengerszem hívogató sugarában Kürti úgy érezte, egyszerre forr-hűl a bőre, és, igen, határozottan kékül. Élvezte. *Jöhetek akkor? várni fog?*

Kürti biccentett. A tengerszemű lány arcán kigyúlt két ígéretes rózsa, fejet hajtott, s már ott sem volt, kilibbent az ajtón, mint egy szélsodorta falevél. Kürti alig tudta megállni, hogy föl ne sikoltson elragadtatásában. Ilyen lányokat ő csak a mozivásznon látott, vagy nedves álmaiban. Erőnek erejével figyelmeztetnie kellett önmagát: tengerszem kisasszony nem rád vágyik, nem hozzád siet a koncert után pillelépteivel, hülye-barom… addigra otthon leszel te már, hogy gépeld az interjút, holnap lapzárta.

Tengerszem a mestert keresi föl majd, tőle vár biztatást, kegyet, boldogítást, tőle, vagyis a világhírtől, ami egyre megy, hiszen a mester maga a világhír, a siker, a tekintély, mindaz, amiből neked oly keveset juttatott a sorsod, vágyaidhoz képest szinte semmit. Ujjai ismét a Törökindulót keresték az elefántcsont billentyűsoron, ám annál is nehezebben találták, mint kezdetben.

Újra meg újra visszaidézte azt a mámoros pillanatot, amikor a tengerszem még azt hitte, ő, Kürti J. volna a Párizsból – München érintésével – befutott mester, aki holnap már a bécsi Konzertgebäude ehhez hasonló szobájában fogadja az osztrák tengerszemeket. Bár a bécsi biztosan elegántosabb. Megelevenedett az agyában a jelenet: a mester, izzadtan a derekasan végzett munkától, kipirulva a siker forró záporában, épp a zakótól-csokornyakkendőtől szabadul, amikor könnyed kopogtatást hall. *Come in*, kiáltja, s a föltáruló ajtó négyszögében megpillantja tengerszem kisasszonyt, almazöld ruhában, fekete műbőrmappával. Lehet, hogy őneki nem is tetszik annyira. Talán kétoldalú a csalódás. Már megint egy kis…! a mester. De hát ez nem az…! – a tengerszem.

Ugyan… nyilván beült a koncertre, rég rájött, hogy nem én vagyok az, akire önteni érdemes mézes-hűs kékségét. Talán már a folyosón összefutott a mesterrel, az is lehet, hogy erre tartanak… – mind nehezebben ért a levegő a tüdejéig. Azt a pillanatot képtelen volna átvészelni, amikor ők ketten, a szépség és a világhír, befordulnak az ajtón, s végigmérik őt… nem nem nem! – mintha már hallaná a folyosóról a férfi-lakkcipő nyikorgását meg a kis körömcipő cserfes kopogását. Kürti a sarokba szorított vadak éber tekintetével figyelt, aztán föltépte az ólombetétes belső ablakszárnyakat, majd a pókháló övezte külsőket, megragadta aktatáskáját, s kivetette magát a zajgó utcára.

Páros lábbal landolt a járda betonján, bal bokáját éles fájdalom döfte át. Igyekezett fölszívódni a forgalomban, közönyösre préselt arcvonásokkal, remélte, csak kevesen vették észre, honnét-hogyan menekült. Elbicegett a taxiállomáshoz. Mire beülhetett egy kocsiba, ájulás környékezte. A sportkórházban tudta meg: négy helyen tört el a bokája, két ina is elszakadt, gyors operáció után hat hét gipsz. Nem bánta. A szerkesztőségben fegyelmit kapott, ugrott a prémium.

Megéri, gondolta. De balesete igaz történetét soha senkinek nem mondta el.

bársonyvirág

Szilvi másfél éve hagyta el Gézát, a férfi még nem tért magához. Hetek óta nem találkoztak. Szilvit mardosta a lelkifurdalás. Halottak napja közeledtével ő telefonált a férfinak, fölajánlotta, hogy kiviszi a temetőbe. Amíg együtt éltek, minden évben kivitte. Nem kell, mondta Géza, jó nekem a villamos. Egész házasságukat beárnyékolta, hogy Géza nem volt hajlandó megtanulni vezetni, ám gyakran elvárta, hogy Szilvi sofirozza. Szilvi rászólt: Ne kéresd magad, kiviszlek és kész! A vonal végén szaggatott szuszogás – Gézát időnként asztmatikus rohamok gyötörték –, majd méla csönd. Akkor ezt megbeszéltük, szia! – Szilvi lerakta a kagylót. Olyan érzéssel, mint aki átkísért egy vak embert az úttesten. Az úttörő ahol tud, segít.

A kocsiban végig Szilvi nővére, Barbi vitte a szót, fékevesztett jókedvet mímelve. Öblös hahotáitól – legalábbis Szilvi úgy érezte – rezegtek a kis fehér VW ablakai. Géza erős gyógyszerszagot árasztott, egy bizonyos öblögetőszerét, melyet – Szilvi tudta jól – azért használt, hogy elnyomja a röviditalok illatát. A nyolcdioptriás lencsék mögött a szeme a valóságosnál jóval kisebbnek tetszett, ettől Szilvi régebben, amíg szerette, szívfájdítón sebezhetőnek érezte, most viszont úgy találta, vakondokra hasonlít. Mindegy, nem rám tartozik, hogy a volt férjem hogyan néz ki. Azért Barbi befoghatná a száját.

Szilvi nővére úgy került a képbe – a kocsiba –, hogy amikor Szilvi elmesélte neki, milyen szívességet tesz Gézának, Barbi hadarni kezdte: Nekünk is meg kéne hosszabbítanunk az anyut meg a nagyiékat a kolumbárban… vagy már elintézted? Kolumbáriumban, és dehogy intéztem… mért intéztem volna el? – költői kérdés volt. Ebben a családban – s amíg együtt éltek, a Gézával közös családjában is – mindig mindent ő, Szilvi intézett. De a temetőhöz nincs köze, úgy tartotta, az anyja és a nagyszülei nincsenek ott. Ha

vannak valahol egyáltalán, akkor őbenne, mélyen. Barbinak ezt sosem tudta elmagyarázni.

Barbi női fodrászként dolgozott. Amikor elkezdte, több mint húsz évvel ezelőtt, a legjobb szakmák közé tartozott ez, ma viszont már nehéz megélni belőle. Barbi kevéssel a húga előtt vált el, ám míg Szilvi – keresett filmvágóként – anyagilag is megállt a saját lábán, Barbi alig tudta fizetni a számláit. Igaz, Szilvi két fia már kirepült, ő jóval hamarabb szült a nővérénél, még mikor a tanárképzőbe járt.

Útban a temetőbe, Barbi a fodrászüzlet hölgyvendégeinek – ahogyan ő mondta: a szekánt nagyságák – rigolyáiról mesélt. Géza úgy tett, mintha remekül szórakozna, ám Szilvi látta, egészen máshol jár az esze. Annak idején a világból ki tudta kergetni Szilvit ezzel, ráadásul a füle azért fölfogta az elhangzottakat, így hiába förmedt rá az ember: Figyelsz te egyáltalán? – képes volt szó szerint visszaidézni az utolsó mondatokat, akár egy gép. Barbi észre sem vette, hogy Géza nincsen ott, darálta tovább a magáét. Szilvi csöndesen számlálgatta a nyelvi hibákat, s a vezetésre összpontosított.

Géza sértetten bámult maga elé az anyósülésen. Szerette volna, ha gyakrabban találkoznak Szilvivel. Attól, hogy az asszonynak elege lett belőle, még nem kéne úgy bánnia vele, mint egy totál idegennel. Maradhatnának valamilyen normális kapcsolatban… már csak a gyerekek miatt is. Remélte, beszélgethetnek egy kicsit az oda- és a visszaúton. Arról szó se volt, hogy a Barbi is velük jön. Géza sose tudta megszeretni Szilvi minden lében kanál nővérét.

A rozsdálló sorompónál egy kalauzsapkás férfi állt, Szilvi kifizette neki a parkolási díjat, behajtott. Merre is van? – kérdezte Gézát. A volt férje most szólalt meg először, azzal a tőmondattal, amelyet Szilvi közös életük során a leggyakrabban hallott: Nem tudom. Tavaly még tudtad! Nem tudom, ismételte Géza konokul, tavaly is te tudtad. Szilvi nagyot nyelt. Lehet egy ilyen alakkal élni? – gondolta. Dehogy lehet. Úgy tesz, mintha fontos volna neki, hogy halottak napján virágot vigyen a szüleinek, közben fogalma sincs, hol van az a sír. Bár… tavaly is ő, Szilvi hozta ki Gézát, pedig már javában váltak, s tavaly még tényleg tudta. Azóta törölte az agya. Miért kéne a volt férjem szülei sírjának pontos helyét fejben

tartanom? – indult a kopott sárga épület felé. A többiek utána. Az irodát átépítették, úgy nézett ki, akár egy bankfiók. Számítógépek mögött ültek az ügyintézők. Géza egy kuglófkontyos nőhöz került. Mit óhajt? Nem tudom, hol a sír. Neve? Géza bemutatkozott. A nő elnézőn mosolygott, nem a magáé, hanem a… – beszédes mozdulat.

A kuglófkontyos nő ütögette a billentyűket, aztán fölfirkantotta egy cetlire Gézának a parcella és a sír adatait. Szilvi lépett a pulthoz, másodpercek alatt befizette az anyját, a nagyanyját és a nagyapját – Barbi úgy tett, mint aki a pénztárcáját keresi a retiküljében, ám e mozdulat félbemaradt –, további húsz évre. Átfutott az agyában, hogy talán utoljára foglalkozik a felmenői sírjával, hiszen húsz év múlva hatvanhárom lesz, az se biztos, hogy megéri. Anyai ágon mindenkivel a szívbaj végzett, valószínűleg őt is az viszi el – már túlesett az első infarktuson, a válóperi hercehurcák kellős közepén. Barbinak, amikor a férje kihurcolkodott, cukorbetegsége lett. Úgy látszik, a válás megbetegít. Na jó, de akkor Gézának miért nincs semmi baja? Hm… van… kiújult az asztmája. Plusz kedélybeteg.

A kuglófkontyos nő Szilvi kezébe nyomta a temető sokszorosított térképét, csorba hegyű töltőtollával megjelölte a négy általuk keresett nyughelyet, úgy festettek, mint négy találat a főlapon. Szilvi megköszönte, terelte volna Gézát és Barbit a kocsihoz. A férfi odakinn lecövekelt: Virág! Persze, virág, ismételte Szilvi engedelmesen. Kibaktattak a kapu elé, a pavilonokhoz. Milyen legyen? – Szilvi előhúzta a tárcáját. Géza, akár egy méltóságában sértett államfő: Én akarom! Rendben, Szilvi eltette a pénzt. Mi nem veszünk? – Barbi. De! – Szilvi újra kihúzta a tárcát a retiküljéből. Hagyd, ezt most én! – Barbi. A pénztárca visszavándorolt a táskába.

Barbi kiválasztott három minikoszorút, Géza viszont ezúttal sem volt képes dönteni, hosszan kérdezgette a virágok nevét és árát. Szilvi nem akarta végighallgatni, kilépett inkább a pavilon elé. Aggódó pillantást vetett a szürkülő égre, ránk sötétedik, ha még sokáig vacakol. Géza meg akarta mutatni a volt feleségének, hogy ő – az asszonnyal ellentétben – nem szórja a pénzt. Jellegtelen csokorral bukkant elő. Mi ez? – Szilvi. Géza parányira kicsinyített szemgolyójából büszkeség sugárzott: Bársonyvirág! Micsoda?

Aszonták, hetekig eláll. A körökbe rendeződött fakó levélkék álszerényen rezegtek.

A térkép szerint Szilviék anyja esett legközelebb. A tíz méter hosszú betontömb fölső sarkában volt a tábla: *özv. Dr. Korg Mihályné (1919-1979)*. Szegényke, épp a hatvanadik születésnapja előestéjén… ez azért nem igazság a sorstól, az Istentől vagy a haláltól, azt az egy napot még kivárhatta volna. Barbi méltatlankodó hangja furakodott Szilvi merengésébe: Ellopták a kampót! Tessék? A kampó… – Barbi mutatta, hogy a márványtáblára erősített virágtartó kőkampóból csak a ragasztó barna korongja maradt. Talán letörött, vélte Szilvi. Ugyan már, lecsórta valaki, egyszerűen lecsórták… most hova tegyem a koszorút? Szilvi kivette a kezéből, fölrakta a tömb lapos tetejére. Így is megteszi. Néhány másodpercig szótlanul álldogáltak.

Másodjára a nagyszüleikhez mentek, akiknek – ahogyan Barbi mondogatta – óriási mázlijuk volt, mert egy betontömb két oldalára kerültek, a nagypapa másfél év múltán követte a feleségét. Ha eléggé kiabálnak, itt is veszekedhetnek, gondolta Szilvi. Barbi örvendezett: mindkét nagyszülő kampóját épségben találta. Szilvi nézegette a márványtáblákat. A kolumbárium szerénységet sugalló alapeszméjével teljesen ellentétesnek érezte azt a görcsös igyekezetet, amellyel a hozzátartozók próbálták változatossá alakítani az egyentáblákat. Pirinyó vázácskák, gyertyatartócskák, kampócskák, fényképkeretecskék… nem beszélve a legegyszerűbb vascsavarokról, melyeket a táblát rögzítő habarcs-csíkba fúrtak az ügyeskezű rokonok, két ilyen csavarra feszített drót mögé sok-sok virág odatűzhető, igaz, a száruk az alsó szomszédra lóg. Talán egy ilyen alsó szomszéd feldühödött özvegye verte le a mama kampóját.

Géza szülei a XVII. parcellában voltak, melynek a sarkában csőszkunyhóféleség düledezett. Szilvi úgy fékezett le a kocsival az ajtajánál, mintha abba a házikóba volnának hivatalosak. A valaha barnára mázolt faajtón rozsdás lakat lógott. Géza megállt előtte, várjunk csak, jobbról kell megkerülni, és aztán… – indult a sírok közé. Nehogy már Szilvi azt higgye, nélküle nem találom meg, gondolta. Szilvi az órájára sandított. Barbi követte Gézát, eltűntek Szilvi szeme elől a kunyhó takarásában. Ő habozott, menjen-e utánuk. Elvégre semmi dolga a Géza szüleivel, nem ismerte őket.

Igaz, Barbi sem ismerte őket, mégis szolgálatkészen koslat a férfi nyomában. Barbi már csak ilyen, nyüzsög, ha kell, ha nem. Vállat vont. Szabad dohányozni egy temetőben? – rágyújtott. Rajtuk kívül teremtett lélek sem járt arra, erről a szakállas vicc jutott eszébe: A temetők meg üresek…

Kisvártatva Géza jött vissza, arcán gyermeki kétségbeeséssel: Nem találom – eltűnt a sír! Szilvi sóhajtott, gyere, megkeressük! – belékarolt, kísérte vissza a háromszög alakú parcellába. Géza soha semmit nem talált, semmit nem tudott megoldani Szilvi nélkül. Míg együtt éltek, a körmét is Szilvi vágta. Vajon most ki vágja? – Géza vaskos ujjaira pillantott. Talán senki. A férfi körmei hosszúak, töredezettek, ápolatlanok. Itt, mondta Géza panaszosan, szerintem itt volt… könnyű megismerni, tudod, a sírkövön egy angyalka hárfázik!

Egy angyalka hárfázik, hát persze. Csakugyan, mintha itt lett volna, a fűzfánál. Most két beomlott sír árválkodott a fűzfa tövében, meg egy vadonatúj, melyet színültig beborított a friss koszorúk halma. Jaj… – Géza ijedten pillantott Szilvire: Lehet, hogy orvul szétbontották… és eladták a helyet valaki másnak?! Minden lehet, vágta rá Barbi, azonnal mesélni kezdte az egyik kolléganője esetét a Farkasréti temetőben, ahol valaki elcsórta a nagyszüleinek emelt dupla márványszobrot, mely azután egy másik, friss síremléken bukkant föl, de persze semmit nem lehetett bizonyítani, szép kis örök nyugalom az ilyen…

Géza nem figyelt oda: Akkor most én micsináljak? – kérdezte elesetten. Szilvi erre sem válaszolt. Géza félrefordult, szemét befutotta a könny, szipogott is. Akár egy kisfiú, gondolta Szilvi. Ne… – mondta rekedten. Fájt a szemének az a friss sírhant, a rengeteg koszorúval, azon a helyen, ahol régebben Géza szülei voltak. Őrület… Géza csüggedten toporgott, aztán vállat vont, s lerakta a sárgult fűre a bársonyvirág-csokrot, ott, a fűzfa tövében. Sokáig maradt úgy, hétrét görnyedve. Mi van? – Barbi. A hátam, nyögte Géza, és Szilvi végképp nem tudta eldönteni, nevessen-e vagy sírjon. Na igen. Géza lumbágója. Hol másutt törne rá, mint a szülei elveszett sírjánál? Géza leroskadt a fűre: Semmi baj… már

jobb… mindjárt összeszedem magam! – bő patakokban csorogtak a könnyei.

Istenem, gondolta Szilvi, ami sok, az sok. Lehajolt hozzá: Segítsek? Ne… – Géza a fűzfa törzsébe kapaszkodva föltápászkodott. Úgy értem, segítsek kideríteni, mi lett a sírral? Nem kell… hallottam már ilyen temetői rémtörténetet én is… nincs elég erőm ahhoz, hogy balhézzak… végül is mindegy nekik, szegénykéknek, te mondogattad mindig, hogy ők úgy sincsenek itt… imádkozok egy kicsit, aztán mehetünk. Újabban vallásos vagy? Újabban igen! – Géza összetapasztotta a két tenyerét, mormolni kezdte a Miatyánkot. Szilvi szédelgett. Hirtelen tört rá a düh vérvörös hulláma. Nem hagyjuk ennyiben! – jelentette ki ellentmondást nem tűrőn.

Visszaültek a kocsiba, egyetlen szó nélkül. Szilvi az irodához kanyarodott, kipattant a VW-ből, becsörtetett. Szerencsére a kuglófkontyos asszony előtt nem állt ügyfél. Figyeljen ide, nincs meg a keresett sír, lehetséges, hogy… újrahasznosítás történt, anélkül hogy értesítettek volna? Ha meghosszabbították, akkor nem! – a nő. Szilvi ekkor már biztosra vette, hogy Géza elfelejtette a hosszabbítást. Addigra Barbi és Géza is odaért. Te, meghosszabbítottad a szüleidet? Hát persze. Van róla papírod? – nyilván fogalma sincs, merre hányta el. Ám Géza – csodák csodája – előkotorta a zsebéből a gyűrött nyomtatványt, odamutatta a kuglófkontyos nőnek. Tökéletes, mondta a nő, akkor majd a Garami bácsi segít önöknek. Ki az a Garami bácsi? A főkertész, a szemközti irodában megtalálják! – biztatóan mosolygott.

Garami bácsi olyasféle szemüveget viselt, mint Géza, s egyáltalán, valamelyest hasonlított rá, húsz évvel idősebb kiadásban. Amint fölfogta a problémát, átvette a cetlit: Meg kő annak lenni, győjjenek csak utánam! – beült egy olyan fekete, hátul üvegezett furgonba, amilyennel a koporsót viszik a sírig, s elhajtott a tizenhetes parcellához. Szilvi követte a VW-val. Mire odaért a kunyhóhoz, Garami bácsi már beballagott a mesgyén, elmélyülten számolgatott, méricskélt. Úgyse találja meg, gondolta Géza, az még szarabb lesz, amikor ő se találja meg. Mér nem megyünk innen a francba?! – kérdezte fennhangon. Nem kapott választ. Szilvi újra rágyújtott,

nézte Géza göthös hátát, csapott vállait, barázdált nyakát, s érezte, ha így folytatja, elsírja magát, annyira fája szíve érte. Milyen kár, hogy ez a férfi már nem képes őt boldoggá tenni, milyen kár, hogy már ő sem képes boldoggá tenni ezt a férfit. Szegény… megérdemelné, hogy valaki boldogítsa.

Ehun e! – rikkantott Garami bácsi. Mind a hárman odasiettek. Szorgosan hárfázott az angyalka a szürkére kopott sírkövön. Itt is volt egy fűzfa, jóval satnyább, mint az a másik. Géza elbőgte magát. Körkörösen számozódik, magyarázta a főkertész, a sarkoktul köll nekiindúni, aztán sorba… montam én, hogy meg köll annak lenni! Szilvi egy ötszázast nyomott a kezébe, köszönjük, most egy kicsit szeretnénk magunkra maradni… – tolta az öreget a koporsószállító furgon felé. Géza csak zokogott, a hárfázó angyalkára támaszkodva. Keresd meg a csokrot, szólt rá Szilvi a nővérére, Barbi kihátrált a mesgyén, leszegett fővel.

Szilvi elolvasta a sírkő föliratát.

Köves Béla (1912-1971)

Köves Béláné Vészits Ilona (1919-1972)

Köves Géza (1951–)

Nem hitt a szemének: Géza, te fölvésetted a neved? Igen. Miért, hogyan, mikor? Tavaly, amikor elköltöztél… azt akartam, hogy senkinek ne legyen rám gondja, ha majd… a sírbolt négyszemélyes. Nagyszerű, gondolta Szilvi, Géza tehát úgy érzi, mindent elrendezett. Borzongott a háta az ötlettől, hogy egy élő ember nevét olvassa a halottak kövén.

Nincs meg a csokor! – jelentette Barbi, enyhén lihegve. Le van szarva a csokor. Jól van, na, te küldtél, hogy keressem! Maradj már csöndben egy kicsit! – Szilvi a volt férje vállára engedte a tenyerét: Látod, sosem szabad kétségbe esni, minden megoldódik, a szüleidet is megtaláltuk… töröld le az arcod! – nyújtotta a zsebkendőjét. Géza nem fogadta el, a sajátját gyűrögette a szemgödrébe, köszönöm, Szilvi… semmire se megyek nélküled. Szilvi beharapta az ajkát, dehogynem… te is elintézted volna, nyugodj meg… kérlek!

Már a kocsiban ültek, Szilvi kettesbe rakta a sebváltót s gázt adott, amikor Géza a szó szoros értelmében kivetette magát a mozgó autóból. Jézusom, sikította Barbi. Mindketten a legeslegrosszabbra

gondoltak – pedig ahhoz még túl lassan haladt a VW. Géza a földre huppant, ám nem esett baja. Négykézláb tett egy-két métert, ott hevert a porban a csokra. Megragadta, fölegyenesedett, visszaszaladt vele a sírhoz. Rátette. Hosszan igazgatta, hogy pontosan a kőlap mértani középpontjára kerüljön, a leveleket is alakzatba simogatta. Szilvi mosolyogott, ezt szépen elintézte. Mit rötyögsz? – kérdezte Barbi. Most nem tudom elmagyarázni.

Amikor a férfi visszazöttyent az ülésre, már nem sírt. Hátradőlt, nagyot fújt. Mehetünk! – mondta Szilvinek. Mintha taxisofőrt dirigálna. Aznap először tűnt elégedettnek.

kár

Art gyermeki reménykedéssel nyitogatta a postaládáját, naponta többször is, a házban talán ő volt az egyetlen, aki a reklámküldeményekre sem haragudott. A borítékokat megtapogatta, majd a fény felé emelte, találgatta, mi lehet bennük. A leveleket végül egy csorba tőrrel bontotta föl, e színpadi kelléket egy híres kollégájától kapta, még a pályája elején, premier-ajándékul. Art akárhányszor a kezébe vette a viharvert szúrószerszámot, mindig eszébe jutott az idősebb színész – emlékét kegyelettel őrizzük. Nekem adta a fegyverét! Ezüstnek képzelte a tőrt, noha csak ezüstözött volt.

Aznap számlák érkeztek, meg egy duzzatag, francia formátumú boríték, a hátán kissé elmázolódott zöld bélyegző-betűk: *Feladó: Dr. Waldemár Vilmos ügyvéd, Hartyán, Mérleg u. 12.* Alatta az irányítószám, a telefonszám és az adószám. Precíz ember. Art lelkendező sorokra számított, mostanában kétszer is szerepelt a tévében. Ehelyett azonban ügyvédi felszólítást kapott. Háromszor kellett végigolvasnia, hogy a jogi bikkfanyelvből kihámozza a lényeget. Dr. Waldemár Vilmos azt kívánja, Art nyolc napon belül küldjön másfélmillió forintot ügyfele, Özv. Bártfay Ernőné részére, a neki okozott súlyos erkölcsi és anyagi kár jóvátételére. Mi a túró?! Tévedés lehet. Özv. Bártfay Ernőnéről még sose hallott. Újra a szövegre meredt, és oly lassan, ahogyan egy hajó körvonalai bontakoznak ki a ködös horizonton, megértette.

Egész életében feszengett a közösségekben, az óvodától a színművészeti főiskoláig. Legtöbbet a gimnáziumban szenvedett, azokban az években még alanyi költőnek készült, s minden alkalmat megragadott, hogy elszavalhassa a saját verseit. A tanároknak nem hiányzott egy ilyen izgága diák, aki sokat lógott, s folyton-folyvást szervezett valamit, költészeti estet, színielőadást, iskolaújságot. Art társaságban azóta is nagy előszeretettel parodizálta a tanárait. Baleczky Ottót, a hústorony tornatanárt, aki tizenkilenc évesen

mindössze öt percig volt a súlylökés Európa-bajnoka (a következő atléta rögtön túldobta), e sosem múló sérelmét a diákokon torolta meg. Zsigmond Lászlót, az osztályfőnökét, azt a puffatag férfit, aki állandóan irodalmi részleteket olvasott föl az osztálynak a szöveggyűjteményből, jobb kezét örökké a magasba emelve. Madamot, a franciatanárnőt, aki Artúr helyett rendszeresen Arnoldnak szólította – így hívták a férjét.

A leghálásabb alapanyagot a kémiatanárnő szolgáltatta. Az eszelős tekintetű, tömzsi vénasszony eredeti neve feledésbe merült, időnként a szülők is Bárium tanárnőt keresték az irodában. Örökké krétafoltos szürke köpenyt hordott, látszólag ugyanazt, engedetlen fürtjei tébolyultan röpködtek a kémialabor neonlámpáinak zizegős fényében. Bárium tanárnő nagy súlyt helyezett a kísérletekre, melyek rendszerint balul ütöttek ki. Fölrobbant a kémcső, a padlóra ömlöttek a savak, a Bunsen-égőtől lángra kapott a függöny. Bárium tanárnő ilyenkor agyondohányzott hangján csak annyit mondott: Hopplá! Tudományos meglátásai a század elejéről származtak, nyilván tanáraitól örökölte őket. Egyszer például kerek perec kijelentette, hogy Mengyelejev periódusos rendszere még valami új dolog, nem biztos, hogy beválik… Artnak mindig hármast adott, ha készült, ha nem, s ő ezt olyan igazságtalannak találta, hogy az egyik húszperces szünetben meggyújtotta a kémiakönyvét. Az ügyeletes tanár odarohant a füst láttán: Mi folyik itt? Kísérlet! – Art. Osztályfőnöki rovót kapott.

Hó elején egy tévéműsorban a riporter középiskolai kalandjaikról faggatta a meghívottakat. Art előadta Bárium tanárnőt. A riporter és a többi közreműködő annyira röhögött, hogy túllépték a műsoridőt. Art a jól végzett munka örömének zsibongását érezte izmaiban, amikor elhagyta a stúdiót. Csakhogy az ügyvédi felszólítás jelzi: az adást Bárium tanárnő – Özv. Bártfay Ernőné – is nézte, s őneki csöppet sem tetszett. Csoda, hogy még él. Art számítgatta az éveket, azok alapján képtelenségnek tűnt, hiszen már akkor is legalább hetven volt… bár… lehetett hatvanöt… tehát most… éppenséggel élhet. Miután fölfogta, kinek a nevében követel tőle Dr. Waldemár Vilmos másfél millió forintot, enyhe rémületet érzett a gyomrában. Előfordulhat, hogy megítélnek ebből valamennyit? Átkozta magát,

amiért nem változtatta el egy kissé a figurát, oly egyszerű lett volna Nátrium tanárnőnek titulálni… – ekkor jutott eszébe a lehetséges mentőkörülmény: Hiszen nem neveztem meg! Habár a vén csoroszlya tanúkkal igazolhatja, hogy őt mindenki Bárium tanárnőnek hívta.

Art tanácsot kért egy zugügyvédtől, akivel gyakran összefutott a Zanzibárban. A bagoly kinézetű férfi (föltéve, hogy vannak kopasz baglyok is) homlokát ráncolva böngészte át a levelet, majd azt tanácsolta, a füle botját se mozdítsa. Egy ügyvédi fölszólítás még csak puszta fenyegetés. Az se biztos, hogy tényleg eljut az ügy a bíróságig. Ha eljut, az ilyesfajta perek évekig húzódhatnak. Ami a végkifejletet illeti, Magyarországon létezik ugyan már erkölcsi kár, de nem szokták megítélni. Ellened úgyse fogják, tette hozzá. Artot e jóslat nem nyugtatta meg. Tapasztalatból tudta, a magafajta hírességek nem mindig számíthatnak csöpögős jóindulatra a rendőrnél, a hatóságnál, a hivatalban. Különben sem akart évekig a bíróságra járni.

Másnap felhívta telefonon Dr. Waldemár Vilmost. Idős, fontoskodó hangra számított, ám egészen fiatalnak tetsző, lágy tenor búgta a vonal végén: Én vagyok, miben lehetek a szolgálatára? Art bemutatkozott. Az ügyvéd azonnal közbevágott: Persze-persze, a Bártfay Erzsi néni, elnézést kérek a levélért, művész úr, higgye el, nekem a legkellemetlenebb, szörnyű hülyeség ez az egész, megpróbáltam lebeszélni róla, sajnos nem sikerült, tudja, távoli rokonom… képzelheti, milyen kínos helyzet. Sínen vagyunk, gondolta Art, bizalmas tónusra váltott, megkérdezte Dr. Waldemárt, őszerinte milyen lépés volna a legokosabb. Az ügyvéd-azt ajánlotta, hatalmazza fel egy személyes találkozó megszervezésére, hátha ketten sikeresen lebeszélik Erzsi nénit a pereskedésről. De legyen vele nagyon kedves, művész úr, sosem volt egy könnyű eset. Ismerem, mondta Art. Dr. Waldemár elröhögte magát, persze-persze, egyébként engedje meg, hogy szívből gratuláljak, olyan élethűen tetszett előadni az Erzsi nénit, hogy még az is ráismerne, aki nem is ismeri! Most éppen ez a baj, vélte Art.

Hajdani kémiaórák emlékképei. Bárium tanárnő vaskos ujjai, amint a krétát szorongatják. A szürke köpeny, melyről alulfölül több

gomb hiányzik. Bárium tanárnő kacsázó járása a félretaposott magasszárúban, s a cipők súlyos nyikorgása. A fejmozdulat, mellyel a haját hátraveti a homlokából. A bárium vegyjele és vegyületei.

Egy héttel később Dr. Waldemár diadalittasan jelentette, rávette Erzsi nénit a találkozásra, noha ez nem volt könnyű, a helyszín a hartyáni ügyvédi iroda nagytárgyalója. Gondosan elmagyarázta Artnak, miként talál oda. Art tízperces késéssel kanyarodott a raktárt sejtető, földszintes, hosszúkás épület elé. Fekete üvegtábla hirdette, hogy itt fogadja ügyfeleit Dr. Waldemár Vilmos, hétfő-szerda-péntek, du 3-9. Eszébe ötlött, hogy kedd van, tehát ma nincs félfogadás, ám addigra az ügyvéd – hórihorgas, élére vasalt öltönyös, arany óraláncos zsúrfiú – hajlongva eléjött: Jó napot, művész úr, örülök, hogy személyesen is megismerhetem. A nagytárgyaló csöppnyi, szoba volt, közepén formatervezett asztallal. Tessék helyet foglalni! – Dr. Waldemár. Art azonban állva feledkezett, s csak ismételt nógatásra zöttyent a műbőrözött karosszékre.

A derékszögű háromszög hosszabbik oldalánál üldögélt valaki, akiben Art nehezen ismert Bárium tanárnőre. Az egykori kémiatanárnő testes volt, ez a lény pedig gyermekméretű. Annak loboncos, engedetlen hajkorona tombolt a fején, ennek csupán néhány seszínű fürtje maradt, halványsárga muszlinkendő alá szorítva. Ami a legfőbb: Bárium tanárnőben tombolt az életerő, ez a nénike viszont csüggedten és fázósan kuporgott a régimódi, kézi hajtású tolókocsiban. Csupán sötét szembogarában villant meg a múlt egy szilánkja.

Az ügyvéd kávét és aprósüteményt hozatott a titkárnőjével, az aligszoknyás csaj a híres színésznek járó széles mosollyal tüsténkedett Art körül, ennek ő most kivételesen nem örült, mert látta, olaj a tűzre. Nekem is öntsél tejet! – ripakodott a nénike a titkárnőre. Dr. Waldemár cinkos szemhunyorítást küldött Art felé, hogy őrizze meg higgadtságát. Javasolta, kezdjenek hozzá a beszélgetéshez, a lehető leghivatalosabb stílusban ismertette az Artnak küldött levél tartalmát, szinte szó szerint, majd elhallgatott. A sivár csönd soká tartott, a nénike pillantása százas szögként döfött Artba. Ő nem tudott megszólalni, hiába kérdezte az ügyvéd: Művész

úr, mi a véleménye? A nénike rászólt: Ne művész urazza, tudtommal itten ő alperes, nem pediglen művész, pláne nem úr!

Art összeszedte magát, azt mondta, ő nem akarta megsérteni izé… Az ügyvéd kisegítette: Özvegy Bártfay Ernőnét. Az nem számít, fiacskám, hogy mit akartál, megsértettél, lejárattál, a becsületembe gázoltál, már az utcára se merek kimenni, ujjal mutogatnak rám az emberek, összesúgnak a hátam megett, én erre nem szolgáltam rá, honnét veszed magadnak a bátorságot, hogy ország-világ színe előtt összevissza hazudozzál? Nem hazudoztam, kezdte volna Art; a vénasszony hangja madárvijjogásba csúszott: Dehogynem! milyen alapon állítottad, hogy énszerintem a Mengyelejev periódusos rendszere talán be se válik? én ilyet soha nem mondtam, nem is mondhattam! arról igazán nem tehetek, hogy te nem tudtad megtanulni a periódusos rendszert! ha nem esik meg rajtad a szívem, buktál volna kémiából, fiacskám, valljuk be, ez az igazság! bánom már, hogy megadtam neked a kegyelemhármast, jaj, de nagyon bánom! és mikor dobálóztam én a krétával? mikor robbantottam föl a kémiaszertárt? mikor húztam az időt azzal, hogy a hidak festését magyaráztam nektek? az igaz, hogy a papám hídfestő volt, de erről én az osztályban sose beszéltem!

A jégesőként pattogó hang, az örvénylő szemrehányás-áradat már Bárium tanárnő volt a javából. Art akkor sem akaszthatta volna meg, ha vannak érvei. Úgy érezte, kicsúszik a talaj a lába alól. Lehetséges, hogy a periódusos rendszerrel kapcsolatos megjegyzést ő nem a saját fülével hallotta, csak a felsősök mesélték? Krétadobálásról sincs személyes emléke. Hídfestésről tényleg értekezett az öregasszony, bár nem gyakran, ahogyan ő állította a tévéműsorban, hanem csak egyszer. A szertárt se robbantotta föl, legföljebb néhány kémcsövet. Ami a függöny lángra lobbanását illeti, arról is szájhagyományból értesült. Tanárnő kérem, mondta az első lélegzetszünetben, én paródiát csináltam, és a paródia mindig túloz! Toll a füledbe, fiacskám, parodizáld a jóédes anyukádat! szörnyűség ez! engem itt Hartyánban mindenki ismer! ha bemegyek a boltba, hallom, hogy báriumoznak és röhögnek, rajtam, aki az egész életemet végiggürcöltem ilyen szemtelen, háládatlan csibészekkel, amilyen te vagy! nem én tehetek róla, hogy titeket

minden érdekel, csak a tudomány nem! szégyellheted magad, fiacskám! na de én nem hagyom ám annyiban! ami sok, az sok! nem vagyok köteles eltűrni, hogy hülyét csináljanak belőlem!

Csak abból lehet hülyét csinálni, aki… – e gondolatot Art nem fejezte be, mert észrevette, hogy a vénasszony jobb lába tőből hiányzik. Óistenem… – eszébe jutott, hogy Bárium tanárnő már akkor is súlyos cukorbeteg volt, a szertárban tartotta az injekciós fecskendőt és az inzulinampullákat. Art elképzelte, milyen lehet Özvegy Bártfay Ernőné élete, mit érezhet a vénasszony, amikor hétköznapjainak szereplői kiröhögik, mert látták a tévében azt az adást… Átkozta magát, eszébe juthatott volna, hogy Bárium tanárnő is ember, rokonokkal, ismerősökkel, kezelőorvossal, házmesterrel… Immár nem talált mentséget arra, amit tett. Várta, hogy szóhoz juthasson, bocsánatot kérhessen, ám még sokáig tartott, mire a néniből kifogyott a szusz.

Amikor Art végre kijelenthette – színpadi középhangján, hogy ünnepélyesen bocsánatot kér, belátja, itt-ott az élő adás hevében elrugaszkodott a valóságtól, de hát ő már olyan régen járt középiskolába, hogy megfeledkezett arról… úgy vélte… azt hitte… Persze, fiacskám, azt hitted, Bártfayné már rég felfordult, igaz? hát tévedtél! hiába van annyi nyavalyám, mint égen a csillag, hiába szedek naponta két marék gyógyszert, egyelőre még élek! érted, fiacskám?! élek! – egy őszes fürt kiszabadult a halványsárga muszlinkendő alól, s égnek meredve lobogott. Bocsánatot kérek, tiszta szívemből! – Art hangja megrendülten kongott. Bocsánatot kérsz?! mi?! csakhogy ezzel nincsen elintézve semmi! te pénzt kerestél az én bőrömön! az a pénz nekem jár! az én nyugdíjam tizennyolcezer forint! arra se futja, hogy egy szelet parizert tegyek a reggeli pirítósomra! fizesd csak ki, amennyit rajtam kerestél, és akkor mehetsz isten hírével! többé sose halljak felőled!

Jó, mondta Art merev ajakkal, vagyis mégse másfélmilliót tetszik követelni, hanem annyit, amennyit azzal a tévériporttal kerestem… azzal az összeggel meg tetszik elégedni? Úgy van! csakhogy végre leesett neked a húszfilléres… – a vénasszony kipirult arccal fészkelődött a tolószékben. Drága tanárnő, én egy fillért se kaptam, az ilyen beszélgetéseket ingyen csinálják a színészek. Nem igaz! –

Bárium tanárnő megmarkolta a karfát. Ha nem tetszik elhinni, megadom a gyártásvezető nevét, az ügyvéd úr egykettőre fölhívhatja. Nahát… ezek szerint még pénzt se kerestél? ingyen csináltál hülyét belőlem?! hát te nem vagy normális!

Art belátta, Özvegy Bártfay Ernőnének igaza van. Nem normális, ha ingyen kifiguráz egy szerencsétlen anyókát, akinek egy szelet parizer se jut a reggeli pirítósára. Arra gondolt, hogy másfélmillió forinttal ő még sosem rendelkezett. Ha volna annyi a zsebében, most zokszó nélkül odaadná Bárium tanárnőnek. Ilyen lehetne a nagyanyám, ha még élne… szegényke.

Dr. Waldemár vette át a szót, nyakatekert mondatfűzéssel arról szónokolt, hogy ilyen körülmények között egy esetleges bírósági eljárás aligha hozhatná meg a remélt végeredményt, helyesebb volna valaminő kiegyezésre törekedniük. Miféle kiegyezésről prédikálsz te? – sipította Bárium tanárnő. Az ügyvéd Arthoz fordult: Kérek egy kis időt, hogy ügyfelemmel négyszemközt tanácskozzam, hálás volnék, ha a művész úr addig kifáradna a folyosóra.

Art boldogan engedelmeskedett. Becsukta az ajtót. Átvillant benne, hogy hallgatózhatna, ám ahhoz sem érzett magában elegendő erőt. Leült a folyosón. Erősen izzadt, az inge ujjával törölgette a homlokát. Bárium tanárnő tényleg nagyvonalúan hármast adott, pedig a kémiakönyvet már év elején fölgyújtottam… Még egy kávét, művész úr? – a miniszoknyás titkárnő dugta ki a fejét a szemközti ajtón. Kösz, nem kérek. Odabenn Özvegy Bártfay Ernőné és Dr. Waldemár Vilmos majdnem kiabálva vitatkozott, de csak szófoszlányok szűrődtek ki. Art behunyta a szemét. Próbált visszaemlékezni Mengyelejev periódusos rendszerére, mely örökké ott lógott a kémialaborban, a tábla fölött, ám csak az elemek négyzetrácsát látta, a betűk összemosódtak.

Amikor behívták, az ügyvéd arcán látta, nincs nagy baj. Dr. Waldemár arról tájékoztatta, hogy ügyfele kész elállni peres igényétől, ha Art kifizeti az eddig fölmerült költségeket. Rendben, mondta ő. Itt tessék aláírni! – az ügyvéd átnyújtotta az ezt sommázó, féloldalas nyilatkozatot. Hol és mikor gépelte le? – tűnődött Art, miközben odakanyarította a nevét. Ekkor vette észre, hogy Bárium tanárnő nincs a szobában. Hová lett? – kérdezte. Az ügyvéd a háta

mögé mutatott, ahol keskeny tapétaajtó simult a falba. Erzsi néni látni se akarja magát, művész úr… az összegről tetszik majd kapni részletes kimutatást, mellékelni fogom a csekket.

Art első útja a Zanzibárba vezetett. Alaposan berúgott. Harmadnap megkapta az ügyvéd levelét. A végösszeg – hökkenten látta – 115.600 – azaz: száztizenötezerhatszáz – forintra rúgott. A tételek között szerepelt 28.000 Ft közlekedési költség, állítólag ennyibe került, hogy Özv. Bártfay Ernőnét négy ízben az ügyvédhez szállította a speciális mikrobusz; 6.000 Ft telefonköltség, mert az ügyet a sértett megbeszélte több rokonával és ismerősével, ideértve Ausztráliában élő unokaöccsét is; 78.000 Ft ügyvédi honorárium, négy látogatás ellenértéke, 1.500 Ft gépelési díj; valamint 2.100 Ft, a kávékért és a teasüteményekért. Art első indulatában föl akarta hívni Dr. Waldemár Vilmost, hogy forróbb égtájakra küldje. Ám eszébe jutott a lábavesztett vénasszony a tolókocsiban. Rendben van. Legyen nekik. Holnap postára adom a pénzt. Talán nem az ügyvéd magántrükkje ez a kimutatás, és az összeg java Bárium tanárnőnek jut. Elvégre rokonok. Számolgatta, mennyi parizert vehet az ember ötven-hatvan-hetvenezerért, de matekból sem volt jobb, mint kémiából.

millibár

Aznap reggel Dorn a szokásosnál korábban lépett ki a társasház kertjébe s nyomta meg az autója távkapcsolóját. Az ébenfekete Rover az utca túloldalán fölvillantotta narancs-színű lámpáit, ez az engedelmes kacsintás Dorn számára azt jelentette: nincs gond. Tömérdek dolga volt, bank, könyvelő, útlevélosztály, főposta, mindezzel végeznie kellett tizenkettőig, amikor munkaebédre várja de Vries, a holland vezérigazgató, s valószínűleg kinevezi részlegvezetővé. E gondolattól bugykorékolás kezdődött a végtagjaiban, akárha édes pezsgőt pumpáltak volna az ereibe.

Dorn az utóbbi években egyenesbe jött. Amióta a holland-magyar biztosítótársaságnál dolgozott, szerencsecsillaga folyamatosan emelkedett, eloszlottak a feje fölül a szürke fellegek: a mindennapok filléres gondjai. Ha betért egy étterembe, már nem az árakat böngészte, hanem a fogásokat. Gyorsan megszokta a légkondicionált autók, márkás öltönyök, kazetta-aktatáskák és mobiltelefonok világát. Sok nehéz év dombját mászta meg lihegve, elromlott házasságot, félbeszakadt pályafutást, balsikerű ingatlanvételt hagyott maga mögött. Másfél éve a magánélete is rendeződött, Marival, a barátnőjével új lakásba költözött Csillaghegyen – tetőterasz, kert, garázs, a pincében szauna –, tervezgették az esküvőt.

Nem is volna semmi baj, ha lehetne közlekedni ebben a városban. A Szentendrei úton már a külső aluljárónál bedugult mind a négy sáv. Dorn tűnődött, miként menekülhetne a tumultusból. Most elkelne egy rotor a kocsi tetején, hogy helikopterként emelkedhessen a magasba. Dorn bekapcsolta a rádiót, megnyomta a SCAN gombot, a készülék ötmásodperces ugrásokkal végigzongorázott valamennyi adón. A Petőfin az Útinform ment, Dorn itt lehorgonyzott, remélte, bemondják, mi okozza a dugót, de sajnos a főváros híreiről már áttért a megyeiekre a reszelős férfihang, tömérdek balesetet, lezárt szakaszt és építkezést sorolt föl, Dorn szerint kissé kajánul. Hátradőlt a kagylófotelben, újra kétéltű járműről ábrándozott. A

rádió viharos rock zenét zúdított a Rover négy hangszórójába, a basszusgitár korbácsütéseit Dorn tisztán érezte a gerincoszlopában. Behunyta a szemét. A mögötte lévők dudálni kezdtek, amiért négy méternyire lemaradt az előtte araszoló szürke furgontól. Eszem a zúzátokat, fiúk, most jobb? – gondolta, miközben fölzárkózott.

Fél órával később ért a bankhoz, mint remélte, ott aztán hosszan körözött a szűk mellékutcákban, nem talált parkolóhelyet. És ez így ment egész délelőtt, terveihez képest a lemaradása nőttön nőtt. Mi van ma? – ordította a szélvédőbe, amikor a könyvelője házától két saroknyira megfeneklett a forgalom, hosszú percekig meg se moccantak a sorok. A szomszédos autóból kiszállt a sofőr, egy idősebb, vadászkalapos férfi, nyújtogatta a nyakát, majd vigyorogva kiáltott valamit. Dorn nem értette, a Roverben döngött a zene. Megnyomta a jobb oldali ablak gombját, az üveg zümmögve leereszkedett. Csőtörés, apám… kinő a szakállunk itten? – a vadászkalapos. Dorn biccentett, visszazárta az ablakot. Totálkáros ez a város. Mindenkinek igaza van, aki elmenekül.

Lélekben a főpostát már teljesen föladta, az útlevélosztályt nagyjából. Csakhogy csütörtökön és pénteken nem ér rá, ha ma nem adja be hosszabbításra, talán el sem készül az útlevele február tizedikéig, amikor Amszterdamba kell utaznia. Jaj, istenem… takarodjatok előlem a büdös francba? – ujjaival megszorította a ruganyos kormánykereket. Ha ez így megy tovább, a munkaebédet is lekésem… – hirtelen döntéssel kitolakodott a szélső sávba, fölugratta a Rovert a téglaperemű, valaha fűsávval szegélyezett járdára, kiszállt, futott a könyvelőhöz. Már majdnem befordult a sarkon, amikor eszébe jutott, hogy be sem zárta az autót. Visszafordult, megnyomta a távkapcsoló picike billentyűjét. Agyába ötlött a legelső kocsija, egy nagyon használt Zsiguli ezerkétszázas, hol volt akkor még távkapcsoló… Az anyósülés melletti ajtót kulccsal sem lehetett zárni-nyitni, csak a belső gombbal, míg le nem törött az is. Onnantól azt az ajtót nem használta.

Remélte, hogy mire visszaér a Roverhez, a közlekedési káosz megszűnik, ám a helyzet ugyanolyan maradt, sőt talán romlott. Hosszú percekbe tellett, míg visszajutott az úttestre, a felbőszült autósok nem akarták beengedni, folyamatossá vált az ingerült

tülkölés és az ökölrázós anyázás. A műszerfalon az óra 11:18-at mutatott. Az a legokosabb, vélte Dorn, ha igyekszik befelé, a cég tizenharmadik kerületi irodaházába, tíz-tizenöt perccel hamarább lesz ott, mint kéne, de nem baj.

Nyolc percig tartott, mire átveszkelődött azon az egy közlekedési lámpán. Addigra megértette, jó, ha délre beér. Már ő is tülkölt veszettül, és szidta az előtte szerencsétlenkedők rokonságát. A merőleges utcákból érkezők rendre beszorultak a kereszteződésekbe, így hiába lett zöld a lámpa, senki nem juthatott előre. A sok szemét állat megbénítja az egész várost… hogy rohadnának meg… mért tolakszik mind épp elém? – ha lett volna nála lőfegyver, most kiürítette volna a tárat. Amikor már csak három autó választotta el a lámpától, sárgánál bőgetni kezdte a motort, hátha ezzel sürgetheti amazokat. Hiába, a keresztútról behajtók újra zárták a teret, megint piros lett, most azonban Dorn, közvetlenül az előtte manőverező kisteherautó fenekéhez tapadva, nyomult előre rendületlenül, nem törődve a mindkét oldalt fölharsanó dudakoncerttel. Dögöljetek meg, sziszegte a szélvédőnek, bekapcsolta a rádiót, hogy ne is hallja őket. Híreket mondtak. Szerbiában tömegsírokat hantoltak ki. Írországban zavargások, három halott. Egy repülő a tengerbe zuhant. Indiában földrengés, Amerikában tornádó.

Dorn életveszélyes mutatványokba fogott, kíméletlenül beelőzött minden lehetséges helyre, villogtatott, tülkölt, nyomta a gázt, csikorgatta a fogát meg a kerekeket. Nehogy má elkéssek… – szakadt róla a víz. Az orrát szívogatta, mint mindig, ha idegeskedett. Egy ideje hallotta már azt a kellemetlen vijjogást, most megpillantotta a tükörben a fehér Opelt, tetején a körbekörbéző kék fénnyel. Tessék, menjél a dolgodra, ha tudsz! – igyekezett helyet adni. Ám a rendőr nem lehagyni akarta, hanem megállítani. Az istenit, mért pont engem pécézel ki? – átszaladt a fején, hogy szó nélkül tovább kéne hajtania, de ahhoz túl sokan torlódtak össze előtte-körötte. A rendőr kiszállt az Opelból, testes, himlőhelyes arcú férfi, odajött. Dorn leeresztette az ablakot. Húzódjon félre! – a rendőr. Minek? – Dorn. Mondom: húzódjon félre! – ismételte a férfi ridegen. Dorn sóhajtott, a járdaszélhez kormányozta a Rovert. A

rendőr beállt mögé, a kék fény ijesztően pulzált a fehér kocsi tetején, másodpercenként jéghidegre festve mindent.

Dorn ingerülten figyelte az oldalsó tükörben a túlsúlyos férfi megérkezését, úgy hívják, Béla, gondolta, Kovács tizenkettő Béla, szalonnát reggelizett hagymával, zsírpapírból. Dorn kinyújtotta az okmányait az ablakon: Tessék, a jogosítványom és a személyim! A rendőr nem vette el, csak nézett, a szeme hűvös volt, savószínű. Dorn igyekezett a lehető legnyájasabb hangját megütni: Kéri a forgalmit is? A testes férfi most sem válaszolt. Nem kapcsolhatná ki a villogót? – Dorn. Nem, mondta a rendőr, és bámult az arcába, végtelennek tetsző ideig. Dorn nem értette: mi a franc lesz? farkasszemezünk? Na szóval… – a rendőr megmarkolta Dorn igazolványait: Tudja, miért állítottam meg?! – inkább kijelentés volt, mint kérdés. Fogalmam sincs. Azért, mert úgy szlalomozik, mintha a Hungaroringen volna… elment az esze? Bocsánatot kérek, nagy késésben vagyok, boldogan kifizetem a büntetést, csak hadd rohanjak tovább! – a mondat végét remegősre kunkorította a feszültség. Pont azt nem akarom! – a rendőr zsebre vágta az igazolványokat, sarkon fordult, ballagott vissza az Opelhez. Dorn kiszállt volna, de az a férfi a válla fölött visszaszólt: Maradjon a kocsijában!

Így hát Dorn kuksolt a Rover kívülről szürkített ablakai mögött – ő mindent látott, őt senki –, a kékség idegborzoló rohamaival a hátában, anélkül, hogy sejtette volna, mi lesz most. Kovács tizenkettő a rendőrautó zsinóros mikrofonjába beszélt, valószínűleg a kocsi adatait diktálta. Gyerünk, gyerünk, kérlelte Dorn félhangosan, ujjai táncot jártak a kormánykeréken. Az órára pillantott, 11:34. Ha még soká vacakol, elkésem. Hajrá, Béla, büntess meg jó alaposan, aztán takarodj a …ba! – élvezettel ejtette ki az obszcén szót. Tudta, hogy Kovács tizenkettő nem hallhatja. Totojázgat az adóvevővel ez az ökör. Megőrülök! A rendőr arcán nem tükröződött érzelem, nyugodtan, magabiztosan mondta a magáét. Dorn minden pillanatban úgy hitte, most aztán már tényleg fölemeli a valagát az Opel üléséről, és lezárul ez az ügy.

A rendőr azonban semmi jelét nem adta, hogy valaha is kikászálódna a fehér kocsiból. Rágyújtott. A cigarettát a markába

zárva fogta, mint a szeles helyen dolgozó munkások. Jaj… – nyögte Dorn, ennek nem sürgős, így is, úgy is telik a munkaideje, elpöfékelget napestig, én meg elkésem! – rászánta magát, hogy cselekedjék. Kiszállt, indult az Opel felé. A rendőr rámordult a nyitott ablakon át: Azonnal üljön vissza, és maradjon veszteg! Nézze, nekem nagyon sietős, intézzük már el a dolgot barátilag! – nyúlt a pénztárcájáért. Ne próbáljon megvesztegetni, hanem tegye, amit mondtam, ellenkező esetben beviszem! – ez már a kocsi tetejére erősített, ósdi megafonból visszhangzott. Milyen alapon? Azon az alapon, hogy nincs vezetésre alkalmas állapotban, nézzen magára, ember, remeg keze-lába, a feje majd szétdurran, így ön- és közveszélyes! egyébként a hivatalos közeg megvesztegetésének kísérlete is elegendő ok! vissza a kocsiba, de rögtön

Dorn dermedten állt ott, erre a rendőr, fenyegetően: Tudja, mivel jár az, ha egy intézkedő rendőrrel szembeszegül? egykettő, üljön be a gyönyörű autójába, és húzza meg magát! Dorn engedelmeskedett, közben a vérnyomása minden eddiginél magasabbra szökött. Irigyli a Rovert, ez fáj ennek a rohadéknak… – végigpergette agyában a legbefolyásosabb ismerőseit, akiknek szólhatna, hogy jó alaposan fűtsenek be ennek a Bélának, hiszen ez visszaél a hatalmával, ma már nem olyan időket élünk, amikor a barom rendőrnek mindent szabad, közölje a hülye állat, hogy mennyi, és ha kifizetem, hadd menjek a dolgomra, nem azért tartunk el ennyi rendőrt az adónkból, hogy így szívassák az állampolgárokat… – maga sem értette, miként került vissza a Roverba, a keze annyira remegett, hogy nem tudta a foglalatba dugni a mobiltelefonját. Be akart szólni a nagyfőnök titkárnőjének, hogy elnézést kérjen, néhány percet késni fog. Megjelent az agyában de Vries tojásdad hivatalnokarca, keskeny homloka a majdnem függőleges ráncokkal, szarukeretes szemüvege, melyet percenként kapott le pindurka orráról, hogy szarvasbőr lapocskákkal tisztogassa. A nagyfőnök aggályosan pontos ember… kínos, ha nem érek oda időre, éppen ma.

Amikor sikerült a helyére illesztenie a telefont, csak másodszori nekifutásra tudta beütögetni a kódszámát, annyira fölizgatta magát. A telefontársaság neve és az antennajel helyett a kis képernyőn ezt olvashatta: NO SERVICE. Üzemszünet, éppen most – mindenki

ellenem van!!! – erős késztetést érzett, hogy a haszontalanná vált készüléket kihajítsa az úttestre, lapítsa palacsintává valamelyik teherautó gumiabroncsa. Miért fizetem én azt a tömérdek pénzt ezeknek a dögöknek, amikor a város közepén sem képesek biztosítani az összeköttetést?!? – elhatározta, hogy még aznap délután lemondja előfizetését, és átiratkozik a másik mobil vállalathoz.

Hirtelen kemény döfést érzett a mellkasában, följajdult, tétován odanyúlt, a szó a torkán akadt. Aaa… még felfordulok itten… – biztosra vette, hogy infarktus. Hányszor kérlelte az anyja meg a barátnője, hogy lazítson a tempón, a háziorvosa be is utalta ékágéra, de ő elbliccelte, mindig akadt valami fontosabb intéznivalója, most aztán… – a fájdalom enyhült valamicskét, ám mire föllélegezhetett volna, jött a második döfés, az előzőnél is mélyebbre hatolva. A verejték jegesre hűlt a bőrén, ennek a fele se tréfa, itt fogok megdögleni, és nincs segítség, pedig a Béla hívhatna mentőt, csakhogy ahhoz ki kéne szállnom… – már mozdulni se volt ereje. Érdekes lesz, amikor majd idefárad, hogy megbírságoljon, s hiába kocogtatja az üveget, nem kap választ, be nem lát, soká eltart, mire kinyitja az ajtót, én meg itt heverek holtan, így fogok megmerevedni, ülő pózban, lesz bajuk velem a hullaházban.

Dorn mélyeket lélegzett, minden idegszálával a fájdalom végpontjára figyelt, próbálta kitalálni, hogy a szíve melyik részén lehet a baj, megint könnyebbedett egy kicsit az állapota. Az óra 11:45-re váltott. Most már tuti, hogy elkésem a munkaebédet, de Vries őrjöngeni fog… – ekkor érte a harmadik döfés. Szabályosan fölsikoltott. Most megkaptad… meg is érdemled… rohantál körbe-körbe, mint a mókus a kerékben, hajtottad a pénzt, a még több pénzt, a még jobb állást, a még kényelmesebb kocsit, a még szebb nőt, és most, amikor már-már mindened megvan, egy csapásra elveszted, mert… aaa… mert…

Látta önmagát, sok-sok évvel ezelőtt, az első feleségével, futkostak a tavaszi domboldalon, kora reggeli fényözönben, cipőjüket harmat áztatta. Akkor még semmink se volt, és mégse… és mégis… – meghallotta önnön zihálását, ettől kissé megnyugodott, egyelőre élek. Behunyta a szemét, kereste az emlékezetében azt a

csillogó, harmatos domboldalt, már az illatokat is megtalálta, a sarjadó fűét, a bimbózó gyümölcsfákét, amelyeken halkan döngicsélő méhek végezték a dolgukat. Mennyivel jobb egy méhnek, mint egy hangyának, gondolta. Ámbár ezt valószínűleg egyikük sem tudja.

A fájdalom csodálatosképp elporladt a testében, csak tompa, múló sajgást hagyva hátra. Dorn elhatározta, hogy ő se méh, se hangya nem akar lenni. Szarik arra, hogy de Vries kinevezi-e vagy sem. Miért lennél boldogabb, ha a biztosító dél-budai részlegét vezethetnéd? Egyáltalán, nem kell okvetlenül a holland-magyar biztosítótársaságnál megöregedned. Nyugalom, csigavér, lassacskán, öregesen. Marinak is meg kell értenie, hogy másképp kéne… szombaton kirándulhatnánk… kereshetnénk egy domboldalt, ahol… – az órára tévedt a tekintete. 12:03. Sebaj. Ha megjavul az összeköttetés, beszólok, hogy valami közbejött. Sajnos. Kérek másik időpontot. De Vries tehet egy szívességet.

Pök-pök-pök! – először nem értette, mi lehet ez. Ja… – a Béla kocogtatta az ablaküveget. Dorn leeresztette. Na, hogy érzi magát? – kérdezte a rendőr félmosollyal, elővillant két viplatömött zápfoga. Dorn megköszörülte a torkát: Maga tudta, hogy… tudta? Hát, elég pocsék állapotban volt. Értem.., és mennyivel tartozom? Semennyivel, de ilyen állapotban soha ne üljön a volánhoz, rendbe? – átadta Dorn igazolványait. Rendben, kösz… viszont… egy ajándékot elfogad? – Dorn kirántotta a mobil telefonját a foglalatból, s a rendőr kezébe nyomta. A testes férfi elismerően forgatta, aztán visszacsúsztatta Dorn tenyerébe: Talán majd legközelebb. Dorn egy csapásra elfeledte, mennyire gyűlölte és lenézte az imént, mosolygott rá, akár egy fej túlérett káposzta: Rendőr úr, megkérdezhetem, mi a neve? Nemere Gábor. Tényleg? Hát persze… miért, maga is erdélyi? Nem, én nem. Akkor nem is tudja, mi az a Nemere, ugye? Fogalmam sincs. A Nemere egy hideg, száraz, keleti szél Erdélyben, ha az rázendít a havasokban, mindenkinek elmegy az esze.

Dorn emésztette a hallottakat, ám a férfi a sapkájához emelte a tenyerét, viszlát, a legjobbakat! – visszament a rendőrautóhoz, beült, kikapcsolta a villogót, elhajtott. Dorn még sokáig vesztegelt ott. Arra

gondolt, hogy legutóbb akkor érezte magát így, amikor a gyomorfekély-műtétje után magához tért az altatásból. Ebben a pillanatban fedezte föl, hogy mindeddig szólt a Roverben a rádió. Őrület… – kikapcsolta. Így nem hallhatta a meteorológiai jelentés végét. A Kárpát-medencétől délre örvénylő ciklon rendszerében egyre nedvesebb levegő és melegfront érkezik fölénk. A légnyomás ezertizenhét millibár, erősen süllyed. A melegfrontra érzékenyek ma legyenek nagyon óvatosak. Időnként megélénkül a délkeleti szél.

egymás mellett

Lili harmadik gyerek volt. Akár a nővérei, ő is pontosan két év ráhagyással fogant, ami a szülők kiváló ritmusérzékéről tanúskodik. Ildi, a legidősebb testvér, éppen két évvel a házasságkötés után nemződött. Az esküvőt, az eljegyzést és a legelső találkozást is mindig kerek két esztendő választotta el egymástól. Sándor, a lányok apja az építészkaron végzett, s ugyanott vesztette el a haját. Amikor felvételizett, még az ifjú Mozartra hasonlított, a diplomaosztáskor már az idős Picassóra. Sári, a felesége a földmérő karra járt. Az egyetemi évek kezdetén országos sportsikereket ért el négypárevezős csónakban. Sándor bolondult Sári harántcsíkos hasizmáért, mely az első két szülés után még visszanyerte eredeti formáját.

Amint lehetett, Sándor otthagyta az UVATERV-et, első és utolsó állami munkahelyét, hogy magánvállalkozásba kezdjen, három barátjával összefogva. Esténként Sándorék ötszögletű konyhájában gyülekezett a csapat, élén Jánossal, ő lett a vállalatka második embere, noha ebben soha nem állapodtak meg. Inkább mozgalom vagyunk, mint cég! – János. Sári már terhes volt Ildivel, amikor Sándor rábeszélte, mondjon fel a Fővárosi Tanács ingatlanbecslő ügyosztályán, dolgozzon inkább velük. Az esti kupaktanácsok alkalmával – melyeket „konyházás”-nak hívtak – Sári sütött-főzött-tálalt, azután vakmerő építészeti megoldásokat rajzolt, barna csomagolópapírra. A tekercsből hirtelen rántással tépett le idomtalan, cakkos szélű darabokat. Sándor szemét a lapok rendetlen alakja bántotta, egy ízben zsilettpengével szabott feles rajzlapnyi íveket, ám Sári azokkal – maga sem értette, miért – nem sokra ment. Szüksége lehetett arra a gyors, erőteljes rántásra, mellyel a megfelelő részt leszakította magának, s talán a hosszanti reccsenés hangjára is. Az sem kizárt, hogy a papír szabálytalanságát szerette.

Nehéz évek voltak. Sándor éjszakánként sokáig égette a kisvillanyt a személyzeti szobában, reménytelenül kínlódva

igyekezett rendet vágni a tervek, iratok, számlák halmaiban. Otthonuk fokozatosan megtelt gyerekekkel, makettekkel, háziállatokkal, tervrajzokkal. Sárinak esténként nehezen sikerült rendet teremtenie, különösen azután, hogy Ildi kikönyörögte magának a vizslát, Lidi pedig a perzsamacskát. A pici, vöröses gombolyagból hatalmas, nehéz szagú kandúr lett, a nála kétszer nagyobb kutya rettegett tőle. Amerre a macska járt, fölhasadt a kárpit, leszakadt a tapéta, összekarcolódott a padló, beborította a szőnyegeket a sok-sok szőrpamacs. Lili, a legkisebb lány hálistennek beérte egy akváriummal, melyből azonban a guppik, e pindurka halak – ha rejtélyes okból rájuk jött a hoppáré – öngyilkos ugrással vetették ki magukat a parkettára. Sándor remélte, a macska – Lótusz – fölfalja őket, ám lassacskán világossá vált: Lótusz a világ gyér számú vegetariánus macskái közé tartozik.

Az eredeti kompániából már csak János maradt velük a cégnél. A konyházásokat meg-megzavarta a három gyerek valamelyike, Sári jobb kézzel őket is ellátta, míg ballal a csomagolópapírra firkálgatott – balkezes volt. Ildi, Lidi és Lili bálványozta János bácsit, állandóan az ölébe kéretőztek, cibálták a kecskeszakállát. E megpróbáltatásokat János angyali türelemmel viselte. Ő egyébként ugyanúgy vegetariánus volt, mint Lótusz macska.

Lili sokáig félreértette ezt a szót: úgy hitte, János bácsi teljes neve Vegetari János. Már nagycsoportos óvodás volt, mire megtudta, hogy az olyan ember (állat) a vegetáriánus, aki nem eszik húst., Hüledezett: A János bácsi soha nem…? hát akkor mit?? Náluk, amióta a szüleinek jól ment, a gyerekek a húst is hússal ették. Leggyakrabban rántva. Sári a három panírozó tányért hétszám el sem rakta a kredencről.

Egy háromgyerekes család élete akkor is nagyüzem, ha a szülők nem ennyire elfoglaltak. Ildinek még jutott valamennyi figyelem, Lidinek igen kevés, Lilinek szinte semmi. A legkisebb lánnyal többet foglalkoztak a nővérei, mint az anyja meg az apja. Talán nem véletlen, hogy Lili volt a legtörékenyebb, a legszótlanabb, a legszemüvegesebb. Neki már nem kellett harcolnia zsebpénzért, háziállatért, esti elengedésért, az idősebbek kivívta jogosultságokat készen örökölte. Ildi kitűnően tanult, Lidi bukdácsolt. Lili erős

közepesnek számított az osztályban. Visszahúzódó, problémamentes gyerek, mondta róla az osztályfőnöke a szülői értekezleten.

Lili ritkán elégedetlenkedett. Sári egyetlen esetre emlékszik: Lili a szemére hányta, miért kellett mindhárom lánynak ennyire összecsengő, csupa í-s nevet adni? A nővérkéid neve nem csupa í, felelte az anyja, Ildikó, Lídia… különben a tiéd a legszebb, ugyanaz az eleje, mint a vége… azt is mondhatnánk: Li a négyzeten. Lili ettől megnyugodott. Barátainak az órák alatt odacsempészett levélkéit eztán így írta alá: Li^2. Imádott levelezni.

Már hatodikba járt, amikor egy osztálytársa, Jancsi a húszperces szünetben bárminő bevezetés nélkül elmondta neki, hogy ő spec másfél éve nem nyúlt húshoz. Kérte, ez maradjon kettejük titka. Senki más nem tud róla. Lilit a közlés meglepte. Élvezte, hogy a csapott vállú, szemüveges srác – az osztály éltanulója – éppen őt avatta a bizalmába, ám elsőre nem fogta föl, amit hallott, úgy értette, Jancsi sem élő, sem holt testet nem hajlandó megérinteni. És mért? – kérdezte. Ugyanolyan mozdulattal tolta vissza az orrán a lecsúszni készülő szemüveget, mint Jancsi. Csak azért, magyarázta a fiú, mert a húst ahhoz, hogy ennivaló legyen, meg kell ölni, és én tagadom az ölés létjogosultságát.

Tagadom az ölés létjogosultságát… – e beszédmodor Lilit elvarázsolta. Egyszeriben rímek sokaságát fedezte föl Jancsival kapcsolatban. Ott van ugye János bácsi, akiért ő annyira rajong, ez egy. Azután a hús kiiktatása az étrendből (lásd megint: János bácsi, továbbá Lótusz). Aztán a szemüveg, az alacsonyság, a zárkózottság (lásd őt magát). Legszívesebben azonnal átölelte volna Jancsit, ám e vágy nem öltött megvalósítható formát tizenkét éves (múlt) szívében. Gyorsan ő is adott valamit a fiúnak: elmesélte a Li^2 történetét. Majd a Vegetari Jánost. Az vagyok én, jelentette ki Jancsi, de csitt! – az ajkához emelte a mutatóujját. A mozdulat elárulta, hogy ő is balkezes. Lili némán ujjongott.

Visszaterelte a szót a hústalanságra: A szüleid azér biztos tudják!? Nem, fogalmuk sincs. Hogy lehet az, ebédnél, vacsoránál látniuk kell! A fiú színpadias nevetést hallatott, nálunk nincsenek közös étkezések, a papa elmegy, mire én fölébredek, a mama meg

állandóan fogyókúrázik… ha véletlenül mégis együtt eszünk, a papa az újságot bújja, a mama veszekszik vele, engem spec észre se vesznek. És mért nem mondod meg nekik? Jancsi újra a teátrális nevetéshez folyamodott: Drága Lí Négyzet, az, aki nem veszi észre, az nem érdemli meg, hogy fölvilágosítsák.

E kijelentést Lili oly metszően igaznak érezte, hogy rögvest magáévá tette. A Lí Négyzet különös boldogsággal töltötte el. Még soha senki nem szólította így. Attól fogva majdnem minden szünetben keresték egymás társaságát, nem törődvén a csúfolkodókkal: Két sze-rel-mes pááár, min-dig egy-gyütt jááár! És Lili hamarosan elhatározta: ő is vegetarijános lesz. Vacsoránál kezdte. Konyházás volt, az anyja többfélét főzött, Lili ehetett a spárgából sajtmártással, a sült krumpliból és a cseresznyekompótból. Sári egy étterem belsejét álmodta a barna csomagolópapírra, Sándor a rajzra meredt – Lili úgy látta, a nagy összpontosítástól enyhén bandzsít –, egyik kezében egy csirkecomb, a másikkal időnként a vázlat vitás pontjait döfködte, olajos ujjlenyomatokat hagyva. A nővéreim hamar ki fogják szúrni, gondolta Lili.

Vacsora-reggeli megvolt, betartottam! – újságolta másnap az iskolában a barátjának, akit együttes erővel átkereszteltek Ja^3-re. Línégyzet és Jaköb, ez olyan klafa, gondolták mind a ketten. És rájött valaki? – kérdezte a fiú. Nem… még nem. Jancsi mindentudón bólogatott: Na ja. Nem ja, hanem Jaköb! – helyesbített Lili. Ezen annyira kellett nevetniök, hogy matekórán sem bírták abbahagyni, Ja^3-öt ki is küldték az osztályból. A nagyszünetben a fiú fogadást ajánlott, hogy továbbra se veszi észre senki Lili vegetarijánosságát. Jó, fogadjunk… de mibe? Jancsi kicsit gondolkodott, majd: Aki veszt, az megmutatja a másiknak. Micsodát? Hát… azt. Lili így sem értette, erre Jancsi tétován jelezte a megfelelő irányt. Lili elvörösödött, de… hm… – vállat vont, felőlem…

Pontosították a szabályokat. Jaköb a nyertes, ha Línégyzet két hétig betartja a húsmentes diétát, s ezalatt sem szóval, sem tettel nem könnyíti meg a háziak dolgát, ám nem is nehezíti. Ha bármely rokon, családtag vagy hozzájuk bejáratos ismerős fölfedi a titkát,

Línégyzeté a pálma, azaz a vizsgálódás – melynek időtartamát három percben rögzítették – joga.

Lili számára gyötrelmes lassúsággal teltek a napok. Maga sem tudta, minek örülne jobban: ha nyerne, vagy ha veszítene. Akadtak forró pillanatok, amikor esküdni mert volna, hogy vége, leleplezték. Például amikor Sári az ő kedvenc ételét tálalta föl vasárnap ebédre, tejfeles paprikás csirkét tarhonyával és uborkasalátával. Odamutatta Lilinek a tálat: Melyik részét kéred? Egyiket se, csak tarhonyát, ubisalival! Sári Lidihez fordult: Melyik részét kéred?

Az anyja afölött is elsiklott, hogy Lili a korábban imádott téliszalámis szendvics helyett tojásosat vagy sajtosat készített az iskolába. Ildi és Lidi maradt a téliszalámisnál, furcsamód ők sem figyeltek föl a nyilvánvaló változásra. Ne bánkódj, vigasztalta Jancsi, manapság így élnek az emberek, nem együtt – egymás mellett. Ez a kijelentés is bekerült Lili gyűjteményébe, a többször használatosnak vélt alapigazságok képzeletbeli fiókjába.

Kedden járt le a két hét, és minden jel arra utalt, hogy Jakōbé a győzelem. Vasárnap délelőtt Sári és Sándor a családi ágyon heverészve tévézett. A lányok is odagyűltek. Már elmúlt tizenegy, Sári ki-kiszaladt a konyhába, a gázon finomságok főttek. Lili orrát birizgálták az erős szagok. Mi lesz ebédre? – kérdezte. Találd ki! – az anyja sejtelmesen mosolygott, csakúgy, mint a többiek. Végül Lidi árulta el: Húsvét van, ilyenkor az emberek húsvéti sonkát esznek, tormával és kemény tojással. Lili berendezkedett a kemény tojásra. Tizenkettő tájt Sári behordta az ételeket a hallban lévő nagyasztalra, onnét is látszotta televízió. Egy angol természetfilm ment, *Az élet csodálatos titkai* címmel. Az őz- és szarvasfélék több mint kétszáz keserű ízt képesek megkülönböztetni, míg az emberek csupán egyet! – magyarázta a képernyőn egy kopasz, kecskeszakállas természettudós. János bácsira hasonlított.

A természettudós ecsetelni kezdte a növényevés előnyeit. Lilinek torkán akadt a tojás. Te papa, kérdezte Sári a férjét – egy ideje így hívták egymást: papa, mama –, ne legyünk mi is vegetáriusok, ha olyan egészséges?! Legyünk, ha gondolod, mondta Sándor, te főzöl. Anyúú, vegetárius vagy vegetariánus? – kérdezte Lidi. Ugyanaz, felelte Sári, szinonimák. Akkor mostantól se hús, se hal? –

érdeklődött Ildi. Mind a két lány csámcsogott. Előttük az asztalon illatozott a feszes, bíbor színű sonka.

Ez volt az a pillanat, amikor Lili úgy érezte, már megint elveszt valamit abból a kevésből, amiről azt hitte, csak az övé. Nem gondolkodott, kapkodva teletömte a száját sonkával és tormával. Igaz könnyeket sírt.

Tulajdonképpen nyertél, mondta másnap Jancsinak, amikor beszámolt a történtekről. A fiú csak hümmögött. A vizsgálódást egyikük sem hozta szóba. Kapcsolatuk eztán kissé meglazult. Így történt, hogy Línégyzet és Jaköb azt csupán öt évvel később vette szemügyre. Egy balatoni stégen feküdtek, az alkonyi Nap parázs fényében, egymás mellett. Gimnazisták voltak, s el is feledkeztek arról, hogy volt olyan időszak az életükben, amikor nem akartak húshoz érni.

bárpult

András az utóbbi években legföljebb szilveszterkor vagy születésnapokon ivott alkoholt, rendszerint csak egy korty pezsgőt. Pedig valaha minden alkalmat megragadott, hogy a pohár fenekére nézzen. Kamaszkorában azzal a gondolattal állt munkába a vendéglátóiparban, hogy a kispesti Halászkertet – első vállalatát – kiegye-kiigya a vagyonából. Tizennyolc évesen már száztizennyolc kilót nyomott, amire büszke volt. Egy teli sörösrekeszt könnyedén emelt a feje fölé. Akkoriban alig várta, hogy az éjszakai vendégek meghívják egy italra, a felkínált lehetőséggel visszaélve néha kettőt vagy hármat is bedobott, a kapatos kuncsaftok úgysem vették észre. Egyébként az idő tájt még két számjegyűek voltak az árak.

Ahogy múltak az évek, észrevétlenül elszivárgott Andrásból a kíméletlen habzsolhatnék. Eleinte csak az étvágya hagyta cserben, lassacskán az itvágya is. Amióta a Zanzibár pultja mögé került, gyakorlatilag csak kamukat ivott. A kedves vendég fölajánlotta: Igyon velem egy konyakot, barátom! – András tisztelettel megköszönte, ám a maga poharába egy kis hideg teát ügyeskedett. Az ital árát zárás után kivette a kasszából. Mostanában ritkán kerül erre sor, nemcsak belőle, a vendégekből is kihalófélben a szenvedély. A Zanzibárban bor meg sör járja, ha rövid, akkor pálinka vagy vodka. Koktélt a kutya se rendel, pedig András ifjúkorában mixerbajnokságokat nyert. Mostanában népszerűsödik az Unicummal bélelt sör, amit a doktor úr szeret, egy kis bagolyfejű muki, ő majdnem mindig itt rohad. Meg a darált jéggel és narancslével összezagyvált piros Garrone, amit a művész úr – egy Art becenévre hallgató színész –, a másik törzsvendég iszogat. Több mindennapos kuncsaft nincs is, ha nem számítjuk a belnőket, ahogyan András hívja a legősibb szakma képviselőit. Ők viszont inkább más számlájára fogyasztanak.

András sportot űz abból, hogy kitalálja a kuncsaftok gondolatait. Amint belép valaki az ajtón, András először arra köt fogadást

önmagával, hogy az illető odaül-e a pulthoz, vagy inkább üres asztalt keres. Manapság ritka a pultos vendég, pedig mindenki jobban járna, András hamarabb kiszolgálhatná őket, nem kéne annyit gyalogolnia a két ferdén egymásba nyíló, hosszúkás teremben. Könnyebb volt az élet, amíg Liza föl nem mondott, azóta ketten vannak egy váltásban a Józsi gyerekkel, aki nem nagy segítség, megalszik a szájában a tej. Még szerencse, hogy a Zanzibárban ritkán van telt ház. András szinte mindig éjszakás, és ha odakinn sötét van, lassabban telnek a percek. Sokszor átgondolta, hogy így ő tulajdonképpen kétszer annyit van itt, mint a Jenci, a délutános váltótárs. Egyszer megkérdezte erről a Józsi gyereket, de a srác azt felelte, hogy az idő mindig ólomlábakon jár, amikor dolgozni kell. András hozzáfűzte magában: Te vagy az, aki mindig ólomlábakon jár. Mire a Józsi gyerek kivitte a kávét, jegeskávé lett belőle.

A pultos vendégek beszélgetését András egészen tisztán érti, akkor is, ha suttognak: a háta mögötti nagy tükör visszaveri a hangokat. Olykor egy történet elejét kapja, és elviszik a folytatást, máskor a közepét vagy a végét hagyják ott neki. Olyan ez, mintha keresztrejtvényt fejtene, megadnak néhány sort, a többire jöjjön rá ő maga.

Délután ötkor kivágódott az ajtó, csörömpölt benne az üveg. Negyven körüli, energikus nő robbant be, minden fekete volt rajta, a zakó, a cicanadrág, a haja, s legfőbbképp a nagy, mélyen ülő szeme, melyből András valamiféle titkolt fájdalmat vélt kiolvasni. A nő lefékezett a külső terem közepén, gondosan végigjáratta tekintetét az arcokon, átment a másik helyiségbe is, tűsarkú cipője hegyesen kopogott. András kedvtelve bámulta a nadrágban feszülő tomporát és a nyúlánk lábakat, az izmokon minden lépés hullámot vert. Fekete rózsa, gondolta. Egy járó rózsa. Hm, futórózsa. Szájában összefutotta nyál.

A rózsa visszatért, ajka lebiggyedt a csalódástól. Odaült a pulthoz. Hozta isten, mit adhatok? – András. Fogadj isten, válaszolta a rózsa, és elnevette magát. Míg gondolkodott, a plafonra bámult. Szeme sarkában apró ráncok vonultak – Andrásnak ez is tetszett –, nyakán ugyanolyan rétegelten működtek az izmok, mint a lábán.

András tűzforrónak képzelte azt a szögletes rést az álla alatt, ahová épp befészkelheti magát egy férfi homloka. Bárcsak ő lehetne az a férfi. Tudta, semmi esélye, gyakran nézett tükörbe – minden alkalommal, ha hátra kellett fordulnia. A nő végül Calvados-t kért. Az sajnos nincsen! – András. És Grand Marnier? Sincs… ajánlhatok konyakot? Nem, akkor csak egy kapuccsínót kérek! – a rózsa megértőn mosolygott. András sercegtette a kávéfőzőt, a gőzgomolyok mögül figyelte. Tiszta szívéből kívánta neki, hogy hamar megérkezzék, akire vár. Elképzelte azt a mázlista hímet: kisportolt, deresedő halántékú, bársony zakót visel, a férfi-dezodor és arcszesz nyers illategyvelegét árasztja, hangja mélyen búgó, szeme acélkék. Zsebében kicsiny maroktelefon és néhány aranyszínű hitelkártya.

A rózsa lopva az órájára pillantott. András kakaóport szórt a tejhabra, s odacsúsztatta a csészét a kistányéron. A rózsa megköszönte, volt már mivel foglalkoznia, a lehető leglassabban bontotta föl a kristálycukor pici zacskóját, a kanalat óvatosan belemerítette a fehér, elomló felhőbe, kavargatta. A keze viszonylag nagynak tűnt más részeihez arányítva, de épp olyan finom rajzolatú volt, mint az arca. András zongoristának tippelte – közel az Operaház és a Zeneakadémia. Találgatta, mi lehet a neve. Túl kézenfekvő volna, hogy Fekete Rózsa, épp ezért nem valószínű. Veres Emma? Kemény Eszter? Csendes Enikő?

Beloholt egy szőke, tejfeles képű srác, vastag szódásüvegtalp-szemüveggel. Csurgott róla a víz. A rövidlátók jellegzetes homlokráncolásával nézett körül, s amikor észrevette a nőt, arcára hamiskás vigyor települt: Éva, édes, te itt vagy? elkéstem? – a hangja gyerekesen gurgulázott. András azt hitte, nem jól hall: Mutál ez? Addigra a srác a rózsához futott, átölelte, s akár egy kiskutya, odanyomakodott a mellkasára. A nő tekintete találkozott Andráséval. Ez van, üzente a fekete rózsa, fátyolos szemében föllobbant a boldogság semmivel össze nem téveszthető lángja.

A fia lehetne, gondolta András sértetten. Mit akar egy ilyen kamasztól? Újra megvizsgálta a nőt, hátha ő tévedett, de semmi kétség, legalább negyven. A srác meg… gimnazista. Egy pirulós kamasz. Ilyen időket élünk. Nő nővel, férfi férfival, nagypapa

unokával… ami belefér. Mit adhatok? – kérdezte a sráctól. Az zavarba jött: Kéééek szépen egy naancslét, mondta. Arisztokratikus raccsolása hallatán András nehezen tudta megőrizni a komolyságát: Dzsúzt vagy Fantát? Hát… Fantát, de nem kéééek bele jeget! – a srác tejfehér bőrén átütöttek a lila erek.

Míg András a dobozos Fantát előszedte a jégszekrényből, a hátán fülek nőttek. A rózsát Évának hívták, a srácot Gyurkának. Éva természetesen férjnél van, kétgyerekes családanya. A srác gólya a közgázon. Kapcsolatuk tökéletesen értelmetlen. Neked is meg kell értened, hogy ezt abba kell hagynunk, magyarázta Éva kissé nyers, dohányfüsttől rekedt hangon. Amióta odaült a pulthoz, az ötödik cigarettát szívta. Ne haragudj, én nem hagyhatom el a Sanyit, nem bírná ki, te még fiatal vagy, túléled, ő viszont… nem ezt érdemli éntőlem, azok után, hogy… A srác szolgálatkészen bólogatott: Teemészetesen. Gyurica, értsd meg a helyzetemet, még túl kicsik a gyerekeim.., különben is, majd meglátod, nem lesz semmi baj, hamar elmúlik… úgyse lehet közös jövőnk, ez világos, te húsz vagy, én harminckilenc, tíz év múlva negyvenkilenc leszek, te pedig még csak… segítsél… egyedül nem bírom… fejezzük be közös elhatározással… légy szíves… ha szeretsz, akkor megteszed, beleegyezel… Gyurica… kérlek! A srác megint azt mondta: Teemészetesen, úgy lesz, ahogy te akaaod.

András csodálta, miért nem harcol – haacol. Arra kéne hivatkoznod, hogy a szerelemben nincs logika, és ha ezt nem tudod, kisapám, akkor egy tökfej vagy. András ötvenhét múlt, számítgatta, tűrhetőbb-e a korkülönbség közte és a nő közt, az ő számára egészen biztosan. De Éva minek cserélné le a Sanyit egy még öregebbre?! Mit tennék én, ha egy nálam tizenkilenc évvel idősebb asszonyba volnék szerelmes? Ugyan már, egy dédnagymamába?!

A srác megvárta, amíg a nőből kifogyott a szusz, aztán: Megééetelek, Éva, teljesen igazad van, ne haagudjál! – szájon csókolta. Néma csönd lett a Zanzibárban. András sem volt képes levenni róluk a szemét. Arra gondolt, hogy amilyen reménytelen sivatag az emberi sors, egy-egy ilyen pillanat oázis, és csupán ezekért érdemes élni.

Hiába ígérték meg egymásnak, hogy vége, újra meg újra találkoztak. Először is a próbákon. Gyurika véletlenül tévedt az egyetemi kórus próbájára. Ottragadt. Éva vezette a kórust, másodállásban. Állt a pici, szögletes dobogón, ujjai önálló életre kelve vezényelték a negyvenkét emberi hangból képződő folyamot. Gyurica úgy érezte, Éva neki integet a kottatartó mögül, neki köszöni meg, ha a szólam pontosan siklik föl a magaslatokra, vagy ha szívét-lelkét beleadja a pianisszimóba. Éva először a fiú egészen sima és lágy hangjára figyelt föl. Gyurica, ha énekelt, alig raccsolt.

A kórustagok tegezték Évát, egyedül ő magázta, ami hamarosan köznevetség tárgya lett. Az egyik szünetben megbeszélték, hogy pertut fognak inni. Erre az énekkar szegedi fellépésén került sor, a diákszálló pöttöm presszójában. Túl jól sikerült, az éjszakát Éva szobájában töltötték. Gyurkának hajnali ötkor kellett visszalopakodnia abba a terembe, ahol öt emeleteságyon hortyogtak a kórusbeli fiúk – többségben voltak a lányok. Gyurkában sem együtt, sem külön-külön nem ébresztettek annyi erotikus képzetet sem, mint egy banán. Ezek a lányok a nemek egyenjogúságát hirdették, kinyúlt szvetterekben, szakadt térdű farmernadrágokban jártak, nem árasztottak jó szagot, és szörnyen trágárul beszéltek.

Gyurica napokig leselkedett az egyetem díszterme melletti iroda előtti folyosón, míg végre összefutott Évával. Ne tessék haagudni, de szeetném, ha beszélnénk… – hadarta vérvörösen. Éva behívta az irodába. Ő talán még nagyobb zavarban volt, mint a fiú. Nézd, Gyurica, kezdte Éva óvatosan, ami történt, megtörtént, de azt ugye te sem gondolod komolyan, hogy mi ketten… hogy köztünk… érted? Éétem, de az a poobléma, hogy szeetlek! Ez a poobléma? – Éva szája mosolyba rándult. Ne csúfoljál, jó? – Gyurica olyan hangsúllyal mondta ezt, mint egy megbántott elemista. Éva úgy érezte, hiába minden, át kell ölelnie, és mire észbekapott volna, már ott szerelmeskedtek az íróasztalon, az ajtót sem zárták kulcsra. Jézusom… – kapkodva rendezgette a ruháit, elment az eszem. Az enyém is, dünnyögte Gyurica. Na jó, de te még gyerek vagy, én viszont… úristen… – a pici mosdónál vizet locsolt lángoló arcába. Azéé nem vagyok gyeek, mondta Gyurica. Éva alig tudta visszafojtania vágyat, hogy ismét magához szorítsa.

Azóta így élnek. Jut néha tíz-húsz perc az irodában, időnként másfél óra Éva unokanővérének lakásában, és nagy ritkán egy-egy éjszaka a kórus vidéki fellépésein. Ehhez jönnek a rövid találkák a Zanzibárban, oda Éva könnyen leszaladhatott a zakcsiról, ahol mellékállású korrepetitorként dolgozott. Éva Calvados-t ivott – András beszerezte a kedvéért –, Gyurica pedig Fantát, minden alkalommal szakítottak, és halálosan komolyan gondolták. Éva azzal tért vissza a Zeneakadémia zord épületkolosszusába, hogy most tényleg vége. Mélyeket sóhajtott, mint aki mázsás súlyt dobott le magáról, örvendezett, milyen jó, többé nem kell hazudnia Sanyinak, élete egyszerű lesz, tiszta és áttekinthető. Gyurica ugyanebben bízott, erre készült, átérezte ő, milyen zűrzavart okozott Éva gondosan berendezett életében, nem akarta, hogy szíve választottjának rossz legyen. Kapcsolatuk azonban, akár a makacs vadnövények, újra meg újra kidöfte fejét a rádöngölt talajból.

Éva férjének váratlanul meghalt a Svédországban élő nagybátyja, a végrendelet szerint minden élő vérrokont meghívtak a temetésre, repülőjegy és szálloda fizetve. Éva is ment volna velük, annak ellenére, hogy az ő költségeit nem fedezték, ám a két legtehetségesebb tanítványa a diplomakoncertre készült, nem hagyhatta őket cserben. Sanyi és a két gyerek tehát öt napig távol lesz. Égi ajándék kettejüknek. Csakhogy Éva méltatlannak érezte, hogy elfogadja. Úgy döntött, titokban tartja e váratlanul támadt, ötnapos szabadságot a házaséletéből. Majd olvasgat, esténként moziba-színházba jár, barátnőivel pletykálkodik.

Kivitte a férjét és a gyerekeit a reptérre, elbúcsúztak egymástól, a szemeket könnyek felhőzték. Amint a város felé hajtott a gyorsforgalmi úton, tűnődött, mihez volna a legnagyobb kedve. Például… szépen megvacsorázom valahol. Fogalma se volt, melyek a jobb éttermek Budapesten. Találomra választott egy kínait a körúton, rémlett, hogy valamelyik kolléganője dicsérte. Az ablak mellett talált üres asztalt, épp ereszkedett lefelé, amikor minden izma megmerevedett: Gyurica ült a túlsó falnál, egy idősebb asszonnyal. Éva szívesen fölpattant volna, hogy elfusson, ám abból a pózból nem lehetett, előbb le kellett ülnie. Próbált úgy tenni, mintha nem venné észre, ám Gyurica nem engedte, harsányan átköszönt:

Szeevusz! Éva odabólintott, s a rozsdaszín műbőrbe kötött étlapba temetkezett. Két perccel később Gyurica már ott ült mellette: Be akaatam mutatnia mamámat, de oohannia kellett. Ne hazudj, egyszerűen elküldted! Hát… elküldtem, de addigaa megvacsoáztunk.

Gyurica másodszor is végigevett egy menüt. Éva csapot-papot felejtve elárulta neki a titkot. És ezt méét nem mondtad? – Gyurica szemében sárgán izzott föl a vágy. Éva fogadkozását elsöpörte a szenvedély, lelkifurdalását pedig a remény, hogy Sanyi és a gyerekek messze vannak, nem árthat nekik, ha ő ma éjjel boldoggá teszi ezt a nyurga kamaszt, meg persze önmagát.

Tíz óra tájt már csöngött a telefon. Éva azt hitte megnyílik alatta a padló, kiszaladt a hallba, ott vette föl. Valami baj van? – kérdezte Sanyi rögtön. Miért volna? Olyan furcsa a hangod. Mert… már ágyban vagyok… aludtam. Este tízkor, te? – Sanyi gyanakodott. Éva nehezen tudta megnyugtatni. Maga is érezte, hogy a szavai hamisan csöngenek, igyekezett egyenletesen venni a levegőt, és támasztani, ahogyan az énekeseknek kell.

Visszament Gyurkához. A fiú állig becsavarta magát a lepedőbe, szégyenlős volt. Valami baj van? – kérdezte. Á… semmi… – Évát hirtelen bántani kezdték a család jelenlétére utaló tárgyak. Tudod mit, Gyurica, menjünk el valahová! Ki akaasz úúgni, pont most? Dehogy, mulatni fogunk, jó? – érezte, ez a mondat is hamis. Gyurica ráállt, felkönyökölt, tanakodtak, hol mulassanak. Egyikük sem ismerte az éjszakai szórakozóhelyeket. Évának agyába ötlött: néhány hete felirat hirdette a Zanzibárban, hogy esténként a Mátrai-Kőszegi Duó játszik. Tudsz te táncolni, Gyurica? Hát peesze, jááattak tánciskolába.

Felöltöztek. Közben megitták az Éva nagyapja gyártotta diólikőrt, mely az ereje alapján pálinka is lehetett volna. Az utcán úgy viháncoltak, mint két gimnazista. Grimaszokat vágtak a járókelőknek, és kibeszélték őket. Gyurica Éva fülébe súgta: Eemélem, ennek az éjszakának sose lesz vége! Vége lesz, de most ne törődjünk ezzel jó? Jó.

Gyurica azt ajánlotta, játsszanak valamit. Játsszák azt, hogy külföldi operaénekesek, akik vendégszereplésre érkeztek

Budapestre. Ou, milyen elaagadó vááos! Utána hajléktalan házaspárt alakítottak, akik azon vitatkoznak, hol aludjanak. A hajléktalan asszony a Blaha Lujza téri aluljáróra szavazott, a hajléktalan férfi viszont egy Andrássy úti ház kapualjára. Peesze, te azéét akaaod az aluljááót, meet ott kikezdhetsz a jááókelőkkel!

Éva kilépett a szerepéből, s megkérdezte Gyuricát, féltékeny-e őrá? A fiú némán rázta a fejét. Ennek örülök, mondta Éva, de tényleg nem? egy csöppet sem? amikor pedig tudod, hogy én meg a Sanyi… – bizonytalanul abbahagyta. Nem szabad nekem féltékenykednem… minden peec ajándék, amikoo velem vagy! Nem értem… én megpukkadnék, ha tudnám, hogy te valaki mással… mondd, Gyurica, szoktál te csajozni, amikor én nem vagyok neked? A fiú olyan szemrehányó arccal csóválta a fejét, hogy Éva kénytelen volt magához rántani, ölelte-csókolta: És nem nagyon rossz neked, hogy én viszont…? Nem… az a lényeg, amikoo vagy nekem, felelte a fiú. Évába belebújt a kisördög: Az se zavarna, ha a szemed láttára lennék egy másik pasival? Gyurica megtörölte a szemüvegét, sejtette, inkább az igazat kéne felelnie, de már nem volt bátorsága visszakozni, ragaszkodott férfiasnak vélt pózához: Nem zavaana, ha biztosan tudnám, hogy aztán velem is leszel.

Szó szót követett, kibontakozott a fergeteges mulatságnak ígérkező terv: betérnek a Zanzibárba, s úgy viselkednek, mintha nem ismernék egymást, Éva fölszed egy pasit, Gyurica pedig egy csajt, táncolnak velük, meg minden, és amikor már-már, akkor bemutatják azt a két embert egymásnak, ők pedig csöndesen lelépnek. Gyurica szíve a torkában kalapált, félt, hogy kudarcot vall, tudta, Éva pillanatok alatt bepasizik, de ő még soha nem szólított meg idegen lányokat, fogalma sincs, hogyan kell… A hátán hideg golyók görögtek az izgalomtól.

András ki nem állhatta a táncolókat. Köztük kellett átnyomakodnia a magasba emelt tálcával, folyton attól félt, hogy leönt valakit.

Tizenegy tájt régi ismerős lépett be az ajtón: a fekete rózsa, azaz Éva. Mit keres itt éjnek évadján? – András olyan szemrehányón figyelte, mintha szabály lett volna rá, hogy ez a nő csak délután

háromkor jöhet, amikor szokott. Calvados, igaz? – már töltötte is. A nő bólintott. András döbbenten látta hatalmas szembogarában, hogy Éva részeg. Valami baj van? – András. Nincs… – Éva arra gondolt, hogy ma már harmadszor kérdezik ezt tőle. Fölhajtotta az almapárlatot. Addigra ért a pulthoz a szemüveges srác. András mutatta neki, hogy Éva baloldalán üres az ülőke. Gyurica bizonytalanul nemet intett, a pult túlsó végéhez húzódott, olyan arccal, mint aki abban sem biztos, hogy jó helyen jár. András beharapta az ajkát. Oda se biccent Évának… úgy tesz, mintha meg se ismerné… Akármi történt köztük, azért illene köszönnie! – leste, mit szól ehhez Éva, ám a nő az ellenkező irányba fordult.

András valamiféle tragikus szakítást gyanított. Igyekezett Éva kedvében járni, megkérdezte, nem éhes-e, mesélt neki egy viccet. A nő azonban nem törődött vele. András látta, hogy a szemüveges srác az egyik belnővel társalog. Mit csinál ez? szánt szándékkal bosszantja a szeretőjét? vagy a volt szeretőjét? micsoda szemét! – a kelleténél nagyobb lendülettel csapta vissza a Calvados palackját a pult feletti polcra. Az üveg eldőlt, s taszította a mellette sorakozó palackokat, borult az egész készlet, akár a dominók. A polc legvégén két súlyos viszkisüveg lehullott, az egyik halántékon találta a srácot. Gyurica összecsuklott, estében a tarkóját bevágta az ülőke fém lábtartójába, fröcskölt a vére. Eszméletlenül hevert a kőpadlón. A belnő sikoltozott, Éva egyetlen ugrással ott termett, visított: Mentőt! hívjanak mentőt! gyorsan! – félrelökte a belnőt: Gyurica! hallasz engem? Gyurica!! – életmentő csókkal próbálkozott.

András megragadta a telefont, tárcsázott. Nehezen szedte a levegőt. Uramisten… ilyen nincs… A fiú vére parázslott a kövön, fájt ez a látvány. Fel kéne törölni… bár… biztosan kiszáll a rendőrség… látni akarják, és… engem bevisznek… letartóztatnak, ha elmondom az igazat… megérdemelném.

Fogadkozott, bárhogyan végződik is, ő soha többé nem hallgatózik, nem találgat, nem képzeleg, túl veszélyes kaland mások életébe bonyolódni, veszélyes és fájdalmas, mint minden emberi játék.

főmozi

– Az a baj, hogy elhiszi! Én spec egy szavát se hinném. Az ő helyében… Mindjárt lelövik, mint egy kutyát. De mért mint egy kutyát? a kutyákat nem szokták lelőni, legföljebb tévedésből, valami rövidlátó kocavadász, olyan balfék, mint az Ülő úr, aki nyaral… Mikor a Marlon – én csak így mondom, Marlon! – föltűnik, akkor azért bejött ám valaki! Most csak azért válogat ilyen figyelmesen a gyümölcsök közt, hogy még jobban meglepődjünk, amikor azután… Legalább tízszer láttam, tudom kívülről. Nna most! most! Jön, jön, jön! Bumm-bumm-bumm! A hülye fia meg csak ott szobrozik, sóbálvánnyá dermedve… csináljál valamit öregem, lelőtték a faterod, hívjad a mentőket, gyerünk! Nem, ő inkább sírdogál. Megjegyzem, a rendőrkapitány is le van fizetve… Na, itt van Al, a legkisebb fia – én csak így mondom, Al! mer közeli barátomnak érzem őt… őt is… A filmbeli neve Májkli, és ő szerencsére átlát a szitán. Visszaadja majd a kölcsönt kamatostul ennek a durva rendőrtisztnek. Megbosszulja a papáját. De nem mondok semmit, majd meglátják! Színes, szélesvásznú! Az a legjobb, amikor majd a végén megy a keresztelő a templomban, és közben kinyiffan az egész díszes társaság, pontosan ugyanabban a pillanatban, dirr-durr! ratata! bumm-bumm-bumm! és az egyiknek direkt a szemüvegén megy át a… de pszt! most veszi észre, hogy baj van. Ó, én annyira de annyira föl bírom izgatni magam, hogy kiver a verejték! Tudom, hogy nem érdemes, mondom, legalább tizenötször láttam, de mégis verdesni kezd a szívem és fölcsúszik a torkomba, amikor megszólal az a sejtelmes zene, és odaközelítünk a tett helyszínére vagy a gyilkos fegyverre, ami ugyan még nem gyilkos, de mindjárt az lesz, amint az a zenei aláfestésből mindenkinek világos, aki nem hülye, és én egyátalában nem vagyok hülye, épp ellenkezőleg, és a fény megcsillan a revolver agyán, a géppisztoly célkeresztjén, a puska závárzatán, az ágyú csövén, és durr! piff-paff-puff! ratatatatata!

– Jóreggelt… illetve jónapot, tisztelt úr, bocsánatot kérek a zavarásért, én a nagybácsikámhoz jöttem.

– Biztos örül.

– Pardon, kérném… nem egészen értem. Kicsoda? – Hát a nagybácsikája!

– Ja! Minek örülne?

– Hogy maga itt van.

– Ő még nem tudja. Csupáncsak azért bátorkodtam zavarni uraságodat, mert azt hittem, fölvilágosítással szolgálhat a nagybácsikám holléte felől, tudniillik legutóbb még itt volt… ebben a szobában volt a Miklóska bácsi… ha nem tévedek. Ez a négyes, ugye?

– Ötös! Hahahahaha!

– Akkor… bocsánat a zavarásért, tisztelt úr, úgy látszik, mellémentem eggyel.

– Jaj, miért nem mondta rögtön, hogy maga egyáltalán nem érti a viccet?! Ötös, mert eltalálta, hogy ez a négyes! Érti?

– De… hol van akkor a Miklóska bácsi, ha ez a négyes?!… ha uraságod tényleg csupáncsak azért mondta, hogy ötös, mert éppen azt akarta válaszolni, hogy négyes, vagyis az, hogy ötös, lényegében csak…

– Vicc akart lenni. Brrr… Pfúj, de förtelmesen néz ki!

– Azt hiszem, azért ez túlzás. Sosem hittem, hogy szép volnék, de… Ez most nagyon rosszul esett.

– Ne őrüljön meg, ember, hát maga se szép, de én róla beszélek!

– Kicsodáról?

– Undorító egy szörny! Szerintem túlzásba vitték! Annyira visszataszító, hogy az embernek fölálla szőr a hátán… már akinek van. Mindjárt elragadja azt az isteni nőt, és viszi be a sűrűbe! Úristen, ha nekem ilyen nőm lehetne! Hm… én is vinném befele a sűrűbe, ebből a szempontból igazat kell adnom neki. Maga is így tenne. Mi, férfiak, eléggé egyformák vagyunk.

– Hát…

– Odass! Most aztán bottal üthetik a nyomát! Megsúgom, hogy a nő a végére azért egészen megszereti. Vagy maga is látta már?

– Micsodát?

– Na neee!

– Meg ne haragudjék, tisztelt úr, de én nem egészen értem, hogy miről beszél. Én a Miklóska bácsihoz jöttem, hoztam neki Albert kekszet, hohes cét, narancsot és fejtenivalót.

– Zöldborsót?

– Ezt már megint nem értem, kérném.

– A zöldborsót szokták fejteni, hahahahaha!

– Ja… én rejtvényújságokat hoztam neki. Imádja a keresztrejtvényt. Olyan sebességgel tudja megcsinálni, hogy az egyszerűen bámulatos. Én még le se csavartam a töltőtollam kupakját, és ő már készen van! A Miklóska bácsi keresztrejtvényben verhetetlen, pedig alaposan benne van a korban, és a szeme sem a régi, különösen a bal, azt már kétszer operálták hályoggal. A mi családunkban haladó hagyomány a rossz szem, ez a mi gyönge pontunk, az Achilles-ínyünk. Vagy ínunk? Mindegy. Szóval… uraságod ugye nem tud fölvilágosítással szolgálni a Miklóska bácsiról?

– Szerencséje, hogy öregapjának szólított! Pont én vagyok az, aki fölvilágosítással tud szolgálni a drága jó Miklóska bácsikáról. Én speciel nagyon sok mindenről tudok fölvilágosítással szolgálni. De csak akkor beszélek, ha kérdeznek. Ne szólj szám, nem fáj fejem! Ugye, érti?!

– Értem. Viszont akkor volna olyan szíves tájékoztatni engem, hogy a Mikl…

– Mit mondtam!? Máris kezd belezúgni a nő. Egy ilyen szörnybe… most mit szól hozzá? Hiába, a nők is egyformák… nagyjából. Odass! Ügyesen lekapta azt a komplett vonatot a sínről! Képzelje, milyen érzés lehet, ül az ember egy jó kis kupéban, utazik békésen a nagymamájához, aztán kicsit megéhezik, előveszi a téliszalámis zsömlyét, elégedetten eszeget, és akkor hirtelen a levegőbe emelkedik a vagon, mer egy ilyen dühöngő rém megragadja, na köszönöm! Most aztán fölviszi a nőt arra a marha nagy toronyházra, ami New Yorkban van, s a végén onnan fogják lelőni, mint egy kuty… egy majmot. De előbb még lekapdovál néhányat a helikopterekből.

– Tu… tulajdonképpen mi ez az egész, a nővel, meg a rémmel, meg a helikopterrel…? Nem értem…

– Nyissa ki jobban a szemét! Látja? Nem látja? Na látja! Félreértések elkerülése végett: ez is egy vicc akart lenni. Forgalomba hozza a Mokép! Látja?! Ott!

– Hát… én… szóval… ha uraságod valóban tudja, árulja el végre, hogy hol találom a Miklóska bácsit?

– Színházba ment.

– Tessék?!

– Színházba ment, a többiekkel.

– Délelőtt?

– Matiné.

– De… ő már szegénykém nem is tud járni!

– Elvitték, tolókocsival.

– Tolókocsival… hm… köszönöm szépen a felvilágosítást, én akkor…

– Ne menjen el, most következik a legjobb rész, amikor szétlövik, és szegény pára lehanyatlik a toronyház tetejéről az utcára! Néhány golyó meg se kottyan neki, látja? Hallja, hogy bőg? Szerintem ezt valami géppel csinálták. Még bírja, pedig már szitává lőtték. Tatatatata! Durr-durr! Jön, jön, jön!

– Kicsoda?

– Üljön már le végre! Fütyülni fognak maga mögött! Csüccs!

– Köszönöm, nem vagyok fáradt, én csak azért jöttem, hogy a nagybácsikámat meglátogassam, és ha…

– Mindjárt itt lesz a drága jó Miklóska bácsika. Minden percben várható. Már nagyon régen elment., Rögtön befut.

– Talán mégis inkább érdeklődnék az irodán.

– Nem hisz nekem? Nekem, aki a Miklóska bácsika bizalmasa vagyok? Úgyis mondhatnám, hogy a jótevője? A legfontosabb emberi kapcsolata?

– Ez azért talán túlzás, mert…

– Nem túlzás. Miért kételkedik a szavaimban? Adtam én erre önnek bármi okot? Tettem olyasmit, ami miatt megrendült bennem a bizalma? Tessék, mondja meg! Mondja ide a szemembe!

– Nem, szó sincs róla, csak… már nagyon eltelt az idő, és… – Doktor Rezső vagyok. Aggyunktus.

– Örvendek. Ifjabb Stróbl Ignác. Nos… tényleg színházba vitték?

– A legnagyobb mértékben. Szólíthatom Ignácnak?

– Természetesen. Én meg önt… doktor úrnak? Rezső aggyunktus úrnak?

– Ahogy tetszik.

– És… tessék mondani… könnyen ment? Mármint az elvitel. Úgy tudom, mostanában az ágyból se hajlandó kikelni… immár több mint egy éve.

– Na igen. De a színház, az más. Annak azért van vonzereje. Mi, orvosok éppen ezért találtuk ki. Színházterápia! Meg moziterápia! Néha zeneterápia is van. Film, Színház, Muzsika! A betegek választhatnak. Most spec mindenki a színházba kívánkozott, csak én maradtam itt magnak a vetítésre. Nekem a mozi a mindenem. Az az igazi. Színes, szélesvásznú. Vagy fekete-fehér. A mozi a legfőbb művészet, Lenin elvtárs is megmondta. Ő most már pásszé, de attól még megmondta. A mozi a fő. Főmozi! Igazam van?

– Én nem értek hozzá. Ritkán mozdulok ki. Inkább nézem a televíziót.

– Meg is látszik magán, Ignác. Hahahahaha! Ez is vicc volt, Ignác. De a tévét szakmai alapon ellenezzük. Nem egészséges… filmet nézni egy olyan kis bélyegen… A képernyő méretére célzok. A filmvászonhoz képest. Ignác, ugye, ért engemet?!

– Bélyeg. Igen. A bélyeget csupán a példa kedvéért tetszett mondani. Értem a doktor urat. Biztos, hogy mindjárt itt lesz?

– Kicsoda?

– Hát a Miklóska bácsi!

– Fix. Busszal mentek. Különbusszal. Ne idegeskedjen, Ignác. Engedje el magát. Aki sokat izgul, az szívinfarktust kap, ezt nem mint ember mondom, hanem mint orvos. Ahogy így elnézem, magára is ráférne egy alapos kivizsgálás, úgy belgyógyászatilag, mint ideg alapon. Fogadjunk, hogy reggelenként fémes ízt érez a szájában, és legszívesebben föl se kelne?! Fogadjunk, hogy néha nagyon dobog a szíve?! Fogadjunk, hogy időnként viszket a háta?! Fogadjunk, hogy izzad a tenyere?! Fogadjunk, hogy túl szoros a

nyakkendője?! Fogadjunk, hogy gyakran gyötri heves főfájás?! Maga bajban van, Ignác. Nagy bajban. Azonnali orvosi segítségre van szüksége. Forduljon szakorvoshoz.

– Példának okáért, lehetséges volna, hogy a doktor úr…

– Nem. Én nem fogadok privát betegeket. Sajnos, az egész orvostudományban csalódnom kellett, és már nem nagyon érdekel. Sajnálom, barátom, de ez az igazság.

– Akkor mi érdekli a doktor urat?

– A mozi. A főmozi!

– Értem. Hm… Úgy látszik, elhúzódott az előadás.

– Micsoda?

– Hát a színielőadás! Miklóska bácsi csak nem jön, azt hiszem, az lesz a legokosabb, ha majd visszatérek egy másik időpontban.

– Nehogy má elmenjen, éppen most, amikor indul az Ének az esőben! Zenés-táncos!

– Tessék?

– Kilencszázötvenkettes, színes, szélesvásznú, magyarul beszélő, amerikai, főszerepben Gene Kelly, Debbie Reynolds, Donald O'Connor, meg az Oszkár-díjak… Forgalomba hozza a Mokép! Trallala! *I'm singing in the rain*…

– Szép hangja van a doktor úrnak… és nagyon sikkes… viszont én mégis búcsúzom, mert…

– Most mondja meg, hová rohan? Fogadjunk, hogy éppen ez a baj magával! Magának minden sürgős, maga összevissza kapkod, maga nem képes veszteg maradni! Megy a vonata? Üljön le!

– Kérem, én… én csak a nagybácsikámhoz jöttem látogatóba, és ha egyszer nincs itt, gondolom, nem szükséges, hogy…

– Az első duettet meg kell várnia. Ez nem az a pillanat, amikor kimehet a moziból, fölállítva egy egész sort, a hátrább ülők percekig nem látnak semmit… kultúrember ilyet nem tesz. Kivéve persze a szükséghelyzet eseteit. Például ha az illető rosszul lesz. Az más. Rosszul van, Ignác?

– Nem. Igen. Nemigen.

– Na látja. A zenés műfajban az a jó, hogy az ember fülébe belemászik a dallam, és aztán az az érzése, mintha ő is énekelné a slágerokat, a sztárokkal együtt. Én néha tényleg együtt énekelem

velük, egészen addig, amíg rám nem pisszegnek. Akkor bocsánatot kérek, de hamarosan újra megfeledkezem magamról, és kezdődik elölről az egész. Ilyen vagyok, ilyen, nem változtatsz ezen… Maga szeret énekelni, Ignác? Legalább a fürdőszobában?! Á, szerintem ott se szokott. Sótlan egy alak maga, Ignác. Ahogy így elnézem, néha jót tenne magának, ha énekelne. Na?!

– H… hol lehet a drága jó Miklóska bácsi…?

– Mire tízig számol, itt lesz a Miklóska bácsika. Jön, jön, jön! Vagy tudja mit? Menjünk biztosra. Számoljon százig, Ignác. De magában, ha lehetséges.

– Nem tudom, mit fog szólni a mama, ha megtudja, hogy bejöttem hozzá. Teljesen ki van tagadva a szegény Miklóska bácsi, amióta megírta azt a végrendeletet. A dunabottyáni árvaházra hagyta mindenét, és ezt senki nem érti. Ha még a Jászai Színészotthonra hagyta volna, abban volna némi logika. De a Miklóska bácsi soha be sem tette a lábát Dunabottyánba! Azt se tudja, merre van. Árva se volt, hanem rendes, polgári kisgyerek, a Podmaniczky utcában, egészen addig, míg egy trieszti nyaralás alkalmával megszökött egy vándorszíntársulattal, s attól fogva csak a színháznak élt…

– Miért mondja ezt ilyen gyászosan, Ignác?! Nincs annál szebb, mint ha valaki olyasmivel keresheti a kenyerét, amit szeret, hát nem?

– … csak az a baj, hogy sose vitte semmire. A faluszínháznál játszott, aztán a gyerekszínházban, ez már jóval a háború után történt… A legnagyobb sikere az volt, amikor vaságyat alakított egy mesedarabban. Az volt a szövege: nyik, nyik, nyikorgok! Ennyi. De én ezt se láttam, engemet senki más nem vitt a színházba, csak a Miklóska bácsi, később, amikor a Lujza néni élettársa lett, és átmenetileg nálunk laktak, amíg a Lujza néni és a mama össze nem veszett a szekreter miatt… azóta nem beszélnek egymással. Azok voltak a legszebb évek, amikor ott lakott a Miklóska bácsi, apámként szerettem, mert az igazi apámat nehéz volt szeretni… különben se jutott belőle sok nekem, négy éves koromban eltűnt a Don-kanyarnál. Mindennap kaptam a Miklóska bácsitól egy forintot, meg egy kokit, meg néhány jó szót… rég volt, szép volt, tán igaz se volt.

– Ne búsuljon, Ignác, nincs annak semmi értelme. Letörik itt nekem, mint a bili füle… Inkább nézze a filmet.

– Ne tessék haragudni, doktor úr, de most nem vagyok jó közönség… annyira bánt, hogy a Miklóska bácsira mindenki haragszik, és olyan rossz érzés, hogy ilyen állapotban van… ugye, meggyógyul ő még, drága doktor úr?! ugye, összeszedi magát!? mondja meg az igazat, nekem tudnom kell!

– Nyugodjon meg, Ignác. Itt mindenki jó kezekben van, s a lehető legmegfelelőbb kezelésben részesül. Az igaz, hogy a koszt nagyon gyönge, de azért abba még senki nem halt bele. Nem is értem, mitől hízok én mégis. Higgye el, Ignác, mindent megteszünk, ami orvosilag, emberileg és művészileg lehetséges.

– Művészileg?

– Ezt csak a Miklóska bácsika miatt mondtam. Mert ő a mi házi művészünk idebenn, tudja? Nagyon tiszteljük ám őt, és megbecsüljük. Még olyan is van, hogy föllép itt nekünk.

– Föllép?

– Hát persze! Szíííínész! Az olyan, hogy föllép! Szaval nekünk, tiszta szívből, ó, gyönyörűen szaval, kicsordul a könny a szemekből, Ignác, s amikor énekel, mi vele fújjuk a refrént, aztán megtapsoljuk, és ő hajlong, mi pedig addig-addig vastapsolunk, míg megújrázza a számot! Bizony, Ignác. Sajnálhatja, hogy mindebből kimarad. Ba-bamm, ba-bamm! Szteppel is! Egy kicsit már megtanított bennünket! Ba-ba-ba-ba-bamm!

– E… ezt énekli a Miklóska bácsi?

– Nem, Ignác. Ezt én éneklem. Meg a Gene Kelly. Próbálja meg maga is!

– Nekem kérem botfülem van. Engem a karénekből is kiszuperáltak.

– Nem baj, ha hamis, úgyse hallja senki, elég, ha szívből jön! Az én babám egy fekete nő! Na! Szálljon be, Ignác! legyen a partnerom! Szerezzen magának egy kis örömet! Mire vár, Ignác? tapsra? Fekete hajú… fekete szemű…

– Ejnye már, ne tessen ráncigálni engemet, nézze meg az ember!

– Jól van, Ignác. Bocsánat, Ignác. Néha elragadtatom magam. Hosszúak a délelőttök. Rövidek a filmek. Hosszúak a délutánok is.

Csak az éjszakák rövidek… mert jön, jön, jön! – az altató.

– Nicsak, úgy látszik, elaludt a gépész, egész mást fűzött be! Halló! Elcseréltek egy tekercset! Ébresztő! Ez már nem az Ének az esőben, hanem az izé… My Fair Lady… Nem, a Funny Girl… Vagyis a Mary Poppins… Várjunk csak… A muzsika hangja? Mindegy. *É, bí szí*… A zene mindenkié! De mi ez? Fekete-fehér! Valami háborús film… atyavilág. Vesszek meg, ha ez nem egy szovjet film. Hogy kerül a csizma az asztalra? a katonacsizma, hehehe? Nem mondom, azér egy szovjet film is lehet jó. Szállnak a darvak, például. Vagy A kétéltű ember. Forgalomba hozza a Moszfilm!

– Mmm…

– Ignác! De örülök, hogy újra látom. Múltkor lemaradt a mozi végéről. Én meg most maradtam le róla. Elcserélték a tekercseket. Tudja, Ignác, oldalkocsis motoron hozzák-viszik a tekercseket, úgy szokták, hogy az egyik moziban fél órával előbb kezdik, mint a másikban, és aztán fokozatosan küldik át a tekercseket. Ha csúcsforgalom van, izgulhat az ember, míg a következő rész befut, és ha nem, akkor olyan is megesik, hogy egy-egy tekercs kimarad… csak azok a nézők veszik észre, akik már látták a filmet. De már nincsenek olyan nézők, akik többször ülnek be ugyanarra. Gyerekkoromban belógtunk a köpködőbe, és végigültük mind a négy előadást ugyanazzal az egy négyforintos jeggyel. Gyerekkorában azért maga is járt moziba! Vagy nem? Odass, micsoda csatajelenet, legalább ezer statiszta. Ebben a ruszkik verhetetlenek.

– Doktor úr. Kérdezhetek valamit?

– Kérdezzen bátran, Ignác. Úgy tanul.

– Doktor úr. Mért nem mondta meg nekem az igazat? – Milyen igazat?

– Amikor magával beszélgettem, egészen megnyugodtam, hiszen ha a Miklóska bácsi színházba ment, akkor tényleg nem lehet olyan nagy a baj… indultam hazafelé, elhaladtam egy kórterem előtt, nyitva volt az ajtaja, és egészen különös morgás hallatszott kifele, mintha egy sebzett fenevad hörögne…

– King Kong?

– Jaj, doktor úr, most ne tessék viccelni. Közelebb léptem, csupáncsak azért, mert szerettem volna látni, mi ez a szörnyűséges hang, és akkor…

– Akkor?

– megpillantottam… csonttá soványodva, kigombolódott csíkos pizsamában, a hátán fekve, egy dróthálóval körbevett vaságyon… mintha hosszúkás ketrecben heverne… élettelen szemmel… az én Miklóska bácsikám! Bámult rám, de nem ismert meg! egyáltalán nem tudta, ki vagyok! biztosan agyongyógyszerezték… Miért kellett drótketrecbe zárni szegénykét? Mit vétett maguknak, ő, aki a légynek sem ártana? Miért tartják fogva, mint egy rab madarat? Rohantam rögtön az irodára, hogy intézkedjem, itt valami végzetes félreértés történhetett, de az irodán nem találtam senkit, így hát visszajöttem önhöz, és nyomatékosan fölszólítom: azonnal intézkedjék!

– Rendben van. Azonnal intézkedem. De előbb üljön ide, beszéljük meg. Fújja ki magát, higgadjon le, az ön idegeinek nem használ az izgalom. Nézze, az orrunk előtt vívják a második világháborút, folyik a vér, hullanak az emberek, mint a legyek, ehhez képest a mi életünk szenvedései jelentéktelenek, nem igaz?

– Jaj, istenem, doktor úr… nem értem, hogy a doktor úr miért vezetett félre, szánt szándékkal?! Engem persze könnyű becsapni, ha valakinek többet számol a pénztáros a boltban, az éppen én vagyok, rajtam látszik, hogy úgyse merek szólni, viszont magától azért mégse vártam ezt. Olyan becsületes arca van, doktor úr, miért kellett ilyen gonosz tréfát űznie énvelem? Méghogy színházterápia! Miközben ott fetreng szegény a drótketreces ágyon, teljesen leépült idióták között!

– Csigavér, Ignác. Nézze inkább a filmet. Ballada a katonáról. Rendezte Grigorij Csuhráj. Főszerepben Vlagyimir lvasov, Zsanna Prokorenkó, Antonyina Maximova, Nyikoláj Krjucskov…

– Megkérdem ismételten: miért hazudott nekem? bele, a képembe? miért? mondja meg!

– Na jó. Megmondom, Ignác, hogy miért. Orvosi tapintatból. Úgy éreztem, nem segít se magán, se a drága jó Miklóska bácsikán, ha feltárom önnek a véres valóságot, mely szerint az elmúlt

hónapokban a kedves, aranyos Miklóska bácsika állapota fokozatosan romlott, egyre többször fordult elő, hogy bepisilt…

– Óriási! Azt hiszi a doktor úr, hogy a drótketrecesben majd nem fog bepisilni?

– … egyre gyakrabban esett ki az ágyból, le a kemény kövezetre, dáng, összevissza verte az arcát, két foga kitörött, több bordája megrepedt, féltünk, hogy valamelyik végtagját is szétroncsolja, ami az ő korában végzetes lehet, vagy bezúzza a koponyáját, ami még végzetesebb, ezért aztán muszáj volt konzíliumot tartani a Miklóska bácsika ügyében, és úgy döntöttünk, hogy áttesszük őt a kettesbe, az önveszélyesek közé, mert aki örökké leesik a kövezetre és összetöri magát, az nyilvánvalóan önveszélyes. Ezzel remélem, egyetért, Ignác. De ha nem ért egyet, akkor is így van, nekem elhiheti, mer én vagyok az aggyunktus, én csak tudom! Érti???

– Értem.

– Különben jó lett volna megbeszélni a Miklóska bácsika ügyét a hozzátartozóival, de itt hónapok óta egyikük se mutatkozott, sőt talán évek óta se.

– Ne mondjon már ilyet a doktor úr, hiszen igaz hogy a többiek haragszanak rá, de én szeretem, és egészen rendszeresen látogatom, kérdezze csak meg tőle.

– Jó. Megkérdezem. Ámbár a Miklóska bácsika legalább egy éve egyáltalán nem hajlandó megszólalni, ezt nyilván tudja, Ignác, ha rendszeresen látogatja.

– Nem hajlandó megszólalni? Az isten szerelmére, miért nem?

– Kérdezze meg tőle. Ámde éppen az a probléma, hogy nem válaszol. Na… most indul a szerelmi szál. Meglátni és megszeretni, a háború árnyékában… Aljosa belehabarodik Súrába, és viszik együtt a szappant ajándékba Pavlov feleségének. Feleségről jut eszembe: csak azért lett volna jó, ha a Miklóska bácsika családtagjai fölbukkannak, mert ilyen esetben az is szóba jöhet, hogy hazavigyék az ápoltat. Tudniillik az önveszélyeseknek néha használ a meleg otthon levegője, a szerető családtagok gondoskodása, különösen a végső stádiumban.

– Haza lehetne vinni? A Miklóska bácsit?

– Attól függ. Mérlegelni kell, adottak-e a szükséges feltételek. Először, hogy hová kerülne a beteg, vagyis hogy megfelelő-e a helyszín. Aztán, hogy van-e olyan családtag, aki vállalja a gondozást, az állandó felügyeletet, és persze a felelősséget.

– A felelősség a legkevesebb, azt én vállalnám, de állandó felügyelet… istenem – szegény jó Miklóska bácsi fekete bárány a mi családunkban… ha ugyan egyáltalán családnak lehet nevezni az ilyet.

– Ne szomorkodjék, Ignác. Család ellen nincs orvosság. Nem értem, mi van ma, mindenkinek elment az esze? mit keresnek az indiánok a második világháborús ruszki filmben? Gépész! Ébresztő! Uff! Na nee… ezek nem is indiánok, hanem szamurájok… heten, mint a gonoszok. Látja, Ignác?!

– Tessék már hagyni ezt… Talán ha szereznék egy nagyobb albérletet… Mit gondol, doktor úr, egy unokaöccsnek is kiadnák a Miklóska bácsit?

– Lehetséges. Ha tudja garantálni a huszonnégy órás ápolószemélyzeti felügyeletet, és ha jövedelemigazolással bizonyítja, hogy megfelelő keresettel rendelkezik, és ha a környezettanulmány szerint a lakása alkalmas egy önveszélyes beteg fogadására.

– Jézusom! De mindenképp szabadítsák ki a drótketrecből! Doktor úr, segítsen!

– El akarják foglalni a falut! Hoppá! Csakhogy a hét rettenthetetlen szamuráj dacol a túlerővel, fölfegyverezik a parasztokat, megszervezik a védelmet. Ezt is láttam. Láttam én már majdnem mindent.

– Az isten szerelmére, doktor úr, drága aggyunktus úr, hallotta egyáltalán, amit mondtam?

– Hallottam. Segítek, hát persze. Hívjon, jövünk, segítünk. Csak azt nem értem, mit szeretne. Hazavinni nem tudja a Miklóska bácsikát, ez mind orvosilag, mind emberileg, mind művészileg érthető. Ha viszont dacolunk a túlerővel, megszervezzük a védelmet, kiszabadítjuk őtet a dróthálós ágyból és visszakerül ide, akkor megint le fog esni, összetöri magát, hát az se jó, igaz? így se volt jó, úgy se volt jó, sehogyan se volt az jó!

– Nem hagyhatom, hogy egy ketrecben tartsák élete végéig, akár egy állatot!

– Mindig csak a más asszonya volt a jóóó! Teljes a káosz! Zsan-Pól Belmondó szerelmi jelenete indul a japán film kellős közepén! Megbolondult a gépész! Hol van ilyenkor a moziüzemvezető? Panaszt kell tenni a Főmozinál! Fütyül az egész nézőtér! Forgalomba hozza a Mokép!

– Mi az istent akar örökké azzal a rohadt Moképpel? nincsen is már olyan, rég csődbe ment! vagy privatizálták! vagy mittudomén! mostan az van a filmek elején, hogy lntercom… meg…

– Lám-lám, azért mégiscsak jár moziba, Ignác!

– Nem, csak a tévében látom… néha. Hogyha a maga nagybácsikája volna drótketrecbe zárva, doktor úr, akkor mit tenne ön?

– Meglátogatnám. Sűrűn látogatnám…

– És ha a nagybácsikája meg se ismerné?

– Mindegy. Az is valami, ha én megismerném. Ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli, Ignác. Maga ezt nem tudja? Pedig olyan értelmesnek látszik! Rendkívüli módon emlékeztet engem valakire. Egy filmszínészre… még a fekete-fehér időszakból. Hogy is hívták? várjon csak… jó nevű komikus volt…

– Kabos?

– Jaj, menjen má, Ignác! dehogy a Kabos, hanem a… hhh… Majd amikor nem kell, rögtön eszembe fog jutni.

– Szerintem nem hasonlítok én senki hírességre. Teljesen hétköznapi figura vagyok.

– Ugyan, Ignác! A filmsztárok is teljesen hétköznapi figurák. Nézze meg ezt a Zsan-Pól Belmondót! Göthös hát, beesett arc, deformált orr… mégis döglenek utána a nők! Különben végig a Hámfri Bogárt mozdulatait utánozza, látja? De ez direkt van, a rendező akarta, láthatja, Bogárt-filmek plakátjait mutatják a háttérben.

– Sajnos, annyira átlagos pasas vagyok, hogy a feleségem még a válóperes tárgyaláson is szükségesnek tartotta közölni a bírónővel: kérem, az én férjem még vasárnap is hétköznapi! hát mondja meg, bírónő, lehet egy ilyen unalmas alakkal együtt élni? nézzen rá!

– És?

– Rám nézett. Végül majdnem mindent a feleségemnek ítélt. Eh… mindegy… De ha nem kelletett volna kiköltöznöm a Damjanich utcai lakásból, akkor most odavihetném a szegény Miklóska bácsit.

– Persze hogy odavihetné, Ignác. Maga ügyes embernek látszik, Ignác, bizonyára meg tudja szervezni a beteg házi védelmét, akarom mondani, huszonnégy órás ápolását, nyilván a szükséges igazolásokat is beszerzi. Erre én mérget vennék, Ignác. Csak arra nem vennék mérget, hogy a betegnek jót tenne, ha a jelenlegi állapotában kimozdítanánk a környezetéből. Meg kell mondanom őszintén: a beteg kissé válságos állapotban van. A beteg eléggé válságos állapotban van! Attól tartok, nem adhatom jóváhagyásomat, hogy elvigye. Sajnálom, Möszjő Rikár, én, mint a tábori kórház ügyeletes orvosa, ehhez nem járulhatok hozzá. Végeztem, orövoár! Színes, szélesvásznú magyarul beszélő, olasz-portugál, a spanyol polgárháborúról.

– Istenem… aki a legnormálisabbnak látszik, annak is hiányzik egy kereke!

– Nem szabad így beszélnie a Miklóska bácsikáról! Összeszedi ő még magát! Kikel ő még a dróthálóból, mint Apolló a hamvakból! Föllép ő még a színpadra, a reflektorfénybe! learatja ő még a tapsokat és a virágcsokrokat! meghódítja a bombanőket!

– Nekem még sose volt dolgom bombanővel. Bezzeg a Miklóska bácsi… az Emke volt a törzshelye. És milyen ócska szöveggel szedte fel a lányokat! Hogy megmutatja nekik a háziszínpadát. Volt egy pici színpad-makettje tényleg. Nagynéha, ha valamiért jó kedve kerekedett, színházi előadásokat produkált, gombok játszották a szerepeket. Egy zöld kabátgomb volt a Rómeó, egy dunyhagomb a Júlia. *Ó, Rómeó, mért vagy te Rómeó*.

– Ezt azért nem kéne erőltetnie, Ignác. Nézzük inkább a filmet, amíg lehet. Mindjárt kezdődik a szexjelenet a hálózsákban, isten szabad ege alatt az éjszakában, valahol az Ebro mentén. No pasaran! Megenged egy kérdést, Ignác? Egy orvosi kérdést? Mondja, dugott maga valaha isten szabad ege alatt az éjszakában?

– Jaj, doktor úr… muszáj erre válaszolnom?

– Muszáj! És azt is tudni akarom, hogy mi a foglalkozása.

– Órásmester volnék… De hát befellegzett már ennek a szakmának. Nem izgatja az embereket egy szép míves Doxa vagy egy Omega, csak a kvarcóra kell nekik, aztán ha elromlik, kidobják. Nincs többé órajavítás, nincs tisztítás se, legföljebb elemcsere. Beteszem, életre kapnak a mutatók, kassza, kész. Nem túl épületes foglalatosság.

– Mindenkinek a maga baja fáj. Azt hiszi, az orvosi pálya népünnepély? Halnak a betegek megfele, és már a hálapénz is kezd kimenni a divatból… Nem, Ignác. Félreértett. Tegye el a pénztárcáját. A Miklóska bácsika enélkül is mindent megkap, amire szüksége van. Mert mi őszintén szeretjük és tiszteljük őt. Mi vagyunk az ő családja. Ne sértsen meg. Különben is… Gondolom, nem hoz túl sokat a konyhára az elemcsere.

– Talán elemcsere kéne a Miklóska bácsinak is. Hogy újra életre kapjon. Tik-tak. Tik-tak. Na jó. Akkor én most…

– Maradjon még, Ignác! Nézze, már új filmet adnak, jópofa marhaság, mai magyar filmvígjáték, lehet röhögni.

– Viszontlátásra, doktor úr. Kérem, vigyázzanak a Miklóska bácsira. Gyámság alá akarják helyeztetni… de én nem fogom hagyni. Viszlát.

– Hova siet, Ignác?! Azt hisszük, hogy a temetőbe indul az ürge, közben meg a lóversenyre, hahahaha! Hát… viszlát, Ignác. Ami azt illeti, boldogult úrfi koromban én is loviztam eleget. Az ügetőn vesztettem el az aranyórámat, amit az apámtól kaptam a tizennyolcadik születésnapomra, nem Doxa volt, hanem Certina, nagyon szerettem, sajnos hogy nem jött be egy biztos tipp, zálogba kellett csapnom azt az órát, és sose tudtam kiváltani… így, ahogy vagytok!

– Mi ez már megint? Gépész úr, drága, ne tessék kung fu jeleneteket iktatni a karate filmbe! Azt hiszi, ole zanc, csak azért, mert japán-japán? Ébresztő! Megállj! Ne tovább! Egy tapodtat se tovább! Most megfizetsz mindenért! Ki-ki nézzen szembe a végzetével! Ha elütötték e földi tartózkodás végóráját, nincs kiút, meg kell halni!

– Az az egy biztos.

– Hozta Isten, Ignác. Részvétem. Lassacskán mind elmegyünk. Tudom, sovány vigasz, de higgye el, nem szenvedett sokat. Teljes szívemből önnel érzek, Ignác. Fogadja őszinte részvétem. Nem akar velem szóba állni? Ahogy gondolja, Ignác. Felőlem kussolhatunk is… úgyis remek filmet adnak. Odanézzen! a Monró!! meg a Dzsek Lemon!! meg a Toni Körtisz!!! Tudta, hogy a Toni Körtisz eredetileg Kertész Tóni volt, amíg a szülei ki nem tántorogtak Amerikába? Tudta vagy nem tudta? Most már tudja. Ó… az isteni Merilin! Jön, jön, jön! Van aki forrón szereti. Például én is forrón szeretem! Forgalomba hozza a Mokép!

– Mért hazudott nekem?

– Nehogy má! Én nem rejtettem véka alá, hogy a Miklóska bácsika válságos állapotban van… azaz volt. Miért engem hibáztat, Ignác? – Nem erről van szó. Mért mondta, hogy adjunktus?

– Istenkém, előléptettem magamat… megesik az ilyesmi a legjobb családban is. Ne legyen olyan szigorú, Ignác!

– Maga egyáltalán nem is orvos, hanem beteg!

– Ezt meg honnan veszi? Én nem vagyok beteg! Sose voltam! Nézzen rám, Ignác! Úgy nézek ki, mint aki beteg? Ne vicceljen, Ignác! Ki az, aki nem magát mondaná betegnek?! Hamuszín az arca, beesett a szeme, remeg a keze… Bagoly mondja verébnek, hogy hu-hu-hú!

– Nagyon vicces.

– Méghogy beteg, én, aki egyetlenegy napot nem voltam betegállományban, mindig pontosan megjelentem a munkahelyemen, el se késtem soha, sőt inkább öt perccel korábban… Miattam nem maradt el vetítés! én mindig időben indítottam a gépeket! rendesen átcsévéltem a bobinokat! sose cseréltem össze a dobozokat! tisztán tartottam a fülkét! nálam rend volt! többször kaptam jutalmat! és törzsgárdatagsági jelvényt! megkérdezheti a Főmozinál a személyzeti osztályon! biztosan megmondják magának a bérelszámoló hölgyek a kartonokról! nálam mindig minden stimmelt, nem az én hibám, hogy becsukták a Csillag mozit! én mindent elkövettem, ami emberileg és gépészileg lehetséges, rajtam nem múlott, Ignác! rajtam nem múlott!!!

– Hiába beszél mellé. Tudom, hogy kicsoda maga. Elmesélték az irodán. Sose volt maga orvos, ez csak a fixa ideája. Az egyik! Nem orvos maga, hanem…

– Hanem?

– Mintha nem tudná… nem képes abbahagyni a notórius hazudozást. Az se igaz, hogy színházterápia meg moziterápia. Itt gyógyszeres kezelés van, meg csoportos izé, pszichiátriai foglalkozások, melyek alól maga rendszeresen kivonja magát. Ez az igazság, aggyunktus úr! Visszaélt azzal, hogy nekem olyan gyönge a szemem, és majdnem tényleg elhittem, hogy filmeket vetítenek itten, csak én nem látom, kétségbeestem, talán már a tíz dioptria sem elég… Élvezte, hogy becsaphat engem, mer én a kelleténél hiszékenyebb vagyok! röhögött a hátam mögött! aggyunktus úr! seggtan úr!!!

– Tansegg.

– Nem mindegy? Az a fő, hogy nincs itt semmiféle vetítés! – De van.

– Ne kezdje elölről! Legalább most ne hülyítsen, amikor a legmélyebb gyászban vagyok a Miklóska bácsi miatt.

– Sajnálom. Nem hülyítem. De vetítés, az van. Sok minden nincs, vetítés azonban van. Jön, jön, jön! Van vetítés! Negyed három, fél négy, háromnegyed hat, fél nyolc, fél tíz, plusz néha éjszakai film és matiné! Forgalomba hozza a Mokép!

– Jó. Vetítés van. Legyen magáé az utolsó szó. Bánom is én… Vetítés van, Miklóska bácsi nincs…

– Mit ért maga? semmit sem ért! jön nekem a szemrehányásaival! siratja a Miklóska bácsikáját, pedig amíg élt, le se szarta! évi egyszer dugta ide a képét, és most úgy tesz, mintha belerokkanna a nagy veszteségbe! micsoda álszent alak maga, Ignác! okosabb volna, ha szedné a cókmókját, s eltakarodna innét a francba, bizony isten, hányingert kapok magától! legalább ne vágjon olyan búval baszott pofát, ne színészkedjen nekem! itt csak én gyászolhatom a Miklóska bácsikát! az én szobatársam volt! egyetlen társam jóban-rosszban! zsíros nyáriszalámi reggeliben! éjszakai ágyba vizelésben! megvont sétajegyben! feltétnek nevezett jéghideg mócsingokban! a Kotász főápoló embertelenségében! agybénító nyugtató szurikban! több

napos izzadságbűzben! Mit tud maga erről? semmit! fogalma sincs róla! Miklóska bácsika az enyém! az enyém volt! érti? az enyém! csak az enyém! és én az övé voltam! mert engem évi egyszer se látogat senki! én már rég nem létezem! nem számítok! az utolsó lény, akinek még jelentettem valamit, a Miklóska bácsika volt, míg megismert, míg értette a szavaimat, míg élt! mert nem most halt meg, hanem hónapokkal ezelőtt! ezt a vak is látta, csak maga nem vette észre! mert maga semmit sem ért! semmit se lát! semmit se hall! semmit… nem… nem, nem, nem!

– Na… Rezső! Kérem. Hagyja ezt abba. Legyen szíves. Ne haragudjon. Nem akartam megbántani.

– Menjen má. Menjen innen. Nem érti? Menjen a francba, maga órás! Maga… egészséges!!!

– Nem baj. Sírj, ha jól esik. Én nem bírok. Sose tudtam. Sírj csak, Rezső.

– Mióta tegeződünk? Nem őriztünk együtt disznót!

– Bocsánat. Sírjon csak, Rezső. Sírjon, doktor úr. Mit gondol, el tudnám intézni, hogy kivihessem magát a Miklóska bácsi temetésére? Ő biztosan nagyon örülne neki. Meg fogom próbálni. Mindent elkövetek. Szép temetést kap. Most az egyszer nem filléreskedek. Na, jöjjön, drága aggyunktus úr, ülve is lehet sírni. Nyugodjon meg. Bele kell törődnünk. Ilyen az élet. Tudja mit? Nézzük inkább a… a vetítést!

– Na neee…

– Akinek a mozi a mindene, az figyeljen oda a filmre.

– Hagyjon nekem békét.

– Nem látja?

– Hogy látnám, ha egyszer sírok?

– Tessék, egy zsebki. Egész jó filmet adnak!

– Tényleg?! Micsodát?

– A… azt az izét…

– Színes vagy fekete-fehér?

– Fekete-fehér.

– Magyar vagy külföldi?

Ez a… szerintem a Cseplin. Tudja, aki olyan viccesen jár.

– Kösz. Ha nem mondja, hülyén halok meg. És hol tartunk?

– Őszintén szólva… ez mégse a Cseplin, hanem egy magyar film, a Körhinta! Táncol a menyasszony meg a vőlegény… illetve épp az, hogy nem a vőlegény, hanem a lány szerelme. Asszem Törőcsík Mari és Soós Imre.

– Stimmel. Most már mehet a fenébe.

– Na, Rezső nézze a filmet! a mozit!! a főmozit!!

– Szálljon le.

– Hűha… újabb műsorváltozás. Színes! szélesvásznú! magyarul beszélő!! Jön, jön, jön!!! Forgalomba hozza…? – … a Mokép.

ámbár tanár úr

Pusztán azért, mert valakinek a mondataiból olykor hiányzik az állítmány, még nem biztos, hogy nem állít semmit. Esetleg épp ellenkezőleg: túl sok mindent szeretne kifejezni egyszerre. Ámbár tanár úr képes végigbeszélni az egész órát anélkül, hogy egyetlenegy mondatát befejezné.

Minden reggel pontban hatkor kel, noha menetrendszerűen fölébred négykor és ötkor is. Forró zuhanyt vesz, majd jéghideget, a víz tűszúrásait mélyről jövő horkantásokkal viseli, e harsány hrrrrrrrrr! ellen az apja, idősebb Baradlay Rómeó, már sokszor tiltakozott: Miért kell nekem a te hörgésedre riadnom legszebb álmaimból? Ifjabb Baradlay Rómeó mindig elnézést kér, ám másnap reggelre tökéletesen megfeledkezik erről, csupán a hrrrrrrrrr! utolsó harmadánál jut eszébe, akkor magába fojtja, amennyire tudja. Ha már elkezdted, fejezd be, te tökfej! – kiáltja az apja a rabicfalon túlról. Időközben fölkelt, a konyhában szorgoskodik.

Mire sötétszürke, mellényes öltönyében kidöcög a konyhába, az apja elkészítette a teát és a vajas pirítóst. Leülnek a két hokedlire, szertartásosan jóétvágyat kívánnak egymásnak. Ámbár tanár úr az öreg Pacsirta rádió hangjelzéséhez állítja, majd fölhúzza Omega zsebóráját, mely ebben a családban érettségi ajándékként száll apáról fiúra. Nincs kinek továbbadja, gondolja idősebb Baradlay, ahányszor meglátja. Kis ideig csak a sült kenyerek ropognak, majd az apa megjegyezi: Na, megint egy jó hosszú nap kezdődik! A fiú pedig hozzáfűzi némán: És van pofád ezt most megint, immár háromezerötszázhatvannyolcadszor! Egyszer kiszámolta, hányadik kettesben elköltött reggelinél tartanak az anyja halála óta. Ámbár tanár úr bízik a számokban. A Pitagorasz-tételben még sosem csalódott, ánégyzet plusz bénégyzet mindig cénégyzet, ha szocializmus, ha kapitalizmus, ha fasizmus… de csitt! tanárember a politikával inkább ne… soha.

Megkérdezhetné az apjától, mikor jön az első növendéke, ám ez a téma aknamező. Ámbár tanár úr lenézi az öregét, amiért táncdalénekes-palánták hangját képezi óradíjért, azok után, hogy annak idején Bárdos Lajos-tanítvány volt. Százszor – ezerszer – lezajlott köztük e vita, idősebb Baradlay arra hivatkozik, hogy Bárdos is a piacról élt, Ámbár tanár úr meg arra, hogy az apjának nyolcvanhárom évesen fölösleges dolgoznia, keres ő eleget a gimnáziumban, hogy eltarthassa. Az öregúr – aki ha kiöltözik, olykor szinte ifjabbnak tetszhet a fiánál – szeme vízszintes vonallá keskenyül: Sosem élősködtem más nyakán… különben is, mi lesz velünk, ha végleg leépítenek téged a Bajzában, erre nem gondolsz?

Valóban, Ámbár tanár úr arra nem gondol, hogy őt végleg leépíthetnék a Bajzában. Örökös bútordarabnak tekintik, annak is érzi magát. Ha valamelyik fiatalabb tanerő megbetegszik, elutazik vagy szülési szabadságra megy, nincs más megoldás, csak ő, akire a tantestület vezetése bizton számíthat. Ámbár tanár úr – erre büszke – hosszú pályafutása alatt egyetlenegy napot nem hiányzott, még igazoltan sem, nemhogy igazolatlanul. Az órákat percnyi pontossággal kezdi és végzi, az anyagot a tanterv szerint adja le, a táblai munkához a saját szivacsát, színes krétáit és vonalzókészletét használja. Ingeit és alsóneműjét is maga mossa-vasalja, a patyolat túl drága, különben sem eléggé megbízható. Csupán az apja zsebkendőit viszi le: Taknyot azért én nem! – az öreget nem sikerült rábeszélnie a papírzsebkendőre. Állítólag kidörzsöli az orrát.

Ámbár tanár úr ma is tíz perccel nyolc előtt érkezik a Bajza Gimnázium erődre emlékeztető épületéhez, mely évtizedekig haragos szürke színű volt, tavaly azonban bugyikékre festették. A tanáriban a hosszú asztal túlsó sarkánál van a helye, hatvan centiméter felület, s alatta egy ugyanilyen széles fiók.

Rómeó, jó, hogy jössz! – Dr. Varsányi, az igazgató olyan biztonsággal érzékeli csöppnyi irodájából, hogy mi folyik a tanáriban, akárha visszapillantó tükörben látná. Ami azt illeti, egy kerek tükör valóban lóg odakint a magasban, hogy segítse az igazgatót a helyzet áttekintésében. Ámbár tanár úr szolgálatkészen bekacsázik hozzá, parancsolj, kérlek. Gémesné orvoshoz viszi a

fiát… úgy tudom, neked most nincs órád, ugorj be helyette, légy oly bátyám, negyedik cé. Ő nagyot nyel, de fegyelmezetten kezdi: Igazgató úr, kérlek, te tudod, hogy én nem vagyok nyelvszakos… a nyelveket azért inkább a nyelvszakosokra kellene, akik úgy az alapokat legalább, a grammatika szerkezetét, vagy mondjuk… ámbár bizonyára… – e pillanatban becsöngettek. Dr. Varsányi széles mosollyal mutat az ajtó fölötti villanyórára. Ámbár tanár úr sóhajt, rendben… – megragadja régimódi, miniatűr bőröndjét, abban tartja az eszközeit. A rekeszes szekrénynél magához veszi az osztálynaplót, indul a negyedik cébe.

Lihegve kaptat föl a harmadik emeletre. Már a lépcsőfordulónál hallatszik a ricsaj, na persze… a negyedik cé az az osztály, ahová a női tanerők csak nyugtatóval, a férfiak csak bokszerrel fölszerelkezve járnak. Amikor Ámbár tanár úr belép, a legvadabb krétacsata zajlik. Ő finom krákogással próbálja magára vonni a figyelmet. Kevés sikerrel. Fölmegy a katedrára, szándékosan odavágja a zöld bőröndöt az íróasztalra, ám ez sem segít. Zsebéből előhalássza a picike kulcsot, kinyitja a bőröndöt, rövid csövű pisztolyt vesz elő, a plafonra szögezi, meghúzza a ravaszt.

A dörrenés nyomán végre csönd lesz, a csürhe kelletlenül osztállyá alakul. Ámbár tanár úr a riasztópisztolyt újratölti s visszahelyezi a bőröndbe. Kinyitja az osztálynaplót az ülésrendnél. Ugye, már engem nem először… igaz? Na ja, feleli egy reszelős kamaszhang az ablak tájékáról. Akkor most németóra… kérdés, hogy az előző alkalommal nagyrabecsült kollegám, Gémesné, milyen irányba, értve ezen a tankönyvben a megfelelő fejezetet, hacsak nem egészen más rendszert követvén… hiszen a nyelv organikus struktúra, és ki így, ki úgy… szóval… – választ vár, de nem kap. Zsebórájára pillant, úristen, még csak négy perc múlt el, látni véli az Időt, kaján ördögfiguraként, amint mindent elkövet, hogy a mutatók járását lassítsa. Ámbár tanár úr krákog: Sprechen Sie Deutsch? – most sem kap választ. Akkor azt kérdi: Egyáltalán, ez a negyedik cé? Erre már kirobban az osztályból a röhögés. A középső padsorban fölállt egy lófarkas srác: Tanár úr, mikor lesz a Bajza-nap az idén?

Ő a plafonra függeszti tekintetét, azután az ablakon túli világra, az udvar fáinak csúcságain és az elektromos vezetékeken tollászkodó galambokra, majd így szól: Megtisztelő, hogy ön, fiatalember, énhozzám fordul, énhozzám, aki már úgy kevésbé… akinek nincs is osztálya, mert az igazgató úr egy ideje… nehéz ezt… mindenesetre a tárgyaimat azért, főleg a matekot… és ön, az osztálynapló tanúsága szerint matekból nem is túlzottan… annyira biztosan nem, hogy átjuthatna a vonal fölött, illetve csak akkor, ha az osztályzáskor a legnagyobb jóindulattal… amire nem illene bazírozniuk, bár valamennyien számításba veszik… tudom, én sem a hathúszassal… világos, hogy… nos… – végleg eltévedvén gondolatai folyondárjában, rövid szünet után hozzáfűzi: Ámbár… – és indul újra a szógomolygás, liános kacskaringói valószínűleg eltekergőznek a kicsöngetésig.

Ezúttal azonban Ámbár tanár úrból mintegy tíz perc elteltével kifogy a szusz. Nagyot sóhajt, újra föltekint a plafonra, majd ki az ablakon, a túlsúlyos galambokra, végül a zsebórájára. Tömérdek ideje maradt. Hallgatása tarthatatlanná sűrűsödik, noha nincs csend, az osztály sustorgó harmincötfejű szörnyetege egyre zajosabb. Előhúz a bőröndből egy ütött-kopott dobozt: A KIS BŰVÉSZ. Ámbár ez németóra, talán belefér, hogy én egy másik oldalamról is… kivételesen… egy önként jelenkenő segítségével!

Minthogy önként jelentkező nem akad, a lófarkas srácot hívja ki. A fiú zsebeiből, orrából és szájából üveggolyókat varázsol. Az osztály lanyha érdeklődéssel figyeli a mutatványokat. Ámbár tanár úr bedobja a világszámot: égő gyertyát vesz ki a zsebéből, majd újra eltünteti. A csöngő – akár egy felmentő sereg kürtjele.

Ámbár tanár úr boldogan lép ki az osztályból, kezében a bőrönd, arcán koromfoltok, zakója itt-ott füstölög. A folyosón maga sem érti hogyan, a kövezetre huppan. Magas, fiatal nővel ütközött össze. A nő tetőtől talpig fekete bőrbe öltözött, ébenszín haja fiúsra vágva, seprűs szempillái alatt szokatlanul tág fehér medencében úszik a két sötét parazsú írisz. Mindezt ő csak akkor látja, amikor leesett szemüvegét visszailleszti az orrára. Egy pillanatra kihagy a szívverése.

A nő zavarban van: Bocsásson meg… – fölhúzná, de ő nem fogadja el a segítséget. Döbbenten nézi ezt a jelentős méretű lényt, akinek a vállán akkora sportszatyor lóg, hogy abban elférne egy kisebb ember: Mi ez? Vívózsák. Aha… – Ámbár tanár úr a bőröndre támaszkodva fölegyenesedik: Nem tudom, volt-e már szerencsém… ifjabb Baradlay Rómeó, ha meg nem sértem… – bokacsattintás, főhajtás. Tanár úr, hát nem ismer meg? Én… ööö… elnézést, kisztihand… konkréte nem. Kár, mert idejárok a negyedik cébe… meg az ön drága papájához, énekórákra. Hm… a negyedik cébe… – sokkal idősebbnek látszik, mint a negyedikesek, gondolja Ámbár tanár úr. Eszébe jut valami: Ha a negyedik cébe jár, akkor nem volt órán! Keretedzésről jövök, felmentésem van! Milyen edzésről? Bekerültem a válogatott keretbe. Értem – és mi a neve? Kapy Tímea. Igen… Kapy Tímea, ismétli Ámbár tanár úr, kissé szédeleg, a halványzöldre festett falnak támaszkodik. Tanár úr, rosszul van? – a lány megfogja az alkarját. Ámbár tanár úr az izmos ujjak érintésétől erőre kap, nem, csak egy pillanatra… minden rendben. Viszlát, tanár úr! – a lány elhajózik a tanterem felé a zsákjával.

Délután Ámbár tanár úr üldögél a konyhában, előtte az asztalon kései ebédje, a fölmelegített paprikás krumpli immár kihűlt. Agyában újra meg újra Kapy Tímea, noha ő mindent elkövet, hogy kiküldje onnan. Lassan sötétedik, az ablakpárkányon galambok verekednek a kenyérdarabkákért. Ámbár tanár úr ma a szokottnál kevesebb figyelemmel kíséri életüket. Gépiesen eteti Afrikát, a teknőst, kenyérgalacsinokkal. Afrika valamivel idősebb Ámbár tanár úrnál, de valamivel fiatalabb az apjánál.

A lakás belsejéből erőszakos zongoraszó hallatszik, s egy cérnavékony lányhang, amint igyekszik a kísérethez idomulva elénekelni a régi slágert: „Hol jár az eszem, csak a csengőt figyelem…” Tényleg, hol jár az eszed? – harsan föl idősebb Baradlay Rómeó vértolulásos baritonja. A lány hüppög, idősebb Rómeó megsimogatja, eközben potyázik egy kicsit a popsiján. A lány kuncog. Kezdd elölről! – az öreg.

Csöngetnek. Ámbár tanár úr összerezzen, de nem moccan. Nyisd ki! – bömböli odabenn az apja, erre már föltápászkodik, siet a

bejárathoz. Az ajtó előtt Kapy Tímea, ezúttal marslakónak öltözve, bőröltönyben, kezében sisakkal, mert motoron érkezett ide. Rövid, fekete haját megrázza, mintha tinta spriccelne szét a lámpafényben. Csó… üdvözlöm! – makogja Ámbár tanár úr, ööö… mi tetszik? Órára jöttem. Ide? – Ámbár tanár úr egy pillanatra nem érti, hol van. Tímea addigra besiklik mellette, ruganyos léptekkel halad a nagyszoba felé. Ámbár tanár úr rájön, hogy nem őhozzá jött a lány – sajnos –, hanem az apjához. Álldogál még egy darabig az ajtónál, aztán visszatér a konyhába.

Odabenn melegváltás, az alacsony szőke lány a zongorára teszi a nyolcszáz forintot és távozik. Tímea lép a helyére. Idősebb Rómeó a bevezető futamot játssza, „Ha végre itt a nyár, és meleg az idő…”, és beint, ám Tímea nem fakad dalra, hanem azt kérdi, talányos mosollyal: Mondja, tanár úr… a tanár úr mindig ilyen? Hogyhogy? Már nem ön, hanem a fia! Ja… milyen ilyen? Hát… ilyen-ilyen! – körkörös kézmozdulat. Igen, ő mindig ilyen-ilyen… – a zongora ismét fölcsilingel, idősebb Rómeó ballal beint, ám Tímea: És a tanár úrnak… a fiatalabb tanár úrnak van családja? Ugyan… egyszer volt nős, pár hónapig, de minek! – a zongora harmadszor is nekifut, Tímea végre rázendít: „…Az ember strandra jár, mert arra van idő…” A képekkel és fotókkal borított falat szemléli. Középen megleli a fiatalabb tanár úr esküvői felvételét. Majdnem ugyanúgy néz ki, mint most, de – hihetetlen! – nevet. Az asszonyka pufók, csábos, csupa tüll.

Ámbár tanár úr harmincas éveinek közepén a Munkácsy Gimnázium orosztanárnőjét, Wlaszits Arankát vezette oltárhoz. Aranka beköltözött a Baradlayak – azóta már lebontott – kispesti házába, melynek az államosítás csupán egyharmadát hagyta a család kezében. Aranka szerette volna a saját képére formálni Ámbár tanár urat és a hosszúkás szobát, törekvései azonban kudarcba fulladtak. Ifjabb Baradlay, anélkül, hogy egyetlen neheztelő szó elhagyta volna az ajkát, délutánonként makacsul helyreállította az eredeti állapotot, a bútorokat visszatolta, az új függönyt, szőnyeget, képet kirakta a fészerbe. Aranka dührohamait némán hallgatta végig, szemüvegét tisztogatva. Aranka azzal sem volt elégedett, ami kettejük között az

ágyban történt, csakhogy Ámbár tanár úr e téma puszta említését is súlyos illetlenségnek tartotta.

Aranka egy péntek délután csomagolt össze és hurcolkodott ki, búcsúlevelében azt írta, ifjabb Baradlaynak nem feleség kellene, hanem egy jótét édesanya, e szerephez ő, Wlaszits Aranka, még nem elég öreg. Utóirat: Egy Rómeótól többet vártam volna. E pikirt megjegyzéssel ifjabb Rómeó tökéletesen egyetértett, keresztnevét sosem tudta megbocsátani az apjának – ennél még az Ámbár tanár úr is jobb. Az apjára támadt: Miért hagytad, hogy elmenjen? Honnan sejthettem volna, hogy költözködik? Talán a bőröndökből. Ugyan… aszittem, elutaztok… már megszoktam, hogy énnekem sose mondtok semmit… A végén Ámbár tanár úrnak kellett megvigasztalnia az apját – veszekedéseik szokásos forgatókönyve szerint.

Ifjabb Baradlay Rómeó kamaszkorában sokat várt a nőktől. Rajongott az anyjáért meg a húgáért. Mindkettőjüket hamar elvesztette, az a betegség vitte el őket, melynek a nevét többé nem hajlandó kiejteni. Azóta e két nőalakra isteni tulajdonságok sorozatát aggatta képzeletében, nem csoda, ha a valóságos lányok és asszonyok egyike sem volt képes fölvenni velük a versenyt. Idősebb Rómeó el sem tudja képzelni, miért nem forog hölgytársaságban a fia. Néha ajánlgatja neki, hogy járjon el szórakozni, Ámbár tanár úr ilyenkor ráordít: Elég öreg vagyok már ahhoz, hogy ne avatkozz a dolgaimba!!! Jól van, be ne kapjál… felőlem agglegény maradhatsz… be is savanyíthatod magad örökre. Ámbár tanár úr e dohogást már nem hallja, addigra kirohan, az ajtót olyan erővel csapja be maga után, hogy körben hulldogál a vakolat. A fiam, mondja ilyenkor jelentőségteljesen az apja. Afrika, a teknős, bólogat az üvegdobozában.

Jó hírem van, Rómeó, adok egy osztályt! – Dr. Varsányi. Ámbár tanár úr lekapja szemüvegét, zavartan tisztogatja, viccelsz, ugye? Dr. Varsányi mosolyog, ez komoly, átveheted a negyedik cé-t. Épp a negyedik cé-t? – arcán átörvénylik a rémület. Tudom, tudom, az igazgató együttérző, de majd te megszelídíted őket. És Gémesné? Fölmondott, azonnali hatállyal. Megőrült? Nem… most jött meg az

esze, betársul a férje káeftéjébe… legalább háromszor annyit kereshet, mint itt – és ez még csak a kezdet. Ámbár tanár úr csóválja a fejét, nem érti, hogyan hagyhatja abba valaki a tanítást. És mit csinál az a káefté? – úgy ejti, mintha káromkodna. Adótanácsadás! – Dr. Varsányi.

Ámbár tanár úr a mélyzöld bőrönddel a kezében megáll a negyedik cé előtt. Picit reszket. Nem érti, miért nem szűrődik ki az állati hangzavar. Talán nincsenek itt? Fülel. Sóhajt. Legszívesebben visszafordulna. Amikor belép, a katedra két oldalán egy-egy srácot lát, a görög kariatidák pózába merevedve, a többiek nézik őket, valaki méri az időt. Mi ez? Szoborverseny, mondja az egyik fiú. Na de a matek óra?! Később! – jelenti ki Kapy Tímea. Ámbár tanár úr ernyedten a padlóra ereszti a bőröndöt, bámulja a szoborversenyt.

Amikor az osztály végre a helyén ül, Ámbár tanár úr bejelenti: Azt a rossz hírt kell megosztanom önökkel, hogy Gémes tanárnő más irányú… ezúttal nem kivételesen, hanem hosszabb távon is… így énrám hárul a megtisztelő feladat, hogy önöket mostantól az érettségi felé, csakúgy, ahogyan egy hajót szokás a megbízható révbe, ahol azután… ámbár… érthető? Hosszabb csönd után egy hitetlen hang az utolsó padból: Tehát a tanár úr lesz az ofő? Ámbár tanár úr bólogat: Plusz a matematikát is én… a továbbiakban. Újra csönd, aztán kitör az üdvrivalgás, melyhez dübörgő lábdobogás párosul. Ámbár tanár úr bátortalanul mosolyog, a szemüvegével játszogat. Amikor csönd lesz, megkérdi: Önök ennyire örülnek az én ööö… szerény személyemnek? Nem, mondja Kapy Tímea, ennyire úúútáltuk Radnainét! Ki az a Radnainé? Hát, eddig ő tanította a matekot.

Ámbár tanár úr egyre nagyobb zavarban van. Magyarázni kezdi, miféle elképzeléseket dédelget a legsürgősebb osztályfőnöki teendőkről, érettségi évében vagyunk, le kell zárni a jegyeket és fölkészülni a pontszámot jelentő vizsgákra… nyakunkon a Bajza-nap is, és az osztálykirándulás… ámbár… – szakad róla a verejték. Igyekszik mindenhová nézni, csak Kapy Tímeára nem. Eszmefuttatása egyre kevésbé köti le a gyerekeket. A középső padsor végén bridzsparti indul. Emitt amőbáznak. Amott papírgalacsinok röpdösnek. Kapy Tímea elővesz egy könyvet,

olvasni kezdi. Ámbár tanár úrnak az a határozott érzése, hogy közben önfeledten fütyörészik: „Ha végre itt a nyár, és meleg az idő…”

Összeszedi magát: Akkor most az ülésrend alapján… illetve személy szerint… kérem, akinek problémája van, az… jelentkezzen, aki matekból bukásra áll! Kapy Tímea most becsukja a könyvet – a borítón vörös betűkkel a cím: Tanár úr kérem –, a magasba emeli a kezét. Maga… éppen maga? Micsináljak, ha nincs érzékem a számokhoz? Ámbár tanár úr törölgeti a homlokát. Összefüggéstelen előadásba kezd arról, hogy a matematika sokkal könnyebb tárgy, mint hinnénk, csak el kell helyezni a hétköznapokban… vegyük például a galambokat… ha teszem azt, tizennégyen ülnek a telefondróton, és huszonkilencen az ablak alatti három fán, akkor…

Amint hazaér, bevonul a fürdőszobába, s noha délután három felé jár, levetkőzik, zuhanyozni kezd. Mi van, ilyen piszkos vagy? – kérdi idősebb Rómeó, de nem kap választ. Ámbár tanár úr ereszti magára a jéghideg vizet, s vacogva énekelgeti az orra alatt: Ezt nem szabad… ezt nekem nem szabad… azonnal felejtsem el… verjem ki a fejemből, egy-kettő… nem szabad.

Reggelre benáthásodik. Megkéri az apját, telefonáljon a nevében a Bajzába, ma nem tarthatja meg az óráit. Gyógyszereket vesz be. A paplanba hengergőzik. Izzad, rázza a hideg, szenved, aludni próbál. Olykor-olykor átszűrődik a szomszéd szobából egy-egy sláger. Idősebb Rómeó forró teát, narancsot, süteményt visz neki, borogatást tesz a homlokára. Mindezt a fia oly kelletlenül viseli, ahogyan a fiak szokták. Idősebb Rómeó odaül az ágy szélére: Na, te tökfej, vallj színt. Tessék? Állj elő, vén márkus… nem szoktál te betegeskedni… ki vele, mi a bajod… vagy nem akarsz beszélni róla? Ámbár tanár úr rázza a fejét. Ha nem, hát nem… akkor csak annyit kérdek: pénzügy, munkaügy vagy szívügy? Ámbár tanár úr riadtan pislog, az apja fűzi tovább: Pénzügyed nem lehet… a gimiből nem dobhattak ki, ha egyszer most kaptál osztályt, marad tehát a szívügy, igaz? no persze, jól van, te tökfej, gratulálok! megtudhatnám, ki a szerencsés hölgyemény?

De nem tudhatja meg. Ámbár tanár úr dacosan a fal felé fordul, heves mozdulatától kilöttyen a tea a tálcán. Jól van, fiam, fő a

diszkréció! – az öreg elhagyja a szobát.

Ámbár tanár úr mostanában kitüntetett figyelemmel szemléli az utcán haladó párokat, elsősorban azokat, ahol nem csekély a korkülönbség férfi és nő között. Úgy tetszik, a fiatalabb hölgyikék nem idegenkednek túlzottan az idősebb uraktól. A körúton, minden teóriát összezúzva, hetven körüli, pufók asszonyság közeleg, oldalán barna fiatalemberrel, aki tán a gyereke is lehetne – csakhogy ily módon kizárólag szerelmesek karolnak egymásba. Ámbár tanár úr vállat von, hümmög. A fiatalember villogó szemmel pillant rá, s támadó hangsúllyal: Van valami hézag, papa? Ámbár tanár úr eliszkol.

Na, Rómeó, boldogulsz a negyedik cével? – érdeklődik Dr. Varsányi a nagyszünetben. Ámbár tanár úr bólogat, mint akinek nincs kedve ehhez a témához. Bővebben? Ámbár tanár úr bővebben bólogat, s faképnél hagyja az igazgatót. Dr. Varsányi nem biztos abban, hogy ifjabb Baradlay Rómeóval minden rendben van, de most nincs több ideje rá.

Odahaza Ámbár tanár úr hosszú csövű periszkópot fabrikál. Amint elkészül, az ablakhoz lép vele, átles az apja szobájába. Kis híján szívszélhűdést kap, mert Tímeát figyelheti, amint idősebb Rómeó zongorájának támaszkodva énekel.

Ámbár tanár úr kiöltözik, napszemüveget tesz föl, elrohan otthonról. Sétálgat az utcán. Az volna a legjobb, ha véletlenül találkoznának. Amikor Tímea kilép a ház kapuján, ő utána surran. Saroknyi távolságból akarná kísérni, akár egy titkosügynök. Csakhogy Tímea fölpattan a motorra, bukósisakot húz, eldübörög.

Másnap Ámbár tanár úr szintfelmérő dolgozatot írat a negyedik cében. Ennek az a legelső akadálya, hogy az osztály állítása szerint nincs matek dolgozatfüzetük. Radnainé beszedte, és sosem adta vissza. Ámbár tanár úr regélni kezd valamiféle bűnözőkről, ők mindent arra a társukra fogtak, aki meghalt a rendőrökkel vívott tűzharcban… – tekintete újra meg újra Tímeára téved. A negyedik cé bizakodva hallgatja a terebélyesedő történetet, hátha ezzel megússzák. Ámbár tanár úr azonban váratlanul kiszakítja magát saját gondolatörvényeiből: Vegyenek elő egy tiszta papírt! – írni

kezdi a táblára a feladatokat. A másodiknál segítőkészen megjegyzi: Derékszögű háromszöget látok, Pitagorasz tétele jut eszembe…

Hamarosan vállon találja az első lövedék, egy almacsutka. Úgy tesz, mint aki nem veszi észre. A következő a táblán csattan, a leve végigcsurdogál a derékszögű háromszögön. Ezután papírgalacsinok következnek. Ámbár tanár úr a számokra összpontosít, közben szép halkan kifejti, mit gondol az inzultusról: Sajnos, a nagy francia forradalom bizonyos eszméi az osztályteremben nem érvényesek, kezdve a szabadságon, folytatva az egyenlőségen… ugyan a testvériség talán elfogadható, ám csupán bizonyos értelemben… – ebben a pillanatban az osztály felé fordul, és akkor zutty! – az orrán csattan egy zsíroskenyér. Ő kinyitja a bőröndöt, pici frottírtörülközőt hajtogat szét, megtörli az arcát, aztán a pisztolyt veszi ki: Uraim és hölgyeim, van egy bizonyos határ… kénytelen vagyok a rajtam esett sérelmet most… jelentkezzék, aki a zsírosdeszkáért felelős… ámbár… második szakom a fizika, így a röppálya ívéből könnyedén… – vár, de nincs jelentkező. Az ablak felőli padsor elé lép, egy olajos hajú fiúra mutat: Te voltál, igaz? A srác fölegyenesedik. Ámbár tanár úr ráfogja a pisztolyt, felhúzza, elsüti.

Vízsugár vágja telibe a fiú arcát – vízipisztoly. Az osztály másodpercnyi dermedtség után felröhög. Ámbár tanár úr a szeme sarkából látja, ez Tímeának is tetszik. Nos… negyven perc hat feladatra… tessék! – visszamegy a dobogóra, leül az íróasztalhoz. Időről időre odasandít Tímeára. Ha a lány visszanéz, elkapja a tekintetét.

Később Ámbár tanár úr egy taxiban várja, hogy a lány énekóra után kijöjjön a házuk kapuján. Már beesteledett, napszemüvege idegesíti, mégis ragaszkodik hozzá. Nem könnyű a száguldó motort követni, a sofőr ügyeskedik, ahogyan a krimikben látta. A kedves lánya? – kérdi. Nem, a tanítványom. Tímea a Népstadion területére hajt, s ott beszalad egy épületbe. Ámbár tanár úr kifizeti a taxit, megkerüli a hosszúkás házat. A túlsó ablaksoron át látszik, hogy ez egy vívóterem. Hamarosan föltűnik Tímea, fehér plasztronban, ami nagyon jól áll a fekete hajához-szeméhez. A bemelegítő gyakorlatok különösen erotikusak. Ámbár tanár úr elmenekül. Leül egy kőpadra

az épület bejáratánál. Azon morfondírozik, hogy van-e itt vívásoktatás idősek számára is.

A feszültség elviselhetetlenné válik. Amikor Ámbár tanár úr Kapy Tímeát felelteti, a lány közelségétől annyira megzavarodik, hogy a példát nemcsak Tímea, de ő sem tudja megoldani.

Délután a lehető legkevesebb zajt csapva, gondos fésülködés, fogmosás és parfümözés után kilopódzik a lakásból. Trolibuszra száll. Úticélja egy hosszú utca a Népliget közelében, melynek mindkét oldalán a legősibb foglalkozást űző hölgyek sétálgatnak. Ámbár tanár úr meglehetős feltűnést kelt vajszínű ballonkabátjával, angol esernyőjével és maffiózó napszemüvegével. A lányok vihorásznak. Ámbár tanár úr már-már föladná kétségbeesett ötletét, amikor egy igen ordenáré, de arcpirítóan fiatal nő leszólítja: Ne félj, kisapám, csak az első lépés nehéz… Zsuzsanna vagyok! – a platinaszőke, vérszínű körmöket és forrónadrágot viselő lány belékarol, viszi szobára.

Kevéssel ezután Ámbár tanár úr alsónadrágban gubbaszt a kétes tisztaságú szőnyegen, hátát a díványnak veti, tenyerét az arcára tapasztja. Nagyon szégyenteljes… de… kijöttem a gyakorlatból… bocsánatáért esedezem… – suttogja. Nem kell esedezned, kisapám, te fizetsz… na, szedd már össze magad… mindenkivel megesik.

Napokig követte Kapy Tímeát, főleg edzésre és haza. A lány hamar kiszúrta. Úgy érzi, ez nem mehet így örökké. Egy este bevárja a férfit: Tanár úr, micsoda meglepetés! Kapy Tímea… csodás véletlen… nahát… mit szólna, ha egy vacsorára… én… meghívnám… velem? Nem lehet, fogyókúrázom. Ugyan minek? – ifjabb Rómeó zavartan szemléli azokat a testrészeket, amelyek miatt a nők aggódni szoktak. Tímea elneveti magát: Na, jöjjön.

Beülnek egy biliárdterembe, a vívózsák a ruhatárba kerül. Megint közéjük terül a csönd. Tanár úr, hogy fogok én leérettségizni matekból? – kezdi a lány, épp csak hogy ne hallgassanak. Tanulnia kéne. Nehéz ügy… én már elsőben elvesztettem a fonalat. És miért csak most szól? Radnainé pikkelt rám, neki hiába szóltam volna.

Egy darabig még iskolai dolgokról fecsegnek, aztán Ámbár tanár úr megkérdi: Mondja, Tímea, egy válogatott vívó miért tanul

énekelni? Hogy válogatott énekes legyen, feleli a lány, majd hozzáfűzi: Nem mindenki bunkó, aki sportol. Ámbár tanár úr helyesel, ő semmi effélét nem mondott… ő a tanulás vágyát a legmagasabbra… ámbár a közfelfogás szerint nem adhat az isten mindent egy helyre… persze, kivétel erősíti a szabályt, hiszen Tímeácska például, ugyebár… – végleg elakad.

Tanár úr, miért nem lazít egy kicsit? – Tímea. Ifjabb Rómeót ez szíven üti, megnyalja a szája szélét: Nem tudom, hogy kell. Kezdje azzal, hogy megmondja, mit akar tőlem? Ámbár tanár úr feje paradicsommá vörösödik, na de Tímea… nem is értem, hogy… erre konkrétan… micsoda kérdés… most akkor én… mit feleljek? Az igazat… meg akar dugni? Hm… nem… én nem… …Szóval nem? Ámbár tanár úr kelepcébe került, nincs bátorsága válaszolni. Köhécsel, s aztán: Ha az embernek… és azért a tanár is ember… szóval, ha valaki úgy első ránézésre is sokat, sőt rengeteget… a kezdeti érdeklődés lassan-lassan… és egyre inkább, egészen addig, amíg már-már mindent… hiszen maga, Tímea, lehetne a lányom, és én boldogan volnék az apja, ámbár az igazi apját nem akarom ezzel… Nekem nincs igazi apám, mondja Tímea dacosan. Megérdemelne egyet, feleli Ámbár tanár úr.

A lány örül e mondatnak. Hirtelen megered a nyelve. Őneki nincs túl sok szerencséje a krapekokkal, meséli. Akik tetszenek neki, azok mind gyávák, akiknek meg ő tetszik, azok mind bunkók… á, nem is érdemes foglalkozni velük. Ámbár tanár úr zavarosan vigasztalja, madarakról és virágokról példálózva, előbb-utóbb minden madár társat választ… Tímea dallamosan hozzáfűzi: Virágom, virágom. Ámbár tanár úr bólogat. Később a tetoválásról beszélgetnek. Tud titkot tartani? – Tímea megmutatja a bal vállán a háromcentes lila tőrt: Ha az anyám megtudná, szíven szúrná magát. Ámbár tanár urat fölizgatja a látvány.

A másik teremben kezdetét veszi a diszkó, Tímea táncolna. Ifjabb Rómeó vérvörösen szabadkozik, nem tud ő táncolni, különösen nem ilyet, nem is illendő, hogy ő, az ő korában, Tímeával, aki ugye még… illetve már… viszont… Tímeának pillanatok alatt akad táncosa, egy szálfatermetű srác, átlibbennek a szomszéd terembe, s ott sékelnek

önfeledten. Ámbár tanár úr majd elájul, amikor látja a lány testét vonaglani. Kifizeti a számlát, elmenekül, csöndesen sírdogálva.

Mi a baj, édes fiam? – az apja rémülten követi az előszobában. Ámbár tanár úr ruhástul veti magát az ágyra, rázza a zokogás. Idősebb Rómeó most ijed meg csak igazán, az ő fia még soha nem feküdt az ágyra ruhástul, sáros cipőben! Óvatosan levetkőzteti, mint egy nagybeteget, nyugtatót és altatót hoz neki, de Ámbár tanár úr nem hajlandó bevenni. A fal felé fordul. Megpillantja Afrikát, aki az ő távollétében elszunyókált az ágy sarkában, szokása szerint. Ámbár tanár úr megragadja és elhajítja. Idősebb Rómeó vetődik, akár egy futballkapus, sikerül elkapnia a teknőst. Liheg, simogatja a rémült állat páncélját, s immár egészen biztosra veszi, hogy a fia megbolondult.

A legközelebbi matekórán Ámbár tanár úr kiosztja a dolgozatokat, sok az egyes, akad néhány kettes, három hármas és egyetlen árva négyes. Tímea hármas alát kapott. Ők ketten tudják, hogy érdemtelenül. Ámbár tanár úr mindent elkövet, hogy ne foglalkozzék a lánnyal, Tímea azonban – legnagyobb rémületére – jelentkezik: Tanár úr, szeretném tudni, lesz-e osztálykirándulás, mert a Gémesné a jövő hétre ígérte, a menedékházat is lefoglaltuk, de azóta nem volt róla szó, és ha elmarad, akkor vissza kéne kérni az előleget. Ámbár tanár úr szerteágazó válaszából kihámozhatja, aki figyel, hogy az ígéret szép szó, még akkor is, ha Gémesné többé már nincs a körünkben…. satöbbi-satöbbi.

Tímea anyja húslevest főz, amikor a lánya megérkezik az iskolából. A táskát kosárlabdás mozdulattal hajítja be a szobájába. Na! – kiáltja az anyja, hallván a puffanást. Később: Éhes vagy, angyalom? – ám ez fölösleges kérdés, Tímea mindig éhes. A gőzölgő leves fölött lelkesen elmeséli, hogy Ámbár tanár úr, az új ofő, csuda klasszul tanítja a matekot, és ő, Tímea máris írt egy hármas dolgozatot. Ámbár tanár urat kevesen bírják, pedig tök jó fej… még neked is tetszene. Tímea! – az anyja szája pengévé vékonyul. Jól van na… nem feltétlenül úgy… ámbár úgy is… Tímea!!! Oké, oké.

Köhögő Ikarusz busszal érkeznek az osztálykirándulás első állomására, a cseppkőbarlanghoz. A délutánt már a következő

helyszínen, a barlangfürdőben töltik. Tímea falatnyi vörös bikiniben… Ámbár tanár úr úgy érzi, kínpadra vonták. A lehető legtávolabbra tempózik a lánytól. Az esti tábortűz idejére már kialakul néhány párocska az osztályban. Ámbár tanár úr mélabúsan hallgatja a közös éneklést, látja, hogy Tímea vállához is dörgölődzik egy sörtől magabiztos srác.

A menedékházban négy emeleteságyat zsúfoltak minden szobába. Amikor Ámbár tanár úr kikacsázik a vécére, hallja, hogy az egyik szobában folytatódik a mulatozás, szól a magnó, talpak verik a ritmust. Odasündörög, beles a kulcslyukon. A homályban mintha kivenné Tímea sziluettjét, a srác karjai közt. Vagy mégsem? Megrezzen, valami zaj üti meg a fülét a folyosó túloldaláról, elszégyelli magát, visszasiet az ágyába, magára húzza a takarót. Másnap rá nem jellemző módon ordibál az osztállyal, mindenbe beleköt, egyáltalán, az agyukra megy. Tanár úr, mér nem száll már le rólunk? – érdeklődik az egyik nyegle fiú, akinek a szájából kétszer egymás után verte ki a cigarettát a buszon. Menstruál, morogja az egyik lány. Ki volt az? – Ámbár tanár úr bömböl. Ráparancsol a sofőrre, hogy állítsa meg az autóbuszt – addig nem folytatják az utazást, míg a tettes nem jelentkezik. A lány végül föláll. Ámbár tanár úr odalép hozzá, pofon vágná, de az utolsó pillanatban Tímea elkapja a karját. Többé ne forduljon elő! – sziszegi Ámbár tanár úr vérben forgó szemmel. A busz indul tovább, ő pedig titkon orvosságot vesz be.

Egy tó partján lévő kempingben éjszakáznak. Sokan kiülnek a partra, vacsora után. Jöjjön, tanár úr! – Tímea áll mögötte. Ámbár tanár úr körülnéz, hallotta-e valaki e bizalmas hangot, csak aztán tápászkodik föl: Hová? Megetetjük a szúnyogokat! – Tímea. Elindulnak a stégek mentén az erdő felé. Ámbár tanár úr zavaros csillagászati kiselőadásba fog. Amikor már elég messzire távolodtak a többiektől, Tímea félbeszakítja: Tanár úr, én olyan szerencsétlen vagyok!

A férfi biztatására kiönti a lelkét. Van egy srác az osztályban, és mindenki azt hiszi, hogy ők ketten egy pár. Ő, Tímea, tényleg bírja azt a gyereket, de nem akar járni vele, tulajdonképpen senkivel sem akar járni ez az igazság, viszont megsérteni sem akarja, ráadásul a

fiú rendszeresen égeti őt a többiek előtt, az is lehet, hogy csak azért keresi a társaságát, mert ugye ő a válogatott vívó, a jövő évi olimpia nagy reménysége… olyan bonyolult ez az egész.

Ifjabb Rómeónak jólesik, hogy a lány a vállára hajtja a fejét, örömében különös horkantást hallat. Mi ez? – Tímea. Orrsövényferdülés. Ekkor üget arra három vihorászó lány. Észreveszik őket, tapintatosan elhallgatnak. Ámbár tanár úr megsemmisülten ugrik odébb, s a kelleténél hangosabban: Nos, Kapy, most, hogy megmutattam magának a különböző csillagképeket, akár vissza is térhetünk a többiekhez! – indul az ösvényen a fények és hangok felé. Tímea talányos arckifejezéssel követi.

Ámbár tanár úr a kirándulás hátralévő részét önmagába zárkózva tölti, teljes némaságban. Amint a busz bekanyarodik az iskola elé, ő száll le elsőként, s anélkül, hogy bárkitől elköszönne, befut az iskola sötétbe boruló épületébe. A tanáriban matat az osztálynaplók között. Mire a pedellus – betörést sejtve – odaérne, Ámbár tanár úr már újra az utcán van, leint egy taxit. Hazaviteti magát. A sofőrt váratja, míg átöltözik, a lehető legósdibb szmokingba. Apja ijedt kérdéseire nem felel. Amikor visszaül a taxiba, idősebb Rómeó az ablakból figyeli. Magához öleli a teknőst. Na, Afrika, most becsapott a ménkű, motyogja, imádkozzunk, hogy megússzuk valahogy.

A taxi egy éjjel-nappal nyitva tartó virágboltnál fékez le. Ámbár tanár úr hatalmas csokor rózsával ül vissza a kocsiba. Bemondja a címet. Tímeáék házánál száll ki. A korhadt fakapu nyitva. Fölsiet a másodikra. Becsönget. Tímea anyja nyit ajtót, pongyolában, éjszakai krémmel az arcán. Mi tetszik? – kérdi, kissé ellenségesen. Kezit csókolom, talán nem sikerült a legmegfelelőbb időpontban… és helyesebb lett volna, ha előtte telefonon… de vannak olyan helyzetek, amikor halogatás helyett inkább a tárgyra… bele a közepébe… ámbár… A mama egyre türelmetlenebb: Mit akar?! Szeretném ezennel illő tisztelettel és ünnepélyességgel… bizonyára már érti… kitalálta, ugye? Tímea anyja rázza a fejét. Szeretném megkérni a kezét! A mama még ütődöttebb arcot vág. Úgy értem, a kedves leánya kezét! Tessék?! Ifjabb Rómeó elbizonytalanodik: Nem

Kapyné? De… – az asszony pofazacskói fölfúvódnak: Timííí! azonnal gyere ide!!!

A háttérben egy huszonéves lány bukkan föl, majd Tímea, mindketten hálóingben. Amikor megpillantja Ámbár tanár urat, kezében a szekérkeréknyi rózsacsokorral, elneveti magát: Ez nem igaz! Ámbár tanár úr magyarázkodni kezd, tudja ő, hogy Tímea tisztelt édesanyja számára kétségbeejtő lehet az ő személye, különösen a kora miatt, pedig az ő szándékai tisztességesek és komolyak, egyáltalán nem biztos, hogy Tímea nem éppen őmellette találja meg… azt a bizonyos kék madarat… hiszen ő legalább annyira, mint a szeme fényére, sőt… ez osztályfőnökeként is a kötelessége… ámbár annak persze vége, ezek után ő nem maradhat ofő, az sem biztos, hogy maradhat a tanári pályán… szóba jöhet az idő előtti nyugdíj… de van egy kis megtakarított pénze, és szívesen áldozza arra hátralévő életét, hogy Tímeát támogassa, minden lehetséges vonalon.

Maga az én lányom osztályfőnöke? – hüledezik a mama. Igen, kérem. Nem szégyelli magát, tanár létére, éjnek évadján, egy ilyen dumával?! megáll az eszem! mit képzel maga? eridjen innen, míg finom vagyok és nőies! Az ön álláspontja érthető, csakhogy nekem Tímea tényleg nagyon… én apja helyett apja… sőt… A mama azonban már régen becsukta az ajtót.

Ifjabb Rómeó kocsmázással tölti az éjszakát. Másnap reggel pedig amúgy piszkosan, borostásan, bemegy Dr. Varsányihoz. Föl kell mondanom, kérlek! De miért? A körülményeim… elégedj meg ennyivel… nem taníthatok már… itt biztosan nem. Az igazgató nem tud kihúzni belőle többet. Értetlen arccal nézi, amint Ámbár tanár úr magához veszi a zöld bőröndjét, kilép a folyosóra, és súlyos léptekkel elhagyja az iskola épületét. Az udvarból még visszanéz. A negyedik cé az ablakból figyel. Egy kar bátortalanul integet. Ámbár tanár úr visszaint.

Hazabotorkál. Az apja szerencsére éppen oktat, így nem kell beszélgetnie vele. Mire az órának vége, Ámbár tanár úr már fekszik az ágyán, állig betakarózva. Az asztalon kartonlap, két könyv közé szorítva, rajta vastag filctollal a fölirat: KÉRDÉSEKRE NEM FELELEK, MINDENKI HAGYJON BÉKÉN! Afrika valamiképpen

fölmászott oda, próbálja elolvasni. Aztán kicsit megrágja a papír szélét.

És este, és reggel, majd megint, de ifjabb Baradlay Rómeó marad az ágyban. Fektében bámul ki az ablakon. Az apja minden étkezéskor az éjjeliszekrényre készíti a tálcát, pedig ő hozzá se nyúl. Látogatója is akad, Béni, az angoltanár. Bonbont hozott. A társalgás egyoldalú, csak ő kérdez. Már indulni készül: Szereztem neked két srácot, akiket korrepetálhatsz! – az asztalra teszi a telefonszámokat. Rómeó… hallasz engem?!

Egy barna délutánon Ámbár tanár úr megmoccan. Odahúzza a zöld bőröndöt, kinyitja. Előkerül a két pisztoly. Nézegeti, mint aki nehezen tud választani. Végül jobbal-ballal mind a kettőt a halántékához illeszti. Ekkor érkezik az apja, gyönge húslevessel. Eldobja, korához képest meglepő ruganyossággal ugrik az ágyhoz, a fegyvereket kicsavarja a fia kezéből és zsebre vágja, majd hatalmas pofont kever le neki: Térj már észhez, te tökfej! Ámbár tanár úr feje a másik oldalra nyaklik. Úgy hever tovább, élettelenül. Idősebb Rómeó dühöngve kivonul, a pisztolyokat eldugja a lexikonok mögé, aztán visszasiet, leül az ágy szélére. Akarsz egy kis fejmasszázst? – kérdi. A fia erre sem válaszol.

Valamivel később idősebb Rómeónak órája van, egy már nem túl fiatal férfi kürtöli világgá, hogy vágyik egy nő után. Ámbár tanár úr kikel a paplan alól, felöltözik, bár a zoknit elfelejti, s az ingét félregombolja. Pénzt vesz magához a bőrönd oldalzsebéből. Napszemüvegéért visszasiet. Egy sportboltban zizegős műszálas melegítőt és edzőcipőt vesz. Átöltözik a próbafülkében, a ruháit egy nejlonzacskóba gyűri. Kinézete most már – a többnapos borostát is figyelembe véve – ijesztő. Végül egy rejtélyes, pici üzlethelyiséget keres föl.

Mindezek után ellohol a vívóteremhez. Kapy Tímeát azonban nem találja. Talán épp futnak? – szalad abba az irányba, amerre a lányok szoktak. A nagy kör felénél bukkan Tímeára, egy ügető csoport közepén. Csókolom, Tímea! Tart egy darabig, mire a lány ráismer és lefékez: Úristen… Ámbár tanár úr! Volna rám egy perce? – már húzza is ki a körből a lányt a kezénél fogva. Tanár úr, mire

volt jó ez az egész? a tanár urat kirúgták, én meg sose fogok leérettségizni matekból, a Lónyai vette át az osztályt… képzelheti. Ámbár tanár úr hümmög, valóban, a Lónyainál nincs kegyelem. Figyeljen csak, Tímea, mutatok valamit! – fölhúzza a melegítő ujját, a jobb alkarján szépen rajzolt, zöldes betűk: TÍMEA. Odatetováltatta. A lányt ez kissé meghatja. De nem akar elérzékenyülni a többiek előtt. Jó, majd még beszélünk! – fut a többiek után.

Csakhogy Ámbár tanár úr is nekidurálja magát, és ott liheg a sarkukban. A lányok hátra-hátranéznek, gyorsítanak. Ő minden erejét összeszedve vágtázik. Tímea megszánná, de a társai nem kegyelmeznek. Ifjabb Rómeó rohan, végkimerülésig. Már majdnem visszaértek a vívóteremhez, amikor megbotlik, elesik, levegő után kapkod. Láthatóan rosszul van. A lány betámogatja az épületbe, viszi a férfi vécébe. A mesteredző épp kisdolgozik. Tímea nem törődik vele. Leülteti Ámbár tanár urat a földre, vizet locsol az arcába. A mesteredző kérdezne valamit, ám a lány arckifejezését látva szótlanul kimegy. Ámbár tanár úr még mindig zihál, s közben olyan pillantásokat vet a lányra, mint egy bomlott kandúr. Tímea most már szívből sajnálja. Tanár úr… ennyire komoly? Még ennél is… – feleli ő. Ha… tegyük föl… szóval, ha egyszer együtt lennénk, akkor… azzal beérné? Én… nem úgy, hanem… mi ketten… hosszabb távon… jóban-rosszban…

Tímea bámul rá egy ideig, aztán: Bocs, de azt nem. Hallgatnak. Menjen vissza a kerethez, ajánlja Ámbár tanár úr, már jól vagyok. Biztos? Igen… menjen szépen. A lány nem mozdul, végül a férfi fejére ereszti a tenyerét. Ámbár tanár úr megpuszilja a lány kezét, aztán tereli-tolja a bejárat felé. Amikor magára marad, öreges nyögéssel föláll, peckes léptekkel kimegy a szabadba, ott újra összecsuklik. Hever egy tócsában, élettelenül.

Elmosódott arcok. Ápolónő. Fehér köpenyes férfi. Idősebb Baradlay Rómeó.

Ámbár tanár úr az intenzív osztályon tér magához. Infúzió, katéter, csövek. Egy orvosnak látszó, ősz hajú ember hajol föléje. Ámbár tanár úr megkérdi: Doktor úr, mi történt velem? Hátsófali infarktus. Mire számítsak? Csak nyugalom… mindent megteszünk,

amit lehet… számolgatni nem érdemes. Na de én matektanár vagyok! Az orvos erre megadóan a magasba emeli mindkét karját.

Néhány hét múlva a két Rómeó taxin érkezik a ház elé, ahol laknak. Tombol a nyár. Ámbár tanár urat régi jóbarátként üdvözli a szobája, a függöny, a könyvespolc, a földgömb, az ablak, a fél tucat galamb és Afrika.

Később kopogtatnak. Kövérkés kisfiú döcög be, kezében tankönyvek, füzetek. Csókolom! – arcán bambácska mosoly. Hát te? Én Szerencsek Flórián vagyok (erősen raccsol), és a tanár bácsi fog engem korrepetitálni számtanból, mer az nem megy nekem. Tényleg? Tényleg, apuka mindent megbeszélt a Rómeó bácsival… a tanár bácsinak hogy hívják a nevét? Rómeó. Az nem lehet… a másik bácsi a Rómeó. Egy meg egy az kettő, véli Ámbár tanár úr.

Ülnek az asztalnál, a bamba kisfiú mutatja a hatodikos matekkönyvben a feladott példákat Fogjál hozzá, nógatja ifjabb Rómeó. De épp az, hogy nem értem… – mutál a hangja. Ámbár tanár úr vet egy pillantást a geometria-példára, kitekint az ablakon, aztán a srác világoskék szemébe. Figyelj ide… – tovább azonban nem jut. A szomszéd szobában egy ismerős hang énekel, zongorakísérettel: „Tschöll papa lányai mi vagyunk, eljöttünk, itt vagyunk…” Ámbár tanár úr tekintete elhomályosodik, a tankönyvbéli ábra vonalai összegubancolódnak. Minden idegszálával a dalra figyel. Nem lehet, hogy Pitagorasz tétele? – kérdi a kisfiú óvatosan. Talán… menjél mostan haza, kisfiú… majd legközelebb…

A gyerek távozása után Ámbár tanár úr előveszi a periszkópot. Azt látja, hogy miközben Tímea énekel, idősebb Rómeó jobb kézzel kíséri a zongorán, ballal viszont a lány fenekét cirógatja. Tímea tűrí… Őrület, motyogja Ámbár tanár úr. Azt nem mondta, hogy gerontofil.

Amikor sikerül összeszednie magát, kimegy a fürdőszobába. Forró zuhanyt vesz, majd jéghideget, a víz tűszúrásait mélyről jövő horkantással viseli: hrrrrrrrrr! – hirtelen észbe kap, s magába fojtja.

kínai hó

Maga sem értette, mi ütött belé, Nóra egyszer csak kinn állt a hatodik emeleti tetőteraszon, és papírrepülőt hajtogatott. Ahelyett, hogy végezte volna a dolgát. Át kéne néznie a fordítást, amit aznap délutánra ígért. Ott feküdt a kézirat a párkányon, téglalap alakot öltött lelkifurdalás. Kevés ereje maradt a kora téli Napnak, Nóra picit borzongott. Az eredmény nem repülő lett, hanem csákó. Pedig gyerekkorában háromfélét is tudott. Elfelejtettem? – szétsimította a papírt, kínlódott tovább, sejtette, idegvégződései több mint negyven év múltával is őrzik a valaha szakszerű mozdulatsort. Ha kitartó, vissza fog találni hozzá.

Nóra egy ifjú amerikai író novelláját ültette át magyarra, az volt a címe: Kínai hó. Öreg madárszelídítőről szólt, aki száztizennyolc fehér galambbal osztotta meg szűk szobáját, s örökös harcot vívott a protestáló szomszédokkal az ürülék miatt. Hóról vagy kínairól egyetlen szó sem esett az írásban. Nóra gyanakodott, hátha egy ritka képletes kifejezés, de nem talált efféle idiómát a szótárakban. Talán az író saját leleménye, ő képezte valami hasonlóból? – számba vette a lehetséges változatokat a *Chinese take-out*-tól a *Chinese Puzzle*-ig, de nem jutott előbbre. Milyen lehet a kínai hó? Sárga. Apró. Rengeteg.

Útjára bocsátotta a prototípust. A kissé idomtalan papíralkotmány nem lefelé indult, hanem föl, noha nem fújt a szél, sodródott a ház fala mentén, egyre magasabbra, úgy tetszett, a lapos tetőre készül, ám hirtelen lefékezett, háttal zuhant a terasz kövezetére. Akár egy döglött madár. Nóra fölvette, újra kidobta a térbe, ezúttal lendülettel. A repülő megint fölfelé vette útját, hogy az iméntinél nagyobb ívű körözés után ismét a teraszra essen vissza. Bumeráng…

Mi van? Miért nem képes elhagyni ezt a helyet? – Nóra addig próbálkozott, amíg hűséges műve – ötödszörre – spirálos ívben levitorlázott az utcára, néhányszor orral a falnak verődve. Megakadt egy fa lombjavesztett ágazatán, majd nekicsapódott egy teherautó

fülkéjének. A halk, de határozott koppanást Nóra világosan érzékelte a hatodikon. Légikatasztrófa…. Ekkor vette észre Andor opálszín Opelját, melyet ő opelszín Opálnak becézett. Nóra tudatára ébredt: Andor miatt ment ki a teraszra, hiszen őt várja, immár órák óta. Második éve tartott ez a kapcsolat.

Andor reggel kilenc tájára jelezte érkezését. Ehhez képest mindjárt dél. Nős ember volt, de Nóra remélte, idővel éppúgy elhagyja a nejét, ahogyan őt, Nórát hagyta ott a férje egy fiatalabbért. E kalkuláció számítási hibája: Andor felesége fiatalabb Nóránál. A barátnői közül senki nem hitte, hogy Andor valaha is elköltözik otthonról. Tárgyilagosabb pillanatokban Nóra sem bízott ebben. Ám úgy vélte, negyven fölött a szerelem minden válfaja ajándék. Azt azonban gyűlölte, hogy Andor ennyire pontatlan. Időközben három újabb repülő készült, lehajóztak az utcára. A kisközért töltöttgalamb eladónője észrevette az egyiket, amelyik a bolt előtt, az úttesten zárta röppályáját. Nóra várta, mikor pillant fel, mit szól hozzá. Ám az eladónő nem nézett föl.

Adott kulcsot Andornak a lakáshoz, a férfi mégis mindig csöngetett. Nóra rögtön látta rajta, hogy baj van. Nem kérdezett semmit, visszatért a teraszra. Majd elmondja, ha akarja. Sorozatgyártotta tovább a repülőket, most már tudta a forszát. Mire Andor kijött hozzá, újabb négy siklott alá a lenti világba, s öt darab várakozott a mellvéden. A férfi egy darabig csak nézte, sűrű hajkoronája – mely miatt a diákjai a háta mögött Rumcájsznak hívták – a szokásosnál is torzonborzabb volt, szarukeretes szemüvege picit ferdén ült az orrnyergén. Milyen kicsike, gondolta Nóra. Összeillünk. Nóra is csak százötvenkét centisre nőtt, mindig a legalacsonyabb volt az osztályban. Törékeny ujjai gépiesen küldözgették a gépeket a levegőbe.

Játszol? – Andor. Nóra nem válaszolt, hisz láthatja, aki nem vak. Adjál nekem is! – kérte a férfi. Csinálj magadnak! – Nóra. Egy darabig csak a papírlapok zizegése hallatszott, és persze az utca moraja, amit Nóra már nem is érzékelt. Andor másféle modellekkel rukkolt ki, karcsú törzsű vadászgépekkel, melyek gyorsabban, vakmerőbb kanyarokkal szálltak lefele. De jó fej vagy, mondta

azután, csak úgy repülőzgetsz itt… hogy jutott eszedbe? Nóra vállat vont, nekem sok minden eszembe jut.

Hajtogatványaik párosával lövődtek az égbe, eltávolodtak egymástól, összetalálkoztak, majd újra szétváltak néhány másodperces útjukon a becsapódásig. Nóra alig bírta megállni, hogy rá ne szóljon a férfira: Mondd már! A földet ért fehér foltok virítottak odalenn.

Megtudta, mondta Andor csöndesen. Nóra úgy érezte, ha a férfi nem folytatja, ő sikítozni kezd. A férfi nem folytatta, ő mégis fegyelmezte magát: És? Képzelheted… – Andor kerülte a tekintetét. Óráknak tetsző másodpercek után hozzáfűzte: Őrült balhé, fenyegetőzés, tányércsapkodás… a gyerekek előtt. Nóra sejtette, mi következik, belső vészjelző készüléke vörösen villogott. Remegett a térde, ám a keze egy pillanatra sem állt meg. Ez már egész légiflotta, dünnyögte Andor, ő sem henyélt, az újabb vadászgépeket a *Kínai hó* című amerikai elbeszélés magyar fordításából hajtogatta. Az volt az egyetlen példány. Nóra afféle utolsó mohikánként nem tért át a számítógépre, ragaszkodott ósdi Remingtonjához. Kiszállt a novella első, majd második oldala a férfi tömzsi ujjai közül, elég sokáig lebegtek, kettejükkel azonos magasságban, majd lezuhantak. Ugyanígy végezte a harmadik, negyedik, ötödik és hatodik lap: a novella fele.

Nem sokkal később Andor sóhajtott, átölelte Nórát. Szúrtak a borostái. Néhány könnycsepp csorgott le az arcán. Azután elment. Hallatszott a kis kattanás, amint behúzta maga után az ajtót. Nórának nem kellett az asztalra pillantania, tudta, Andor otthagyta a kulcsot. Nézett lefelé. Az opelszínű Opál durván lőtt ki a sorból. Nóra a távolodó autó után vetette a *Kínai hó* hetedik oldalából sebtében gyűrt repülőt. Elképzelte, milyen érzés lehet a körkörös zuhanás után a betonra durranni. Vállat vont, a kézirat maradék öt lapját nagy műgonddal parányi fecnikre szaggatta s leszórta a tetőteraszról.

A pici papírdarabkák hosszan gomolyogtak az utca légterében, titokzatos reszketéssel, állandóan változó, megfejthetetlen ábrákat alkotva. Nóra apró élőlényeknek képzelte őket. Kínai hó… – fázott. Bement a szobába, kulcsra zárta a terasz ajtaját, elhúzta a vastag

vászonfüggönyt, így azt már nem láthatta, hogy odakinn, végszóra, hullani kezdett a hó. A magyar hó. Nagy pelyhekben. Mintha soha nem akarná abbahagyni.

báránykám

Farkas Péter az első feleségét az újságíróbálon ismerte meg. Amikor bemutatták őket egymásnak, fölharsant köröttük a nevetés. Farkas Péter, mondta ő tagoltan, lomha kéznyújtással, gyapjas haját hátrasimítva; Bárány Petra, felelte karcos hangon az a tűzről pattant lány, akinek a szeme sem állt jól, határozott kézszorítása összepréselte Péter ujjait. Isten e kettőnek a vicc kedvéért fordítva osztott családi nevet, gondolták a többiek. Petra a vörös miniszoknyában, vadul repkedő lófarkával, férfias tenyerével és harcias tekintetével inkább idézett ragadozót, mint bárányt, Péter viszont kissé borjúszerű jelenség volt, testes, csöndes, gyapjas hajú. Azonnal egymásra találtak. Petra erőnek erejével siettette az eseményeket, hat hónap múltán összeházasodtak.

Szilveszterkor világraszóló bulit rendeztek Péter szüleinek gödi nyaralójában, ez – mint később kiderült – hagyományt teremtett, az évzáró gödi mulatságok szokása Péter baráti körében tizenkét évig tartott. Az első buli hajnalán Petra csoporttársai – a jogászok – arról folytattak késhegyig menő vitát, hogy milyen reménytelen a bíró, az ügyész és az ügyvéd helyzete, mert a vádlottak, védencek, al- és felperesek valamennyien hazudnak. Csupán egy gondolatolvasó tehetne igazságot. Péter haverjai – az újságírók – úgy vélték, némi emberismerettel ki lehet azért szűrni azokat, akik hazudnak. Péter, aki szokatlanul ébernek tűnt, főleg ahhoz képest, amennyit ivott, azt mondta: Próbáljuk ki – játsszunk hazugságvizsgáló gépet!

Hirtelen támadt ötletébe belelovalta magát, elmagyarázta, hogyan csinálják. Ő kimegy, a többiek válasszanak egy tárgyat a szobában. Aztán ő bejön, és mindenfélét kérdez arról a bizonyos tárgyról. Feleljenek majd rendesen, de egyvalakinek – ebben is állapodjanak meg – mindig hazudnia kell. Nem biztos, hogy a tárgyat megtalálom, mondta Péter, de arra azért rá fogok jönni, hogy ki a hazudós.

Becsukták mögötte az erkélyajtót. A korlátnak támaszkodott. A hajnali széltől kijózanodott, s már megbánta az egészet. Mi lesz, ha felsül Petra előtt? Nézte a világosodó égboltozatot, igyekezett fülelni, hátha kiszűrődik valami a benti megállapodásból. Ám a duplaüveges ajtó semmit nem eresztett át. Amikor visszahívták, rágyújtott, sokáig csak fürkészte a feléje forduló arcokat. Próbálta beleélni magát a helyzetükbe. Miféle tárgyat jelölhettek ki? Vagy olyasmit, ami szinte nem is látszik, vagy épp ellenkezőleg, olyasmit, ami majd kiveri a szemét. Körülnézett. Ha az első változat, akkor nincs esélye. Ha a második, akkor szóba jöhet a fakádját kinőtt szobapálma, a dohányzóasztalon bármi, esetleg Petra ékszerei… netán valami, ami rajta, Péteren található, mondjuk, az órája.

Miként választhatták ki a hazudóst? Nyilván a hangadók döntötték el, tehát elsősorban Lali, Petra tanulópárja, aztán a másik Péter, aki szintén jogász, az újságírók közül pedig a minden lében kanál Benyhe Géza. Föltehető, hogy Petra is hozzászólt. Biztos nem olyasvalakit jelöltek ki, aki az életben hajlamos a füllentésre, mint például Zoli. Hilda nem szívesen szerepel, ha fölmerült a neve, tiltakozott, s Petra valószínűleg tapintatosan megvédte, jóban vannak. E megbízatás mindenképp kipécézés. Gyanítható, hogy fiút szúrtak ki… hacsak nem Petrát, ami szintén logikus volna.

E gondolatmenet révén a társaság jelentős részét kipipálta. Négy srác maradt, meg Petra. Ezt az öt arcot közelebbről is szemügyre vette, egészen közelről, óvatosan két kezébe fogva a fejeket, akárha értékes, törékeny antik vázák volnának. Mért nem kérdezel? – sürgette a másik Péter. Ő nem válaszolt, már Petránál tartott, érezte ujjain, hogy a lány vele izgul, bár acélszürke tekintete moccanatlanul fúródott az övébe. Péter most a kezekre összpontosított. Végigsimította valamennyit, arra gondolván, hogy a hazudós izgul, az övé nyirkos lesz. Amikor megfogta Petra kezét, az ökölbe hajlott, s alig észrevehetően moccant egyet. Péter a lány arcába meredt, Petra ökle újra fordult egy picit az ujjai között. Péter rájött, hogy a megoldás a szó legszorosabb értelmében kézenfekvő: rövid összpontosítás után ki is mondta: Petra karikagyűrűje? Az elragadtatott hangok megnyugtatták. Még mindig Petrára meredt, a lány szembogara alig észrevehetően jobbra villant. A négy jelöltből

csak egy ült Petrától jobbra. Jancsi hazudna, ha kérdezném, mondta Péter.

A szoba megtelt elektromossággal, mindenki egyszerre kezdett beszélni, röpködtek a hihetetlen!-ek és a lehetetlen!-ek. A buli hátralévő részében Pétert ünnepelték. Meddig tartott volna, ha kérdezel is? – Benyhe Géza. Volt, aki tudni akarta, hogyan csinálta. Kitaláltam a gondolataitokat, ennyi az egész! – Péter. Néhányan a véletlen szerencsét emlegették. Lali fölvetette, Péter menjen ki még egyszer, ám ő erre nem volt hajlandó: Csodát tenni fárasztó… legközelebb jövő szilveszterkor! – minden rábeszélésnek ellenállt.

Amikor az utolsó vendégek együttes erővel elmosogattak, majd búcsút vettek a háziaktól, már magasan járt az égen a bágyadt téli nap. Péter átölelte Petrát: Csodásan segítettél, báránykám, köszönöm szépen! Szívesen máskor is, farkaskám! – ezen sokáig nevetgéltek. Péter még egyszer boldog új évet kívánt, s hozzáfűzte: Sikerüljön nekünk minden az idén… legalább így! Ámen, felelte Petra, az egész teste mosolygott. Büszke volt a férjére, meg önmagára.

Ám a következő szilveszter délutánján megállapíthatták, hogy abban az évben kevés dolog sikerült nekik. Nem baj, van időnk! – Péter. Arra készült, hogy az újév első óráiban megismétli a mutatványt. Néhány egyezményes jelet ajánlott. Ha Petra égő cigarettát tart a kezében, akkor a keresett tárgy a háta mögött van, ha nem, előtte. Ha a jegygyűrűjével játszik, akkor valakin keresendő. Ha füstkarikákat fúj, akkor a polcokon… és így tovább. Péter kétszer is elismételte, nehogy összekeverje. Ez alkalommal rögtön bejelentette: Immár hagyományaimhoz híven lemondok a beszédről, csak szemmel és kézzel dolgozom! – kilépett az erkélyre. Most is hallgatózott, ám újra hiába.

Másodjára nehezebb dolga volt, mert bár a tárgyra – Petra sivatagi pálmájára – azonnal ráakadt, a társaság Ildikót választotta hazudósul, egy egérszerű kis nőt, aki sikeresen megbújt a hátak mögött. Szerencsére volt elég türelme, hogy minden arcot kézbe vegyen és sokáig fürkésszen, így Petra bravúrosan ügyködhetett a cigarettával, az öngyújtóval, s legfőbbképp a fülével (abban maradtak, hogy ha Péter rossz irányba néz, Petra a saját füléhez érinti az ujját). Az ováció a tavalyit is felülmúlta. Ezúttal a jogászok

nagy összegű fogadásokat kötöttek arra, hogy Péter diadalmaskodik-e, s ha igen, mennyi idő alatt. Lóversenyhangulat vibrált a házban. Minthogy a megfejtést Péter hat perc ötvennyolc másodperc múltán tette közzé, Lali és Zoli rondán összeszólalkozott, az ő fogadásuk tárgya kerek hét perc volt, Lali mérte az időt – Zoli szerint részrehajlón. Ha nem fogják le őket, verekedés a vége.

Ügyi voltál, báránykám, mondta Péter reggel kilenc tájt, amikor ágyba bújtak, bár az öngyújtót majdnem félreértettem, arról volt szó, hogy ha kiveszed a táskából, távolodjam, ha meg beteszed, közeledjem a szekrényfalhoz. Fordítva, mondta Petra határozottan. Péter nem vitatkozott: Fő, hogy győztünk. Kár, hogy mi nem fogadtunk, nyerhettünk volna egy valag pénzt, vélte Petra. Nekem a győzelem íze kell, felelte Péter, s csámcsogott, mint a gyerekek. Milyen íze van a győzelemnek? – Petra. Édes-sós – te is tudod! Petra bólintott, mert tudta. Édes-sós, igen, pontosan.

A következő bulin már mindenki várta, mikor lesz a gondolatolvasás. Kora estétől kezdve másról sem esett szó. Lali ajánlkozott, hogy ő is szerencsét próbál. Csúfosan felsült. Péter viszont minden eddiginél fényesebb sikert aratott. Nem csoda: egész nap gyakorolták Petrával a szükséges jeleket. Az íze még édesebb-sósabb volt, mint tavaly. De már nem tudtak olyan felhőtlenül örülni egymásnak, amikor magukra maradtak. Házasságuk a végét járta – Petra néhány hónapja belehabarodott Laliba, s ezzel nemcsak ők hárman voltak tisztában, sejtette az egész baráti kör. Péter számtalanszor elhatározta, hogy kirúgja Petrát. Amikor végiggondolta ezzel járó veszteségeit, rendre eszébe jutott a szilveszteri mutatvány. Abban Petra nehezen pótolható, ítélőképessége egészen rendkívüli. Pillanatok alatt rájön, mit forgatok a fejemben. Tulajdonképpen ő a gondolatolvasó.

Petra azt is megérezte, hogy Péterben szakadozik a húr, ő mondta ki előbb: Te, ezt ne csináljuk tovább, hadd maradjon épen, ami szép volt! Péter egyetértett. Ha létezik békés válás, hát az övék az volt. Azóta is össze-összejárnak. Péter úgy tartja, élete legszebb három évét töltötte Petrával. Hiába próbálja elkerülni, a gyönyör csúcspontján máig megesik vele, hogy az adott nőt báránykámnak szólítja.

Az első Petra nélküli szilveszteren Péter egy soványka, halványszőke lányt mutatott be minden újonnan érkezőnek, feneketlen büszkeséggel: Ti még nem ismeritek egymást, Juhász Barbara, devizaszakértő, bármikor megmondja, hogy áll a jen! Juhász Barbara félszeg mosollyal nyújtotta a kezét, és egész este a hangját sem hallották. Nem nyerte el a társaság tetszését. Bárány után egy Juhász, nagyon stílusos! – Benyhe Géza.

Amikor a mutatványra került a sor, Péter a korábbinál jóval nagyobb hókusz-pókusszal járt körül a szobában, varázsigének ható félmondatokat suttogva, mint például: Most az agyadban járok… hármasúthoz érkeztem! Juhász Barbarának ez nagyon tetszett. Péter aznap délután őt is kioktatta. Barbara – akit a társaság a háta mögött máris Barbi babának becézett – nem volt elég okos ahhoz, hogy méltó partnere lehessen, és nem is volt elég nyugodt. Péter így a tárgyat – a Száz év magány című regényt – eltalálta ugyan, de a személyt harmadjára sem. Ma nem vagyok formában, motyogta kényszeredett vigyorral.

Juhász Barbarával hamarosan szakított. Gonda Edit, a franciatanárnő, göndör volt, griberlis, és erőszakosan bőbeszédű, mégis – vagy tán éppen ezért – jobban befogadták. Ő azonban nem dohányzott. Péter igyekezett rábeszélni, hogy a szilveszteri bulin kivételesen gyújtson rá, ám Edit nem állt kötélnek, úgy vélte, az önmagában is gyanús volna. Ezért a nyakláncával és a karkötőjével sietett Péter segítségére. A mutatvány közepesen sikerült, főleg azért, mert Zoli rettentően berúgott, állandóan közbeszólt: Na most mér ülünk ekkora kussban? emlékszem, eredetileg arról volt szó, hogy lehet kérdezni! akkor most mér nem kérdez? ez azért így uncsi! Néhányan rápisszegtek, de a hangulat léket kapott.

Péter szótlanná vált a csalódástól. Lehet, hogy ideje abbahagynom a gondolatolvasást? Az is eszébe ötlött, hogy talán pénzben kéne játszania – a nézők változatlanul fogadásokat kötöttek, de már csak a szükséges időtartamra –, ahogyan Bárány Petra ajánlotta. Gonda Edit úgy vélte, unalmas, ha a végén mindig kitalálja, egyszer tökéletesen csődöt kéne mondania. Péter e tanácsot végül egy év múltán megfogadta – ám döntéséről elfelejtett szólni Editnek, aki teljes erőbedobással csörgette ékszereit, erre többen

felfigyeltek, kis híján lebukott. Január elsejét végigveszekedték. Három hónapra külön költöztek, ám még két esztendeig tartott e kapcsolat.

Föltűnt aztán Péter oldalán Vas Gyöngyi, a gyógytornász. Gyöngyi drótkeretes szemüveget hordott, mely ezüstözött láncon lógott a nyakában, ez sok lehetőséget nyújtott. Péter nagyon megdicsérte újév napján, s azt hitte, végre megtalálta az igazit. Gyöngyi mellett Péter két és fél évig húzta, a nő túl csapodárnak bizonyult. A harmadik év decemberében költöztek szét.

Szilveszter előtt egy héttel úgy tetszett, Péter az idén partner nélkül marad. Az uszodában összefutott Hildával, aki nemrég vált el s hurcolkodott haza az anyjához a lányával. Már aznap este feljött Péterhez. Boldogok voltak. Hüledeztek, miért is nem vették észre egymást eddig? Péter vigyázott, hogy semmiképp ne báránykázza le – Hilda valaha Bárány Petra közeli barátnője volt. Az év utolsó napján nekilátott, hogy beavassa. Hilda, szeretném, ha egy kicsit segítenél nekem, majd amikor gondolatolvasok…

Hilda végighallgatta, sokáig nem szólt semmit. Péter nem értette: Valami baj van? Hilda csak nézte, gesztenyeszín szemét hirtelen belepték a könnyek: Ezek szerint te soha nem… te mindig csak… – nem fejezte be. Péter meghökkent: Most miért…? Hilda tehetetlenül rázta a fejét: Én azt hittem, hogy te tényleg belénk látsz… szóval, trükk… azt akarod, hogy ebben segítsek? Hát persze, mondta Péter kicsorbult hangon, hiszen csak játék… szerezném, ha a játszótársam lennél! Miféle játék az, hogy becsapod a legjobb barátaidat? Jaj, Hilda, miért kell mindjárt ilyen végletesen fogalmaznod, amikor ez… én… – nem tudta folytatni.

Csönd lett. Péter odatérdelt Hilda elé, simogatta, csókolgatta, de már sejtette: jóvátehetetlenül becsapódott egy ajtó, melynek pedig okvetlenül nyitva kéne maradnia ahhoz, hogy ők ketten szerethessék egymást. Fogalmazgatta magában a megfelelő mondatokat, ám rá kellett jönnie, hogy nincs értékelhető mentsége. Pedig eleinte tényleg hecc volt, jó csíny, tréfa, melyről bármelyik pillanatban föllebbenthető a fátyol. Ennyi év után azonban véglegesen csalássá vált. Hildának igaza van. Szerette volna ezt beismerni, de nem találta a szavakat, mert látta, Hilda rögtön faképnél hagyja. Kérlek…

nagyon szépen kérlek… – mire eddig jutott, már nem volt kihez beszélnie.

Aznap este sem Hilda, sem ő nem jelent meg a gödi nyaralóban, a vendégeket Benyhe Géza fogadta. Hilda a lányával köszöntötte az újévet, Péter pedig egyáltalán nem – három Noxiront vett be, s átaludta az éjfélt. Álmában hazugságvizsgálógépben vallatták egy olyan bűnről, amelyről fogalma se volt, a szerkezet olykor Dózsa György tüzes trónusára emlékeztetett, máskor az Amerikában használatos villamosszékre.

emlékkönyv

Koncz meg a lánya immár harmadik hete utazgatott Olaszországban. Vera húszévesen is olyan volt, mint egy szimatoló kiskutya, mindent meg akart nézni, és amit látott, arról följegyzéseket készített a kapcsos füzetébe, melynek a címkéjére azt írta: EMLÉKKÖNYV. Vastag copfja ugrált a válla fölött, amint tekergette a nyakát jobbra-balra. Koncz sokkal gyakrabban bámulta Verát, mint Itália dicsőséges évezredeinek emlékhelyeit, pedig emezek miatt jöttek ide. Vera Budapesten is látható. Bár… amióta Koncz elköltözött otthonról, természetszerűleg ritkábban.

Az ókori templomok, fórumok, stadionok maradványainál, a hajdani emberek nyomait bámulva Vera mindig meghatódott. Koncz hallani vélte, amint a lánya tejfehér bőrére ömlik a régmúlt, halk csobbanásokkal Ő maga a harmadik hétre kissé elfásult. Erre az életére elegendő kavicsot csent el a császárság és a köztársaság legfényesebb napjainak emlékét őrző romoknál, a kis posztózsákba úgyse fér több. Rájuk kellett volna írni, honnét valóak. Siklik a filctoll hegye a kövecskéken: Villa Borghese, Colosseum, Forum Romanum…

Pompeit Koncz szánt szándékkal a végére hagyta, csattanónak. Nem mondta meg a lányának, de ő az őr miatt jött Olaszországba. Látni akarta végre, s megmutatni Verának is. Az őrt. A pompeii őrt, aki nem hagyta el a posztját, még akkor sem, amikor fokozatosan betemette az izzó láva. Hm… pompeii? Vagy pompejii? Mindkettő eléggé idétlen. Az olaszok Pompei-nek írják. A magyar útikönyv és a helyesírási szótár – rejtélyes okból – Pompeji-nek. Pogány tanár úr annak idején többször előadta az osztálynak e históriát a kötelességtudás örök mementójáról, az őrről, aki nem tágított. A papagájfejű történelemtanárt leginkább az izgatta, ami örökre elpusztult a világból, például Atlantis, az alexandriai könyvtár, Pheidiász arany Zeusz-szobra, és persze Pompei. Emiatt hamarosan Pompej tanár úr lett belőle, így, jével. A bece idővel Pej-re rövidült.

Rómában Konczék tulajdonképp csak a Caracalla thermáit hagyták ki. Nem maradt rá idő. Nagyon bánnád, ha a Caracalla thermáitól eltekintenénk? – kérdezte Koncz a lányától a reggelizőasztalnál. Vera orra hegyén egy csepp aranysárga margarin fénylett. Mi az a terma? – kérdezett vissza, és látszott, hogy nagyon bánná. Olyan… fürdőféle, felelte Koncz. Terholnap, mondta Vera göcögve. Koncznak ez igen tetszett.

Firenzébe, majd Nápolyba vitt az útjuk, de Konczot egyre furdalta a lelkiismeret a Caracalla thermái miatt. Ki tudja, mikor jut el Vera legközelebb Olaszországba. Az biztos, hogy veled többször nem jön… húszéves… neki nem kávéház az apjával utazgatni. Koncz lehetőség szerint mindent meg akart mutatni Verának, mindent el akart magyarázni, mindent át akart adni. Aligha esik köztük szó még egyszer gladiátorokról, Spartacus-lázadásról, triumvirekről. Jó, ha az ember tudja, hogy Néró diktátor volt, tudja Antoniuszt és Kleopátrát, Júliusz Cézárt, március idusát, továbbá javaslom Kartágó lerombolását… igen… Az ember tudja, mert valaha tanulta, olvasta, hallotta, s mindez az évek alatt sűrű kocsonyává állt össze az agyban.

Pompei hangzása – a *pompás*-ra csengve – sokat ígért, Koncz vadregényes városkát képzelt kies völgyhajlatba, lágy dimbekkel-dombokkal, sötétzöld tropikus növényzettel. Igaz, Nápolyt is felségesebb helynek gondolta a neve alapján, mint amilyen. Szerette a nápolyit. És: *Kül-dök néééé-ked egy nááá-po-lyi dalt*…

A *Circum Vesuviana* szerelvénye a HÉV-re hasonlított. Koncz az úton mindent előadott, amit Pompeiről tudott, részben az útikönyvből, részben az általános műveltségnek nevezett káoszból. Mesélt az őrről, s a kiskutyáról, mely – vagy inkább aki – ott kövült szoborrá, láncra kötve. Továbbá az itteni fejlett kultúráról, *frigidarium* (hideg vizű fürdő), *lupavaré* (kupleráj) satöbbi. Vera jegyzetelt, rózsaszín nyelvét időnként kidugva. Egy szemvillanás alatt odaértek, *Pompei Scavi – Villa dei Misteri* volt a megálló neve, kiszálltak. A látvány a római külvárosok szegényes melankóliáját árasztotta, száradó fehérneműk lobogtak a házak közé feszített köteleken. A síneken túlra irányította őket a négynyelvű tábla, meg a turistaösztön: a látványosságok mindig arra vannak, amerre a tömeg

hömpölyög. Megváltották a jegyet a kockaformájú épületben, majd besodródtak a murvás úton, német, japán és francia csoportok közé szorulva. Az idegenvezetők nyitott esernyőt emeltek a fejük fölé, hogy kövesse őket a nyáj. Már magyaráztak, ki-ki a saját nyelvén, Koncz néhány mondatot elcsípett: Pompei története elválaszthatatlan a Vezúvétól… már az időszámításunk előtti hetedik században… az őslakók, az *optikkoi*… később az *oszkok*… aztán a görögök…

Kétoldalt alacsony romházak sorakoztak, katonás rendben. Elő kéne venned a térképet, hogy azonosíthasd, melyik micsoda. Bár… majdnem mindegy. Romok. Koncz tulajdonképpen csak az őrre volt kíváncsi. Merre lehet? Hosszúkás térre jutottak, római emlékeik nyomán azonnal rájöttek, hogy ez itt a Fórum… Forum Pompeium? És akkor egy pillanatra kihagyott a szívverése: megpillantotta a testeket. Hosszúkás építmény szegélyezte a teret, olyasféle, mint egy házgyári lakótömbhöz utólag toldott garázs-sor, az oldalát rácsozat zárta le. Odabenn többemeletes polcokon hevertek a pompeji emberek, pontosan úgy, ahogyan a középiskolai történelemkönyv homályos fotóján. Koncz sokáig nem tudott elszakadni tőlük. Ahányan, annyiféle mozdulatba merevedve. Bőrük – melyet ő vörösesbarnának gondolt a fényképek alapján – majdnem fehéren villogott a szűrt fényben.

A csoportok egymás után nyomakodtak oda a rácshoz, az idegenvezetők mondták a magukét, s az emberfolyam lassan áramlott a fórum északi kapuja felé. Koncz nem moccant, markolta a rácsot. A legelső pillanatban odafektette önmagát a kábé kétezer éve megkövült áldozatok közé, érezte a lávafolyam tüzes lüktetését az izmain, szája görcsbe rándult, szíve az utolsókat verte. Papa, rosszul vagy? – Vera megérintette a vállát. Nem, csak… átélem a történelem szédítő erejét. Vera megnyugodott, s Koncz látta, ő is igyekszik átélni ugyanazt, mint a papája. Jótanuló típus. Koncz azon kapta magát, hogy félszemmel már azt figyeli, honnan emelhetne el egy darabkát a kétezer évvel korábbi világból. Egy pompeji kavics azért nem hiányozhat a gyűjteményedből.

Fél órába telt, mire a rács túloldalára ért, az összes vasrudat megérintette, némelyiket mind a két kezével. Őr sehol. Kutya sehol.

Na… most merre? Hátrahagyták a fórumot, megkerültek egy kisebb templomot. Az utca végén rozzant diadalívre leltek. A tábla szerint: *Arco di Caligula*. Jelentőségteljes arccal néztek össze, mindketten félreértették, ám ugyanabban a pillanatban rá is jöttek. Nem Caracalla, Caligula. Szerinted mit kell tudni Kaliguláról? – kérdezte Vera. Nem tom, mit kell, csak azt, hogy én mit… keveset… császár volt… Kaligula a beceneve, azt jelenti, csizmácska… de hogy miért… – vállat vont. Caligula diadalíve határozottan düledezett. Verának is ez futhatott át az agyán, gyere papa! – belékarolva indult tovább. Koncznak jólesett a lánya érintése. De hol van már az őr? – tekergette a nyakát. E mozdulat a lányáét idézte.

Az egyik girbegurba romfalon márványtábla: *Casa del poeta tragico*. De jópofa… a tragikus költő háza, mondta Vera, gyorsan fölírta, olaszul és magyarul. Vajon hogy hívták a tragikus költőt? Koncz fülelt, az idegenvezetők soknyelvű darálásából hirtelen hallani vélte: Vergilius. Talán Vergíliusz, mondta. Vergíliusz, itt? – Vera csodálkozott. Koncz beharapta az ajkát. Vergilius kapcsán mindössze két szó bukkant elő az agya iszapjából. *Aeneis*. A műve. És: *Maecenas*. A pártfogója.

Egy utcával odább lapos kőpultot láttak, benne három kerek mélyedéssel. Tejcsarnok, vélte Koncz, eszébe ötlött a Benczúr utcai, ahová gyerekkorában küldözgette az anyja a jegyes tejért, a kövér asszonyság betolta a pult egy részét, a deszka alatt két ötvenliteres tejeskanna, abból merte a vastag falú üvegekbe. Egy ókori pub? – találgatta Vera. Koncz a közelükben rikácsoló német idegenvezetőre figyelt, az a pasi tüzet emlegetett. Lehet, hogy tüzet raktak e mélyedésekben? nem valószínű… mivel világítottak ezek? föl volt találva már a gyertya?! vagy a petróleumlámpa?! – Koncz szájában szétáradt a reménytelenség keserű íze, istenem… semmit se tudok a múltról, csak egy-két anekdotát. Még azokban sem vagyok biztos. Hol a francban van az őr? és miért nincs itt valaki, aki útbaigazítana?! épp eleget fizettem a jegyért, hogy kapjak egy kis tájékoztatást!

Jóval több a kósza emlék az agyban, mint a tudás – beleértve a tudnivalók szórványos emlékeit is. Ez van. Emlékezem, tehát vagyok. Az eredetit ki is mondta? Pászkát? Nem, Dékárt. Hát… *Elég,*

ha tudod, melyik könyvben kell keresned, ha szikséged van rá! – egyenes idézet a Pejtől. Koncz sóhajtott. Azzal vigasztalta magát, hogy valószínűleg így is többet tud fejből, mint tíz emberből kilenc. Nyolc. Nna… hét…

Valamelyik idegenvezetőtől érdeklődhetne az őrről, ám azok a saját embereikkel foglalkoznak, kissé ideges lelkesültséggel darálják a betanult szöveget. Papa, csapódjunk valamelyik csoporthoz, majd csak odaterelődünk az őrünkhöz is, ajánlotta Vera. Kivéve ha ők már látták, vetette ellene Koncz. Próba szerencse… – a lánya egy maroknyi angolt választott. Csupa nyugdíjas bácsi és néni, napszítta, szalmasárga ballondzsekijük mintha egyenruha volna. Az idegenvezető, olajos bőrű, pocakosodó olasz férfi, hamar észrevette a két oda nem tartozó embert, s állandóan arra készült, hogy szóljon érte. Konczék azonban ilyenkor hátat fordítottak neki, úgy tettek, mintha az utca túloldalát szemlélnék. Bámészkodni szabad.

Krisztus után hetvenkilenc augusztus huszonnegyedikén déltájban egy különös alakú felhő jelent meg a Vezúv fölött, óriási lombos fenyőre hasonlított, mesélte az idegen. Mindezt az ifjabb Pliniustól tudjuk, aki levelet írt róla Tacitusnak. Koncz remélte, a lánya nem kérdezi meg, ki volt az ifjabb Plinius, s elhatározta, hogyha mégis, akkor azt feleli: egy író. Az idősebb Plinius is egy író. Tacitus – az meg mintha költő volna… vagy politikusféle? Egyáltalán, i. u. hetvenkilencben már köztársaság volt? vagy még császárság? netán már császárság? – bugyborékolt a fejében mindaz, amit az antik Rómáról valaha olvasott vagy tudott, egy bús verssor is odatévedt, sejtése szerint éppen Pompeiről szólt, *Merengtem a kiásott városon, s hallottam utcáin az őszi lombot* – pa-pamm pa-pamm… hogy van tovább? – az agytekervényeiben örvénylő alaktalan lávalöketek fölött egyre sürgetőbben villódzott a kérdés: De hol az őr? az őrt akarom!

Amikor már kínosnak érezték a szellemi potyázást, átpártoltak egy másik, amerikainak tetsző csoporthoz. Az ő vezetőjük, egy dülledő szemű, középkorú nő, haragos-zöld pulóverben, csöppet sem bánta a jövevények megjelenését, sőt szinte örült a két figyelő szempárnak, egyre inkább hozzájuk intézte a szavait, talán azért,

mert az amcsik rögeszmésen fényképeztek mindent, s alig törődtek a nekik szánt szöveggel.

Ilyen villa meg olyan tempio, emilyen káza meg amolyan via, őrnek vagy kutyának színét se látták. A mértani pontossággal egyenesre épített utcáknak sehogyan sem akart végük szakadni. Koncz izzadt, mint a ló, s még magának se merte bevallani, mennyire unatkozik. Vera oldotta meg: Papa, most már szakadjunk le róluk, jó? Jó. Vera a város térképét kérte. Hosszan nézegette, édesen ráncolva a homlokát. Úgy látszik, Vera is az őrt akarja… sikerült telebeszélned vele a fejét. A térképen Pompei valamennyi föltárt épülete szerepelt, négy nyelven, őrnek vagy kutyának azonban semmi nyoma. Sose mondta a Pej, hogy merre van… Kérdés, ő látta-e valaha a saját szemével, vagy csak hallott-olvasott róla.

Hétágra sütött a nap, az ég makulátlan kék bársonypárnaként terült a romok végtelen sorára, mégis eleredt az eső, Koncz úgy érezte, üveggolyónyi cseppek hullanak rá. Jobb, mintha láva volna, gondolta. Vera, most már húzzunk el innen! Persze, papa, mehetünk. Indultak visszafelé a *Via degli Augustali*-n, sietős léptekkel. A turisták zöme futva keresett menedéket a zápor elől, sokan a várostérképet tartották a fejük fölé.

A romváros bejáratánál létesített gyorsbüfében hirtelen csúcsforgalom támadt. Alibi-kávékat és -ásványvizeket vásárolt a sokaság, hogy legyen jogalapja kivárni itt a zivatar végét. Halkan, alattomosan dörgött az ég. Vera az ajándékboltban képeslapokat válogatott, Koncz tudta, a legszebbeket beragasztja majd az emlékkönyvbe. Ő hosszas habozás után megvásárolta a tizenkilenc különböző Pompei-album közül a második legolcsóbbat. Fontolgatta, hogy a francia vagy az angol nyelvűt vegye, végül Vera kedvéért az utóbbi mellett döntött. Azonnal megtalálta benne az őrt, a 34. oldalon, barna tónusú ofszet nyomaton. Mutatta a lányának, legalább itt lássuk. Vera átvette, kedvtelve lapozgatta, összehasonlította a fotókat a képeslapokkal.

Az eső nem csillapult, a tömegnyomor és a levegőtlenség nőttön-nőtt, Koncz háromnegyedóra múltán belátta, nem érdemes tovább várniuk. Vera bólintott. Kifutottak a romvárosból, s az első vonattal

visszatértek Nápolyba. Vera az ablakhoz ült, Koncz élvezte, hogy a válluk összeér. Vera az emlékkönyvbe írogatott, Koncz az albumba mélyedt. Érezte a tenyerén, hogy a borító kissé nedves, úgy látszik, megázott, pedig a dzsekije alatt hozta.

Hideg tűszúrást érzett a nyakában, amikor a bevezetőből megértette, hogy nem is igaz… nem lehet igaz, hogy az őr nem moccant, noha lassan betemette a forró láva. Mert – legalábbis e könyv két tudós szerzőjének állítása szerint – Pompei lakosait egyszerűen megfojtották a forró, mérges gázok, jóval azelőtt, hogy a lávafolyamok odaérhettek volna. Rögtön ezután a holtak húsát porrá égette a tüzes szélroham. Pompei balszerencsés polgáraiból csupán szétszórt csontok maradtak, azokat borították be a hamu és a láva rétegei. A láva nyomtalanul nyelt el mindent, a hamuból azonban sok-sok évszázad múltán előkerültek a csontvázak, melyeket a kutatók az ásatás után öntöttek ki ember formájúra, egy erre a célra kidolgozott műanyag masszával.

Már Vera is ezt olvasta, Koncz válla fölött. Szóval… – kezdte óvatosan, mi egy csomó műanyag figurát láttunk? Ezek szerint, dünnyögte Koncz, igen, műanyag szobrokat, belül valódi csontvázzal. Vera grimaszolt, mint mindig, ha csalódás érte. Koncz is grimaszolt. Na persze… hogyan maradhatna meg az emberi test kétezer évig? ha gondolkozom, rájöhettem volna, hogy ez képtelenség.

Nézte tovább az album illusztrációit, hátán csordogált a verejték, mert már ott fetrengett a saját háza előtt, Pompei köztiszteletnek örvendő polgáraként, arcára a haláltusa görcse feszült… – ekkor azt olvasta a 23. oldalon, hogy az első kitörés után Pompeiből mindenki elmenekült, csak azok merészkedtek vissza kis idő múltán, akik össze akarták szedni hátrahagyott értékeiket, s akkor zúdult a házakra a végzetes gázfelhő, majd a lávagörgeteg. Tehát… az itt látható kétezernyi tetem a város pénzéhesebb lakóié… csupa fösvényből készítettek műanyag szobrot a régészek. Koncz sejtette, talán köztiszteletben állt volna ő, de bizonyára akkor sem gyűjt magának vagyont, következésképp nem lett volna érdemes visszatérnie, hogy bármit összeszedjen. Legföljebb a könyveit… volt akkor már könyv? vagy csak papirusz?! – igen, lásd a leégett

alexandriai könyvtárat, a hét világcsoda egyikét. Bár… mintha abban cserépkönyvek pusztultak volna el. Cserépkönyvek? – ez is elég különösen hangzott. Tűnődött a többi hat világcsodán, csak a Zeusz szobrot meg a Szemiramisz függőkertjét tudta. Hm… az alexandriai könyvtár nincs is a hétben… – az alexandriai világítótoronnyal keverte össze.

Ujjai csúszkáltak az album síkos műnyomó lapjain. Cicero nyaralója. Antiquarium. Pistrimum del Vicolo. Torto. Anfiteatro. Villa dei Misteri… – elbizonytalanodott. Láttuk mi ezeket? És ha igen, mi marad belőle? Csak annyi, amennyi bármi másból, amit valaha láttál. Vagy hallottál. Vagy olvastál. Néhány homályos körvonalú kép. Egy-egy fakuló jelenet.

Papa, képzeld, az őr a nápolyi múzeumban van! – jelentette Vera boldogan: És a láncos kutya is! Jaj de jó, mondta Koncz. A láncos kutya, az a Tito, gondolta. Persze, a lánya erre nem emlékezhet, amikor a jugoszláv főfőt láncos kutyának hívták, ő még meg sem született. Nem is örülsz? – kérdezte Vera. De örülök! – Koncz bólogatott. Akkor holnap megnézzük? Nem hinném. Miért? Kedden zárva vannak a múzeumok… holnapután meg utazunk haza. Átbukkoltathatnánk a jegyeket! Nem bukkoltathatjuk át… apex, mondta Koncz, de azért ne búsulj… műanyagból vannak.

Amikor befutott a vonat a nápolyi pályaudvarra, Koncz egy fényes pénzdarabot talált a műbőr támla és az ülés közötti résben. Elmosolyodott, mutatta Verának. Egy őre. Azaz egy svéd fillér. Vera gyorsan megköpködte: apád-anyád idejöjjön! – visszaadta az érmét, tedd el, papa, és akkor szerencséd lesz!

Koncz megköszönte, a markába szorította. Arra gondolt: Pompeiről talán ezt őrzi meg legélesebben az emlékezete. Hogy az utolsó pillanatban mégis rátalált az őrére. Nem ilyennek képzelte, ám ezt legalább hazaviheti. Övé lehet, örökre.

Már a lépcsőn állt, amikor egy pillanatra visszalépett a vagonba, s odacsúsztatott a támla és az ülés közé egy forintot. Egy magyar forintot. (Fillért szeretett volna, de nem volt nála.) Papa, miért raktad oda? – kérdezte Vera. Hogy ne maradjak adósa senkinek, füllentett Koncz, kissé kenetteljesbe csúszó hangon. Pedig csak azt akarta, hogy belőle is maradjon itt valami emlék.

a báró ahol tud, segít

A kövér kisfiú bármit megtett volna, hogy a társai szeressék. Bár… társai nem voltak. Csak osztálytársai. Vitte a táskájukat. Odakínálta nekik a csokiját harapásra. Megírta helyettük a leckét. Agyafúrtan súgott, ha tudta a föladott kérdésre a választ. Ha nem tudta, úgy tett, mintha súgna. De hiába. Pontosan érezte, nem kell ő senkinek, s azt is, hogy kár volna panaszkodnia erről odahaza. Egyszer megpróbálta, ám az anyja kinevette: Beszélsz zöldségeket, édes kisfiam, miért pont téged ne szeretnének?

Pont vagy nem pont, nem szeretnek! – rogyadozó térddel cipelte a fölismerés terhét, nem volt kivel megosztania. A nővére az egyetlen, akivel talán – csakhogy a nővére sem szerette. Ott parázslott ez a hiány minden félénk pillantásában és mozdulatában. Ha tett valamit, hogy valakit lekenyerezzen, kutyaszemmel figyelte a hatást. Egy-egy jó szóért vagy elismerő tekintetért éveket adott volna az életéből, ha ismerte volna ezt a kifejezést.

Elsőként iratkozott föl a nyári táborba, melyet a Karikás Frigyes Általános Iskola úttörőcsapata ezúttal Rudabányára szervezett. Aggódott, hogy nem fér be a keretbe, a felsőtagozatosok előnyt élveznek telt ház esetén. Ő meg csak alsós, negyedikes. Nyugi, faszikám, mondta neki Bors, még sose volt telt ház a táborozáson. A kövér kisfiú nem bánta a faszikámat, rosszabbhoz volt szokva. De Bors, a hatodikos, aki rendszeresen verte őt a Köröndön, nem tévedett. A nyári tábor senkit sem érdekelt annyira, mint őt, a kövér kisfiút. Idáig ő jelentkezni sem mert. Egészen a legutóbbi időkig megesett, hogy váratlanul bevizelt éjszaka. Ha ez a nyári táborban történik, örökre vége mindennek. Már több hónapja száraz volt, ahogyan Borenich doktor bácsi fejezte ki magát. Ideje, vélte az anyja. A kövér kisfiú behúzta fülét-farkát, tudta, tűrhetetlen, hogy ő csak most lett szobatiszta (ha ugyan…), betöltvén a tizediket.

Bíró tanár úr, az úttörőcsapat vezetője kihirdette, hogy a nyári táborban idén is megrendezik a Karikás Frigyes Vetélkedőt, a

győztesek a csapatvezetői dicséret mellé értékes tárgyjutalmakat kapnak. Sorolta a versenyszámokat, a politikai ki mit tud-tól a zsákbafutásig. Aztán hirtelen kimondta a varázsszót. A kövér kisfiúnak a torkába ugrott a szíve. Úgy érezte, eljött az ő ideje.

Főzőverseny. Azt megnyerheti. Főzni nyilván egyik fiú sem tud, hiszen az női dolog. De ha hivatalos versenyszám, akkor nem kell szégyellni. Főz nekik, olyat, hogy megnyalják utána mind a tíz ujjukat… még a tíz lábujjukat is! – ezt a nagyanyja szokta mondani. Nagymama szakácskönyvei… A kövér kisfiú estéken át olvasgatta azokat a régi, itt-ott zsírfoltos köteteket. Többségük még a múlt századból, a kövér kisfiú dédanyjától származott, lapjaikon ismeretlen világ tárult föl. Abban a világban legalább tizenkét személyre terítettek, nehéz, ezüst evőeszközök strázsálták a vastag, festett tányérokat, az estebédet vörösréz lábasokban készítette a szakácsnő meg a kukta, a háziasszony – kinek a nyakában az illusztrációk szerint ott lógott a kamra kulcsa – csupán az utolsó simításokat végezte a fogásokon: sózott, fűszerezett, díszített, végül pedig utasította a kardot nyelt inast, szólítsa asztalhoz a mindennemű és -rangú kosztosokat: Hölgyeim és uraim, tálalva van.

A kövér kisfiú képzeletét lázba hozták az *alák*. Á la Rossini. Á la Montgomery. Á la Chateaubriand. Írás szerint ejtette. Pepita füzetébe följegyezte a receptek előírta húsfélék varázsosan csengő neveit. Szűzérme. Hátszín. Vesepecsenye. A sarkon túl, a zöldséges mellett volt a mészárszék. A zöldséges üveges ajtaját és rácsos utcai polcait valaha mélyzöldre pingálták, a kövér kisfiú évekig azt hitte, emiatt hívják azt a boltot zöldségesnek.

Ernő bácsi, a hentes, vérfoltos fehér köpenyt viselt a tripla tokához. A legyeket hessegette a vastag vágódeszkáról, mikor a kisfiú virsliujjai félénken odakúsztak az agyonkarcolódott bádogpult peremére. Szíve minden bizodalmát ebbe a nagy emberbe vetette mostan. Nna? – kezdte Ernő bácsi, ami őnála annyit tett: Mit kérsz? A kövér kisfiú odamutatta a pepita füzet megfelelő oldalát, a hentes kibetűzte, és azt mondta: Nna. A kövér kisfiú megértette, hogy az általa óhajtott húsok egyike sem kapható. Nem csodálkozott. Az idő tájt a *nincs* volt az alapeset, a *van* a kivétel. Akkor mi van? –

kérdezte, árnyalatnyit támadón. Ekkis tarja, például, felelte Ernő bácsi. És abból mit lehet csinálni? Bármit, gulást, például.

A kövér kisfiú ugyan gulyásnak tudta, de egy ilyen apróságon nem akadt fönn, szájában csobogni kezdett a nyál. Agya vetítővásznán megjelent a vöröslő leves, a nagymama-féle, melyben omlós krumplidarabok és kacér húskatonák úszkáltak. Hm… lehet-e nyerni főzőversenyt gulyáslevessel? Nna, mondta erre a tripla tokás hentes, világossá téve, hogy egy arra érdemes gulyással (gulással?) a főzőolimpián is győzhet az ember fia. Hánynak lesz? – kérdezte. A kövér kisfiú elbizonytalanodott. Bíró tanár úr nem adott fölvilágosítást e tárgyban. Ha a Tigris őrs tagjait kell jóllakatnia, tizenegy. Ha a zsűrit is, legalább öttel több. Ha mongyuk húsz?! – motyogta tétován. Nna, így Ernő bácsi. Vagyis: annyi hús ára kész vagyon. Nem baj, addigra még gyűjtök… júniusra kell. Nna, mondta a tripla tokás hentes lesújtón. A kövér kisfiú szipogott, ezek szerint Ernő bácsi egész tárgyalásukat visszamenőleg komolytalannak vélte. Joggal, hiszen április vége volt. Én csak… biztosra akartam menni, dünnyögte ő. Nna, mondta a hentes. A kövér kisfiú ezt is értette: Biztos a halál.

Többféle gulyás volt a szakácskönyvekben. Elbizonytalanodott. Kiválasztotta a legrövidebbet. „Végy 2 kg középgyönge (?) marhahúst, vágd apró (?) darabokra, hintsed arra az alapra (?), mely zsiradékon (?) pirított hagymaszeletkékből (?) áll…” Megéhezett, nyelte a nyálát. A nagyanyjához folyamodott segítségért. Kapott egy karéj zsíros kenyeret. Főzőverseny, hüledezett a nagymama, ilyen fiúcskáknak, mint te?! Felsősök is lesznek, mondta ő. A nagymama nem tágított, mér nem rendeztek egy jó kis zsákbafutást? vagy akadályversenyt?! a főzőcske a lánykáknak való… teljesen elment az eszük abban az úttörőben. A kövér kisfiú vállat vont, ezt találták ki, micsináljak… mondjad inkább a gulyást!

Kis Gáspár egy ideje már nem tartott igényt arra, hogy a társai szeressék. Beérte azzal, ha tisztelik. Mátészalkán született, ötödik gyerekként. Az apja kőműves volt, s mire a legkisebb fia megtanult beszélni, a halálba itta magát. Az anyja néhány évvel később követte, belefulladt a szegénységbe, a szó szoros értelmében: a rosszul szelelő

dobkályhából szivárgó széngáz ölte meg. A gyerekek az igazak álmát aludták, a négy öccse békés arccal dermedt a halálba. Kis Gáspárnak csodával határos módon nem esett baja. A szülei hiányát lassacskán megszokta, a kistestvérei hagyta űrt soha. Hasonforma srácok látványától mindig bepárásodott a szeme.

Az egyik nagynénjéhez került, Diósnádasdra. Ott is a faluvégen laktak. Amikor az asszony élettársát Pestre, a Rákosrendező pályaudvarra helyezte a MÁV, szolgálati lakást kaptak a Szondi utcában. Kis Gáspárt beíratták a Karikás Frigyes Általános Iskola hetedik de osztályába. Kezdettől fogva utálta osztály- és iskolatársait, az összes elkényeztetett fővárosi úrifiút, akik hosszúnadrágban parádéztak, több pár cipőt váltogattak, a büfében vették maguknak a drága szendvicseket uzsonnára, s borbélynál nyíratták a hajukat. Megvetette őket, mert félt, hogy megvetik, s az élet arra tanította, hogy az marad talpon, aki először üt. Verekednie ritkán kellett, izomzata tekintélyt parancsolt.

Származásával kapcsolatban semmiféle célzást nem tűrt el. Egy iskolák közti focimeccs után az öltözőben az ellenfél kapusa rászólt: Menj má odébb, cigánybáró! Kis Gáspár némán betolta azt a srácot a zuhanyozóba, rányitotta a forró vizet, s addig tartotta alatta vasmarokkal, míg a kapus üvöltve kért bocsánatot, többször egymás után. Azóta suttogva sem hangzott el efféle a jelenlétében. E nevezetes eset nyomán ő lett a *báró*, jelző nélkül. Hamarosan a tanárok is bárózni kezdték. Ez tetszett neki. Szülőfalujában – amíg ő el nem került onnét – még élt a falumenti földek és az uradalom hajdani tulajdonosa, báró Fejérváry Lipót. Hetven körül járt, hófehérre őszült a haja és a szakálla, ritkán jött elő a szálláshelyéül kijelölt nyárikonyhából, amikor mégis, az emberek – ha hivatalos személy nem volt a közelben – földig hajoltak előtte.

A kreol bőrű Bíró tanár úrról a báró eleinte úgy hitte, talán fajtájabéli, azért olyan barátságos vele. Pedig Bíró tanár úr csupán méltányolta az új fiú sportteljesítményeit: Kis Gáspár érmek sokaságát nyerte a kerületi bajnokságokon és a szpartakiádon a Karikás Frigyes Úttörőcsapat színeiben. Bíró tanár úr többször közbenjárt az érdekében, így úszta meg a báró a bukást oroszból, fizikából, matekból. Ennek fejében kénytelen volt elfogadni a

táborparancsnoki megbízatást, s utazhatott Rudabányára, ahová egyetlen porcikája sem kívánkozott A nyár arra való, hogy az ember pénzt keressen, hányjon például szenet órabérben szívlapáttal. Ehelyett most játszhat katonásdit egy sereg kissráccal. Két hét elvesztegetett idő.

Bíró tanár úr már a gyülekezéskor eligazítást tartott. Maga elé húzott egy nyolcadikost: Nem tudom, van-e, aki még nem ismeri Kis Gáspárt, a bárót, mindenesetre ő lesz a táborparancsnok, élet-halál kapitánya!

A kövér kisfiúnak elakadt a lélegzete. A felsősök zömét ismerte a folyosóról vagy az iskolaudvarról, de a báróval most találkozott legelőször. Nyelvét kinn felejtve bámulta Kis Gáspár egyenes szálú, fényesen fekete haját, annál is sötétebben égő tekintetét, arányos termetét, szemérmetlenül feszes izomzatát. A báró rövidnadrágot és vállltrikót viselt, tricepszei a kövér kisfiúban heves elragadtatást keltettek. Őzbarna bőrét forrónak és síkosnak képzelte. Istenem, ha én is ilyen lehetnék! – alig tudta legyűrni magában a vágyat, hogy oda ne lépjen és meg ne érintse.

A kisfiú mindig vágyott egy bátyra, aki szereti és megvédi, ám eleddig csupán homályos képzetei voltak arról, hogy milyen legyen. Most már tudta: ilyen. Mint a báró. Érezte, habozás nélkül követné Kis Gáspárt akárhová, egyetlen szavára ugrana vízbe vagy tűzbe. Azt is érezte, hogy ez azért túlzás, mégsem tudta kordában tartani lelkesedését. Már a vonaton odaügyeskedte magát melléje. Táborparancsnok pajtás, mikor lesz a főzőverseny? – kérdezte cérnahangon. Kis Gáspár nem értette, s amikor ő elismételte, végigmérte tetőtől talpig, majd azt mondta: Nem tom, de betartsuk és betartassuk a programot.

Tudta az apjától a kövér kisfiú, hogy a „csuk” és „suk” nyelvi hiba, most mégis annyira tetszett neki, hogy azonnal megfogadta, eztán ő is így beszél. Nagyon készülök rá, hogy megnyerhessük… – elakadt. Kis Gáspár nem figyelt már rá, faképnél hagyta. Ez fájt. Valamivel később újra közeledni próbált a báróhoz: Táborparancsnok pajtás, én gu… gulást tervezek, hoztam hat darab Tavaszi vagdalthús konzervet, ha szétfő benne, jó sűrű lesz a leve…

– ez a mondat is félbeszakadt. A báró megint végigmérte, aztán nevetni kezdett, öblösen, teli szájjal, s odakiáltotta Bíró tanár úrnak: Csapatvezető pajtás, képzeld, ez a kis hülye hozott magával egy rahedli húskonzervet, aszongya, a főzőversenyre!

Bíró tanár úr is hahotázott, fokozatosan átvette az egész társaság. A kövér kisfiú nem pontosan értette, miért olyan nevetségesek a Tavaszi vagdalthús konzervek, de azt tudta, hogy újra hülyét csinált magából, mint már annyiszor.

A báró hátat fordított a pufók alsósnak, aki olyan dús izzadságszagot árasztott, hogy majdnem megkérdezte tőle: Kishaver, te sose mosakszol? Kihajolt inkább az ablakon, fürdette arcát a nyári szélben.

A pufók a táborban állandóan a báró nyomában koslatott. Minden munkára önként jelentkezett. Kis Gáspár megnézte a csapatkönyvben az adatait. Almási Dávidnak hívták. Egy éve kisdobos. Minősítése vagy Kilián-próbája nincs. Tanulmányi átlaga jeles. Apja Dr. Almási Tibor, jogtanácsos. Anyja Koch Gizella, adminisztrátor. Testvére Almási Mária, hetedikes a Szív utcai általánosban. Jellemzése: szófogadó, néha stréber. Politikai fejlettsége közepes. Megjegyzés: Izzad, mint a ló!! – Bíró tanár úr két felkiáltójellel zárta ezt a sort, a másodikkal parányi lyukat vájva a papírba.

A bárót egyre jobban idegesítette a pufók, szerette volna, ha nem nyüzsögne furtonfurt körülötte, ha nem bámulna rá állandóan nedvedző borjútekintettel, ha nem tüsténkedne folyton a táborparancsnoki sátornál. Szerencsétlen balog, mindent fölrúg, leejt, elfelejt. Vicces lesz, amikor nekilát, hogy elkészítse a gulyást – a receptjét már nagyjából mindenki végighallgathatta a táborban, a szerencsésebbek csak egyszer. Az isten áldjon meg, fogd má be, gondolta a báró.

A kövér kisfiú nem fogta be, magasabb sebességfokozatba kapcsolt. Meg akarta hódítani Kis Gáspárt, nem értette, miért nem csurran-cseppen némi viszontszeretet. Ha tehette, kiszolgálta a bárót, reggelinél a legnagyobb kiflit helyezte a tányérjára, a táborparancsnoki sátor köré végtelenül kígyózó virágmintát söpört a porba, egy kartonlapra fölírta imádottja nevét-beosztását, és

odatűzte a ponyvára – Kis Gáspár mindezt észre se vette. A kövér kisfiú szédelgett a fáradságtól meg a csalódottságtól. Már csak a főzőversenyben reménykedhetett. A nagyanyja mondogatta: a férfiak szívéhez a gyomrukon át vezet az út… hátha télleg.

Próbált megegyezésre jutni a Tigris őrs tagjaival, jó lett volna beosztani a feladatokat, te hámozod a krumplit, te kavargatod az ételt, te pedig északra mégy, elvtárs. De amint kiejtette a főzőverseny szót, harsány röhögéssel beléfojtották, néha nem is úszta meg ennyivel, odábbtaszigálták, farba rúgták, orron pöckölték. Így persze nehéz. A táborparancsnok úgy döntött, a versenyt nem szabadon választott, hanem sorsolásos alapon rendezik. A Tigris őrs nevében Bors járult Bíró tanár úr szalmakalapjához, a kihúzott cetlin ez állt, a báró hajlott hátú betűivel: BÁTSKAI RIZSESHÚS. Bors odalökte a kövér kisfiúnak: Nesze dagatt! – hátba bokszolta.

Tudta, nem veszítheti el a fejét. Megszemlélte a fűre terített csomagolópapíron az odarakott nyersanyagokat, a rizst a szakadt oldalú zacskóban, a húsdarabkákat a vérfoltos stanicliban, a foszló héjú hagymákat és az ütődött paradicsomokat. A fűszereket központilag adagolták, Bíró tanár úrtól kell elkérni s használat után visszavinni. Erre nem lesz szükségünk, gondolta a kövér kisfiú, sót, borsot és pirospaprikát hozott magával. Evett már valaki bátskai rizseshúst? – kérdezte a Tigris őrs tagjaitól. Még jó, mondta Bors, olyan, mint egy pörkölt, de rizsbe zagyválva. A kövér kisfiú megnyalta a szája szélét, agyában megjelent a nagyanyja, amint szakavatott kézmozdulattal zagyválja a pörköltet a rizsbe. Hát… a pörkölt azért hasonlít a gulyásra… Tüzet rakatott a társaival, közben ő bátran meghámozta a hagymát, az olajjal átkent bográcsba szelte, takaros karikákban, ahogyan a nagyanyjától látta. Csípte a szemét a hagyma és a füst. Könnyei fátylán át látta: a báró nem is figyel rá. Bőghetnékje támadt – csakhogy már amúgy is sírt. Mintha sejtette volna az eredményt.

A főzőversenyt a Nyomkereső őrs nyerte (gombapaprikás). Második lett a Mókus őrs (tojásos lecsó), harmadik a Buzogány őrs (gránátos kocka). Vigaszdíj: Nyírfácska őrs (túrós csusza). A Tigris őrs labdába se rúgott a bátskai rizseshússal, elsősorban azért, mert a végső pillanatokban a bogrács vagy a tűz vagy mindkettő álnokul

ellenük fordult: az ígéretesen alakuló étel menthetetlenül odaégett. Kárbavesztek a Tavaszi vagdalt-hús konzervek. Senki nem evett a bátskai rizseshúsból, csak ő. Neki sem ízlett, ám a sűrű szagoktól annyira megéhezett, hogy fortyogott a gyomra. A szervezetében tiltakozó felvonulás indult a kozmás zagyvalék ellen: alul-fölül gázok törtek ki belőle.

A díjkiosztás után tábortűzi éneklés következett. *Zengjük a dalt üde mámoros ajakkal*. *Hejj, munkásőrnek egy baja*. *Bunkócska*. Kis Gáspár erős baritonja vezette a kórust, a kövér kisfiú úgy érezte, remeg tőle az odahengerített fatörzs, melynek az egyik végén ő ült, a másikon a táborparancsnok, köztük három felsős. Nehezen tudott a dallamra figyelni, a hangja alul-fölül kikonyult a kórusból. A báró szemrehányó pillantásokat lövellt a pufókra, s magában azt sziszegte: Figyelj má oda! vagy kussoljál! A kövér kisfiú addigra túl mélyre süppedt a maga bajába, nem vette észre a neki küldött hangtalan üzeneteket.

Vörös Csepel, vezesd a harcot, bömbölte a Karikás Frigyes Úttörőcsapat teli tüdőből, és a kövér kisfiú minden porcikájában szétáradt a csalódás savanyú nyirka. Mennyi munkát fektetett abba, hogy learathassa a főzőversenyen a babért (egyébként babérlevelet is tett a rizseshúsba), s mire ment vele… Ekkor rezgették meg a torkok az induló váratlan lezárását: *Kenyeret! Munkát!* A kövér kisfiú legalább századszor énekelte, s talán kétszázadszor hallotta e dal végét. Sosem értette, miért kap ugyanakkora hangsúlyt a munka és a kenyér. Most az egyszer kimondta: Munka azér van, az a főbaj, ha nincs kenyér!

A báró odavillantotta a sötét tekintetét a pufókra: Almási, majd eccer tényleg nem kapsz kenyeret, hogy lássad, milyen az, te kis… – e mondatkezdemény ott maradt a levegőben. A kövér kisfiú kutyakorbács sújtását érezte a bőrén, lángolt az arca. Nézte a tábortűz rejtelmes táncát, s mint már annyiszor, szeretett volna semmivé válni. Elszállni nyomtalan, akár a füst.

Eső szitált az éjjel, szél zörgette a sátor ponyváját. A kövér kisfiú nem tudott elaludni. Fölötte az emeletes ágyon Bors is ébren volt, méghozzá nem egyedül, valaki átmászott hozzá. Négy lábszár

lógázott a sötétben. Bors, alszol? – suttogta ő. Nem kapott választ. Bors, hallasz engem? – az sz esdeklő kígyóként szisszent ki a száján. Mi van má? – Bors feje fordítva bukkant föl, ezt a kövér kisfiú ellenállhatatlanul mulatságosnak találta, göcögött, s megkérdezte: Cigerettáztok? Mi közöd hozzá? – Bors. Adjál egy slukkot! – mondta ő bátran. Jó van, gyere föl! – Bors nyújtotta a kezét.

Immár hárman üldögéltek a sötétben, hallgatván az eső kaparászását. A kövér kisfiúnak a torkában zakatolt a szíve, hiszen két nagyfiú társaságában múlathatja az időt, cigerettázva! Remélte, nem derül ki, hogy ő még csak most először… Úgy fogta a csikket, ahogyan az apja szokta, behajlított ujjai öblében. Kezdhetné már! – mondta a másik felsős, akinek a kövér kisfiú csak a becenevét tudta, ő volt a Potyka. Micsodát? – kérdezte ő. A riadót. Aha… – fogalma se volt, mit jelent a riadó, s kinek kéne elkezdeni. A cigerettázásra összpontosított, igyekezett élvezni a torkába mélyedő füstöt, meg a nyelvére tapadó keserű dohányszálakat. Mátra ez? – kérdezte. Az apja Mátrát szívott, alkalmanként egy felet, szipkából, zsilettpengével vágta ketté a szálakat. Nem, Sport, felelte Bors. A kisfiú nem tudta, a Sport jobb vagy rosszabb, mint a Mátra, így hát csak bólogatott, mint aki ért mindent.

Kezdhetné már, mondta Potyka, ugyanolyan hangsúllyal, mint az előbb. Szórakozik! – Bors. Ja. Imádja, ha ugráltathatja a bandát. Tavaly is volt riadó? Volt, de délután, az azér jobb… tavaly a Nagy Béla volt a tépé, nem ez a cigus. Nagy Béla? Ja, az, aki elment a suliból. Mondjad inkább, hogy kicsapták.

A kövér kisfiú szomjasan itta magába e sok homályos híradást a nagyfiúk világából, ahová – remélte – talán egyszer majd őt is beeresztik. Okosabbnak látta, ha nem kérdez semmit, csak lapít, hogy minél tovább tartson az isteni kegyelem: szóba álltak vele a felsősök. Talán a sötétség teszi, összetévesztették valakivel. Jaj… – valami dörömbölni kezdett az agyában, s fokozatosan húzódott lefelé. Az volt a legnyugtalanítóbb, hogy a ritmus csöppet sem igazodott az esőéhez, a kétféle tarom-tarom féllábasan gázolt át egymáson és az ő idegrendszerén.

Ri-a-dóóó! – ordította egy durva hang odakinn, színéről a kövér kisfiúnak a fölszakadó alvadt vér jutott az eszébe. Riadóóó, riadóóó,

sorakozó a sátrak előtt, rajok szerint, alakzatban! – üvöltötte a báró. A kövér kisfiú ebben a pillanatban megértette, hogy a felsősök szerint ő a cigus, ami – ez is valahogyan világossá vált – annyit tesz: cigány. A báró tehát olyan, mint az ószeres trió. Az anyja hívta így azt a három puffatag cigányasszonyt, akik havonta egyszer menetrendszerűen beállítanak, letanyáznak a magukkal hozott bugyrokon az első emeleti lépcsőfordulóban, s fillérekért bár, de megveszik az öreg evőeszközöket, a kopott szőnyegeket, a kiszolgált bútordarabokat. Sehogyan se tudta e három asszony közé képzelni a bárót.

Mire idáig jutottak a gondolatai, már ott állt ő is a sátor előtt a cseperésző esőben, nagyjából felöltözve, az ingét félregombolta, a cipőfűzőjét bogra kötötte a nagy kapkodásban. Jottányit sem csillapult benne a dörömbölés, lüktető kopogás társult hozzá, melyről hamarosan kiderült, hogy a foga vacog; reszketek, gondolta elakadó lélegzettel, jelentkezett, ahogyan az iskolában kell, de a sötétségben sem a báró, sem Bíró tanár úr nem vette észre, tá… tá… tá… – azt akarta mondani, táborparancsnok pajtás, énnekem most ki kell mennem, ám nem maradt rá ideje, görcsbe rántották belső erők, az iszamos fűre hanyatlott, rengett a testében minden sejt, minden szövet, minden ér, n… n… n… nem ér! – gondolta, egész belseje örvénylett, s indult kifelé valamennyi lehetséges nyíláson át, már csak ez hiányzott! – éppen itt, a rajok szerint alakzatba sorakozó Karikás Frigyes Úttörőcsapat szeme láttára… az egyetlen kis szerencse a bajban, hogy nem fényes nappal.

Kis Gáspár nagyot nyögött, amikor észrevette, hogy a pufók ott görnyedezik a sárban, *már csak ez hiányzott!* – vonakodva odalépett mellé, nincs más hátra, le kell térdelnie hozzá, meg kell fognia a fejét, *muszáj!* – mer az úttörő ahol tud, segít, a táborvezető meg pláne, nem kellett volna annyit zabálnia, nem kellett volna megennie a saját főztjét! – persze, azt az ember mindig megeszi. Akkorra már alattomos támadásba lendültek a szagok, a báró kényszerítette arcizmait, hogy ne fintorogjon, nem akarta, hogy a rajok szerint alakzatba sorakozó Karikás Frigyes Úttörőcsapat észrevegye, mennyire undorodik a pufóktól, még szerencse a bajban, hogy nem fényes nappal történt mindez. Kezdeni kéne a diverzáns üldözését

(egy felsőst már beöltöztettek ellenséges kémnek, s az erdőben várta, hogy annak rendje-módja szerint elkapják), ez meg itt okádik. Ha még csak okádna… – a báró érzékeny orra alig észrevehetően remegni kezdett. Hagyd má abba! – mondta ingerülten. Hirtelen az öccseit látta maga előtt, az ő ártatlan öccseit, akiket megölt az alattomos széngáz. Arcukra a legutolsó másodpercben angyali béke terült, előtte ők is kiadtak magukból mindent, alul-felül. A legkisebb akkora lehetne most, mint ez a pufók, gondolta, s a haragja enyhült valamicskét.

A kövér kisfiú sírt, nem értette, hová sodorja a minden porcikájában hullámzó vad folyam. Megérezte a hátán táborparancsnoka forró, erős tenyerét, annyira jólesett, hogy most már emiatt sírt. Bíró tanár úr elvezette a csapatot, magukra maradtak az éjszakában ők ketten, a báró meg a kövér kisfiú, olyan testi közelségben, amilyenbe csak rokonok vagy szerelmesek kerülnek. Átölelt! a báró átölelt! – gondolta lankadón, s egy pillanatra elvesztette az eszméletét.

híd

Anita türelmetlenül várta, hogy elkészüljön az új híd. Ahhoz, hogy eljusson a munkahelyére, kiflivonalat írt le a városban, naponta kétszer, a legközelebbi régi hídon át, melyen örökké bedugult a forgalom. Az új hidat mintha kifejezetten Anitának építették volna, a másfél szobás lakása és az iroda közti egyenes mértani közepére, így szokásos útvonala a térképen a felére, időtartamban talán a harmadára rövidül. Számolta hát a napokat az átadásig. A műszaki próba másnapján a hidat ünnepélyesen fölavatták. Anita viszont már éjszaka áthajtott rajta, többször oda-vissza.

A budai oldalon egy rendőrautó posztolt, fölfigyeltek a lány mélykék bogárhátú Volkswagenjére, vagy inkább a szembeszökő, fekete-fehér jinjangra a kocsi orrán. Azt még Sándor festette oda, kapcsolatuk delelőjén. Egyetemi szerelem volt, másfél éve – kevéssel a diplomaosztás után – el is múlt. Sándor már nincs, de a terjedelmes jinjangot dacosan őrzi a zömök autó, a tárgyak hűségesebbek, mint az emberek. A kocsit Anita Katicának becézte, a bogárhát miatt. Különös összecsengés, hogy Anitát Sándor Bogárkámnak.

Amikor harmadszor húzott el arra, a két rendőr lemeszelte. Anitának nevethetnékje támadt, amikor meglátta az arcukat: két tejfelesszájú kamasz, egyenruhában. Tőlük is igazolványt kér a jegyszedő a moziban, ha tizennyolc éven felüli a film… Anita ezt a gyerekes külsejével szinte soha nem úszta meg. Azok ketten néztek rá a nyitott ablakon át, majd egymásra, arcukon a semmivel össze nem téveszthető férficinkosság villanásával, ami – Anita tudta jól – a miniszoknyának szólt, mely ültében felcsúszott a combján. Minek furikázol… furikázik itt föl-alá? – kérdezte a magasabb rendőr, ádámcsutkája lebukott az ingnyak alá, s többé nem mutatkozott. A társa közben átvizsgálta Anita összes iratát. Élvezem a hidat! – Anita. Tetszik magának? – a magasabb. Erre ő már nem válaszolt, ujjai sürgető táncba kezdtek a kormányon. Hajlandó belefújni a szondába? – a másik. Természetesen, de csak az idejüket vesztegetik,

fiúk… attól, hogy jókedvem van, még lehetek józan, vagy nem? A két rendőr újra összenézett, aztán a magasabb ingerülten intett, hogy tűnjön el. Anita szándékosan húzta az időt, gondosan elpakolta az igazolványokat, s akkurátusan indított. Ne gyakoroljon már kegyet két ilyen nyikhaj… – még négyszer oda-visszázott az új hídon, dafke.

A pesti oldalon már rendezték a terepet, kétoldalt kibukkant a talajból a frissen vetett fű. Az utolsó ívszakasz alatt, melyet Anita a híd hónaljának vélt, a kockaköves térségen két formatervezett – fémszalagokból hajlítgatott – padot is elhelyeztek. Anita örült nekik, idegesítette a befejezetlenség. Költözködéskor az ő portáján már aznap estére rend lett, a könyvek ábécésorrendben kerültek a polcra. Volt, akit ez a pedantéria idegesített, például Sándort, ő soha semmit nem tett vissza a helyére. Neki Anita megbocsátotta, de a szakítás után úgy döntött, a következőnek nem fogja.

A híd alatti fémpadokon jóleshet az ülés a nyári hőgutában. Egyáltalán, megnyugtató, hűs menedéknek tűnt az a fedett terület. Majd egyszer eljövök ide, gondolta. Hazatért másfél szobás lakásába, melyet a nagynénjétől örökölt. Vilma néni szegény imádná az új hidat, odavolt a technika és az építőipar csúcsteljesítményeiért. A világon legjobban az Eiffel-tornyot csodálta, többször alaposan megnézte és lefényképezte magának, miniatűr változataiból hetet tartott a lakásban, ezeket Anita kidobta.

Reggel, hála az új hídnak, négy perc alatt ért az irodába, ez legvérmesebb reményeit is felülmúlta. Táncos léptekkel indult befelé. Hú, de jó a kedvünk máma! – szólt utána a biztonsági őr, egy hórihorgas, kefefrizurás srác. Anita intett a válla fölött, de nem fordult hátra, tudta, amíg a nyolc lépcsőn fölér a lifthez, a srác a miniszoknyába bámul. Legyen neki… Akit ez zavar, az járjon maxiban, szokta mondani a vezér titkárnője. Anita igazat adott neki.

Anita a helyszíni kárbecslések ellenőrzését végezte, huszonnegyedmagával. Barátságos, de távtartó kapcsolatot alakított ki a kollégáival, főleg a férfiakkal, miután egyikükkel – a munkába állását követő harmadik héten – lefeküdt. Nem kellett volna. Az illető onnantól örökké Anita asztalánál lebzselt, s olyan

bizalmaskodó stílusban beszélt vele a többiek füle hallatára, mintha éppenséggel ő lett volna egyedülálló, nem pedig Anita.

Pannika nem vette át Anita lelkesedését, amikor ő elmesélte neki, milyen klassz az új híd: Néhány nap múlva ugyanolyan zsufi lesz rajta, mint a többi hídon, ha elterjed, hogy megnyílt. Ugyan, Pannika, már mindenki tudja! Tévedsz, például én is csak tőled hallom. Na jó, de te itt laksz a közelben, Budára ritkán mész át. Pannika erre már nem válaszolhatott, két telefonvonalon hívták a hatból. Anita visszatért a helyére, valamiféle hiányérzettel, mely a munkaidő végéig sem múlt el. Az aznap elékerülő tizennyolc ügy kárvallottait az a szerencse érte, hogy kárigényüket a biztosító nem vitatta, hanem rendezte.

Útban hazafelé, hirtelen ötlettől vezérelve, leparkolt a híd pesti oldalán, átsétált a hónalj alá, a két fémcsíkból hajtogatott padhoz. Tűsarkú cipője kopogott a macskaköveken. A híd forgalmának moraja remegett a levegőben, a zajokra érzékeny Anita ezt most nem bánta. Letelepedett az egyik padra. Elgondolta, milyen otthon volna kialakítható e négyzetes területen, ha kétoldalt falat emelnének, sok-sok ablakkal. Hely van bőven, négy tágas szoba lehetne, plusz a mellékhelyiségek. Persze, zajszűrő falak és üvegek kellenek.

Anita lakásában sok minden volt, csak tér nem. Egy tisztességes franciaágy sehol sem fért el. Amíg Sándor nála élt, gyakran terítették a lepedőt a perzsaszőnyegre. Hadd éljünk a térben! – mondogatta Sándor. Amióta ő kitűnt a képből, a három alkalmi pasinál mindegy volt, hol végzik az erotikus tornamutatványokat. A rokonok és ismerősök nem akarták elhinni, hogy nincsen senkije. Anita kiütést kapott az így indított mondatoktól: Lehetetlen, hogy egy ilyen szép, okos, fiatal lány… Bandi bácsi volt az egyetlen családtag, akinek Anita őszintén elmondta: Hidd el, nem olyan könnyű… akik nekem tetszenek, vagy nősek már, vagy buzik. De Anitácska, elég, ha egy kicsit riszálod magad, elég, ha megmutatod a hosszú combodat, máris döngenek körötted! – Bandi bácsi a térdét csapkodva hahotázott. Anita úgy tett, mintha vele nevetne. A rokonságból senki nem értette meg, hogy az ő riszálása vagy combmutogatása által keltett feszültség csak a közös reggeliig tart ki, néha addig sem.

Nincs utálatosabb, mint amikor egy hím az éjszaka kellős közepén öltözködni kezd, akárha uszodában járt volna.

Oldalt fordult, lábát fölrakta a padra, bőrébe nyomódtak a sima fémszalagok. Behunyta a szemét. E pillanatokban egészen az övé lett az új híd. Sokáig elüldögélt, tulajdonosnak, sőt inkább házigazdának érezte magát. Másnap reggel valamivel lassabban jutott át a hídon. Különösen a pesti lehajtás előtt torlódott össze a kocsisor. Anita bizakodott, hogy rendkívüli esemény tartja föl a forgalmat, s nem Pannika jóslata vált valóra. Amikor kikerülte a két összetört autót, egy vén Ladát és egy reptéri minibuszt, roppant elégedett volt magával és a híddal.

Lépésben ért a macskaköves térséghez. Volt ideje bámészkodni. Egy férfi ült az innenső padon, az enyhe idő dacára kabátban, kalapban, bakancsban. Mellette tömött sporttáska. Lóg a cipőfűzője, mind a kettő. Talán a kibomlott pertlik miatt, Anita szívfacsarónak érezte az összképet. Föltételezte, hogy az az ember náthás, azért öltözött ilyen melegen. Amint a Katica túljutott a pad vonalán, Anita észrevette a dugig pakolt, háromkerekű tolókocsit, két méternyire a pad mögött. Mozgássérült? Már továbbhajtott, amikor rádöbbent: a férfi egy *hómlesz*… mostantól itt lakik. Anita nem értette, miért sebzi ez a fölismerés őt legbelül, elvégre hol lakjék egy otthontalan, ha nem a híd alatt? De mégis… az a hely az ő képzeletbeli lakótere… volt. Kitúrták.

Este az anyjához ígérkezett, ünnepi vacsorára. Gondolt rá, hogy áthajt a hídon, de nagy kerülő lett volna. Másnap reggel, amikor arra járt, a férfi még szendergett a padon, kalapját az arcára borítva. Hamar megszokta a zajt, gondolta Anita. Ő a beköltözése után hetekig úgy érezte, mintha azonos légtérben élne a többi lakóval, ebbe belepusztul. Legjobban az alsó szomszédság – Bendőék – üvöltő tévéje idegesítette. Sajátságos, hogy épp a kövér Bendánénak volt bőr a képén panaszkodnia a házmesternének: Szörnyű, hogy mit művel ez a kiscsaj fölöttünk, nem bírunk aludni tőle, hajnali háromkor is annyira nyikorgatja az ágyat, hogy attól kell félni, leszakad a plafon. A házmesterné válaszától zengett a lépcsőház: Ne irigykedjék arra a kiscsajra, Bendáné, maga is volt fiatal! De nem ilyen, mondta a nő. A párbeszédet Anita és Sándor tisztán hallhatta.

Tervezték, hogy lecserélik a két rézágyat, melyeket Anita az Ecserin vett, ám nem került rá sor, Sándor inkább Anitát cserélte le. Ő pedig azóta sem változtatott a berendezésen, úgyis elköltözik, amint módja lesz rá.

Délután bedugult a város, a holland királynő látogatása miatt. Az új hídon csigalassúsággal araszoltak az autók. Anita rádiózott, a magnót nem hallgathatta, mert beleszorult a kazetta. Bűnügyi műsort adtak, a rendőrfőkapitány szerint a fővárosban a helyzet javul, a telefonáló állampolgárok szerint romlik. Anitának eszébe jutott az ő otthontalanja. Miből él? Lop néha? Vagy csak kéreget? S gyűjtöget a más szemetéből?

Odaért. A kalapos férfi cigarettázott, lábánál a kövezeten üres konzervdoboz. Egy másodpercre találkozott a tekintete Anitáéval. A férfi szabályos füstkarikákat eregetett. Elégedetten fejet hajtott, mintha azt mondaná: Köszönöm kérdését, jól vagyok. Anita elfordította a fejét. Ám aztán visszatévedt a szeme, s akkor a férfi kalapot emelt neki, akár egy kedves, régi ismerősnek. Anita kényszeredetten odabiccentett, közben korholta magát: Miért jöttél zavarba? mi van abban, ha fogadod a köszönését? – szeretett volna gyorsan eltisztulni onnét. A kanyarodást engedő lámpa zöldjén alkalmanként csak három-négy kocsi jutott át, így a Katica még sokáig a kalapos férfi látótávolságán belül maradt, és Anita – akarata ellenére – többször odalesett. Remélte, hogy észrevétlenül.

Valamivel később a visszapillantó tükörben látta, hogy a férfi föláll, feléje indul. Anita lüktető viszketést érzett, nem félelmében, hanem izgalmában: akarta is, nem is, hogy a férfi odaérjen. Homályos késztetés kelt benne, hogy biztonság kedvéért lenyomja az ajtózáró gombot, de nem moccant. A férfi odalépett a Katicához, s tisztán érthetően azt mondta: Boldog születésnapot! A kocsisor meglódult, Anitának gázt kellett adnia, már tülköltek mögötte.

Legszívesebben azonnal visszafordult volna. Honnét tudhatja? – aznap töltötte be a huszonhatodikat. A barátnői és a rokonai meghívásait udvariasan visszautasította, egyedül akart maradni e kissé riasztó számjeggyel. Újra meg újra fölidézte mindazt, amit a férfiról talált az agya képmagnóján. Elidőzött az üres konzervdoboznál. Valószínűleg hidegen ette… De honnan szagolta

ki a születésnapom? – az egyetlen kínálkozó magyarázatot, hogy a férfi megérezte, elvetette. Nem szokták a férfiak megérezni a… semmit se.

Már a konyhájában darálta a mákot, de még mindig az otthontalan férfival foglalkozott. Milyen pasi lehetett azelőtt? Egyáltalán, hány éves? Talán a nők bálványa volt, amíg ki nem csúszott a lába alól a talaj. Nagy az Isten emberkertje, sok benne a tekervényes történet. Szegényke, most ott ázik-fázik a híd alatt. Miért ázna-fázna? Langyos az este. De bizonyára éhes. Egész nap csak azt a vacak konzervet ette… hidegen… brrr.

A konyhában melegedett a nagy műgonddal összeválogatott, háromfogásos menü, egy Soproni rozé és egy száraz Törley pezsgő is került a magányos születésnapra damaszttal terített asztalra, a két ezüst gyertyatartó közé. Anita meg akarta adni a módját. Életében először születésnapozott egyedül. Amíg az apja élt, odahaza tartották. Sándor időszakában kettesben. Tavaly a barátnői leányzsúrt rendeztek a tiszteletére, ő igyekezett leplezni, milyen pocsékul érzi magát. Nem túl szívderítő, amikor ennyi nő erőlteti a jókedvet.

Tálalt, s arra gondolt, milyen arcot vágna a híd alatti ember, ha meghívná vacsorára. Zavarba jönne. Én is zavarba jönnék, ha elfogadná. Mit szólnának a szomszédok, ha látnák, hogy egy *hómlesz* jár a kiscsajhoz vendégségbe. Meg… az a férfi nyilván nagyon mocskos… és bűzlik is. Mitől volna jószagú? – Anita tűnődött, hogyan ajánlhatná föl neki a lehető legsemlegesebb hangon: Érezze magát otthon… talál a fürdőszobában tiszta törülközőt, szappant, sampont, borotválkozó készletet – azt még Sándor felejtette itt. A kalapos ember bezárkózik, csobog a víz, zümmög a hajszárító, perceg a zsilett, a férfiasan tökéletes, sziszegnek a sprék, és hamarosan egy – a látottnál tíz évvel fiatalabb – izmos hím kerül elő, Anita fehér frottírköpenyében. Erotikus filmjelenetbe torkollt a képsor. Anita ivott egy korty bort, s fennhangon azt mondta: Ne őrülj meg egészen! Bár… attól, hogy pasiként aligha vehető számításba, még meghívhatnád vacsorára, hadd legyen egy jó estéje. Javadra írnák a mennyországban. Úgyse tudod megenni az egészet, kár kidobni.

Nem moccant. A mérleg másik serpenyőjét nyomta a lustaság, a szorongás és a szokásjog: mégsem engedhetünk be bárkit az otthonunkba. A tétovázás feszültségétől izzadni kezdett. Ivott még bort, bekapcsolta a tévét, s várta, hogy történjen valami, intézkedjen helyette más. Éjféltájt feküdt le. Még most se késő… Bár a férfi valószínűleg az igazak álmát alussza. Odacsempészhetnél mellé valamit, reggelire. Lenne meglepetés, amikor magányos forgolódásából fölébred.

Reggel összepakolta a hűtőből a maradékokat, s vitte az otthontalan férfinak. Melengette a gondolat, milyen nagy örömet szerez. Nehezen sikerült megállnia a Katicával. A férfi nem a szokott helyén ült, hanem a túlsó padon. Mellette egy hozzá hasonlatos nőszemély, ugyancsak kabátban, fejét félreérthetetlen pózban hajtva a férfi vállára. Anita nevetségesnek érezte magát, kezében az élelmiszeres nejlonzacskóval. Tett egy lépést oldalra, a menekülni kész állatok rebbenékenységével. A férfi kinyitotta a szemét, észrevette. Elmosolyodott, mint aki tudja, amit tud. Anita hanyatt-homlok rohant vissza a Katicához, a puffadt nejlonzacskót, mely ellenségesen zizegett, bevágta a hátsó ülésre. Agya pontosan rögzítette a férfi arcát – még sosem látta ilyen tisztán –, el kellett ismernie, hogy jó pasi *volna*, ha kimosdatnák, megfésülnék, felöltöztetnék.

Magányos forgolódás… röhej. Megtalálta a zsák a foltját. Az a nő – szintén *hómlesz* – illett a kalapos férfihoz. Legyenek boldogok, mondta Anita félhangosan. Akárhányszor agyába ötlött az otthontalan, erőnek erejével törölni próbálta emlékezetéből. Néha ki is ejtette a vezényszót: Törölj, törölj! Tessék? – a kolléganője. Semmi, magamban beszélek. A te korodban már érthető, vélte a kolléganő, aki az anyja lehetett volna.

Arra gondolt, visszatér a régi hídra, de miért alkalmazkodjék egy vadidegen csőlakóhoz? Költözzön ő másik híd alá, dünnyögte. Tessék? – a kolléganő. Anita a halántékához emelte a mutatóujját, jelezvén, mit tart mostani elmeállapotáról.

Délutánra az ennivaló megbüdösödött a kocsiban. Anita lefékezett egy kukánál, fájó szívvel beleeresztette a zacskót. Úgy

nevelték, hogy ételt kidobni bűn. Amint továbbhajtott, látta a tükörben, hogy egy kopott öregember kihalássza a csomagot.

A híd tövében már messziről észrevette, hogy az otthontalan párt épp igazoltatja a két fiatal rendőr. Csak lassan gurulhatott a Katica a lámpa felé, és adódott egy olyan pont az időben, amikor a két *hómlesz* és a két rendőr egyszerre pillantott Anitára. Hárman ismerősnek találták, s eléggé azonos fejmozdulattal köszöntötték. Anita tüntetőleg félrefordult, mindannyiukat a pokolba kívánta.

Estére belázasodott. Hat napig nyomta az ágyat. Miután felgyógyult, legalább három hónapig kerülte az új hidat. Nem tudott szabadulni a kényszerképzettől, hogy az otthontalan párnál egy csecsemőt is lát majd. Három hónap erre nem elég, de… hát… egy koraszülöttet. Ehelyett: nemcsak a férfi és a nő tűnt el, hanem a két pad is. A kopár térség látványa fájt.

Anita úgy hitte, sosem bocsátja meg az új hídnak a kínos emlékeket. Tévedett. Kisvártatva épp ott, a lehajtón, a padok hűlt helyénél ismerkedett meg azzal a szemüveges emberrel, aki később a férje s a gyerekei apja lett. A Katica hátulról szaladt a zöld Volvóba, mindkét autó ripityára tört, ők ketten egymást hibáztatták, fejhangon veszekedve. E jelenetet azután sokszor és sokaknak adták elő, a rokonok, barátok, ismerősök határtalanul mulatságosnak találták, hogy így hozta őket össze a sors. Addigra a macskaköves térség szemétdombbá vált, s a hidat többé senki sem nevezte újnak; piszkosnak, elnyűttnek, fáradtnak látszott, mint mindazok, akik a szabadban éjszakáznak.

bárkapcsolat

Art várta, hogy befusson az a lány, akit a Zanzibárban ismert meg két napja. Várta, de nem túl izgatottan. Egy ilyen bárkapcsolat eléggé kiszámítható ívű. Tíz évvel ezelőtt Art még tisztára takarította a lakást, virágot tett az ólomkristály vázába, s megpróbálta beszerezni az illető nő kedvenc italát, ha tudta. Ha nem, igyekezett kitalálni. Most hason feküdt a szőnyegen, s egy rondán gépelt kéziratot olvasott. Kortárs magyar író – Art látásból ismerte, kötözködő mitugrász – novellája volt, melyet holnap kell fölolvasnia a rádióban, húszezer forintért. Megéri. Bár a szövegtől tarkótájt fájni kezdett a feje. A kortárs magyar író végtelen párberszédekben nyilvánult meg, két hőse mögé bújva. Minden megszólaláshoz szolgálatkészen odabiggyesztette: *– mondta Béla, – mondta Bella. – mondta Béla. – mondta Bella*. Istenem, ki a fene mondaná, ha összesen két szereplő van? Miért nem egyénítette őket inkább? Egy nő másképp fejezi ki magát, mint egy férfi, nem igaz?

Hemingway jutott eszébe, aki a legritkább esetben jelöli a beszélőt. Ha mégis, könnyű a dolga: angolban van két „ő”, külön a férfinak és a nőnek, he és she. A magyarban is bevezethetnénk. Csak elhatározás dolga. Lehetne például ő és öe. Ő, a középkorú színművész várja, hogy öe, a szőke bárkapcsolat megérkezzék, s minél hamarább levetkőzzék. Hogy ez miért nem jut eszébe egy írónak? Art elhajította a kéziratot, a lapok fáradt madárként rebbentek szét.

Odakinn szakadt a hó. Art agyában megjelent a kép: lépked valahol a járdán öe, a szőke, lenge lány, kék sálába burkolózva – melyre Art tisztábban emlékszik, mint az arcára –, haját cibálja a jeges szél, szemét támadja a sok pici kristálylövedék, ám öe csak halad előre, mert tudja, hogy ő várja itt, a kályha – központi fűtés – melegénél. Pórusai őrizték a lány bőrének simaságát, noha csak egy könnyed puszit adhatott neki – eddig. Ha már ráállt, hogy feljöjjön, akkor remélhetőleg… – összefutott a szájában a nyál.

Föltápászkodott, kiügetett a fürdőszobába. Miközben csinálta, azon tűnődött, mért kell mindig pisilnie, amikor emberi – férfiúi – számítás szerint hamarosan szeretkezni fog? Befejezvén, fegyelmezetten a kagylóra ült, noha nem érezte, hogy nagy dolgok volnának készülőben az alfelében. Erőltette. Remélte, elkészül és ki is szellőztethet, mielőtt öe befut.

Már nem takarított, de még mindig szégyellte testi szükségleteit a nők – nöek – előtt. Ezért nem szeretett együtt aludni velük. Minden bárkapcsolata előtt szégyellte reggeli szájszagát. Ha mégis valaki mellett ébredt, azonnal kirohant a fürdőszobába fogat mosni, addig nem volt hajlandó megszólalni. Még fájóbb gond a szellentés. A kínok kínját élte át, amikor érezte, hogy készül a gáz elhagyni őt, ülepét összeszorítva igyekezett elkerülni legalább a neszt. Randevúra készülve órákig gyötrődött a vécén. Istenem, be jó volna belehabarodni valakibe oly eszetlenül és halálosan, hogy semmit se szégyelljek előtte! Együtt szellenteni, gátlástalanul, boldogan – ez lehet a szerelem legmagasabb foka.

Minthogy még egyedül volt, szabadjára engedte magát alant és fönt, mélyről érkező aaaaaa-val nyugtázta, hogy a tervét sikerült kiviteleznie. Sok papírt fogyasztott, s mielőtt lehúzta volna a vécét, szétpermetezte a szagtalanító flakon tartalmát. A „volna” nemcsak nyelvtani vonzatként került az előző mondatba. Art vécéjére a nyolc évvel ezelőtti lakástatarozáskor kallantyús öblítőt szereltek. Ezúttal hiába nyomta a krómozott nyelvet, nem történt semmi, a csaptelep csak nyögött, mint ő az imént. A franc… elzárták a vizet, épp most! Tapasztalatai szerint a nők úgyszintén pisilni akarnak előtte meg utána. Csüggedten hajolt a kagyló fölé. Micsináljak? Pillanatokon belül itt lesz öe, és nem engedhetem ki a fürdőszobába, mert ittmarad a teli vécé s a szagok! Az volt az első ötlete, hogy átszalad közvetlen szomszédjához, a patikushoz, kölcsönkér vizet, ahogyan cigit és Quarelint szokott. Marhaság, nyilván elzárták az egész házban. Különben sem lehet otthon a patikus, normális ember ilyenkor a munkahelyén van.

Kelepce… berepült a kelepcemadár. Ilyen is csak velem eshet meg… – reménykedve nyomogatta a krómozott kallantyút, hátha fakaszthat még némi vizet, ám a szerkezet végképp a tetszhalálba

merevedett, már nem is hörgött. Art fogta a vécékefét, ama kétségbeesett elképzeléssel, hogy letuszkol mindent az alsó, kisebb üregbe. Ám ehhez túlontúl sok anyag zsúfolódott össze a kagylóban. Ha ezt tudom, nem használok ennyi vécépapírt. Kezet se moshatok… – fölrántotta a gatyáját és a nadrágját, bemenekült a szobába. Addigra ott is szétterjedt a szag, facsarta a hámszöveteket az orrában. Gyorsan kinyitotta az erkélyajtót. A szél besöpörte a havat a parkettára. Nem baj, inkább ez, mint a bűz.

Elképzelte, mit szól majd öe, ha megérzi, hogy a találka színhelyén, ne szépítsük, szarszag van. Szól-e rögtön, vagy maga sem akarja elhinni, s csak amikor már semmi kétsége, akkor kezd fintorogni. Rémes… Azt is lepergette, mi történne, ha ő rögtön azzal indítana: Kérlek szépen, sajnos, nincs víz, ellenben a rötyi csordultig tele, de azért engedd el magad… fogd be az orrod… pisilhetsz a mosdóba… – a hangulatnak annyi.

Kilépett az erkélyre, papucsa a bundás hóba süppedt. Hirtelen egészen világosan összeállt az agyában a megoldás, csodálkozott, hogy miért csak most. Beszaladt, keresni egy nagyobb lábost vagy lavórt. Jobb híján a szemetes vödröt választotta, tartalmát a konyhakőre öntötte – majd összeszedem –, kicsörtetett vele az erkélyre, puszta kézzel söpörte belé a havat. Puffadásig telerakta, aztán vitte, át a szobán, szürke tócsákat hagyva a parkettán és a szőnyegen – feltörlöm, amint a vécét elintéztem. A hó a vödörben hengeres masszává állt össze, ez az idom halk csosszanással siklott a műanyag edényből a porcelán kagylóba. Art úgy érezte, csatát nyert. Összedörzsölte gémberedett tenyerét. Ha egy kis szerencsém van, néhány perc alatt elolvad, s mindent levisz.

A szoba ijesztőbben festett, mint amire számított. Csatatér. Törlőronggyal próbálta legalább a nagyobb vízfelületeket fölitatni. Öe talán megteszi azt a szívességet, hogy nem állít be ezekben a pillanatokban, ha már eddig nem jött. A szag változatlanul a szobában időzött, pedig az erkélyajtó végig nyitva volt. Be kéne csukni, mert a szél hordja befelé a havat. Viszont a szag miatt inkább… – tétovázott.

A hókupac a vécécsészében az istennek se olvadt. Nem értette, azt hitte, percek alatt vízzé válik, hisz a fürdőszobában különösen meleg

volt. Az istenit neki… – csikorgatta fogait. Kirohant a konyhába, ott a legkönnyebb rendet raknia. Hányni kezdte a szemetet a kislapáttal a vödörbe. Döbbenten tapasztalta, hogy a szag ide is behatolt. Eldobta a lapátot, visszafutott a fürdőszobába. Olvadjál már, rohadt hó! – csépelte a vécékefével. Ekkor vette észre, hogy a korábban makulátlanul fehér bucka határozottan megbarnult. Törekvésével éppen ellentétes folyamat játszódott le. Dühében még nagyobbat csapott oda a kefével, a szarszínű latyak darabkái a magasba repültek, jutott belőlük a fehér falra, a plafonra, a csempére, a törülközőkre, sőt Art vajszínű ingére is. Az anyád! – sikoltotta éles torokhangon, szerette ezt az inget. Gyorsan lekapta magáról, hogy kimossa, de persze nem volt víz.

Földhöz vágta az inget, toporzékolt rajta. Agyában kétségbeesett gondolatok kergetőztek. Ekkor jött az ötlet: A bojler, te marha! a bojler! hiába zárták el a vizet, a bojler tele van!! Valahogyan meg kell csapolni. Tudta, hogy a bojler alján ott a túlfolyószelep, melyből időnként zuhanyozás közben egy-egy csepp langyos víz hull a hátára. Különféle csövek vonultak azon a tájon, nagy, rozsdás csavaranyákkal. Csavarhúzóval, kalapáccsal és fogókkal fölfegyverkezve nekik esett. Minden erejét beleadta, artikulátlan nyögések közepette sikerült némelyiken fordítania. Hullott a szemébe a pattogzó zománcfesték. Víz nem mutatkozott. Elvesztette a fejét, csépelni kezdte a bojlert a kalapáccsal, s üvöltve szidta az anyját. Az egyik cső megrepedt, bő sugárban lüktetett ki a forró víz, mind a százötven liter, égési sebeket ejtve Arton, s átmenetileg megvakítva. Szűkölt, jajgatott.

E percben fölcsilingelt a kaputelefon. Art négykézláb vonszolta magát egy olyan szobába, melyet ez a fölfordulás nem érintett. Legalábbis eddig – a víz most arra áradt, betörve a küszöb alatt. Követték a szagok is. Art vonított fájdalmában, s tudta, bárkapcsolata hiába áll az épület bejáratánál, arcán vasárnapi mosollyal, ő egyszerűen nem engedheti be. Hanyatt feküdt a padlón, bár hamarosan föl kell tápászkodnia, mert odaér a víz. Lihegett. Játszott a gondolattal, hogy távozzék innen, az erkély korlátján átlendülhetne a semmibe e romhalmazból, mely néhány perce még az ő tűrhető hajléka volt.

Kitört belőle a vinnyogó nevetés. Eszébe jutott, milyen ártatlanul kezdődött: ráült a vécére, hogy megelőzze a bajt, s eltitkolja egy lány elől mindazt, amiből kiderülhet, hogy ő is ember.

botvinnik és tal

Az Alfred Schratt és Tsa cég tizennégy éve Bréma külvárosába költözött. A hosszúkás műhelycsarnokban ötvennégy varrógép kelepel. A nők keze alól átlagosan hatpercenként kerül ki egy-egy kilencven százalékig kész termék, melyet a terem közepén surrogó, lassú futószalagra helyeznek. A szalag egy ipari folyosón át juttatja az állatkákat egy másik épületbe, ahol rájuk varrják a szemeket, ollóval levágják a lógó cérnaszálakat, s végül nejlonzacskóba helyezik a gyártmányt. A zacskókat egy ügyes masina légmentesen zárja. A szalag legvégéről a tömött zacskók kartondobozokba hullanak, nyolcvanasával. A boltokba és áruházakba a cég saját zöld kisteherautói szállítják szét az árut.

A bonni játékboltokba karácsony előtt kerültek a Schrattbábuk, fekete kutyák, zöld malacok, kék tehenek, sárga lovak, piros macskák. Ifjabb Alfred Schratt maga tervezte ezeket, s ügyelt rá, hogy emberi arcuk legyen.

Kisgyurinak az apja vett egy fekete kutyát. Bonnban, ahol az apja a követségen dolgozott, Kisgyuri nem érezte jól magát. A kutya volt az első német dolog, amit megszeretett. Maxinak hívta. Egy évig gyürködte, éjjel-nappal, néha az iskolába is magával vitte. Amikor a család nyáron négy hétre hazatért Budapestre, Maxinak váratlanul nyoma veszett. Soha nem jöttek rá, hol hagyták el.

Maxi a teniszpályán felejtődött, ahol Kisgyuri apja a régi partnereivel játszott párost. Észre sem vette, hogy a fia magával hozta a kedvencét. A gondnok talált rá, a büfé előtti füves térségen. Azt hitte, valakié a gyerekcsapatból. Fölrakta a kupákat őrző vitrin tetejére. Ha felbukkan a kutya tulajdonosa, ott megtalálja.

Több héttel később, takarításkor, a kutya a szekrény mögé esett. Innen aztán egy majdnem kétméteres kamasz kotorta ki a teniszütőjével. Addigra a kutya olyan koszos lett, hogy a srác csak a farkánál fogva emelte föl. Odalépett az ablakhoz, kihajította. Az öltöző alatt a járdán autók parkíroztak. A kutya egy bordó Lada

szélvédőjére zuhant. Amikor a kocsi gazdája, egy Dorn nevű férfi megtalálta, sokáig vizsgálgatta. Aztán berakta a kesztyűtartóba. Hátha jó lesz még valamire. Semmit nem szeretett kidobni. Idővel a hétvégi házába került a fekete kutya. A felesége kimosta, s tűpárnának használta a varródobozban. Amikor azt a házat Cserhátbányán eladták, majdnem mindent otthagytak, a varródobozt is.

Alina Alexandra egy kis faluban élt, Ploieşti mellett. Csapás csapás után érte. Egy üzemi balesetben megrokkant, leszázalékolták. A férje elhagyta. A háza tetejét úgy sodorta le a vihar, mintha a gerendázat papírból készült volna. Alina a nyomorúságos rokkantnyugdíját varrogatással egészítette ki. Barkácsolt a szomszéd kislánynak egy bábut. Egy játékmackót. Olyan jól sikerült, hogy üres óráiban további macikat eszkábált, s bevitte őket a városba, a piacra. Leginkább a jegesmedvéket vették, amelyeknek a tappancsait lila filcből készítette.

Rita is vásárolt egyet. Amikor névházasság révén Magyarországra került, sokáig őrizgette. Végül egy alkalmi szeretőjének adta. Az a férfi színész volt, úgy hívták: Art. Ő a fürdőszobában tartotta, a piperepolc tartórúdjára akasztva. Minden reggel arra gondolt, hogy ez az egyetlen légtornász jegesmedve. A Zanzibárban fölszedett egy Eszter nevű nőt, akinek megtetszett a lila talpú maci. Art neki ajándékozta.

Eszter hamar csalódott a színészben, s annyira megutálta, hogy a jegesmedvéből is elege lett. A zsebébe gyűrte, arra gondolt, lerakja a kuka mellé, vigye, akinek kell. Ám mire az utcára ért, elfeledkezett róla. Csak délután jutott eszébe, útban hazafelé, amikor leült a parkban egy padra. A tavaszi napfény égette az arcát. Maga mellé rakta a bábut, azt tervezte, hogy otthagyja. Egy kislány lépett oda hozzá: De aranyos maci, játszhatok vele? Hogy hívnak? Lili. Neked adom! – Eszter. Lili szabadkozott, végül elfogadta, adott egy nyálas puszit cserébe.

Lili angolt tanult az iskolában, de nem ment neki. Az anyja fölfogadott egy egyetemistát, Verát, hogy heti kétszer korrepetálja.

Lili annyira megszerette Verát, hogy a névnapjára nekiadta a jegesmacit.

Péter húszévesen nősült meg, s huszonkét évesen már özvegy volt. Éva, a felesége operaénekesnőnek készült, barna alt hangjától Péter szívében akkor is megszólalt egy szimfónikus zenekar, ha a felesége a cappella énekelt. Évának tündökletes karriert jósoltak a tanárai. A város kellős közepén, a járdán gázolta el egy megvadult teherautó. A sofőr is szörnyethalt, vérében nem találtak alkoholt. Péter szülei, akik körömszakadtig ellenezték az esküvőt, átestek a ló túlsó oldalára, gyászuk nem ismert határt, hónapokra idegszanatóriumba kerültek. Péter ritkán látogatta őket, kapcsolata az élők világával gyakorlatilag megszakadt. Munkahelyére, a zenei könyvtárba nem járt be. Ideje javát a cserhátbányai hétvégi házban töltötte.

Éva akarta ezt a házat, s az ő – Svájcban élő – apja adta rá a pénzt. Péter ődöngött a vastag vályogfalak közt, Éva emlékképeit idézve. Az előző tulajdonosok, egy hallgatag pár, sok mindent itthagytak. A lomokat Péter a sufniban a korhatag parasztszekrénybe rakta. Éva szegény imádott turkálni az idegen holmik közt. Egyszer kibányászott egy kézre húzható bábot. Fekete kiskutya, fehér gombszemekkel, a hasán kerek, lila folttal. Föltette a konyhában a gerendára. Néha, nyári estéken, ha jó kedve volt, a kezére húzta, s kutyahangra váltott: Vau-vau, én vagyok a tojásevő kutyus, aki rántottát kér vacsira, három tojziból! Péter azonnal nekilátott, hogy elkészítse a rántottát.

Amióta a felesége meghalt, Péter gyűlölte a tojást. A fekete kiskutyára is haragudott, bedobta a kredenc bal oldali fiókjába, ahol azokat a konyhai eszközöket tartották, amelyeket soha nem használtak. Megfeledkezett róla. Tervezte, hogy a cserhátbányai házat eladja, ám sosem foglalkozott vele. Lassan a múlt iszapjába süppedt a fájdalom. Péter fokozatosan megbocsátott a tárgyaknak, végül a háznak is. Már le-lejárt, olykor meghívta barátait és munkatársait. Egyszer a könyvtár teljes állománya odalátogatott, Judit-napot tartottak – négy Judit volt köztük.

Péter ezen az estén ismerte meg Koncz Verát. A lány egy Kürti nevű újságíróval jött, aki mellékállásban dolgozott a könyvtárban. Péter egész este Verával beszélgetett, pedig látta, hogy Kürti egyre féltékenyebb, de úgy döntött, ez Vera ügye. Vera még aznap éjjel kiadta Kürti útját.

Péter nehezen fogadta el, hogy újra szerelmes, bűntudat gyötörte. Vera megnyugtatta: Nem baj, ráérünk, nekem hosszabb távú terveim vannak veled. S mi van, ha nekem nem? – kérdezte ő. Pofáraesés! – a lány. Sűrű sötét copfja szelíd óriáskígyóként ereszkedett a hátára. Péter elbűvölten nézte, alig várta, hogy megérinthesse.

Előnászútra a cserhátbányai házba mentek. Péter figyelmeztette a lányt, hogy lehetnek odalenn nehéz pillanatai. Tudom! – Vera. Gyakran hangoztatta, hogy az akadályokat nem kikerülni kell, hanem megmászni. Péternek tetszett ez a gondolat. Az első éjszaka csodálatos volt. Reggel azonban, mire Péter fölébredt, Vera villásreggelit készített, többek között tükörtojást. Péter sóhajtozott. Végül elmesélte a rántottát. Vera később megtalálta a fiókban a fekete kiskutyát. Azt hagyd, mert… – nem fejezte be a mondatot. Szabad emlékezni! – Vera figyelmesen szemügyre vette a játékállatot: Jaj, de édes… mi a neve? Nincs neki! – Péter. Az ki van zárva, minden kutyának van neve!

Ez ésszerűen hangzott. Péter törni kezdte a fejét, hogy adtak-e annak idején valamilyen nevet neki. Vera közben a kezére húzta, s így szólt: Naon rossz vót nekem a fiókban… naon-naon rossz vót ilyen hosszú ideig… ne csukjatok be többé! Péter elszégyellte magát. A kutyus tényleg nem tehet arról, ami történt. Hát… ne haragudjál, mondta. A kutyus azonnal odabújt Péter nyakához: Ó, de fincsi szagod van, ó, ó, ó! – szimatolt, aztán mellső lábaival megfogta Péter fülét: Hú, de szép füled van, naon teccik nekem!

Aznap este már velük aludt az ágyban. Az előnászút végén hazavitték Pestre. Addigra Péter fölfedezte, mennyire szereti a kutyus, ha vakargatják a lila foltot a hasán. Nem értette, hogyan zárhatta a fiókbörtönbe. Vigyázz a Péterre! – kérte Vera a kutyust, amikor Vera szüleinek a háza előtt elváltak. Fogok, ígérte a kutyus pukedlizve. Te is vigyázz rá, kérte Vera Pétert, ő bólogatott, s a

szívéhez szorította az állatkát. Abban a pillanatban esküdni mert volna rá, hogy érzi a szíve dobbanásait.

Vera másnap sejtelmes arccal állított be: Hoztam neki egy kis társat, hogy ne unatkozzék! – táskájából egy pici jegesmedvét húzott elő. Ez is ötujjas bábu volt, valaha fehér, de már megszürkült, a tappancsai fáradtlilák. Azonnal összeismertették a kutyussal. Hát te ki vagy? – kérdezte a kutyus (Péter). Én egy fázós kis jegesmaci vagyok (Vera), akit át kell ölelni, hogy ne féljen annyira! – a fehér maci reszketett. A kutyus a karjába vette, dédelgette.

Botvinnik és Tal! – mondta Péter. Vera ujjongott, tökéletesnek találta e két rejtélyes nevet. Pezsgőt bontottak az ünnepi alkalomra. A fekete kutyus lett Botvinnik, a fehér maci pedig Tal. Péter később elárulta, két híres sakkozót hívtak így. Attól fogva a kutyus és a maci állandóan sakkozott, ha csak ketten voltak otthon – Vera azokban a napokban költözött Péterhez.

Vera sokkal többet tartózkodott a lakásban, mint Péter, ötödéves volt az állatorvosi karon, a diplomamunkáját írta, *Antropomorf emocionális sémák megfigyelése fehéregereken* címmel. A kutyust és a macit odaültette a számítógépmonitor tetejére. Egy esős péntek délután azzal fogadta Pétert: Képzeld, Botvinnik rákapott a cukorra! Hogyhogy? Odamászott a cukortartó tetejére, és senkinek nem akar adni belőle!

Valóban, Botvinnik a kerek, mázas cukortartón feküdt, irigyen szorongatta. Azt a cukortartót még Éva hozta a háztartásba, de Péternek ez már nem fájt. Sebaj, mondta, Tal úgyse szereti a cukrot, neki méz kell! A jegesmaci buzgón helyeselt: Brumm, brumm, Tal, mint minden medve, szereti a mézet! Vera előhozta a spájzból a parafa fedelű mézes bödönt, a jegesmaci elégedetten rátelepedett. Gyerekek, ne csámcsogjatok ilyen hangosan! – Vera. A két edényt egymás mellé tolták. Attól fogva Botvinnik és Tal azokon lakott, s valamivel ritkábban sakkoztak. Egyébként Tal játszott jobban, de sokszor hagyta, hogy Botvinnik nyerjen, mert a fekete kiskutya mindig megsértődött ha vesztett.

Vera és Péter olykor azon kapta magát, hogy egészen hosszú párbeszédet folytatnak Botvinnik és Tal hangján. Addigra világossá vált, hogy Botvinnik kisfiú, Tal pedig a nővére. (Vera is idősebb volt

Péternél, másfél évvel.) Tiszta hülyék vagyunk, állapította meg Péter. Igen, felelte Vera, de jól áll nekünk. Moziba, színházba és nyaralásra is magukkal vitték a gyerekeket.

Amikor elhatározták, hogy nászútra Egyiptomba mennek (tíznapos hajókázás a Níluson), a gyerekek könyörgőre fogták. Mi is naon szeretnénk Egyiptomba menni és hajózni! – kérincsélt Botvinnik, a tőle megszokott, kissé méltatlankodó hangon. Tal sokkal lassabban beszélt, s csak annyit fűzött hozzá: Egy iptom meg egy iptom az két iptom! Tudjátok ti egyáltalán, mi az az Egyiptom? – Vera. A gyerekek ritmusra rázták a fejüket.

Péter sportszatyrában utaztak, s állandóan kérdezősködtek: Vau-vau, mi az a jepülő? – Botvinnik néha selypített. Brumm, a piramis, az olyan, mint a tiramisu? – Tal. Ennek már megint az evésen jár az esze! – Vera. A gyerekek egyébként legalább annyira élvezték a hajókázást, mint ők, tíz napig el se mozdultak a kajüt téglaformájú ablakának párkányáról, összeölelkezve bámulták a tájat.

Ugyanezen a tavaszon Péter egy reggel nem találta ütöttkopott Volkswagenjét az utcán. Mindig máshol parkolt, úgyhogy egy darabig kereste, de hiába. Ellopták?! – nem akarta elhinni. Kinek kell egy tizenhat éves kocsi?

Csak később jutott eszébe, hogy előző este jöttek föl Cserhátbányáról, s a gyerekek az autóban felejtődtek, a sportszatyorban. Úristen… hogyan mondom el Verának?

Józsi, állj má félre, nézzük meg, mi van a csomagtartóban! – Béla. Józsi lefékezett. Kiszálltak mind a hárman. De csak értéktelen holmikat találtak. Ennek még pótkereke sincs, morogta Józsi. Hármuk közül ő volt a bandavezér. Visszaültek az elkötött Volkswagenbe. Pista vezetett. Az öreg kocsikat egy Pestkörnyéki bontó vette át tőlük, potom áron, még aznap szétszerelték. Béla a hátsó ülésen talált sportszatyorban matatott. Bábuk, bazd meg… – mutatta a társainak a fekete kutyát és a lila talpú jegesmedvét.

A sporttáskát a híd alatt dobták ki a kocsiból. Egy hajléktalan férfi találta meg. Azt hitte, legalább a sporttáskát el tudja adni a bolhapiacon, de túl mocskos volt. Az állatkákat a Dunába hajította, kíváncsi volt, rögtön elsüllyednek-e. A kutya és a maci egymáshoz

tapadt, forogva, imbolyogva úsztak az árral, míg parányi kettősponttá töpörödve végleg eltűntek az alkonyatban.

bárka

Negyedikesek voltunk az általánosban, amikor megismerkedtem Gidussal a Köröndön, egy kőhajításnyira a sulitól. Egy idősebb asszony vezette kézen fogva. Gidus sírt, az asszony szitkozódott. Amikor odaértem, megragadott a vállamnál fogva, s orrhangon rikácsolta: Mondd csak, mért nem hagyjátok békén a Giduskát, pusztán csak azért, mert őneki gyógytornára kell járnia? attól ő még ugyanolyan kisfiú, mint a többi! mért kell kicsúfolni? Nem tudom, makogtam. Az asszony mintha meg se hallotta volna: Arra felelj, hogy mért hívjátok kúpfejnek? micsoda dolog ez?

Megnéztem Giduskát, szó mi szó, jó nagy feje volt, kissé csúcsos, a gúnynév telitalálat. Azt mondtam: Én sose csúfoltam! Az asszony elcsodálkozott: Nem? Nem. Akkor legyetek barátok! Jó, feleltem erre én. Kiderült, hogy a kúpfejnek Gida a keresztneve, költőnek készül, verseket ír. Minden versében meghalt valaki.

Hamarosan úgy döntöttünk, könyvet írunk az életről AZ ÉLET címmel. El is osztottuk egymás közt a fejezeteket. Én írom az előszót. Ő a második fejezetet a születésről. Én a harmadikat a gyerekkorról. Ő a negyediket a pályaválasztásról. Én az ötödiket a házasságról… Satöbbi. A betegségek nekem jutottak. A halál neki. Hazamentem, kinyitottam a füzetem.

„AZ ÉLET.

Előszó.”

Vettem egy nagy lélegzetet, aztán: „Az élet olyan, mint a…”

Itt elakadtam. Órákig ültem e kezdő mondat mögött. Abban biztos voltam, hogy a legelső mondat a legfontosabb, az egész mű sorsát eldöntheti. Rágtam a ceruzám szárát.

Apám, aki nagyon ritkán kezdeményezett társalgást velem vagy a család többi tagjával, ezúttal megkérdezte: Mit csinálsz? Elmeséltem neki, hogy semmi különöset, könyvet írunk a Gidussal az életről. Türelmesen végighallgatott, s azt mondta: Figyelj ide, ez nagyon érdekes terv, de azért jobb volna, ha elsőnek valami egyszerűbbet

választanátok. Az életről majd inkább a második könyveteket írjátok. Elsőként dolgozzatok föl egy kevésbé bonyolult témát. Például… megírhatnátok a hajó történetét. Szépen sorra vehetitek, hogyan alakult ki a tutaj, aztán a bárka, a gálya, satöbbi, egészen a szárnyashajóig. Igaz, hogy ez elég unalmas, de legalább kézzelfogható… és van rá esély, hogy be is fejezitek.

Halálosan megsértődtem. Ki a francot izgat a hajó története, ha egyszer foglalkozhatunk AZ ÉLET-tel? Gyötrődtem tovább a kezdő mondaton, az élet olyan, mint a… Másnap megtudtam, Gidus a halálról szóló fejezetnek ugrott neki. Ő addig jutott: „A halál olyan, mint a…” Nehéz kenyér az írás, dünnyögte. Nekem mondod?!

Harmincöt évvel később, az Írók Boltjában figyelmes lettem egy vastag és súlyos kötetre. A HAJÓ TÖRTÉNETE. Valaki megcsinálta. Belelapoztam. Hát igen. Épp, ahogyan az apám tanácsolta, szakszerűen, időrendi sorrendben, módszeresen, unalmasan, ábrákkal, apróbetűs jegyzetekkel. Megvettem. Egyszer majd elolvasom.

Giduska nem költő lett, hanem halbiológus, így az ő mondata is rám vár. De még a magaméval sem végeztem, máig ott tartok, hogy az élet olyan, mint a…

Újra meg újra ezt próbálom folytatni.

Vagy befejezni.

(1994-98)

Tartalom